Biserne suze

NEW YORK TIMES BESTSELLING AUTHOR

TASHA ALEXANDER

Taša Aleksander

BISERNE SUZE

Naziv originala:
Tasha Alexander THE TEARS OF PEARL

Među ljepotom i dekadencijom Otomanskog carstva, avantura lejdi Emili protkana je intrigama, prevarama i romansom.

Željno iščekujući radosti bračnog zanosa, upravo vjenčani lejdi Emili i Kolin Hargrejvs, diplomate Britanske imperije, kreću na egzotičan medeni mjesec u Tursku. Međutim, već prve noći u Konstantinopolju, jedna djevojka je ubijena - zadavljena je u dvorištu raskošne palate Topkapi. Ser Ričard Sent Kler, Englez koji radi u ambasadi u Konstantinopolju, shvata da je ubijena djevojka zapravo njegova kćerka koja je kidnapovana prije dvadeset godina. Emili i Kolin daju obećanje skrhanom ocu da će pronaći ubicu, ali kako njihova istraga napreduje, oni shvataju da nije sve onako kako izgleda – naročito među tajanstvenim zidovima saraja, u zabranjenom svijetu harema.

Zahvalnice

Mnogo hvala...

Čarliju Spajseru, Alison Kaplin, Endruu Martinu i En Hokins koji su me vodili, pružali mi inspiraciju i učinili da izdavanje knjige bude više nego zabavno.

Džoslin Elison, Kristi Kirnan, Elizabet Lets i Reneu Rosen čiji su talenat i podrška bezgranični.

Bretu Betlsu, Lori Bredford, Robu Gregoriju Braunu, Džonu Klinču, Dastiju Rodesu i Dejvu Vajtu – sjajnim piscima i partnerima u zločinu.

Bilu Kameronu koji me je zasmejavao skoro svakog dana dok sam pisala ovu knjigu.

Kristini Čen, Keri Meders i Misi Rajtli – najboljim prijateljicama koje jedna devojka može da poželi.

Geriju i Anastasiji Gating zbog kojih sam poverovala da je čak i ono nemoguće moguće.

Endruu Grantu, jer je sve promenio.

Zanderu, koji je, između ostalog, izuzetan konsultant za oružje.

1.

Pogrešno bi bilo potcenjivati udobnosti jednog kupea u vozu. Ima tek venčanih parova kojima se više dopadaju luksuzni, prostrani apartmani u *Kontinentalu* u Parizu, ili sobe s pogledom na jezero Lucern, ali niko me neće ubediti da se može doživeti više blaženog zadovoljstva od onog u ograničenom prostoru u kojem za društvo imate samo jedno drugo. Ograničenja ostavljaju prostor za kreativnost, a moj suprug nije gubio vreme i odmah mi je dokazao da je nezamislivi stručnjak.

Nakon smrti mog prvog supruga, čoveka kog jedva da sam poznavala, nisam očekivala da ću ja, ledi Emili Ešton, ikada ponovo završiti u bračnim stegama. Nisam verovala da me ijedan živ čovek može dovesti u iskušenje da se odreknem makar i truna moje teškom mukom zarađene nezavisnosti. Još veće iznenađenje od samog pronalaženja takvog izvanrednog pojedinca bilo je otkriće da je on bio najbolji prijatelj pomenutog pokojnog supruga. Filip, posvećeni lovac, otišao je na safari odmah nakon našeg bračnog putovanja, ostavivši me u Londonu. Nikada se nije vratio. Svi su odmah prihvatili njegovu smrt kao prirodnu stvar – navodno, on je bio žrtva groznice – ali ja sam ubrzo počela da sumnjam u to i pokrenula sam istragu, mislivši ispočetka da je Kolin Hargrejvs ubio čoveka koji mu je bio poput brata.

Bila je to uobičajena brzopletost detektiva početnika i na kraju mi je bilo drago što sam potpuno pogrešno ocenila Kolinov karakter. On nije bio ni blizu okorelog kriminalca i pokazao se kao džentlmen najviših moralnih vrednosti koji je mnogo vremena provodio radeći za britansku krunu – istražujući situacije koje su, kao što je voleo da kaže, zahtevale više od male diskrecije. Ovaj opis je bio previše skroman. Zapravo, njegove usluge su za Britansku imperiju bile neprocenjive i on je bio jedan od najpoverljivijih agenata njenog veličanstva. Ne krivim sebe previše što sam toliko pogrešila u mojim sumnjama – čovek koji radi tako misteriozan posao trebalo bi da očekuje da se njegova dela, s vremena na vreme, pogrešno tumače.

I tako, umesto da ga pošaljem u zatvor, zaljubila sam se u njega. Odbila sam njegove dve ponude braka, ali na kraju sam ipak shvatila da je brak neophodan za moju sreću. Odluku sam donela pošto sam još dva zločina rešila toliko stručno da me je Kolin pohvalio i predložio da mu nadalje pomažem u zvaničnijem svojstvu. Naravno, sve pod uslovom da njegove kolege prihvate takav dogovor. Ženski istražitelji nisu bili preterano traženi u hodnicima Bakingemske palate.

Odluka da se upustim u detektivski posao fino je dopunjavala moje ostale takozvane ekscentričnosti, naročito sklonost ka akademskom usavršavanju koje je trenutno bilo usredsređeno na proučavanje drevne Grčke. Sve je to teško mučilo moju majku, predanu tradicionalistkinju, i mutilo naše već slabe odnose. Kada sam najzad pristala da budem Kolinova žena, obradovala se (mada bi joj se više dopalo da sam uhvatila nekog vojvodu), ali njeno radosno raspoloženje rasplinulo se onog trena kada je čula da smo pobegli na grčko ostrvo Santorini. Filip mi je tamo ostavio vilu i to je bilo mesto na koje sam bežala kad god bih bila skrhana ili mi je trebalo utočište. Ona se pokazala i kao savršeno mesto za najprivatnije

venčanje.

Nakon toga smo se vratili u Englesku i proveli iscrpljujućih mesec dana s mojim roditeljima na njihovom imanju u Kentu. Smatrali smo da je pravo da im lično saopštimo velike vesti i želeli smo da im pružimo poslovičnu maslinovu grančicu. Međutim, retke su majke što su u svom srcu mogle da požele dobrodošlicu detetu koje im je uskratilo zadovoljstvo planiranja otmenog venčanja, a ledi Ketrin Bromli sigurno nije bila jedna od njih. Jedina svetla tačka te posete bila je činjenica da je moja najdraža prijateljica iz detinjstva, Ajvi, u onom srećnom stanju koje neizbežno dolazi nakon udaje, takođe bila tamo. Moja majka, nakon što je čula da su Ajvini roditelji u Indiji, maltene ju je prenela u Kent, insistirajući da joj treba posebna nega tokom babinja.

Iako smo Kolin i ja uživali u druženju sa Ajvi, gotovo je odmah postalo očigledno da je beg neophodan. Čeznuli smo da se odvojimo od svih, da odemo na mesto gde će nam najvažniji posao biti da uživamo u medenom mesecu, pa smo planirali put na istok i poseru mestima koja su mi bila važna zbog ljubavi prema klasičnim antikvitetima i literaturi. Želela sam da vidim ruševine u Efesu, a pošto sam proučavala Homera, žudela da posetim Troju. Kolinu, koji se odmah pokazao kao izvanredan suprug, nisam morala to ni da kažem; predvideo je svaku moju želju. I tako smo se ubrzo našli u Orijent ekspresu jureći ka Konstantinopolju.

„Nisam siguran da će mi tvoja majka ikada sasvim oprostiti“, rekao je Kolin dok me je vodio kroz uske hodnike s paravanima od mahagonija ka kolima za ručavanje.

„Nisam imao pojma koliko se ona i kraljica rasplinjuju u svojim planovima za venčanje.“

„Pa, odrekli smo se šanse da budemo venčani u kapeli Vindzorske palate.“

„Da. Uz vatromet i dve hiljade najbližih prijatelja.“

Nasmejala sam se. „Priznajem da nikada nisam ni pomislila da bi mogla biti tako okrutna prema tebi.”

„Sad kada smo venčani, smatra me sigurnom metom. Više ne mora da brine hoću li svoje emocije i bogatstvo odneti na drugo mesto.“

„Imaš pravo. Ali, nadala sam se da će je njena želja da te šarmira kako bi najzad prihvatio titulu od kraljice naterati da se bolje kontroliše.“

„Prilično je zabavna“, rekao je.

„Reče čovek koji nikada nije živeo s njom.“ Pedantno obučeni stjuard otvorio nam je vrata i zakoračili smo u trpezariju koja je, premda mala, mogla da se poredi s najboljim restoranima u Evropi. Meka svetlost sveća treperila je u laganom ritmu kretanja voza, šaljući talase svetlosti preko kristalnih čaša, porcelana s pozlaćenim ivicama i stolnjaka od damaska boje jarke mesečine, dok je miris savršeno pečene govedine sa ukusnim crvenim sosom ispunjavao vazduh.

„Dvadeset osam dana bilo je više nego dovoljno“, rekao je Kolin.

„Zar je prošlo samo dvadeset osam?“, pitala sam.

„I po. Zašto misliš da sam insistirao da krenemo jutarnjim vozom u Pariz?“

Skliznula sam u stolicu naspram njegove za stolom za kojim je već sedeo gospodin srebrne kose. Ustao je i naklonio mi se – ili bolje reći, natkrio me jer je bio izuzetno visok

– a onda je pružio ruku mom mužu. „Ser Ričard Sent Kler“, rekao je predstavivši se uz odsečan naklon glavom. Kolin se rukovao s njim i predstavio nas oboje. „Hargrejvs, a? Poznat mi je vaš rad. Imate sjajnu reputaciju u diplomatskim krugovima.“

„Veliko hvala na komplimentu“, rekao je Kolin spustivši se pored mene.

„Sasvim ste ga zaslužili. Ali, nećemo dosađivati vašoj dražesnoj ženi razgovorom o poslu.“ Okrenuo se ka meni. „Dokle putujete?“

„Sve do Konstantinopolja“, rekla sam, a potom se nagnula napred sa širokim osmehom na licu. „To je prva prava stanica na našem bračnom putovanju.“

„Odlično.“ Protrljao je svoje koščate dlanove. „A koja ćete još mesta posetiti?“

„Obećan mi je Efes“, rekla sam podigavši obrvu ka Kolinu koji je bio prava vizija elegantnog savršenstva u svom večernjem odelu.

„Ja bih te odveo i u drevnu Filadelfiju i Sard“, rekao je Kolin. „Samo ako imaš odgovarajuću odeću za istraživanje ruševina.“

„Ne bi me uzeo za ženu da je nemam“, rekla sam. Poželela sam da ga zgrabim za koleno ispod stola i osetila nalet crvenila u obrazima nakon ovog podsećanja na razgovor koji smo vodili skoro dve godine ranije na mostu Pon Nuf u Parizu, one noći kada se zaljubio u mene uprkos svom pogrešnom verovanju da nemam odeću pogodnu za avanturističko putovanje. Haljina koju sam sada nosila, od najbleđe ružičaste svile sa vezom od srebrne niti s kojeg su visili kristali u obliku suza, nije nagoveštavala da sam dama spremna za divljinu, ali ja nisam bila žena o kojoj se može suditi na osnovu odeće. Poštovanje visoke mode ne isključuje posedovanje zdravog razuma.

„Krajnje lud plan, zar ne?“ pitao je ser Ričard. „Možda bi vam se više dopale ruševine u Rimu. Daleko su bezbednije.“

„Nisam znao da u Efesu ima problema“, rekao je Kolin, namerno me ne gledajući dok sam podizala obrvu.

„Moj sin Bendžamin je arheolog i proveo je tamo nekoliko meseci na iskopavanjima pre oko godinu dana“, rekao je ser Ričard. „Sada više nema nevolja koje su imali u prošlosti, ali ne mogu reći da je to mesto na koje bih ja poveo svoju mladu.“

Ovakav način razmišljanja nije me ni najmanje iznenadio. Upravo sam to očekivala od običnog Engleza i upravo je to bila reakcija kakve sam navikla da odbacujem bez odgovora. „Šta je vas navelo na posetu Osmanskom carstvu, ser Ričarde?“, upitala sam.

„Konstantinopolj je moj dom. Radim u ambasadi.“

„Onda nas morate uputiti u sve poverljive tajne grada“, rekao je Kolin. „Mesta koja ne smemo propustiti.“

„Trebalo bi da angažujete vodiča koji će vas pratiti, osim ako planirate da boravite u vesternizovanim delovima grada.“

„Više bih volela avanturistički pristup“, rekla sam. „Želim da bez ikakve sumnje znam da sam daleko od Engleske.“

„Podsećate me na moju ženu. Ne po tome što je bila daleko od Engleske, već po tome što je volela avanture. Istraživač kakvog nema, moja Asija.“

„Hoće li i ona večerati s nama?“, pitala sam.

„Nažalost, izgubio sam je pre mnogo godina.“

„Veoma mi je žao“, rekla sam, a krhotina tuge mi je probila stomak, donevši sećanje na Filipa kog sam zavolela tek kada ga više nije bilo. Svoju sreću s Kolinom u velikoj meri sam dugovala njemu. Nikada se ne bismo upoznali da nije bilo njihovog prijateljstva, a drugo, da nije bilo Filipovog ubistva. To znanje je sa sobom nosilo veliku dozu složenih, gorko-slatkih

emocija.

„Užasno je kada izgubite nekoga koga volite“, rekao je Kolin.

„Baš tako“, rekao je ser Ričard oborivši pogled i lupkajući prstom po vrhovima svoje viljuške, dok nas je obavijala čudna tišina. Smislila sam i odustala od bar četrnaest načina da promenim temu pre nego što me je naš poznanik iznenadio nastavivši. „Moj sin postaje ogorčen kad god se pokrene tema u vezi s njegovom majkom – istog dana smo izgubili i nju i njegovu sestru. Njemu je bilo samo osam godina i nikada se nije potpuno oporavio. Pretpostavljam da nijedan od nas nije.“

„Saučešće nije dovoljno“, rekao je Kolin.

„Ali vam svejedno hvala“, rekao je ser Ričard, a u recima se osećala težina snage koju je ulagao. „Asija je bila alžirska Berberka i nikada zemljom nije koračala lepša žena. Obrazovala se u Parizu – pretpostavljam da biste vi, ledi Emili, odobrili vrline koje se usađuju kulturnim ženama u Kabiliji, oblasti u kojoj je odrasla. Volela je avanture i neprekidno smo putovali. Vodio sam je u Indiju i Egipat. Kada su nam se deca rodila, vodili smo i njih sa sobom.“

„Kakvo divno detinjstvo“, rekla sam.

„Mislio sam da će biti.“ Stegao je vilice. „Sve dok banditi nisu napali naš logor blizu iskopine u Efesu. Bilo je to pre dvadeset i nešto godina, nedugo nakon što je Džon Turtl Vud počeo iskopavanje. Uznemiravali su ga problemi – upozoravao nas je da ne dolazimo – ali ja nisam hteo ni da čujem. Bio sam mlada budala.“

„Pleonazam“, rekao je Kolin izmamivši našem poznaniku hrapav smeh.

„Baš tako. Bili smo u dva šatora. Kejden, moja kćerka, bila je bolesna, pa je Asija spavala uz nju. Nisam znao šta se dešava sve dok nisam čuo moju ženu kako vrišti dok su joj sekli vrat. Previše se otimala.“

„Tako mi je žao.“ Nisam mogla a da ne posegnem za njegovom rukom, ali on ju je povukao sa stola.

„Morao sam da zaštitim Bendžamina. Pomogao sam mu da se sakrije pre nego što sam zgrabio pušku i krenuo na napadače, ali nakon prvog pucnja gomila je počela da se povlači. Kejden su poveli sa sobom. Bila je lepotica iako joj je bilo samo tri godine. Sa svojom jarkom riđkastozlatnom kosom, plavim očima. Ličila je na majku.“

„Sigurno ste bili izbezumljeni“, rekla sam. Razmišljala sam o jadnoj devojčici, prestravljenoj, odvojenoj od svoje porodice i srce me je zabolelo od pomisli na sav njen bol i užasne slike koje je videla.

„Potrošio sam mnoge godine i bogatstvo tražeći je, ali nikada nisam otkrio nikakav trag. Svi moji napori bili su uzaludni. Pretpostavljao sam da su je prodali kao robinju. I tako, vidite, avanturističko putovanje nije uvek romantično. Zato bi vama, Hargrejvse, bilo bolje da svoju ženu, radi bezbednosti, držite na oku.“ Iskapio je svoje vino, lupio čašom i spustio ispružene dlanove na sto.

„Hvala vam na savetu, vodiću računa o tome“, rekao je Kolin. Oduprla sam se nagonu da ga šutnem ispod stola, samo iz poštovanja prema tragediji koju je pretrpeo ser Ričard.

„Bojim se da sam... prilično sam vam pokvario raspoloženje večeras. Izvinjavam se.“ Njegove reči su zvučale gotovo nerazumljivo dok je posezao za polupraznom bocom vina ispred sebe, punio svoju čašu i dugo ispijao iz nje, s graškama znoja na čelu.

„Siguran sam da će vas palata Topkapi i... ah, da, Plava džamija i Veliki bazar sasvim

dovoljno razonoditi. Videću mogu li šta da učinim i povodom pozivnica za zabave u diplomatskim krugovima...“

Oči su mu se zakolutale i on se zavalio u stolicu, samo na trenutak pre nego što je telo počelo da mu se grči i dok se nije sručio na pod.

Brzina kojom je nastali haos umiren zasluga je efikasnosti osoblja kompanije *La Compagnie Internationale des Wagons-Lits.* U roku od četvrt sata Kolina i mene su izveli u hodnik spavaćih kola gde je doktor, koji je putovao u susednom vagonu, pregledao ser Ričarda. Lekar se sagnuo i koraknuo ka Kolinu.

„Mogu li nasamo razgovarati s vama?“ Bacio je pogled na mene. „Mislim da ne bi bilo podesno...“

„Možete slobodno govoriti pred mojom ženom“, rekao je Kolin ozbiljnog pogleda u tamnim očima.

Doktor je stegao vilicu i namrštio se. „Ser Ričard je uzeo veoma veliku dozu hlornog hidrata. To nije neobična pojava medu ljudima zavisnim od tog leka – prepisuje se kao pomoć za spavanje. Verujem da ga je za vreme večere pomešao s vinom. Ima sreće da je preživeo.“

„Hoće li biti dobro?“ pitala sam.

„Ne možemo učiniti ništa više osim da čekamo, a ja ću ostati uz njega koliko god je potrebno. Vi možete da idete.“

Kolin je naškrabao broj našeg kupea na komadu papira i pružio ga doktoru.

„Molim vas, javite nam ako se stanje promeni.“

„Naravno.“ Otišao je kod ser Ričarda ostavivši nas same.

„Više nisam gladna“, rekla sam Kolinu i krenula niz hodnik.

„Mene nimalo ne zanima vagon za ručavanje.“ Zastao je, pritisnuo me uza zid i poljubio.

„Nisam na to mislila. Prava si zver kad možeš da me ljubiš u ovakvom trenutku“, rekla sam uplićući moje prste među njegove. „Možda bi trebalo da učinimo više za njega.“

„Čovek koji sebi ne ume ispravno da dozira lekove nema prava da nam prekida medeni mesec.“

„Možemo li da javimo njegovom sinu?“ pitala sam. „Nije pravo da ga ostavimo tako samog.“

„Kad stignemo u Konstantinopolj. U vozu smo, Emili.“

„Primetila sam“, rekla sam.

„Pametnice.“ Poljubio mi je čelo. „Tvoje saosećanje sa ser Ričardom je stvarno ljupko. Ali sada, oprosti, mislim da bi trebalo da ga preusmeriš na mene, tvog muža, koji je nesrećnim okolnostima rasporeda sedenja bio primoran da se čitavo veče petlja s doktorima i stjuardima umesto da bude prepušten svojoj neobuzdano elegantnoj i nemilosrdno šarmantnoj ženi.“

„Zvuči predivno“, rekla sam. „Trebalo je da se udam za tebe mnogo ranije.“ Preostala dva dana našeg putovanja protekla su bez incidenata. Videli smo ser Ričarda sledeće večeri u kolima za ručavanje. Bio je dobrog zdravlja, beskrajno se izvinjavao i šarmirao nas ostatak puta – više nije bilo kritika zbog našeg plana putovanja i moje žudnje za avanturom. Još važnije, nije bilo znakova da razuzdano dozira svoj lek.

„Možda je postao novi čovek nakon bliskog susreta sa smrću“, rekao je Kolin prikupljajući preostale knjige razbacane po našem kupeu, dok se voz zaustavljao u stanici

u Konstantinopolju.

„Ne verujem u iznenadne transformacije“, rekla sam.

„To je zato što si tako cinična. To je jedna od tvojih najboljih osobina. Znaš...“ Osvrnuo se. „Skoro da mi je žao da napustim voz. Mogli bismo lako da zaključamo ova vrata i ostavimo čitav svet s druge strane. Nigde kuće pune sluga da nam smetaju.“

„Samo preterano revnosni stjuardi.“

„Koji su brzo shvatili da želimo privatnost.“ Provukao je prste kroz guste, tamne talase svoje kose. „Mislim da je to sve. Spremna da ti Osmansko carstvo padne pred noge?“

Uzbuđenje je strujalo kroz moje telo kada smo zakoračili na peron i kada sam se osvrnula, željna da upijem kulturu koja mi je bila tako strana. Iako je u mom vodiču pisalo da ju je osmislio pruski arhitekta, stanica Muširahmet-paše, sa svojom detaljno ukrašenom fasadom, izgledala mi je dovoljno orijentalno. Jarke crvenkastoružičaste cigle bile su poređane u pravougaone šare između širokih kamenih ivica duž donjeg dela zgrade, a ostatak zidova bio je obojen u ružičasto. Lučna vrata i prozori bili su prekriveni obojenim staklom, a iznad njih je bilo još prozora, velikih i okruglih, napravljenih od kristala. Središte građevine bilo je nisko, a njegove strane su bile usidrene na višim odeljcima, jednim s ravnim krovom i kamenim ukrasima, i drugim s kupolom. „Gde ćemo prvo?“, pitao je Kolin.

„Meg može da se poštara da naš prtljag stigne do kuće. Plan mi je da dođem do nekog mesta gde se prostire pogled na grad, osim ako ti imaš ludu želju da prvo odeš u naše odaje.“ Meg, moja sluškinja, putovala je s nama, uprkos protestu mog muža koji je više voleo da budemo sami. I meni se veoma dopadala ideja o privatnosti, ali dama mora da se suoči sa surovom realnošću – nije bilo nikakve šanse da moja kosa svakodnevno izgleda pristojno bez obučene pomoći. Štaviše, uložila sam poprilično trud da je ubedim u vrline mesta izvan Engleske. Njeni provincijski stavovi počeli su da se tope u Parizu pre više od godinu dana i imala sam nameru da nastavim njeno prosvetljenje.

„Ako prvo odemo kući, verovatno danas nećeš videti mnogo od grada.“ Privukao me je obgrlivši me oko struka.

„To ne mogu da podnesem“, rekla sam, a divan talas toplote jurnuo je od mojih nožnih prstiju do vrhova prstiju na rukama. Ispravila sam šešir – pomodnu malu stvar, bez ukrasa kojima su bile naklonjene mnoge moje vršnjakinje. Što se mene tiče, prepariranim pticama nije bilo mesto u svetu mode. Toliko sam žurila da namestim šešir da sam se vrhom igle koji ga pridržava ubola u teme, a od toga sam poskočila i udarila gospodina koji je išao iza mene.

„Oh, ser Ričarde, oprostite“, rekla sam. „Nisam vas videla.“

„Plašim se da ni ja nisam pazio.“ Njegov već grub glas dobio je i osornu notu.

„Nešto nije u redu?“, pitala sam.

„Zapravo, jeste. Izgleda da sam opljačkan. Ništa ozbiljno, samo uznemirujuće.“

„Šta se desilo?“ Kolin mi je prišao bliže i počeo metodično da proučava prostor oko nas.

„Nemam pojma. Kada sam skupljao stvari da izađem iz voza, shvatio sam da je nestao zavežljaj dokumenata koje sam iz Londona nosio u ambasadu.“

„Kakvih dokumenata?“, pitala sam.

Ser Ričard je začkiljio, kao da procenjuje moju upućenost dok sam mu postavljala to pitanje. „Standardna diplomatska prepiska. Ništa kritično poverljivo. Ovo je više neprijatnost i

poniženje što sam ih izgubio nego išta drugo."

„Imate li ikakvu ideju kada su nestali?", pitala sam.

„Baš nikakvu", rekao je ser Ričard. „Nisam imao nikakva posla s njima tokom puta, pa ih nisam ni vadio. Mogli su nestati bilo kad."

„Ko je sve imao pristup vašem kupeu?" pitala sam. „Trebalo bi odmah da ispitamo stjuarde i pokušamo da pronađemo doktora koji vas je lečio. Znamo da je on bio unutra."

„Uveravam vas da nije potrebno, ledi Emili..."

Prekinula sam ga. „Moramo uzeti u obzir svaku mogućnost."

„Jeste li prijavili ovo lokalnoj policiji?" pitao je Kolin.

„Ne", rekao je ser Ričard zaklanjajući sunce. „Potpuno je nepotrebno. Mogla bi to biti samo obična smicalica."

„Mislim da to nema nikakvog smisla." Odmahnula sam glavom jače nego što je trebalo i izbacila iz ravnoteže svoj već neposlušni šešir. „A ako i jeste to u pitanju, zar ne biste imali neku ideju ko bi se tako šalio? Da li je u vozu bilo vaših kolega? Da li je iko uopšte znao da su ti papiri kod vas?"

„Ne. Nisam video nijednog kolegu. Ali ja sam diplomata. S pravom se može pretpostaviti da ću nositi dokumenta. Neko, možda neki Turčin nezadovoljan Britanijom, mogao je to uraditi da bi iskazao svoje mišljenje."

„Veoma neiskreno iskazivanje mišljenja", rekla sam namrštivši se. „Rado ćemo vam pomoći..."

„Hvala, ali to neće biti potrebno", rekao je. „Kao što sam rekao u vozu, odlično mi je poznata reputacija vašeg muža, ali uveravam vas da ovo nije ništa više od dosadne neprijatnosti i da je sasvim izvan njegovih interesovanja. Ipak, nadam se da ćemo uskoro biti u kontaktu zbog poziva na neko dešavanje u kom biste oboje uživali."

Posmatrala sam, nezadovoljna, dok je odlazio od nas. „Vraćamo se u voz, zar ne?" Ser Ričard je možda odbio da istražuje slučaj, ali ja nisam mogla da uradim to isto. Bez obzira na to što je moje iskustvo ograničeno, želja za istraživanjem bija je jača.

Kolin se nasmejao. „Ovo nije ni izbliza ono što bih želeo na medenom mesecu, ali znam da ti moraš da se umiriš."

„Da, moram." Uhvatila sam ga podruku i povela ga na peron. Pokazao je neku vrstu identifikacije i u kratkom roku smo brzo, ali temeljno ispitali stjuarde i putnike koji su još bili u vozu. Međutim naši napori su bili uzaludni: nije bilo sumnjivih likova, previđenih tragova, a ponajmanje priznanja u jednom dahu.

„Ne mogu se oteti osećaju da nam je nešto promaklo", rekla sam kada smo, nakon obavljenog posla, ponovo prošli kroz stanicu.

„Moguće", Kolin me je uzeo za ruku. „Ali nema nikakve štete, Emili. Možda je sam zaturio papire. Nije bilo znakova nasilnog ulaska u njegov kupe."

„Mogao je da zaboravi da zaključa vrata."

„Previše je sposoban da bi to zaboravio."

„Zar ti ne budi sumnju ono sa hlornim hidratom?" pitala sam. „Možda ga je neko drugi sipao u njegovo vino jer je znao da će mu zbrka omogućiti da ukrade dokumenta."

„Razumem tvoju sumnju, draga, ali zašto bi se iko toliko mučio da bi uzeo nešto što, po svoj verovatnoći, nema nikakvu naročitu vrednost?"

„Možda dokumenta i nisu bila cilj“, nastavila sam. „Možda je cilj bio da se naškodi ser Ričardu, a krađa je trebalo da usmeri istragu na pogrešan trag. Možda imamo posla sa sasvim ličnim stvarima, a ne poslovnim.“

„Mi, draga, trenutno nemamo posla ni sa kakvim stvarima osim uživanja u našem bračnom putovanju.“

„Samo sam...“

„Ne, Emili. Pusti to. Hajde. Zlatni rog te čeka.“

2.

Konstantinopolj je podsećao na egzotičan san pun začina i muzike i lepote – miris kardamoma provejavao je ulicama poput osvežavajućeg povetarca – ali istovremeno je imao prepoznatljivu i iznenađujuću evropsku notu. Kaldrmisane ulice, koje kroz grad skreću pod naizgled nasumičnim uglovima, vrvele su od gospode, jer je jedna polovina prolaznika nosila cilindre, a druga crvene fesove. Mačke lutalice izletale su pred nas alarmantno često, šunjajući se samopouzdano u potrazi za svojim sledećim obrokom, dok su prodavci mesingane robe vikali, pozivajući nas u prodavnice krcate istočnjačkim blagom. Buka je ispunjavala svaki centimetar vazduha: galebovi su kreštali, kolica su klepetala, raspravljalo se na stranim jezicima.

Na samo nekoliko koraka od stanice, pred nama su bile uzburkane srebrnoplave vode Zlatnog roga, rukavca koji je prosecao evropski deo grada. Brodovi su bili privezani međusobno blizu, nagurani celom dužinom izubijanih dokova, a samo su veća plovila zasluživala prostor da ostanu bezbedna, nedodirnuta. Jedno od njih je čekalo nas, ali nisam zastala da ga pronađem već sam krenula ka mostu Galata, probivši se kroz sudar kočija na putu, dok me Kolin čvrsto držao za ruku. Zastali smo da platimo mostarinu, pravu siću, a potom nastavili sve dok nismo stigli do sredine konstrukcije oslonjene na pontone.

„Sviđa mi se što mogu da vidim dva kontinenta“, rekla sam posmatrajući Kolina čiji je pogled dopirao do azijske obale daleko preko Bosfora. „Pruža suštinsko zadovoljstvo koje nikada ranije nisam doživela.“

„Rt Sarajburnu, na evropskoj strani.“ Kolin je glavom pokazao ka obali s koje smo stigli. „Kule palate Topkapi su tamo“, pokazao je, „a dalje ovim putem, Plava džamija i Aja Sofija.“ Minareti svetih zgrada štrčali su ka čistom nebu s matematičkom preciznošću, izdižući se iz gomile manjih kamenih zgrada. Galebovi su kružili i ponirali, skrećući oko minareta, a potom zastajkujući i jezdeći na vazduhu, kao da hvataju dah pre nego što se ponovo ustreme. Drveće je okruživalo palatu, pa su njene udaljene zgrade bile samo ostrvca u moru zelenila.

„Topkapi izgleda veličanstveno, čak i izdaleka“, rekla sam. „Možda bi trebalo da me neko kidnapuje i pokloni sultanu, pa da tamo proživim ostatak života.“ Na nekoliko koraka od mene, ribar je izvukao udicu i spustio svoj koprcavi ulov u već punu korpu. Svuda oko nas muškarci su radili to isto, a vazduh je bio težak od uljanog, slanog mirisa njihovog plena.

„On bi baš bio srećan.“ Pogledi su nam se susreli i dok smo se gledali, kroz moje telo je prostrujala najprijatnija vrsta topline. „Ali ti ne bi – dvor više nije u Topkapiju. Postoji nova palata.“

„Mogla bih da ostanem ovde ceo dan“, rekla sam. Severno od nas, predgrađe Pera pružalo se do brda, a kula Galata, sve što je preostalo od utvrđenja iz četrnaestog veka, uzdizala se iznad nizova pastelnoružičastih i belih kuća.

„Imam neke druge planove s tobom.“ Pošto mi je poklonio izuzetno diskretan poljubac koji je obećavao neslućena zadovoljstva, vratili smo se na dokove i odmah se ukrcali na mali kajak sa dva snažna veslača. Kretali su se neočekivano graciozno za tako mišićave osobe,

vukući nas kroz vodu dovoljno grubo da mi je nedostajala stabilnost velikog broda. Kako se Zlatni rog otvarao ka širokom prostranstvu Bosfora, počela sam da osećam mučninu od poskakivanja po nemirnim talasima.

Kuće su na azijskoj obali bile napakovane jedna uz drugu kao i na evropskoj, ali kako smo odlazili ka severu, postajale su sve veće – *jalije,* vile letnjikovci za gradsku elitu. Neke su bile divne, druge žalosne zbog neodržavanja, ali sve su se pružale do same ivice vode. Ona je zapljuskivala terase savršene za posmatranje svetlosti koja se menjala kako je sunce zalazilo. Kolin je za nas iznajmio vilu koja je bila vizija romantičnog savršenstva – jarkobela sa šiljatim crvenim krovom i detaljnim bajkovitim ornamentima na bezbrojnim prozorima, stubovima i balkonima koji su ulepšavali fasadu iz osamnaestog veka. Nesigurno sam sišla s broda, a umor od putovanja pogoršala je gruba plovidba. Svejedno, bila sam spremna da istražim unutrašnjost.

Prostorije su bile za nekoliko liga prefinjenije i elegantnije do onih u mojoj vili u Grčkoj i sasvim različite od luksuza na koji sam navikla u Engleskoj. Prepunjeni jastuci presvučeni svilom prekrivali su niske sofe, a ćilimi su bili meki i predivni, anadolijski, sa ornamentima upletenih listova i zumbula i boja koje su se mešale ispod providnog sjaja. Čak i komadi nameštaja napravljeni od običnog drveta bili su prepuni izvanrednih detalja: svaki sto je imao umetnute ukrase od sedefa i ebonovine. Egzotično pribežište, prepuno ukusne udobnosti. Sručili smo se, iscrpljeni, i ustali skandalozno kasno sledećeg jutra.

„Pošta za doručkom?“, pitala sam videvši kako Meg predaje Kolinu brdo koverata boje slonovače dok sam se spuštala u stolicu na balkonu. „Kao da smo i dalje u Engleskoj.“

„Daleko od toga“, rekao je Kolin. Pratila sam njegov pogled napolje, ka vodi, gde je sunce igralo preko Bosfora. Mnoštvo brodova s lakoćom je klizilo po vodi, ne pokazujući ni nagoveštaj opasnih struja koje su prethodnog dana napravile pravi rusvaj u mom stomaku.

„Hmm. Pretpostavljam da si u pravu.“ Kao da pogled nije bio dovoljan da me ubedi u to, poslužavnici sa nepogrešivo neevropskim doručkom prekrivali su sto: gust jogurt preliven medom, zrna nara, kriške voća koje nisam prepoznala, peciva posuta susamom i napunjena sirom i spanaćem. Razbila sam ljusku tvrdo kuvanog jajeta i posula so po njemu. „Šta ćemo danas da radimo?“

„Ser Ričard nam je poslao pozivnicu u palatu za večeras. Izgleda da je sultan ljubitelj opere. U njegovom privatnom pozorištu izvodi se *La Traviata.* Možda jeste zapadnjačka partitura, ali smem li se nadati da će mogućnost da budeš jedna od samo šačice Evropljanki koje su upoznale njegovu eminenciju i videle unutrašnjost palate Jildiz biti dovoljna da te zaintrigira?“

Jeste me zaintrigirala i pre nego što je sunce zašlo, krenuli smo preko Bosfora u pozorište. Izgrađeno za sultana, bilo je predivno, mada razočaravajuće evropsko. Zapravo evropsko, ukoliko se zanemare detaljno izrezbareni drveni paravani koji su zaklanjali članove harema od pogleda ostatka publike. Međutim, ako bi se osoba usredsredila samo na bogate plišane zavese i kitnjasto pozlaćene lože, bilo bi joj lako da se zamisli u Kovent gardenu. To jest, sve do poslednjeg čina kada su Verdijeve melodije zamenjene nečim što nimalo nije pripadalo toj operi.

„Šta je ovo, zaboga?“ nagnula sam se.

„Da li su to Gilbert i Salivan?“, pitao je Kolin dok je Verdijeve nežne note zamenjivala

melodija preterano živahna za *Travijatu.* U večerašnjoj produkciji, Violeta nije umrla u naručju njenog voljenog nakon srceparajućeg rastanka i duge bolesti. Umesto toga, njena sušica je nestala istog trena kada je popila napitak koji joj je obezbedio uslužan lekar. „Misliš li da je neko rekao Verdiju?"

„To je *Mikado."* Nagnula sam se ka njemu i govorila tiho, udišući jedva primetan miris duvana koji se zadržao na njegovom sakou, dok sam se trudila da zanemarim drhtanje duž moje kičme, opasno blizu erupcije glasnog smeha.

„Naravno. Prepoznajem ovu pesmu: *Here's a how-de do.* Užasno. Prisvojili su Verdija." Violeta, Alfredo i briljantni i misteriozni naučnik koji je omogućio njihovu radost, udružili su glasove u bujan trio, a stihovi gospodina Gilberta zamenjeni su stihovima koji su odgovarali novoj i teoretski poboljšanoj sceni.

„Zamisli samo šta bismo mogli da postignemo ako bismo došli do ovakvog čudotvornog leka", prošaputala sam sklopivši moj pozorišni dvogled.

Ser Ričard, smešten u redu iza nas, nagnuo se unapred. „Sultan ne voli tužne krajeve. A kada apsolutni vladar carstva – čovek koji ima i sekularnu i duhovnu kontrolu nad ljudima koji su, tehnički, tek nešto više od njegovih robova – nešto ne voli, to je zabranjeno."

Zagrizla sam usne da se ne bih nasmejala i bacila sam pogled preko zadivljujućeg pozorišta do kraljevske lože u kojoj je sedeo Abdul Hamid II, klimajući sa ogromnim osmehom na licu. Pored njega je bila Perestu, *valida* – sultanova majka – najmoćnija žena u carstvu. Njeno majušno telo još je otkrivalo znake lepote koju je imala u mladosti, a mada se za mnoge žene iz harema govorilo da su prihvatile zapadnjački stil odevanja, Perestu se držala tradicionalne odeće koja je istovremeno bila i elegantna i, evropskom oku, egzotična. Te noći je nosila dugu, usku haljinu sašivenu od grčke svile, bogato izvezenu zlatnim nitima, sa širokim rukavima koji su visili preko njenih zglobova do vrhova prstiju, a preko nje prozračnu crnu odoru kratkih rukava. Duga crna kosa spuštala joj se u dve pletenice niz leđa, a na glavi je nosila kapu koja je podsećala na mali fes, obavijenu muslinom, sa ogromnim rubinom prikačenim na prednjoj strani. Prstenje je ukrašavalo svaki prst na njenim šakama oslikanim kanom. Njeno kraljevsko držanje prevazilazilo je sve što sam do tada videla. Iza kraljevskog para, četiri čuvara pretećeg izgleda stajala su uz zadnji zid, prekrštenih debelih ruku, bez traga razonode na licima.

„Here's a pretty mess! In a month, or less, I must die without a wedding! Let the bitter tears I'm shedding witness my distress", pevao je Kolin u pola glasa dok je aplauz bledeo nakon spuštanja zavese. „Pravi stihovi su mnogo bolji."

„Slažem se", rekla sam provukavši ruku ispod njegove i spustivši glavu na njegovo rame dok smo izlazili iz pozorišta. „Više mi se sviđa Violetina prerana smrt od ovog srećnog kraja."

„Prokleto neromantično s tvoje strane."

„Znaš i sam da sam prava zver", rekla sam.

„Zato sam se i oženio tobom." Izašli smo, zatekavši se iza sultana i njegove pratnje. Noć je za proleće bila topla, vazduh težak od vlage i slatkog mirisa cveća. Iznad nas su visile zvezde, tako zaslepljujuće da sam bila sigurna da se mogu takmičiti s mesecom.

„E sad, samo ako bismo mogli da se iskrademo pre..."

Isprekidan, oštar vrisak zaparao je noć i trenutna tišina obavila je veselu gomilu na

stepenicama pozorišta. Vrt oko nas delovao je mračnije, a zvezde su izgubile svoj sjaj. Vrištanje se nastavilo, ali sada su ga pratili zvuci papuča na šljunku. Okrenula sam se i ugledala prelepu mladu ženu, tamne kose koja je neuredno lepršala za njom, kako trči prema nama.

„Dođite! U pomoć! Molim vas!“ vikala je, zaustavljajući se tek toliko da bi progovorila, a onda ponovo trčala. Pretrčala je samo još nekoliko metara, kada su je dva mišićava sultanova stražara zaustavila. Odupirala im se i razmenjivali su reči koje nisam mogla da čujem. Abdul Hamid je iskoračio, a ona se bacila na zemlju ispred njega gotovo hvatajući njegova stopala dok je valida posmatrala. Nešto je promrmljao i devojka je ustala, drhteći, ne gledajući pravo u njega. Činilo se da su je njegove reči umirile, ali pre nego što je stigla da odgovori, stražari su ih okružili i cela grupa je nestala u noći.

„Moraju čuvati bezbednost sultana ukoliko nastanu nevolje“, začuo se glas ser Ričarda iza mene. „Svakim danom postaje sve paranoičniji. Nema osobe u carstvu na koju nije motrio.“

„Da li bi zbog toga trebalo da se osećam bezbednije ili ugroženije?“ pitala sam. Perestu je zaostala za njima i povela devojku čvrsto je držeći za ruku, ostalim čuvarima je naredila da joj naprave mesta, a mi smo krenuli stazom osvetljenom nizom upaljenih baklji. Smesta su je poslušali. Kolin je pustio moju ruku i krenuo ka njima, pristigavši ih u nekoliko dugih koraka. Krenula sam za njim, ali ser Ričard me je zaustavio.

„Šta to radite? Ukoliko postoji opasnost, moramo vas smesta vratiti u vašu kuću.“

„Ne verujem da sam ovde u ikakvoj opasnosti“, rekla sam. „Čuvari su na sve strane.“ Krenula sam za Kolinom brzo koliko su dozvoljavale moje večernje cipele, mršteći se kada mi se potpetica zaglavila u šljunku, a zglob bolno iskrenuo. Sve vreme sam se borila protiv svraba koji je, bez sumnje, izazvao čvrsto zategnut korset. Očekivala sam da će odeća smetati blaženstvima medenog meseca, ali ne na ovaj način.

Ser Ričard me je stigao gotovo odmah i zgrabio me za zglob, dok je šačica ozbiljnih muškaraca sa fesovima išla za nama. „Neću vas pustiti da idete sami“, rekao je. „Ona je iz harema. Jedna od konkubina.“ Izvijala sam se da bih bolje pogledala ženu, ignorišući bol u nožnom zglobu, ali bila je daleko ispred mene.

„Otkud znate?“

„Bilo je očigledno iz njenog razgovora sa sultanom. Ona...“ Zastao je. Stigli smo do malog vrta. Jarkocrvena bugenvilija spuštala se sa visokih kamenih zidova, a složena isklesana fontana u obliku ribe stajala je u središtu glatkog mermernog pločnika. Pulsiranje vode koja pada, meko ali neprekidno, odbijalo se od zidova i teralo tišinu koja se spuštala na nas dok smo stajali skamenjeni, užasnuti prizorom pred nama.

Ležala je na tlu, licem nadole, crvenozlatna kosa presijavala se na ustreptaloj svetlosti baklji, zastrašujuće suprotnoj neljudskoj nepokretnosti tela. Grlo mi je gorelo, a stomak se stegao, vazduh je sada bio prezasićen slatkog mirisa cveća. Valida je stajala uz ženu koja nas je dovela do ove scene, a onda ju je uzela za ruku i odvela nazad ka palati. Bez sumnje je smatrala da je devojka dovoljno videla.

Kolin se sagnuo i sklonio kosu s vrata povređene žene, opipavši joj puls.

Dok je to radio, ser Ričard je prišao, nesiguran na nogama, isprekidanog daha. Klekao je pored tela i odgurnuo Kolina.

„Ser Ričarde?“, krenula sam za njim i spustila dlan na njegovo rame. Drhtao je.

„Ne“, rekao je. „Ne. To nije moguće. To nije...“ Prikupio je kosu s njenog vrata, uvijajući je nežno i otkrivajući belu kožu boje alabastera i upadljivu tetovažu: mrežu sličnu onoj za ruski šah, samo iskošenu, i tri slova ispod nje. „Kejden, moja draga devojčice. Ne“, povikao je glasa oštrog od bola.

Pažljivo je okrenuo telo i posmatrao devojčino lice. Njene tamnoplave oči prazno su zurile u noćno nebo, a tanka ljubičasta modrica prostirala se preko njenog grla. Sve emocije su nestale s njegovog lica, bore su se ispravile, njegova koža je prebledela dok je milovao njenu beživotnu glavu u svom naručju.

Glas mu je bio isprekidan i skrhan. „To je kćerka koja mi je ukradena pre dvadeset godina.“

Ser Ričardova reakcija na ovu užasnu scenu me je uplašila. Besneo je na sve oko sebe ne dozvoljavajući nikome da dotakne njegovu kćerku. Uprkos svojoj sitnoj građi, odgurivao je čuvare koji su stajali, nespretni, bacajući nesigurne poglede na gomilu koja se okupljala u dvorištu. Kolin je razgovarao s glavnim čovekom, a skoro svi koji su bili u pozorištu sada su se nagurali u vrt. Iznervirani žamor i šaputanje bili su tmurna zamena za umirujući zvuk fontane. Čovek u večernjem odelu, nakrivljene kravate, razbarušene kose, iskoračio je i prišao najvećem čuvaru.

„Mogu li vam ponuditi neku pomoć? Ja sam stari prijatelj.“ Okrenuo se ka ser Ričardu, uhvatio ga za ramena i blago prodrmao. „Suviše dobro mi je poznat tvoj bol. Raspravljanje sada neće pomoći.“

„Kako sam mogao tako da je izneverim?“ rekao je ser Ričard, stresajući sa sebe njegove ruke i ponovo se okrećući kćerki. Stajao je samo trenutak pre nego što se uz jecanje sručio preko njenog tela. Kleknula sam pored njega, znajući da ne postoje reči koje bi mu pružile ikakvu utehu. Čuvari su počeli da raščišćavaju prostor, zahtevajući da ga napuste svi osim ožalošćenog oca. Pitala sam mogu li da ostanem s njim, kao i njegov prijatelj koji mi se predstavio.

„Teodor Satklif“, rekao je tihim glasom dok je ser Ričard odgovarao na pitanja čuvara. „Znam ovog starog momka već godinama – obojica smo u ambasadi.“

„Ima sreće da mu se prijatelj našao u blizini u ovakvom trenutku“, rekla sam. „Da li ste bliski?“

„Obojica smo izgubili decu.“

„Žao mi je. Ja...“ tražila sam reči, nesigurna kako da se izborim sa još tragedije. Kolin nas je prekinuo pre nego što sam stigla da izjavim saučešće.

„Odvedi ga našoj kući“, rekao je. „Moraju da pregledaju telo – ne želim da prisustvuje tome. I ja ću doći čim bude gotovo.“

„Naravno“, rekla sam. „Gospodine Satklife, hoćete li i vi sa nama? Možda će ga vaše prisustvo utešiti.“

„Pratiću ga u stopu. Neće biti sam na ovom tužnom putu.“

Kada smo stigli u našu jaliju, ponudila sam ser Ričarda toplom vodom od narandžinih pupoljaka – belom kafom, napitkom za koji je kuvar kog smo dobili s kućom tvrdio da je lek za sve. Gospodin Satklif je sedeo pored njega, tihi partner u žalosti.

„Volela bih da mogu da vam ponudim porto“, rekla sam sipajući još jednu šolju blede,

vruće tečnosti. Porto je bio moje omiljeno piće. Prvi put sam ga probala prosto da bih podvukla svoje stanovište. Nakon večere, trebalo je da dame izađu iz trpezarije i ostave gospodu njihovom piću, cigarama i, još važnije, razgovoru za koji se smatralo da je neprikladan za nežne uši slabijeg pola. Znajući da će to biti razgovor koji bih volela da čujem, odlučila sam da, dok sam žalila za Filipom, odbijem da me izvedu u sobu za primanje nakon večere koju sam sama organizovala. Nažalost, razgovor je tom prilikom bio ograničen jer su baš svi moji muški gosti bili zaprepašćeni, ali porto me je odmah zaveo. Postepeno su gospoda koja me poznaju prihvatila moju ekscentričnost i bila sam dobrodošla na njihovim ritualima posle večere.

„Verujte mi, ledi Emili, potpuno je svejedno“, rekao je ser Ričard. „Izbor pića u ovakvom trenutku potpuno je nebitan. Sada je sve besmisleno.“

„Ne budi tako strog prema sebi“, rekao je gospodin Satklif. „Bilo je prekasno da išta učiniš.“

„Da sam samo znao da je ovde!“

„Nisi mogao znati“, rekao je njegov prijatelj. „Ni sam sultan nije mogao znati ko je ona bila. Nakon svih ovih godina, u njoj verovatno nije ostalo ništa englesko.“

„Bila mi je kćerka, Teodore.“

„Nisam želeo da te uvredim. Samo sam hteo da kažem da čak i oni koji su bili blizu nje verovatno nisu imali pojma o njenom poreklu.“

„Morali su znati! Uzbunio sam čitavo carstvo da je pronađe.“

„Bila je oteta, Ričarde“, rekao je gospodin Satklif. „Bez sumnje su napadači čekali da se gužva smiri pre nego što su je... prodali.“

„To je varvarstvo, sve to“, rekla sam, s olakšanjem primetivši da Kolin ulazi u sobu i da će me spasti od dalje priče na tu temu. Klimnuo mi je i rukovao se sa našim gostima.

„Bio sam u ambasadi i organizovao da vašem sinu odmah bude poslata poruka“, rekao je sevši naspram ser Ričarda. „Sigurno će doći što je pre moguće.“

„Hvala vam.“ Starac je spustio staklenu šolju za čaj na bronzanu tacnu. „Da li je neko uhapšen?“ Osmanska pravda je bila brza. Pre nego što smo i napustili imanje oko palate, na jednog evnuha koji je čuvao harem pokazivano je kao na najverovatnijeg osumnjičenog za ubistvo.

„Plašim se da jeste“, rekao je Kolin. „On je stražario ispred njene sobe...“

„Ona nije bila ubijena ni blizu njene sobe“, rekla sam.

„Baš tako.“ Odbio je šolju bele kafe koju sam mu ponudila. „Ali, izgleda da to nema važnost u optužnici protiv njega. Bio je odgovoran za njenu bezbednost. Ona je mrtva i čini se da se svi slažu da je to njegova krivica.“

„Ali, postoje li ikakvi dokazi?“ pitala sam.

„Nikakvi“, odgovorio je Kolin.

„Biće pogubljen“, rekao je ser Ričard. „A zločinac koji je ubio moju kćerku nikada neće biti izveden pred lice pravde.“

„Čekaj, čekaj“, rekao je gospodin Satklif. „Možda čuvar i jeste kriv. Nemoj ishitreno zaključivati. Ne bi smela da napušta harem, je li tako? Ko ju je pustio da izađe? Možda ista osoba koja ju je ubila?“

„Ser Ričarde, jeste li sasvim sigurni da je to Kejden?“ Mrzela sam što moram da postavim to pitanje i koža mi je bila vrela toliko da sam osećala peckanje. „Niste je videli

otkako je bila dete, da li je moguće da...“

„U to nema sumnje. Sve ove godine sam bio ovde, u istom gradu, a da nisam zao da je tako blizu.“ Zažmurio je i grubo protrljao oči.

„Možda to nije ona“, rekla sam. „Moguće je da...“

„Ne. To je bila Kejden. Kada se razbolela tokom naših putovanja, Asija me je molila da je tetoviramo. To je uobičajena berberska praksa, lečenje tetovažama. Pola vračanje, pola drevna medicina, pretpostavljam. Na kraju sam zaključio da ne može da škodi. Nikada ništa nisam mogao da odbijem Asiji. Nabavio sam joj mastilo i igle i lično je ona to uradila.“

„A večeras ste videli tu tetovažu?“, pitala sam.

„Da. Nema sumnje. Jer kada je Asija završila, toliko me je zadivilo koliko joj je ruka mirna da sam joj rekao da doda i svoje inicijale, kao da potpisuje sliku. Ona nije želela, ali sam je ubedio. Bili su tamo, na njenom vratu: ASK. Tu nema nikakve sumnje.“ Skupio je dlanove, razdvojio ih, protom ih protrljao i ponovo počeo. „Hoću da njen ubica dobije šta zaslužuje, Hargrejvse. Mogu li se osloniti na vas?“

„Već sam od naše vlade tražio dozvolu i ne sumnjam da ću je dobiti.“

„Pravda se u takvim slučajevima mora dostići po svaku cenu. Nema goreg zločina od onog zbog kog osoba izgubi dete“, rekao je gospodin Satklif. „Ali hoće li sultan dozvoliti stranu intervenciju?“

„Verovatno ćemo uspeti da ga ubedimo da nam dozvoli bar kratku istragu“, rekao je Kolin. „Na kraju krajeva, devojka je ipak bila polu-Engleskinja.“

„Moraću da se uzdam u vas, Hargrejvse“, rekao je ser Ričard.

„Predviđam samo jednu prepreku“ rekao je Kolin. „Nema šanse da će mi dozvoliti da ispitam ikoga iz harema. Trebaće mi pomoć neke dame.“

„Baš imaš sreće“, rekla sam, a pogledi su nam se susreli. „Verujem da odlično poznaješ nekoga ko je prilično sposoban da preuzme taj zadatak.“

Nasmešio se. „Radićeš u zvaničnom svojstvu, Emili. Nećeš moći da lunjaš i radiš šta ti se prohte. A ja ću morati da dobijem odobrenje...“

„Vaša žena je takođe istražitelj?“ Obrve gospodina Satklifa vinule su se uvis.

„Rešila je tri ubistva“, rekao je Kolin. Njegove reči bile su tačne, ali nikada ranije nisam radila za vladu. Samo sam pomagala prijateljima – i sebi – u užasnim trenucima kada nije bilo druge mogućnosti. Stomak mi se prevrnuo, a uzbuđenje i nervoza su se borili za moju pažnju. Nakon posla u Beču, prethodne zime, on je razgovarao sa svojim nadređenima u Bakingemskoj palati o meni i oni su se složili da bi moje veštine u budućnosti mogle biti korisne za vladu – ali samo ako budem radila s mužem i samo ukoliko posao ne može biti obavljen bez pomoći žene. Potpuno sam sigurna da su bili uvereni da se takve okolnosti nikada neće desiti.

„Nisam siguran da to odobravam. Ne sumnjam u vaš talenat, ledi Emili, ali ne mogu tražiti da dovodite sebe u opasnost.“ Bore na ser Ričardovom čelu su se produbile. „Međutim, pretpostavljam da nemam izbora osim da sa zahvalnošću prihvatim svaku pomoć koju mi možete pružiti. Sad sam drugi put izgubio moju kćerku. N mogu dopustiti da ova nepravda prođe nekažnjeno.“

3. april 1892.

Darnli haus, Kent

Najdraža moja Emili,

Nadam se da te ovo pismo zatiče izgubljenu u grčevima bračnog blaženstva. Bilo je veliko zadovoljstvo videti tebe i Kolina – a bez sumnje i najbolja razonoda proteklih meseci. Da ste bar mogli da ostanete duže! Ipak, potpuno razumem vašu želju da odete iz kuče tvojih roditelja i ne mogu te prekoravati što si me napustila. Zapravo, nakon usluge koju si meni i Robertu učinila u Beču, ne bih te mogla prekoravati ni zbog čega. Nisam sasvim sigurna koji način zahvaljivanja nalaže etiketa kada ti neko spasi muža zatvora i optužbe za ubistvo. Možda ti imaš neki predlog?

Još ne mogu ni da poverujem da je Robert bio osumnjičen za takav zločin – ne mogu da pojmim kako bi iko mogao pomisliti da bi moj dragi muž ubio sopstvenog mentora. Bilo je užasno posmatrati koliko su ga brzo napustili svi koji su ga okruživali. Da ti nisi tako silovito krenula u istragu, sigurna sam da bih bila zavijena u crno.

Moram ti priznati da se sada osećam kao da nikada neću moći da napustim tvoje roditelje. Roberta posao i dalje drži u gradu, a tvoja majka odbija da me pusti da se sama vratim na naše imanje. Zahvalna sam na njenoj brizi, ali moram priznati da se zatvorena s njom osećam kao da me sputava neka nezaustavljiva prirodna sila. Plašim se za tebe, Emili, kada dođe tvoj red. U Engleskoj nema dovoljno papira da ti nabrojim sve što ona radi da bih ja dobila dečaka, ali mogu ti reći da sam sasvim umorna od goveđe supe kojom me kljukaju šest puta dnevno.

Svaki hodnik i ćošak u ovoj kući podseća me na prijatne dane koje smo provodile zajedno kao deca. Baš sam jutros odškrinuta onu labavu dasku na podu u svetlarniku – jednom smo molile batlera da je ne popravlja – i pronašla sam kutiju koju smo tamo odavno sakrile. Sećaš li se? U njoj je bio primerak Kandida, loše napisana izjava da smo uvređene jer nam nije dozvoljeno da se zaposlimo kao pirati, kao i divna kolekcija kamenčića. Sve u svemu, verujem da smo učinile dobro kada smo odustale od ideje o gusarenju.

Poželi Kolinu sve najbolje i zamoli ga da se dobro brine o tebi. Neću da čujem nikakve priče o tome da si se upetljala u neke intrige dok nisi bila ovde.

Tvoja odana prijateljica,

Ajvi Brendon

3.

„Madam?“ Meg je odškrinula vrata naše spavaće sobe nakon kucanja. „Stigla je hitna poruka za vas iz palate.“

Izvukla sam se iz savršene udobnosti Kolinovih ruku i sela. Soba je bila mračna – neprovidni kapci zaustavljali su sunčeve zrake – a naši svileni jorgani i pamučna ćebad bili su savršeno jezero meke topline. Nameštaj, ni naročito zapadnjački ni istočnjački, imao je jednostavne, prijatne linije, a sa obe strane kreveta od mahagonija u zidovima su bile usečene niše za sveće, obložene pločicama sa oslikanim cvećem. „Kraljica? Uđi, Meg.“

„Ne, madam. Ne iz Bakingemske palate. Top... Top... oh, mislim da nikada neću uspeti to da izgovorim.“ Slegnula je ramenima i predala mi koverat težak od mirisa lavande.

„Topkapi saraj.“ Naslonila sam se dok je Kolin uz uzglavlje podizao brdo jastuka presvučenih jarkom svilom. „To je mesto bez sumnje puno egzotičnih blaga, Meg. Volela bih da ga vidim, a sigurno bi i ti.“

„Oh, madam, nisam sigurna da bih želela da odem tamo. Tamo imaju harem, znate. Možda nikada ne bih izašla.“

„Neću dozvoliti da te sultan uzme, Meg“, rekao je Kolin. „Da nema tebe, Emili bi mene naterala da joj sređujem kosu.“

„Hvala vam, gospodine.“ Meg je porumenela, nije ga gledala, i dalje postiđena što ga je zatekla u mojoj sobi. „Treba li vam još nešto?“

„Ne. Za oko sat ćemo sići na doručak“, rekao je Kolin. Poklonila se i izašla, čvrsto zatvorivši vrata za sobom.

„Tako dugo?“ poljubila sam ga. „Šta ako ogladnim pre toga?“

„Pokušaću da ti skrenem pažnju s gladi.“

„Bolje bi ti bilo.“ Otvorila sam koverat. „Ne mogu da zamislim da bi sultan koristio mirišljavi papir.“

„Ja ne mogu da zamislim da bi sultan pisao nekoj Evropljanki.“

„On je veoma kulturan“, rekla sam. „I mnogo je zapadnjačkiji nego što sam očekivala. Ne sumnjaš valjda da bih mogla da ga očaram?“

„Naprotiv. Iako je kulturan, on je težak čovek. Izuzetno je paranoičan – ne dozvoljava električnu energiju u gradu jer je, kada mu je neko objašnjavao kako to funkcioniše, pogrešno razumeo *dinamit* umesto *dinamo.“*

„Možda je preopterećen. Na kraju, ipak on vlada carstvom u kasnoj fazi propadanja.“

„Ta situacija se brže pogoršava nego što sam očekivao. Ljudi koji su navikli da budu sila često pretpostavljaju da će to potrajati. Često se pitam šta će biti i s našom imperijom.“

„Britanija nije u stanju propadanja.“

„Nije trenutno“, rekao je. „Ali naš način života je nesiguran i mora se budno čuvati ako ne želimo da nam izmakne. Ako Turska postane još nestabilnija, to će uticati na celu Evropu – nestabilnost je zarazna.“

„Znači, svedoci smo propadanja i pada Osmanskog carstva?“

„Najvećom merom zbog preteranog i skarednog trošenja prethodnika Abdula Hamida. U

ovom veku su izgradili više palata nego što bi bilo pametno – a to je dovelo do bankrota carstva.“

„Zašto bi iko ko na raspolaganju ima Topkapi saraj uopšte želeo drugu palatu? Nikad nisam čula tako egzotične opise neke palate.“

„Pretpostavljam da je ona obična ljudima koji u njoj žive.“

„Nije konkubinama kada prvi put dođu u nju i spremaju se da upoznaju sultana. Zamisli samo koliko one moraju biti zadivljene kada ih smeste u takav luksuz.“

„Tvoja mašta je prilično podivljala, Emili. U svakom slučaju, sultan sada živi u Jildizu, ne u Topkapiju.“

Razmotala sam papir koji sam držala. Pismo je bilo ispisano sigurnim, elegantnim rukopisom. „Ovo je od nekoga ko se zove Bezime. Kaže da je majka Abdula Aziza? Ko je Abdul Aziz?“

„On je bio sultan pre brata Abdula Hamida, Murata.“ Kolin je seo oslonjen na svoje jastuke. „I majstor za preterivanje, naročito nakon posete Evropi. Mislim da je imao dve i po hiljade ljudi u svom haremu.“

„Dve i po hiljade?“ pitala sam.

„Tu spadaju i robovi i evnusi, kao i konkubine, žene i deca. Murat ga je nasledio na tronu, ali je vladao samo oko tri meseca. Bio je mentalno neuravnotežen, potpuno nesposoban da vlada carstvom, gnevni alkoholičar. Zato su ga svrgnuli, a Abdul Hamid II ga je nasledio i pristao na ustavnu monarhiju. Godina tri sultana, tako su je nazvali.“

„Kada je to bilo?“, pitala sam ljubeći mu prste dok je govorio.

„Hiljadu osamsto sedamdeset šeste. Ometaš me.“

„Odlično“, rekla sam. „Ali ustav? Ovde nema parlamenta, zar ne?“

„Više nema. Abdul Hamid ga je raspustio pre više godina.“

„Šta je bilo s Muratom? Pretpostavljam ništa prijatno.“

„Brat ga je ostavio u životu – mada je objavio Muratovu smrt u novinama. U zatvoru je u nekoj palati negde u gradu.“

„Da li je i dalje bolestan?“

„Možda Bezime može da te uputi u te stvari. Ja nemam ni najblažu predstavu.“

„Poziva me da je posetim u Topkapi saraju.“

„A to je stara palata. U nju odlaze odbačene devojke iz harema i rade šta god već treba da rade kada su odbačene.“

„To mora da je užasan život. Naporan.“ Uspravila sam se i okrenula ka prozoru, a gola stopala su mi visila preko ivice kreveta.

„Reci mi da ne pomišljaš na otvaranje kapaka“, rekao je Kolin, gledajući me mrko kako prelazim preko sobe. Širom sam ih otvorila ne odgovorivši mu na pitanje i odgurala sve zavese u stranu, a mlaz vodenog vazduha ispunio je prostoriju.

„Divan je dan“, rekla sam. „Ne budi tako lenj.“

„Lenj? Ne, draga moja. Nikada nisam lenj.“ Skočio je, zgrabio me i ponovo me bacio na krevet. „Zapravo je genijalan potez to što si pustila svetlost unutra. Više mi se sviđa kada mogu da te vidim.“

Nasmešila sam se. Doručak će više nego kasniti.

U roku od nekoliko trenutaka od dolaska u palatu – u čijem se ogromnom spoljnom

dvorištu nalazila carska kovnica, tek završeni arheološki muzej i pekara s čijih je prozora lebdeo najukusniji miris svežeg hleba s kvascem – shvatila sam da bih, ako bih ikada bila odbačena, bila sasvim zadovoljna ovakvim proterivanjem, mada sam na trenutak razmislila o tom stavu dok me je čuvar vodio pored Dželatove fontane. Zastala sam ispred nje, zamišljajući muškarce koji su tokom stotina godina u njoj prali svoje krvave ruke i sablje nakon javnih obezglavljivanja.

Stigli smo do kraja staze kroz vrt i Kapije pozdrava – visoke građevine sa dve zašiljene kule kakve biste očekivali u srednjovekovnom evropskom zamku. Vodič me je poveo dijagonalnom stazom, sa obe strane oivičenom visokim, pažljivo oblikovanim drvećem, kroz drugo dvorište do ulaza u harem, gde me je prepustio brizi visokog evnuha tamne kože, jedinim muškarcima, osim sultana, kojima je ikada dopušten ulaz u harem.

„Da li biste pošli za mnom?“ Klimnuo je na način koji bi se mogao protumačiti kao neka vrsta naklona, ali me nije pogledao u oči. Nisam očekivala bogat glas kojim je govorio, jer nije podsećao ni na jednu priču o *kastratima* čiji su anđeoski soprani šarmirali čitavu Italiju tokom baroka. Iako je zvučao kao običan muškarac, nije bilo ni traga brkovima na njegovom savršeno glatkom licu. „Njeno visočanstvo vas čeka.“

„Trebalo mi je više vremena nego što sam očekivala“, rekla sam hodajući brzo da bih pratila njegov korak, a moje potpetice su se zaglavljivale u prostor između glatkih crnih i belih oblutaka od kojih je napravljen mozaik sličan strelicama kroz sredinu kaldrmisane staze.

„Nikada ne smete kasniti kada vas valida pozove.“

Nisam baš mnogo kasnila, ali sam pomislila da bi bilo bolje da se uzdržim od tog komentara. „Valida? Mislila sam da je Perestu valida?“

Okrenuo se i pogledao me. „I jeste. Ali ovde je važna Bezime. Nesrećna je okolnost što je izgubila svoj zvanični položaj.“

„Možda jeste nesreća, ali je bila neizbežna“, rekla sam. „Svaki sultan ima svoju majku.“

„Abdul Hamidova majka je umrla kada je on bio mlad. I Perestu i Bezime su se brinule o njemu kada je bio dečak. Ta takozvana neizbežnost zapravo je bila stvar izbora.“

„Govorite veoma slobodno“, rekla sam, zaprepašćena jer sluga iskazuje svoje mišljenje, naročito mišljenje o kraljevskom domaćinstvu i to jednom strancu.

„Ja sam ljubimac mnogih na dvoru, uključujući i Bezime, i nemam čega da se plašim, nema razloga da držim jezik za zubima.“ Stao je i okrenuo se pravo prema meni.

„Niste navikli na obrazovane robove koji imaju sopstvenu vlast.“

Blesak u njegovim crnim očima naterao me je da posumnjam u njegov pokušaj da me zaprepasti. Umesto da prikažem i trun iznenađenja, podigla sam ramena i ispravila leđa. „Ne, nisam. Mi u Engleskoj nemamo nikakvu vrstu robova. I veoma sam zadivljena što ste obrazovani.“

„Svi u haremu su obrazovani.“

„Mislite na žene?“ pitala sam.

„Da. Naravno. Nigde nećete naći kulturnije dame. Mislite da bi sultan hteo da se okruži neukim budalama?“

„Mnogi muškarci su radili i gore od toga.“ Ponovo smo hodali, sada unutra, duž kamenog hodnika i kroz vrata iznad kojih su visili odlomci na arapskom – pretpostavljam iz Kurana – ispisani zlatnom bojom na zelenoj pozadini. Kada smo prošli kroz još jedno otvoreno dvorište,

ovo okruženo zgradama obojenim u ružičasto, ušli smo u malu prostoriju čiji je svaki centimetar bio pokriven oslikanim plavim i zelenim pločicama. „Kako se zoveš?“ pitala sam kada je zastao da otvori teška drvena izrezbarena vrata, sa upadljivim kvadratnim i pravougaonim šarama.

„Džemal Kaan.“

„Drago mi je što smo se upoznali.“

Povio je krajeve usana nadole i nije me pogledao. „Bezime čeka.“

Prostorija u koju smo zakoračili imala je neverovatno visoku tavanicu s kupolom, zidovi su bili oslikani muralima, pejzažima koji su bili daleko zapadnjačkiji nego u ostalim popločanim prostorijama koje sam videla. U sredini kvadratne odaje nalazio se sto ukrašen sedefnim umecima, a iste ukrase imali su i ormari ugrađeni u zidove. Iza stola je sedela žena, srebrnasta kosa joj se spuštala niz leđa, a bore izgravirane na njenom licu nekako su dodavale eleganciju njenom izgledu. Nagla se unapred oslonivši se na laktove, a potom se vratila unazad, sve vreme pućkajući iz dugačke lule.

„Nisi videla ženu koja puši čibuk?“ pitala je, stručno praveći prstenove od dima dok je izdisala, opipavajući lulu prstima s dugim noktima obojenim u ružičasto.

„Nikada nisam videla *čibuk“ .,* rekla sam spustivši se naspram nje, gotovo joj zavideći na predivnoj odeći sačinjenoj od nebeskoplave svile i tila, stegnutoj oko njenog sićušnog struka, s pufnastim rukavima koji su se širili iz uskog jeleka. Samo je njena kosa odudarala od izgleda savršene zapadnjačke pomodarke.

„Znači, ti si Emili Hargrejvs. Ledi Emili Hargrejvs?“

„Da.“ Nasmešila sam se. „A vi ste Bezime?“

Ignorisala je moje pitanje. „Ja nisam osoba koja gubi vreme na beznačajne stvari. Znaš za ubistvo koje se desilo prošle noći?“

„Da. Bila sam tamo kada...“

„Kejden i ja smo bile bliske. Upoznala sam je kada je stigla u harem. Tada je bila naporna. Nije htela ni sa kim da govori.“

„To mogu razumeti. Sigurno je bila prestravljena. Da vas ukradu...“

„Sultani, Emili...“ moje ime je zvučalo egzotično kada ga je ona izgovarala, *Ajmali,* „...ne kradu žene. Da, ona je bila odvedena od porodice i prodana u roblje. Ali plemeniti Turčin koji ju je kupio nije joj učinio ništa nažao. Nije bila dobro. On se brinuo o njoj, a kada je ozdravila, poklonio ju je sultanu. To je veliki kompliment za devojčicu.“

„Da vas primoraju da živite kao robinja?“ pitala sam.

„Da li ti ja izgledam kao robinja?“ Začkiljila je i podigla ruke, a teške zlatne narukvice na njenim zglobovima skliznule su joj niz ruke uz zveket. „Imam više slobode nego žene mog ranga u Engleskoj.“

Nasmešila sam se. „Primetićete da nisam pristalica sputavanja koje trpe moje sunarodnice Engleskinje. Potpuno sam svesna ograničenja mog društva.“

„Ja nisam stigla u harem kao dete. Radila sam u *hamamu* – kupatilu – u gradu. Mahmut, on je tada bio sultan – Mahmut II, video me je kako nosim platno iz perionice preko puta. Moja lepota ga je opčinila.“ Duboko je udahnula iz svog čibuka. „Dovedena sam u harem i postala sam njegova miljenica i rodila sam mu sina. A kada je taj sin postao sultan, bila sam valida, najmoćnija žena u carstvu.“ Ponovo se nagnula napred.

„Reci mi, Emili Hargrejvs, može li se engleska devojka koja radi da bi preživela nadati da će se jednog dana udati za princa od Velsa i roditi budućeg kralja?“

Čvrsto sam stegla usne. „Ne. Ne može.“

„Nedostatak prosvećenosti u tvojoj zemlji je žalostan. Ne mogu da shvatim kako žene uopšte žele da žive ako nemaju nikakvu nadu da će napredovati u svom položaju.“

„Izvesno napredovanje je moguće, jedino što...“

Pre nego što sam završila, ona je odmahnula rukom na moje reči. „Ono čemu one mogu da se nadaju je beznačajno. A gubitak nade...“ Okrenula se, a onda me ponovo pogledala pravo u oči. „Nema ničeg goreg od gubitka nade.“

„U pravu ste.“ Koža me je peckala od nelagodnosti. „Zašto ste poslali po mene? Zbog Kejden?“

„Da. Rečeno mi je da će tvoj muž istraživati ubistvo. Ali neće naći nikakve odgovore izvan harema.“

„A on ne može u harem. Svesni smo toga. Zbog toga je tražio – i dobio – dozvolu da ja...“

Nasmejala se. „Misliš li, Emili, da ja već ne znam sve što ti znaš? Treba da nas napadneš pitanjima. Nisam te zbog toga zvala ovamo.“

„Zašto onda?“

„Odlučila sam da ti ponudim moje savezništvo. Moju podršku. Bez toga ćeš propasti i ništa nećeš postići. Da li si uopšte znala da sam ja ovde? Da ovo groblje za prethodne sultanove žene postoji?“

„Ne. Priznajem da nisam.“

„A znaš li da Murat, sultanov odbačeni brat, ima sopstveni harem u Čiragan saraju, palati koja je njegov zatvor na obalama Bosfora? I da dela žena na oba mesta moraju da se razmotre ukoliko želimo da pronađemo i kaznimo osobu koja je oduzela život Kejden?“

„Govorite kao da imate neku ideju o identitetu krivca“, rekla sam.

„Ideju, možda, ali ideje su kratkog daha.“

„Nisam očekivala da će moja dužnost ovde biti dobrodošla. Sa zahvalnošću prihvatam vašu pomoć. Obećavam da vas neću izneveriti.“

„Naravno da nećeš“, rekla je. „Pročitala sam tvoju kartu.“

„Moju kartu?“

„Zar ne znaš ništa o astrologiji?“

„ ... i onda mi je rekla da sam ovan. Impulsivna, odvažna, pod vlašću planete Mars.“

„Zvuči opasno“, rekao je Kolin, podižući obrve, a skepticizam je zračio sa svakog centimetra njegovog lica.

„Sklona nadmetanju – ali to već znaš.“ Uzela sam smokvu iz činije na stolu i ubacila je usta.

„I suviše dobro.“

„Nešto sam razmišljala“, počela sam gledajući Bosfor koji se svetlucao ispod nas. „Možda treba da napravimo još jednu opkladu. Bezime kaže da je nemoguće da ti resiš ovaj slučaj. Da svi ključevi leže u haremu.“

„Možda i jeste tako. Ali razmenjivaćemo informacije. Ja mogu da sklopim priču pre tebe. Imam više iskustva.“

„Šta si danas saznao?“ pitala sam.

„Najveći deo popodneva proveo sam u palati Čiragan – u kojoj je zatvoren sultanov brat.

Fin je smeštaj tamo“, rekao je. „Daleko od legla političkog nezadovoljstva, ali ima nekoliko pojedinaca koji su mi pobudili sumnju.“

„Ko? Šta oni rade?“

„Još nemam mnogo činjenica – uglavnom instinkt. Sve su to ljudi koji su izgubili moć kada je Murat svrgnut.“

„Verujem tvojim instinktima“, rekla sam. „Bezime smatra da se tamo krčka nevolja.“

„Neću odbaciti njeno mišljenje bez dalje istrage. A ti si u pravu što veruješ mojim instinktima. Oni će mi pomoći da dođem do rešenja pre tebe.“

„Mislim da nećeš“, rekla sam.

„I?“ Začkiljio je.

„I ako sam u pravu, hoću da meni za ljubav preplivaš Bosfor.“

„Da preplivam Bosfor? Ne budi smešna.“

„To je baš romantično.“ Uzela sam još jednu smokvu. „Seti se Here i Leandera. On je svake noći preplivavao more da bi bio s njom.“

„I udavio se. A Hera se nakon toga, ako se dobro sećam, bacila s kule u bolnu smrt.“

„Znači, misliš da nisi dovoljno dobar plivač?“ pitala sam, a zločesti osmeh prikrao se na moje lice. „Ja sam odličan plivač.“

„I zbog toga bi trebalo da za mene preplivaš Bosfor. Ja ću da navijam za tebe s našeg balkona i dočekaću te raširenih ruku. Čak ni Leander nije imao takvu dobrodošlicu.“

Sada se nasmešio, a njegove tamne oči ispunile su se vatrom. *„Ako* ti otkriješ identitet Kejdeninog ubice pre mene.“

„Da.“

„A ako izgubiš?“, pitao je.

„Ja nikada ne gubim u našim opkladama“, rekla sam. „Ta izjava ne zaslužuje nikakav odgovor. Šta ću ja dobiti ako ti izgubiš?“

„Nećeš morati da preplivaš Bosfor.“

„Nije dovoljno“, rekao je. „Ako ja pobedim, ti ćeš mi doći obučena u tursku odeću i gledati me kao sultana. Hranićeš me oljuštenim zrnima grožđa. Tako nekako.“

Nasmejala sam se. „Harem nije ni izbliza onakav kakav zamišljaš.“

„Onda jedva čekam razočaranje koje me očekuje u pobedi“, rekao je.

„Kakvu, tačno, vrstu odeće?“, pitala sam.

„Moraću dobro da razmislim o tome. Bilo bi lepo da je providna. Možda bi tvoja nova prijateljica, Bezime, mogla da te uputi. Baš bih voleo da te vidim sa velom, ako ništa drugo onda da bih mogao da ga skinem.“

„Šteta što si se u to kladio“, rekla sam. „Nisam imala nikakve planove za večeras.“

4.

„Pazi kako se ponašaš. Jasno?" Kolin me je pitao sledećeg jutra dok je ispijao čašu jake turske kafe pre nego što smo krenuli ka doku jalije. „Bez impulsivnih odluka, bez upadanja u opasne situacije. Lično je premijer odobrio tvoje učešće u ovoj akciji. Moraš sve vreme imati na umu da radiš za vladu."

„Podsetio si me hiljadu puta", rekla sam. „Jesam li toliko maloumna da misliš da mi treba dve hiljade puta?"

„Naravno da nisi. Želeo bih..." Uzdahnuo je otvorivši francuska vrata koja su vodila na terasu. „Na kraju ćemo možda morati da smislimo način da se zaštitiš."

„Možda mi treba pištolj. Mač bi bio pretežak za nošenje unaokolo i prilično nezgodan ukoliko nosim večernju haljinu."

„Ne šalim se, Emili. Veoma si pametna i sve do sada si se izvanredno snalazila oslanjajući se isključivo na svoju dovitljivost. Međutim, možda će doći trenutak kada će ti trebati i nešto više."

„Pištolj." Moram priznati da mi se veoma dopadala ta ideja. „Možda *derindžer?"*

„Otkud ti znaš za *derindžere?",* pitao je.

„Čitam."

„To nije loša ideja."

„Možemo li ovde da ga nabavimo?" pitala sam.

„Verovatno, ali moraćeš da prođeš obuku pre nego što budeš mogla da ga nosiš. Ako ne barataš njime stručno, pištolj će ti doneti više opasnosti nego zaštite."

„Sigurna sam da bih mogla da naučim."

„Naučiću te kada se vratimo kući", rekao je. „Ja sam neka vrsta stručnjaka za gađanje."

„To nisam znala", rekla sam osećajući da mi se čelo mršti. „Kakve još zanimljive tajne kriješ od mene?"

„Trenutno ne mogu da se setim nijedne. Zasad, međutim, moraćeš da budeš dvostruko marljivija. Ne rizikuj."

Stigli smo do ivice vode i ja sam čvrsto stegla njegovu ruku dok sam prelazila u plovilo koje se divljački ljuljalo ispred nas, razočarana što se moje romantične ideje o krstarenju Bosforom svakodnevno raspršuju ovom grubom vodom koja, što se mene tiče, baš i ne bi morala da mi uznemiruje stomak. Kada smo se iskrcali, prešli smo u kočiju koja je trebalo da nas preveze ostatak puta kroz Peru, deo Konstantinopolja u kom se nalazila ne samo većina stranih ambasada i konzulata, već i Evropljana koji su u njima radili. Uprkos dominaciji zapadnjačke odeće i više od jedne fasade koja je izgledala kao da je preneta iz londonskog Mejfera, naselju nije nedostajalo egzotičnih ukrasa, od detaljno izrezbarenih drvenih zgrada do dama pod velovima koje su pognute glave zalazile u sokake i pojavljivale se iz njih.

Ser Ričardova kuća, visoka zgrada u *empir* stilu, bila je neoklasična vizija, smeštena na uglu ulice u blizini britanske ambasade. Unutra nas je uveo engleski batler, a čaj nam je poslužen skoro pre nego što smo seli u sobi za prijem opremljenoj eklektičkom mešavinom

objekata koju biste i očekivali u kući međunarodnog putnika. Smirena Izida, kraljica egipatskih bogova, ispruženih ruku, pridržavala je sto od trešnjevog drveta na kom je bio postavljen srebrni servis za čaj, a glave sfingi ukrašavale su stolice oko njega.

„Teško privodim kraju pripreme za kćerkinu sahranu“, rekao je ser Ričard promuklim i umornim glasom. „Deo mene želi da je odnese u Englesku. Da sam to odmah uradio, ona bi i sada bila živa. Nažalost, to je greška koju više ne mogu da ispravim. Moj početni...“ Prestao je da govori kada su se vrata širom otvorila i mladi čovek, u odeći ulepljenoj osušenim blatom i načisto podivljale kose, uteturao je u sobu, grčeći se dok je prebacivao težinu na desno stopalo. „Bendžamine!“ Prešao je preko sobe i zgrabio ga za ramena.

„Oprosti mi, oče“, rekao je Bendžamin, dišući isprekidano. „Došao sam što sam brže mogao kada sam... kada sam čuo za Kejden.“

„Šta ti se desilo? Vidi kakav si. Zar nisi iznajmio posebnu pratnju?“

„Nalazište nije dovoljno daleko da bih došao u konvoju, oče. Dojahao sam.“

„Nije trebalo...“

Bendžamin je prekinuo oca. „Ovaj put si u pravu. Nije trebalo sam da jašem. Banditi su me napali. Uspeo sam da se odvojim od njih, ali nisam pobegao sasvim bez ogrebotine.“ Seo je zapravo, strovalio se – na stolicu i pokazao svoju nogu. „Skočni zglob mi zadaje poprilične muke.“

„Odmah ću poslati po lekara“, rekao je ser Ričard.

„Nema potrebe. Ako se odmorim...“

„Ne.“ Ser Ričard je povukao ukrašeni kanap zvona i poslao slugu koji se brzo pojavio da dovede lekara. „Lečiće te neko ko dobro zna svoj posao.“

Senka koja je prešla preko Bendžaminovog lica nagovestila je da se ni izbliza ne slaže sa svojim ocem, ali on više ništa nije rekao na tu temu, već je svoje zakrvavljene sive oči okrenuo ka Kolinu i meni. „Ko su tvoji gosti?“ Ser Ričard nas je brzo predstavio, uključujući naša zvanja istražitelja dok sam ja njegovom sinu sipala šolju čaja. On ju je prihvatio, ubacio u nju tri kocke šećera i promešao ih sićušnom srebrnom kašikom.

„Stvarno mislite da možete pronaći ubicu moje sestre?“, pitao je, a lice mu je bilo za tri nijanse belje od porcelanske šolje koju je držao u ruci.

„Učinićemo sve što je moguće“, rekao je Kolin. „A ja gajim veliku nadu da ćemo uspeti. Na kraju, imamo ograničen broj mogućih osumnjičenih. Ubica mora biti neko ko je imao pristup palati.“

„Ili neko dovoljno vešt da pronađe način da uđe“, rekao je ser Ričard.

„Niko to ne bi mogao da uradi“, rekao je Bendžamin, a njegove reči su se prelivale jedna preko druge. „Jildiz je bukvalno utvrđenje. Zidovi su viši nego na zatvorima u Engleskoj. Ne treba da naginjemo brod ka divljim vodama. Sigurno niko ne sumnja da je ubica“, zvučao je kao da ga ta reč guši, „ neko iz harema. Mogao bi biti upravo onaj čovek kog su već uhapsili.“

„Nema potrebe da razmišljaš o ovome“, rekao je ser Ričard. „Usredsredi se samo na oporavak od napada. Sada si bezbedan. Neću dozvoliti da ti se desi išta loše.“

„Potpuno sam sposoban da se brinem o sebi.“ Njegov otac nije odgovorio već je povukao Kolina ka prozoru i tamo su stajali pognute glave, u ozbiljnom razgovoru.

Međutim, nisam mogla a da se ne nasmešim zbog Bendžaminove reakcije. Njegove reči su bile stari prijatelji mojih usana, i odmah sam osetila da smo slični. „U to nimalo ne sumnjam“,

rekla sam s nežnim osmehom. „Veoma mi je žao zbog tvoje sestre.“

„Hvala“, rekao je privukavši svoju stolicu bliže mojoj. „Moj otac uzdiže preteran zaštitnički odnos u sasvim nove visine.“ Govorio je tiše.

„Prirodno je da roditelj brine za dete. Ali shvatam koliko to može da guši čoveka.“

„I ranije je bilo loše, a njegov prijatelj, gospodin Satklif, pogoršava stvar otkad znam za sebe. Obojica su opsednuta gubljenjem dece.“

„Lako je saosećati s njima“, rekla sam.

„Valjda jeste, ali ne možete sprečiti svaku lošu stvar. Satklif je bar počeo da popušta

– najzad me prihvata kao odraslu osobu, a čak je otišao tako daleko da s mojim ocem razgovara o tome da podrži moju odluku da ostanem na iskopini i nakon početka napada.“ Obrisao je čelo nadlanicom, grčeći se dok je pomerao svoje dugačke noge. Nasledio je očevu visinu. „Ali sada kada je Kejden mrtva, pitam se da li bi trebalo da umirim oca i vratim se u Englesku. Kad bih samo mogao da ga ubedim da pođe sa mnom.“

„Da li bi pristao da ode?“ pitala sam.

„Verovatno ne bi. Naročito kada je rešio da nađe pravdu za Kejden.“ Teške suze zaiskrile su u njegovim očima. „Nema svrhe, zaista. Nje nema. Nećemo pronaći utehu. Samo bih voleo – očajnički bih voleo – da smo znali da je bila ovde.“

„Znam koliko ti je sve ovo teško“, rekla sam. „Ali ne sumnjam da ćeš, kada vidiš ubicu svoje sestre u zatvoru, osetiti veće olakšanje nego što možeš zamisliti.“

„Da. Pravda se mora dostići.“ Bendžamin je gledao u tavanicu i treptanjem pokušao da zaustavi suze. „Pretpostavljam da je to jedini put.“

Kolin i ser Ričard vratili su se kod nas i seli. „Mislite li...“ zastala sam, posmatrajući starca. „Da li bi ovo moglo imati ikakve veze s krađom vaših dokumenata u vozu?“

„Ne mogu da zamislim nikakvu vezu između tih događaja“, rekao je ser Ričard.

„Naročito zbog toga jer niko u Konstantinopolju nije znao Kejdenin pravi identitet.“

„Nešto mi u svemu tome ne štimuje. Vaši papiri su nestali, kćerka ubijena, sin napadnut. A sve to, slučajno, u roku od nekoliko dana?“ Mrštila sam čelo toliko intenzivno da sam osetila bol između obrva. „Veoma mi je teško da poverujem da ste uzeli pogrešnu dozu leka za spavanje. Šta ako je neko pokušao da vas otruje?“

„O čemu vi to?“ pitao je Bendžamin.

„Ništa što bi trebalo da te brine“, odgovorio je njegov otac i okrenuo se meni.

„Pogrešno sam odmerio hlorni hidrat i osramotio se tokom večere u vozu iz Pariza.

Uzeo sam lek pre večere i pretpostavljam da je vino koje sam popio uz obrok i koje je, ako se dobro sećam, imalo grozan ukus, pojačalo dejstvo. To je sve. Sada treba da se usredsredimo na činjenicu da je moj sin bio napadnut.“

„Jesi li primetio nešto neobično na ljudima koji su te zaskočili?“ pitao je Kolin. Bendžamin je odmahnuo glavom. „Ne. Ni najmanje.“

„Da li je ovo prvi put da se takvo nešto desilo?“ pitala sam.

„Ne.“ Bendžaminov glas je bio odmeren, ravnomeran. „Nalazište je pretrpelo svoj deo prepada.“

„Mislio sam da su te nevolje prestale.“ Odsečna oštrica ser Ričardovog glasa presekla je prostoriju, a njegov sin je pogledao u pod, kao da nikada nije video ništa fascinantnije od mekog tepiha koji ga je pokrivao. „Bendžamine!“

„Gospodine?“

„Neprekidno si me uveravao da nisi u opasnosti dok radiš tamo.“ Grubo se oslonio na naslone za ruke njegove stolice i ustao, nadvivši se nad sinom.

„Bezbedno je koliko i bilo gde drugde...“

„To je neprihvatljivo. Ne ako si bio meta toliko puta.“ Kolin je stao između njih. „Meta?“

„Preteruje“, Bendžamin je rekao ustavši. „Doktor će bez sumnje uskoro stići i, ako ne tražim previše, radije bih s njim razgovarao nasamo. Izvinite me.“ Odšepao je odgurnuvši očevu ispruženu ruku i zalupivši vrata za sobom.

„Šta je bilo to?“, pitala sam.

„Bilo je to pre nekoliko meseci“, rekao je ser Ričard. „Desio se niz napada na iskopinu. Banditi. Ispočetka je delovalo kao da nema ničeg neobičnog. Ali nikada ništa nisu ukrali – nisu čak ni oštetili iskopinu. Samo su se krili u brdima, imali su puške i nisu ciljali ni na koga osim na mog sina.“

„Sasvim ste sigurni u to?“ prostrelila sam muža pogledom. „Zvuči kao da bi trebalo da posetimo logor.“

Kolin se namrštio. „To bi moglo biti previše opasno za tebe. Razmislićemo o tome.“

Preplavio me je talas vrelog besa i morala sam da se ujedem za jezik pre nego što sam odgovorila. „Detalje ćemo raspraviti kasnije. Saosećam sa Bendžaminom i njegovom iznenadnom željnom za privatnošću.“

„Neću ti dozvoliti da me preterano štitiš“, rekla sam Kolinu nakon ozbiljnog i tihog povratka u našu jaliju.

„Ne može se baš reći da je preterana zaštita ako predlažem da se kloniš mesta kojim preleću meci.“ Kolin je sebi sipao čašu viskija i brzo je ispraznio. „Oprosti ako nisam onaj isti prosvetljeni tip. Moram priznati da postajem umoran od onoga što nam narušava medeni mesec.“

„Ne narušava nam sasvim“, rekla sam zbacivši svoj gnev i prešavši sobu da bih ga poljubila. Uzvratio mi je poljubac, ali delovao je nezainteresovano.

„Veoma se trudim, Emili, da ti dopustim slobodu koja ti je potrebna. Ali znaš da kada je u pitanju tvoja bezbednost...“

„Znam. Bez nepotrebnih rizika. To mi ne predstavlja ni najmanji problem. Međutim, u ovom slučaju, ako je bezbedno da ti ideš...“

„Ne znam da li je bezbedno da ja idem. U ovoj vrsti posla postoje okolnosti koje su uvek opasne. Ovaj put te molim da me pustiš da idem sam.“

„Hoćeš li ti meni ikada dozvoliti to isto?“ pitala sam.

„Možda će doći trenutak kada će to biti neophodno, i ako se to desi, naravno da ću podržati ono što moraš da uradiš.“

„Ni meni nije tako lako, znaš“, rekla sam. „Ne volim da gledam kako odlaziš, kako juriš u opasnost.“

„Iskustvo me je dobro naučilo kako da se izborim sa ovakvom situacijom.“

„Da nađemo kompromis?“ pitala sam. „Zajedno možemo da otputujemo u najbliži grad. Ti možeš da odeš sam na nalazište. Ako se osoba koja tamo puca namerila na Bendžamina, nema razloga da smatramo da je iko drugi u opasnosti. Prepustiću tebi da utvrdiš da li je to slučaj, a ako jeste, možeš poslati po mene.“

„A ako nije?“

„Ostaću u gradu i zadovoljiti se čitanjem“, rekla sam.

„Kako mogu računati na to da ćeš ostati tamo i čekati moju poruku?“

„Ja sam sušta pouzdanost. Dajem ti reč.“

Klimnuo je. „U redu. Spreman sam da pristanem na to.“

Poljubila sam ga. „Hvala ti. Nećeš zažaliti. Pomisli samo kako bi ti put bio naporan bez mene.“

„Radije bih te video u pratnji, mada je Bendžamin rekao da nije tako daleko da bi nam trebao konvoj“, rekao je. „Bez obzira na to, prvo bih ovde u gradu obišao neke ulice.“

„Samo ne zaboravi da si pristao da me povedeš“, rekla sam dosipajući mu viski. „U međuvremenu, da li si razmišljao da počneš režim treninga? Bosfor je opasan i ne bih htela da se udaviš kada izgubiš našu opkladu.“

„Što se toga tiče, nemaš čega da se bojiš.“ Od njegovog osmeha zaigrao mi je svaki nerv u telu. „Sutra po podne se nalazim sa Abdul Hamidom.“

„Misliš da on nešto zna?“

„Pridružiće nam se članovi špijunske mreže u njegovoj palati. Paranoičan je čovek taj naš sultan – polažem velike nade u to da je bar jedan od njegovih pristalica video nešto što bi nam moglo koristiti.“

„Znači pokušavaš da me pretekneš?“ pitala sam. „To ti neće uspeti, znaš.“

„Znaš li kako se ljušti grožđe, Emili? Čuo sam da je to težak posao.“

„Je li?“ Cmoknula sam ga u oba obraza. „Onda mi nije žao što nikada neću morati da naučim kako se to radi.“

5. *april 1892.*

Darnli haus, Kent

Draga kćeri,

Nadam se da ste ti i tvoj muž u dobrom zdravlju i da se navikavate na mnoge izazove bračnog života. Tvoj otac i ja smo izuzetno srećni zbog vas, uprkos neprimerenom i, iskreno govoreći, neprihvatljivom venčanju.

Ali, šta je bilo bilo je, pa više neću pominjali tu temu. Međutim, nemoj očekivati da kraljica ponovo ponudi kapelu u Vindzoru. Tvoja deca će morati da se krste na nekom drugom mestu.

Kada smo kod toga, tvoja drugarica Ajvi je i dalje uajpri jatniji gost i priznajem da u brizi o njoj u ovom periodu uživam više nego što sam očekivala. Biću više nego spremna da isto učinim i za tebe kada za to dođe vreme i nadam se da ne sprečavaš napore tvog supruga da se to ostvari, jalna dama mora prihvatiti svoju dužnost.

Čuvaj se hrane u Konstantinopolju. Svuda čujem užasne priče o njoj. U tim stranim mestima ne sme se nikome verovati.

Tvoja majka,

K. Uronili

5.

Pre svitanja me je probudio proganjajući i duhovno opčinjavajući glas koji je dopirao sa najbliže džamije. Dok je mujezin pozivao vernike na molitvu, ležala sam bez reči i upijala zvuk, istovremeno i utešan i jeziv, koji je treperio kroz moje telo. Kada se utišao, protegla sam se i posegnula za Kolinom, koji je jednako kao i ja žudeo da maksimalno iskoristi obilje svakodnevnih privilegija bračnog života.

Vreme je proletelo i nakon toga smo ustali, obukli se i krenuli na svoje sastanke. Zamolila sam Perestu, validu, da mi dopusti da dođem u harem i počnem razgovore s konkubinama Abdula Hamida, a naročito s Rokselanom koja je otkrila Kejdenino telo. Iako sam odlično znala koliko su opasne pretpostavke i praćenje instinkta bez osnove, nisam mogla da odolim smišljanju bezbrojnih romantičnih scenarija koji su okruživali tu devojku, imenjakinju najpoznatije i ozloglašene žene iz harema. U šesnaestom veku, zadivljujuća i inteligentna konkubina Rokselana, zanela je, zavela i uticala na Sulejmana Velikog, na kraju ga ubedivši da je uzme za ženu. To je bio prvi put da se sultan oženio. Nijedna pre nije se izdigla iznad ranga omiljene konkubine, a Rokselana je imala poveliku moć nad svojim mužem.

Moja Rokselana bila je sasvim drugačija zverka. Dočekala me je na mostu od grubo isklesanih balvana u jednom od vrtova spojenih s haremom u Jildizu. Njena bordo haljina bila je po poslednjoj evropskoj modi: visoka kragna, sa ukrojenim strukom, sa suknjama koje su nežno padale preko njenih kukova. Tamna kosa bila je podignuta i pričvršćena češljem prekrivenim rubinima. Ogromni biseri ljuljuškali su se na njenim ušima. Širom je otvorila usta i oblizala usne do savršenog sjaja pre nego što je počela da govori nakon što sam se predstavila.

„Ne vidim kako bih ja mogla biti od ikakve pomoći.“ Njen glas, tanji nego što bi se moglo naslutiti na osnovu njene lepote, drhtao je dok je govorila.

„Dobro znam koliko te je užasnulo to što se desilo“, rekla sam. „Prošle godine sam izgubila prijatelja u Beču. Bio je ubijen i ja sam pronašla njegovo telo. To deluje na čoveka na nezamislive načine i veoma mi je žao što patiš zbog toga.“

Dok sam prošle zime istraživala da bih Roberta Brendona oslobodila sumnje za smrt lorda Forteskjua, najodvratnijeg ljudskog bića koje sam ikada upoznala, površno sam se sprijateljila s čovekom koji mi je bio u isto vreme i saveznik i protivnik. Zajednički neprijatelji su nas zbližili i on je završio pomažući mi u istrazi. Pronalaženje njegovog izmučenog tela u prelepoj bečkoj katedrali Štefansdom bilo je gore od ijedne noćne more i nadala sam se da nikada više neću videti tako nasilnu scenu.

„Onda me razumeš“, rekla je. „Svi traže da potisnem sećanje, ali bez obzira na to šta radim, ono mi se vraća u snovima.“

„Ima stvari koje te nikada ne napuste.“

„Volela bih da ovo nije jedna od tih stvari“, rekla je. „Ne mogu da podnesem da je ponovo gledam.“

Uzela sam je za ruku. „Znam. Nema nikakve prave utehe, ali možda će ti malo olakšanje pružiti ako nam pomogneš da pronađemo Kejdeninog ubicu.“

Izvukla je svoju ruku. „Ništa mi neće olakšati ovo.“

„Ne mogu ti protivrečiti“, rekla sam.

Pogled joj je bio ozbiljan. „Šta hoćeš od mene?“

„Ispričaj mi šta si videla one noći.“

„Dvorište u kom je bila Kejden... to dvorište je jedno od mojih omiljenih. Volim tamo da čitam na udobnoj klupi pored fontane.“

„Da li si čitala one noći?“

„Ne. Već je bilo mračno. Samo sam htela da kažem da nije neobično što sam otišla tamo. To je sve.“

„Da li je Kejden bila tamo kada si stigla?“ pitala sam. „Naravno da jeste.“

„Da li si videla napad?“

„Ne! Zar to ne bih rekla sultanu? Ili čuvarima? Zašto me pitaš takvo nešto?“

„Možda si bila uplašena, Rokselana“, rekla sam. „To bi bilo razumljivo.“

Zurila je u mene, i dalje ozbiljnih očiju, ali je opustila usne. „Zamalo da se sapletem o nju.“

„I bila je mrtva?“

„Pretpostavljam da jeste. Uplašila sam se i odmah otrčala vrišteći.“

„Zašto?“, pitala sam. „Zašto nisi pretpostavila da je pala ili se onesvestila?“

„Njen položaj je izgledao sasvim pogrešno. Ništa nije delovalo prirodno i odmah sam znala da se desilo nešto užasno.“

„Ali nisi znala da li je mrtva?“

„Ne.“ Njene zenice su se skupile u sićušne tačke. „Instinkt mi je rekao da je to bilo loše – zbog toga sam otišla po pomoć.“

„Da li je u dvorištu bilo još nekoga?“, Ja nikog nisam videla“, rekla je. „Ali nisi sigurna?“

„Bilo je mračno. Pretpostavljam da je neko mogao da se krije u senkama. Da li si to htela da čuješ?“

„Htela sam da čujem istinu.“ Ujela sam se za unutrašnji deo obraza, a nestrpljenje me je obuzimalo. „Imaš li neki razlog da mi je ne kažeš?“

„U haremu niko nikada ne želi da govori istinu“, rekla je. „Ali u ovom slučaju, nemam šta da krijem. Volela bih da sam videla još nešto.“

„Imaš li šta da kriješ u drugim slučajevima?“

„Ti ne znaš ništa o haremu, zar ne?“

„Ne znam dovoljno. Uputi me.“

Značajno me je pogledala, a potom mi kratko klimnula pre nego što je krenula nazad ka palati. „Sultan se preselio u Jildiz jer se plaši za svoj život i veruje da Dolmabahče nije sigurna.“ Dolmabahče je bila jedna od palata koje je Kolin naveo kao delimičan razlog za smanjenje osmanskog bogatstva. Njena elegantna kamena fasada sa redovima lučnih prozora na oba sprata izdizala se iznad Bosfora, a voda se talasala ispod sjajne bele ograde od kovanog gvožđa. Njena unutrašnjost, delimično osmišljena tako da zadivi zapadne diplomate i posetioce, bila je ukrašena i raskošna, savršen primer izobilja.

„Zbog čega?“

„Zato što je obuzet nedokučivom paranojom, a zbog položaja palate na Bosforu osećao se ranjivo. Naravno, malo je toga zbog čega se on ne oseća ranjivim.“

„Da li si mu bliska?“

„Primećena sam“, rekla je okrenuvši se dok joj je rumenilo oblivalo obraze.

„Maramica bačena ispred tebe da te obavesti da si ti izabrana za tu noć?“ Pročitala sam više nego dovoljno fantastičnih romana smeštenih u saraje i rituali haremskog života su me privukli.

„Žalim što moram da raspršim tvoj zapadnjački romantizam, ali stvari se ne dešavaju tako. Stvarnost je mnogo prozaičnija. Većina nas nikada nema nikakav kontakt sa sultanom. Vidimo ga – sa bezbednog rastojanja – na zvaničnim događajima. Ali, njegovu pažnju nije tako lako privući. Naravno, neke uspevaju, ali za to je potreban priličan trud.“

„Kako si ti to uradila?“

„Nisam. Valida me je izabrala za njega.“ Osećala sam kako mi se lice zateže dok je govorila. „Varvarski, zar ne? Ali, nema bacanja maramice. Kizlaraga, glavni crni evnuh, obavesti te da si izabrana i odlaziš u hamam da se pripremiš. Sultan obično pošalje mali poklon.“

„Zar nikada nisi razgovarala sa njim pre nego što su te odveli kod njega?“

„Nisam ga čak ni videla. Radila sam sve što sam mogla da ne privučem pažnju na sebe. Ako već moram da budem ovde, živeću mirno i kontemplirati. Ti ne shvataš ni izbliza na kolikim sam mukama.“

„Žao mi je“, rekla sam. Nisam mogla ni da zamislim užas da te pošalju u krevet čoveka kog i ne poznaješ. *Varvarski* nije bila dovoljno jaka reč.

„Veći deo vremena niko ne obraća pažnju na mene. Moja religijska verovanja sprečila su me da se zbližim s ljudima koji me okružuju.“

„Ti nisi muslimanka?“ pitala sam.

„I sada ste, ledi Emili, otkrili šta je to što moram da krijem. Ja sam hrišćanka. I svaki dan – svaka noć – provedena sa sultanom dovodi moju dušu u smrtnu opasnost. Imate li ikakvu predstavu kako je to kada znate da ste primorani na život u grehu?“

„Dozvoljeno ti je, oprosti mi, da budeš hrišćanka?“, pitala sam.

„Ne govorim ostalima o tome. Niko ne zna. Klečim okrenuta ka Meki za vreme molitve, ali izgovaram svoje reči.“

„Kao hrišćanka, mogu te uveriti da, ako si primorana da nešto radiš...“

„Mučenici su imali snage da se bore za svoja verovanja. Ja nisam tako hrabra, niti tako moralna. Sada kada sam provela noć sa sultanom i postala ljubavnica, *gezde,* imam bolje odaje i više privatnosti. Ako se uzdignem još više – ako postanem *ikbal* ili *kadina* – zvanična supruga, moj položaj će biti još bolji. Ali nije trebalo da me u iskušenje dovede privatnost, trebalo je da odbijem da uopšte odem kod njega, bez obzira na posledice.“

„Kakve bi bile posledice?“

„Ne znam, ali mogu da pretpostavim. Niko ne odbija sultana. Kazna bi bila neopisiva.“

„Kako si pronašla svoju veru?“

„Ovde imam mnogo vremena za sebe i većinom ga provodim čitajući. Jednog dana sam došla do knjige Tome Akvinskog...“ Uzdahnula je. „Ne, moram biti iskrena s tobom. Zatražila sam je – to je jedna knjiga sa dugog spiska knjiga koje sam tražila. Jedna naša sluškinja je hrišćanka i čula sam je kako govori o utehi koju joj je ona donela – utehi koja je meni preko potrebna.“

„Zašto Akvinski?“ pitala sam.

„Predložila mi je njegovo delo *Summa Theologiae.* Progutala sam je i prešla na njegova

ostala dela“, rekla je. *„Da biste nekoga preobratili, uzmite ga za ruku i povedite ga.* Kao da je govorio meni i uzeo moju ruku u svoju. A sada, pošto nemam hrabrosti da odbijem greh, nemam drugu opciju nego da pobegnem. Možda ću se godinama pokore iskupiti za svoju slabost.“

„Preterano si stroga prema sebi“, rekla sam.

„Obećavam da ću ti pomoći u istrazi na svaki mogući način, ali, molim te, molim te, ledi Emili – preklinjem te da mi za uzvrat pomogneš da nađem način da odem odavde.“ Stigle smo do haremske zgrade i evnuh čuvar nam je otvorio vrata. „Sada više ne možemo ništa da pričamo o tome. Sve što se izgovori unutar ovih zidova prolazi kanalima kakve ne možeš ni da zamisliš.“

„Da se vratimo napolje?“

„Ne dok nas onaj čovek posmatra“, rekla je. „Zar ga nisi videla iza drveća?“

„Ne, ja...“

Glas koji me je prekinuo nije bio oštar, već zapanjujuće bezbrižan dok je vijugao, meko se odbijajući kroz kameni hodnik u kom smo stajale.

„Bila bi u velikoj opasnosti da te on ne posmatra.“ Valida, u zlatnom kaftanu preko ružičastosrebrnih talasastih dimija koje je na mestu držao pojas obložen dijamantima, iskliznula je iz jednih vrata i uhvatila Rokselaninu ruku, stežući je belim zglavcima.

„Vreme je da odeš u hamam. Sultan te očekuje večeras.“

Rokselana je jarko pocrvenela, a uglovi očiju su joj se naborali dok su suze navirale.

„Da, gospođo.“

„Ostavila sam ti odeću u sobi. Sluge će te ispratiti u hamam. Nemoj me razočarati.“

Ako me je Bezime uplašila, Perestu me je prestravila. Njeno lice je imalo mirnu glatkoću mermera dok je posmatrala Rokselanu kako odlazi, ali nešto u njenim očima – doza proračunate manipulacije – zaprepastilo me je. Preplavio me je osećaj poremećenosti dok sam razmišljala o realnosti svega što sam upravo videla. Bezime je možda imala svoj deo moći, mogla je da veruje u nadu, ali ništa u kontekstu ovog sveta nije bolje od zatvora. Prelepo okruženje, sluge i fina odeća nisu mogli da nadomeste slobodu – pravu slobodu. Englesko društvo je bilo puno ograničenja, naročito za slabiji pol, ali žene nisu primoravane na takve prekorne situacije bez mogućnosti da ikada umaknu. Prisetila sam se Bezimeine tvrdnje da ovde postoji nada. Na neki način, ona je bila u pravu, ali ta nada je postojala samo za žene sa veoma uskim životnim ciljevima.

Dobro sam poznavala teškoće s kojima se suočava osoba čija sreća zavisi od nečega što se ne uklapa u standardna gledišta ili u ono što je prihvaćeno. Rokselanina molba me je uznemirila i mada sam priželjkivala elegantno i jednostavno rešenje njenih problema, znala sam da ono ne postoji. Jedina razumna stvar bila je da odbacim ideje koje su me zbunjivale. Nisam joj mogla pomoći ni na koji pametan način, bar ne dok sam radila za Krunu. Ali opet, nije bilo pravo – nije bilo moralno ostaviti je u prisilnom ropstvu. Sigurno je postojao neki način – fin, ali radikalan, da ona bude spasena.

„Nisam sigurna koji je najbolji način da ti ponudim moju pomoć.“ Perestin glas je presekao moje misli. „Naravno, naložiću konkubinama da otvoreno razgovaraju s tobom, ali ne mogu obećati da će biti predusretljive.“

Nisam joj baš mnogo verovala. Ona je bila valida, sigurno bi konkubine uradile sve što im

ona kaže. „Možda biste mogli početi tako što ćete mi reći sve što možete o Kejden“, rekla sam. „Da li je bila omiljena sultanu?“

„Ne, ne.“ Odvela me je do niske sofe napravljene duž spoljnog zida dražesne prostorije sa zvezdama naslikanim na tavanici. „Nisam smatrala da je Kejden pogodna za sultana.“

„A šta je on mislio?“

„Muško mišljenje često nije vredno razmatranja.“

Nisam mogla da se uzdržim da se ne nasmejem tome. „Da li je on znao za to vaše mišljenje?“

„Postarala sam se da sazna“, rekla je. „Ta devojka dugo nije bila srećna ovde. Kao dete je bila kapriciozna i nepredvidljiva. Shvatam da se to može objasniti nasilnim okolnostima u kojima je odvedena od roditelja, ali mi nismo znali ništa o tome sve dok ser Ričard nije ispričao njenu priču nakon ubistva. Žao mi je zbog njene patnje, naravno, ali njena nesposobnost da se izdigne iznad toga potvrđuje da sam bila u pravu u vezi s manama duboko ukorenjenim u njenoj ličnosti.“

„Videla je kako joj ubijaju majku i potom je bila oteta.“

„Da. A onda je o njoj vođena izuzetno dobra briga i dovedena je na najspektakularnije mesto koje se može pronaći na planeti. Bila je mažena i pažena, obrazovana, dobila je sav luksuz.“

„Da li se sećala ičega od onog kroz šta je prošla?“

„Uopšte nije. Mislimo da je imala oko pet godina kada je došla kod nas. Bila je poklon od plemićke porodice. Oni su je kupili od trgovaca, pretpostavljam, i boravila je u njihovom domaćinstvu najmanje dve godine. Nije neobično da sultan na poklon dobije takvu devojčicu – to je čast. Nije govorila engleski dok je Bezime nije naučila, a ako se sećam, to joj je išlo teško. Bilo je čudno – činilo se da ima talenat za jezike, ali engleski ju je uvek mučio. Gotovo da je odbijala da ga govori.“

Čvrsto sam stisnula usne razmišljajući o devojčici otrgnutoj od majke na samrti.

„Razlog je sigurno nešto čega se sećala iz prošlosti?“

„Bila je gorda devojka i znala je da nije ovladala jezikom. Nije nas iznenadilo što ne ističe tu slabost.“

„Da li je ovo mesto smatrala prijatnim?“

„Na kraju jeste. Kako je odrastala, počinjala je da uživa u politici harema i radila je sve što je mogla da bi privukla pažnju mog sina.“

„Da li je uspela?“

„Bila je uspešna umetnica, mada užasna muzičarka. Tečno je govorila francuski – to je nešto što sultan smatra općinjavajućim – i pisala je tugaljivu poeziju.“

„Da li ju je uopšte izdvajao od ostalih?“ pitala sam.

„Možda bi počeo to da radi. Ali, ja sam je držala podalje. Sultan ne može rizikovati da ima decu nalik njoj. To bi ugrozilo samo carstvo.“

Zaustila sam da se usprotivim, jer sam pročitala mnoštvo priča o takozvanim kavezima u kojima su odrastale krunske princeze, o tome da im nije dozvoljavano da nauče ništa što bi ih moglo učiniti sposobnim vladarkama. Sposobnost bi ugrožavala sultana, podrila njegovu političku stabilnost. Ovo je bila dinastija u kojoj su vladari vekovima ubijali sopstvenu braću kada bi došli na tron, pokušavajući tako da osiguraju svoje položaje. U poređenju s tim,

ponašanje nezrelog istraumiranog deteta je bledelo.

„Skeptična si, vidim“, rekla je.

„Priznajem da mi to zvuči preterano lakoverno, ali nemam razloga da sumnjam da ste u pravu.“

„Neophodno je da sultan zna da se može osloniti na moju procenu. Ispred sebe imam mnoštvo devojaka kada se saberu robinje u haremu i žene i konkubine. Za njega biram najbolje. Kejden to nije bila. Možda se ne slažeš s mojom odlukom, ali tvoje mišljenje u vezi sa ovim nebitno je.“

„Upravo tako. Molim vas nemojte misliti da dovodim u pitanje vaša dela.“ To što će mi ona postati neprijatelj neće mi nikako koristiti, u najmanju ruku. „Da li je Kejden znala da je njena situacija beznadežna?“

Perestu je slegla ramenima. „Nisam namerno skrivala svoja osećanja od nje. Ali njena upornost nije imala granica. Onog dana kada je umrla, donela mi je maramu izvezenu najsloženijim ukrasima koje sam ikada videla – cvetovima i pticama, sve zlatnim i srebrnim nitima na crvenoj pozadini. Ja skupljam takve stvari.“

„Da li ste mislili da je njena pažnja prema vama bila neiskrena?“

„Pažnja? Njena darežljivost bila je potpuno sebična, ali imala je nekog šarma, izvesnu naivnost. Nije shvatala umetnost podmićivanja.“

„Da li je pokušala da utiče na još nekoga?“

„Previše se blisko družila s Džemalom.“

„Upoznala sam ga u Topkapiju. Da li on radi u obe palate?“

„Poslan je u Topkapi zbog Kejden. Kao što sam rekla, postali su preterano bliski.“

„Ko ga je primorao da se preseli?“

„Ja sam valida“, rekla je smešeći se. „Niko u haremu ne protivi se mojim naređenjima. Kao da su zakon.“

„Zašto vas je Kejdenino prijateljstvo sa Džemalom brinulo?“

„Zato što nisam verovala ni jednom ni drugom.“ Otvorila sam usta da pitam zašto, ali nije mi dozvolila da progovorim. „I za sada je to sve što se može reći na tu temu. Uveravam te, ona nema nikakvog uticaja na stvari kojima se bavimo.“

„Da li je Kejden još nekom prilikom pokušala da vas zaobiđe?“

„Ne bi joj vredelo.“

„Sultan nikada sam ne pravi izbor?“

„Naravno, mogao bi, ali sitne zabave su daleko od njegovih prioriteta. On mora da upravlja carstvom, ledi Emili. Već ima decu i njihove majke da se njima bavi.“

Pokušala sam da potisnem osudu koja me je obuzimala. Imao je decu i njihove majke, a ipak su mu trebale sitne zabave? Na trenutak sam poželela da mogu da vratim moje staro, romantično viđenje harema. Shvatila sam da je iskrenost moja jedina opcija.

„Perestu, oprostite mi. Sve ovo mi je strano. Ne mogu ni da zamislim da mog muža delim s nekim.“

„Koliko si dugo udata?“

„Tek nekoliko meseci.“

„To je kratko vreme i veoma si mlada. Ali to nije bitno.“

„Pretpostavljam da nije. Samo pokušavam da bolje razumem Kejdenin način

razmišljanja.“

„Harem je svet za sebe. Želela je da bude na njegovom vrhu. Ja joj to ne bih dozvolila.“

„Da li vam je drago što je mrtva?“

„Njeno postojanje mi nije uopšte bilo bitno. Povremeno je bilo zabavno posmatrati njene nevešte pokušaje zavođenja.“

„Zar niste rekli da nije bila blizu sultana?“

„Ne, samo Džemala. Volela ga je.“

„Ali evnusi...“ Potpuno sam zašla na teritoriju koja me je odbijala, opčinjavala i zbunjivala.

„Nisu zaista muškarci“, završila je umesto mene. „Baš tako, ali neki od njih su dovoljno muškarci.“

Hiljadu pitanja je naviralo na moje usne, ali nisam mogla da se nateram da postavim nijedno od njih. „Nisam...“

„Nisi navikla na ovu vrstu otvorenosti. Takve teme ženama ovde nisu zabranjene, ledi Emili. Kejden nije bila sasvim nesposobna da u svoju korist upotrebi svoj šarm, iako je bio ograničen.“

„Da li je Džemal mogao da utiče na sultana?“

„Voleo je da veruje kako može da utiče na mene.“

„Da li je bilo tako?“

„Ponekad“, rekla je.

„Ko je posmatrao mene i Rokselanu u parku? Neki čuvar?“

„Dovoljno smo razgovarale za danas.“ Blago mi se nasmešila i izašla iz sobe.

Ostatak popodneva provela sam razgovarajući s robinjama i konkubinama od kojih su mnoge bile zadivljujuće Čerkeskinje, predmet haremskih legendi u zapadnjačkim pričama. Te žene, dovedene s Kavkaza da bi bile prodate u Konstantinopolju, cenjene su zbog svoje lepote. Imale su bledu, sjajnu kožu, hipnotišuće svetle oči i bujnu kosu, plavu ili tamnu. Svi sa kojima sam razgovarala složili su se da je Kejden činila sve što je mogla da bi je Abdul Hamid primetio, ali njen neuspeh u tome značio je da ne predstavlja opasnost za položaj, ili željeni položaj, njenih suparnica. Sličnost onoga što su mi govorile, ne samo po suštini, već i po načinu izražavanja, očigledno je ukazivala na to da ih je neko podučio i to dobro. Samo je šačica njih govorila dovoljno engleskog, pa je Perestu prevodila šta su govorile ostale. Nisam imala pojma da li mi je tačno prenosila ono što su rekle.

„Džemal mora biti podvrgnut temeljnom ispitivanju“, rekla sam Kolinu dok smo te večeri sedeli na balkonu naše spavaće sobe. Pogled se pružao skoro sve do Topkapija na jugu, a gradska brda su se ređala jedno preko drugog podižući se od Bosfora. Kuće i zgrade tkale su gustu tapiseriju iznad vode, ravni i zašiljeni krovovi zaklanjali su sve osim krovova iza njih, kao da se svaki takmiči za bolji pogled. Daleko na severu bilo je Crno more i ravnomerna reka brodova – barži, feluka, kajaka i šajki, kretala se ka njemu, daleko od naših pogleda. „Što se tiče žena, sve je i suviše dobro organizovano, previše orkestrirano. Ne mogu da odredim da li nešto kriju ili su samo uplašene.“

„Uplašene?“ pitao je Kolin.

„Ko god da je ubio Kejden, mogao bi ponovo napasti. Možda se devojke plaše da privuku

pažnju na sebe.“

„Bilo bi im bolje kada bi ti dozvolile da prikupiš što je moguće više informacija. Kako bi inače taj čovek mogao biti zaustavljen?“

„Zašto si tako siguran da je u pitanju muškarac?“

„Teško je zadaviti nekoga“, rekao je Kolin. „Veća je verovatnoća da bi muškarac imao snage za to. Nisam baš siguran da bi žena mogla da uradi takvo nešto golim rukama.“

„Grozno.“ Ne želeći da zalazim u detalje, u mislima sam prošla kroz spisak žena s kojima sam razgovarala i shvatila sam da je svaka od njih previše tanana da bi mogla to da uradi. „Znači, treba nam muškarac iz harema.“

„Rekao bih da bi im dobro došlo nekoliko muškaraca u haremu.“

„Užasan si i neću da te slušam.“ Gledala sam ga u oči tek toliko da bih ispunila glavu svim vrstama vizija povodom kojih trenutno ništa nisam mogla da uradim.

„Šta je sa ostalim ženama?“ pitao je Kolin. „Da li je Kejden imala nekih naročitih prijateljica?“

„Nijednu koja bi to priznala.“

„Sigurno bi bez obzira na to želele da se distanciraju od nje. Izbegavaj bilo kakvu krivicu zbog povezanosti.“

„Krivicu?“ pitala sam. „Kejden je žrtva u svemu ovome.“

„Istina. Ali položaj tih žena zavisi isključivo od njihovog odnosa sa Perestu, i od sultana, ukoliko su dovoljno srećne da mu se dopadnu. Reputacija njenih prijateljica mogla bi biti uništena zbog Kejdenine nasilne smrti.“

Namrštila sam se. „Da, ali zašto meni ne bi priznale takav odnos? Perestu sigurno već zna. Pažljivo prati sve što se dešava u haremu.“

„Harem bez tajni?“ Povukao je dim iz cigare. „Bio bih krajnje razočaran ako bih makar na trenutak poverovao u to.“

„Da li si ti danas saznao išta korisno?“

„Otišao sam u Čiragan i razgovarao sa Muratom. Odličan je zatvor ta palata.“

„A da li je bivši sultan nezadovoljan?“ pitala sam.

„Nije delovao tako“, rekao je Kolin. „Mnogo vremena provodi slušajući muziku i gledajući predstave. Uživa sa svojom decom. Stres vladavine nije mu prijao. Međutim, to ne znači da oni koji ga okružuju ne bi voleli da imaju veću ulogu u vlasti.“

„Da nisu možda oni planirali prevrat?“

„Malo je verovatno. Sultan ima špijuna u domaćinstvu – glavnog crnog evnuha u Muratovom haremu. On je najtemeljniji čovek kog sam ikad upoznao i male su šanse da bi mu promaklo nešto tih razmera.“

„A nešto manje?“ pitala sam. „Plan koji na površini izgleda kao ništa više od ustaljene haremske politike?“

„Nezadovoljstvo koje sam osetio dopire od ljudi koji okružuju Murata.“

„Nisi bio u haremu.“

„Ne, ali glavni evnuh je nepopustljivo tvrdio da tamo nema nevolja i ja mu verujem. Te žene ne mogu da napreduju i među njima ima iznenađujuće malo spletkarenja, osim običnog ogovaranja.“

„Siguran si?“

„Nastaviću da ga pritiskam, ali moji napori biće usmereni na druge delove palate.“ Zakotrljao je cigaretu između prstiju. „A šta je s tobom? Hoćeš li tražiti konkubine koje su bile bliske s Kejden?“

„Neprijatelji, dragi moj čoveče, još su fascinantniji nego prijatelji, zar ne misliš tako? Hoću da pronađem ko ju je prezirao.“ Ustala sam sa stolice i stala ispred njega. „Ima li još nečega o čemu treba da razgovaramo?“

„Ne mogu se setiti ničega“, rekao je.

„Sunce je zašlo. Hoćemo li unutra?“

„Svetla Konstantinopolja ti nisu dovoljno zabavna?“

„Obožavam svetla“, rekla sam. „Ali ti mi se više dopadaš u mraku.“

6.

„Njena ekselencija sada ne može da vas primi.“ Osmeh na Džemalovom licu kada me je dočekao na zasvođenom ulazu u harem u Top-kapiju bez sumnje je trebalo da me iznervira. „Došli ste prerano.“

„A upravo to sam i želela“, rekla sam, povukavši nadole ivicu jakne koju sam nosila, i poravnavši je preko moje line vunene pripijene suknje. „Došla sam sada da bih mogla da razgovaram s tobom.“

„Siguran sam da imamo vrlo malo toga da kažemo jedno drugom.“

„Pričaj mi o svom prijateljstvu sa Kejden.“

„Bili smo najnezainteresovanija moguća vrsta poznanika“, rekao je. „I to samo zato što su nam se zbog naših pozicija putevi redovno ukrštali.“

„Džemale, zašto moraš sve toliko da otežavaš? Znam da su te ovde poslali da bi te odvojili od nje.“

„Ovde su me poslali zato što je sultan smatrao da su moje veštine potrebnije Topkapiju.“

„Perestu mi nije tako rekla.“

„Ona nema baš toliku moć koliku misli da ima“, rekao je. „Pretenciozno je pretpostaviti da je ona uopšte znala koji je moj zadatak ovde.“

„Koji je?“

„To je poverljivo.“

„I nema nikakve veze sa Kejden?“

„Da ima, zašto bih bio ovde i nakon njene smrti?“

„Sigurna sam da ne znam“, rekla sam. „Možda bi mogao da me uputiš.“

„Ne odobravam to što radite, ledi Emili. Ništa nećete postići. Kejden je mrtva i tu se ništa ne može učiniti.“

„Zar nije zaslužila da neko odgovara za to?“

„Pravda ponekad donosi samo još gori bol.“

„Znači, utehu treba da tražimo u lažima i poluistinama?“, pitala sam.

„Neću dopustiti da skrećete pažnju na moju gospodaricu.“

„Da li ona nešto krije?“

„Ništa slično nisam rekao. Samo znam koliki su rizici da nečija dela budu pogrešno protumačena. Izostavite Bezime iz svoje igre.“

„Ovo nije igra, Džemale“, rekla sam. „Kako bi rešavanje Kejdeninog ubistva moglo nju da ugrozi?“

„Ugroziće je uvlačenje u bilo kakvu dvorsku spletku. Nije prošlo mnogo otkad su konkubine prethodnih sultana bile davljene u Bosforu umesto da im bude omogućeno udobno povlačenje s dužnosti.“

„Abdul Hamid nikada ne bi učinio takvo nešto ženi koju je nekada smatrao maltene majkom.“

„Ali prestao je to da oseća prema njoj, zar ne? A zašto se to desilo?“

„Ne bih mogla ni početi da odgovaram na to.“

Ustao je i počeo da šeta ispred ulaza, a od njegovog kretanja mi se vrtelo u glavi.

„Isključena je iz donošenja svih odluka i iz svih značajnih događaja. Zar to nije opasan položaj?“

„Ne mora da znači“, rekla sam. „Možda je usamljen, ali ne opasan.“

„Bila je bliže Kejden nego iko drugi, podizala ju je kao kćerku. Negovala ju je da zadovolji sultana.“

„Samo da bi Perestu poništila sve njene napore.“

„Upravo tako.“

„Ali zar nije to tipično ponašanje na dvoru? Zar se ne takmiče sve konkubine za privilegije? Nije baš neko iznenađenje da valida odbije da pomogne nastojanjima žene koja bi mogla preuzeti njen položaj. Perestu sigurno dobro zna da je sultan mogao imenovati Bezime za validu.“

„Previše sam rekao. Za oboje bi bilo bolje da prestanete s pitanjima.“

„Molim te...“ Vrata hodnika su se širom otvorila, a Bezime je stajala prekrštenih ruku s druge strane.

„Idi, Džemale“, rekla je. „Ja ću se pobrinuli za ovo.“

Evnuh joj se duboko poklonio pre nego što je nestao, bezime mi je dala znak da uđem i za mnom zatvorila vrata koja su samo tiho kliknula kada je reza zahvatila ivicu okvira.

„Dođi“, rekla je. „Odvešću te na bezbedno mesto za razgovor.“ Skretale smo kroz uske hodnike i prolazile kroz nizove spojenih prostorija, sve dok nismo izašle iz harema u dvorište. Potom, kroz ukrašenu kapiju, prešle smo u drugo dvorište, a zatim u popločani paviljon. Sela je u sredinu, na niski divan prekriven mekanom, glatkom, tamnocrvenom svilom, koji se prostirao duž celog zida i pokazala mi rukom da joj se pridružim. Uprkos suncu koje je sijalo kroz otvorene prozore, na bočnim zidovima sveće su treperile u nišama obloženim pločicama, osvetljavajući ništa drugo osim prostora neposredno oko njih.

„Moram vas pitati o Džemalu. On kaže...“

„Sada ne mogu da govorim o njemu.“ Glas joj je bio isprekidani šapat. „Prete mi.“

„Prete?“

Nije odgovorila već je iz preklopa svoje suknje izvukla mali paket. Finim pokretima je razvezala iskrzanu ljubičastu mašnu kojim je bio uvezan, pustivši da izlizana tkanina patine sa objekta koji je obavijala: tamnoplave plišane torbe. Iz nje je izvukla tanak beli kanap. „Gajtane poput ovog bezbroj godina su koristili bostandži, sultanovi najverniji čuvari i dželati. Njima je ubijan svako ko je ugrožavao njegov dvor – naročito članovi njegove porodice.“

„Ko bi vam poslao takvo nešto?“

„Sigurno je stiglo iz Jildiza“, rekla je, šireći vrpcu između ruku i potom je prostirući na sto ispred nas. „Niko s nekog drugog mesta ne bi se usudio da upotrebi takvu stvar.“

„Kada ste je dobili?“

„Pre manje od dvadeset minuta.“

„Ko bi iz Jildiza želeo da vam naudi?“

„Na to pitanje ne može se lako odgovoriti. Perestu je, pretpostavljam, očigledno osumnjičena.“

„Zašto?“

„Ja sam nekada bila valida. Možda je to ugrožava."

„Oprostite mi, ali više to niste – sigurno smatra da je njena uloga bezbedna."

„Još mogu lično da razgovaram sa sultanom. Možda joj se to ne dopada, naročito zato što zna da ženi koja poznaje misteriozne veštine nije teško da postigne izvesnu količinu kontrole nad muškarcem tako ispunjenim strahom."

Sedela sam bez reči, sumnjičava povodom njene moći upravljanja, naročito jer je bila poslata u Topkapi kao vid elegantnog proterivanja.

„Ne veruješ mi?", pitala je.

„Kakvu ste zvaničnu moć imali pre nego što ste došli ovamo, a nakon što je Perestu imenovana za validu?"

„Nisam imala titulu, ako na to misliš. Ali neuobičajeno je da ijednoj konkubini bude dozvoljeno da ostane u haremu i nakon vladavine njenog sultana. Imala sam poštovanje svih stanovnika palate."

„Zašto ste došli ovamo?"

„Nisam imala izbora. Perestu je želela da odem."

„Zbog toga nije verovatan kandidat za pošiljaoca gajtana. Već vas je smestila gde je želela." Dodirnula sam svilu, a moji prsti su se trgli od njene hladne glatkoće. „Da li ste čuli da je iko drugi primio takvo nešto?"

„Nikada."

„Da li je to možda povezano s vašom vezom sa Kejden?"

„Misliš da ubica želi mene kao sledeću?"

„Ne znam. Ima li nekog razloga za to?"

„Kejden i ja smo bile bliske, kao što već znaš. Kada je bila mlada, uradila sam sve što sam mogla da bih je obrazovala, obučila je da bude sve što bi sultanu moglo goditi. Bila je pametna devojka, željna učenja. Učila je jezike bez muke, osim engleskog. Njen glas je uvek imao zavodljivu notu – možda je to bio trag njenog izgubljenog britanskog akcenta."

„Britanski akcenat nikada nisam smatrala zavodljivim", rekla sam.

„Evo." Pružila mi je svoju lulu. „To je zato što on tebi nije nimalo egzotičan. Ono što je obično ne može biti inspirativno."

„Pretpostavljam da su vas znanja koja imate dovela u središte pažnje u haremu." Iznenađena njegovim slatkim ukusom, udahnula sam dim punim plućima – preterano punim – i obuzeo me je talas kašlja. Bezime se smejala.

„Nisi vešta u toj umetnosti."

„U pušenju? Nisam", rekla sam, i dalje mucajući od neprekidnog kašljanja.

„Da, i u tome." Uzela je čibuk. „Ali mislila sam na egzotiku. Traženje, pronalaženje i hvatanje egzotičnog."

„Razgovarale smo o Kejden."

„Ako hoćeš, možemo se vratiti na tu temu."

„Plašim se da moramo."

„Onda će tvoja lekcija iz egzotike morati da sačeka neki drugi dan. Tvoj muž ne bi bio zadovoljan da zna koji su tvoji prioriteti."

„O, on je savršeno zadovoljan."

„Prebrzo odgovaraš", rekla je. „Ali dopustiću ti tvoje zablude."

„Nisam sigurna da bi za to trebalo da vam se zahvalim“, rekla sam i posmatrala je kako izbacuje tanak mlaz srebrnog vazduha kroz usne razvučene u širok osmeh. „Ali, vratimo se na Kejden. Perestu mi je jasno stavila do znanja da je devojku držala dalje od sultana. Jesam li u pravu što mislim da ste joj pomagali da dođe do njega?“

„Pomagala sam joj.“

„I to je izazvalo rascep između vas i Perestu?“ Slegnula je ramenima. „Ima toliko rascepa. U haremu se svi borimo za svoj opstanak.“

„A šta je s vašim pričama o slobodi?“

„Bila sam slobodna da se borim. Uspešne konkubine moraju biti sposobne da šarmiraju i sultana i žene koje ih okružuju. Tek kada dođete do dovoljno visokog položaja, tj. kada rodite dete sultanu, neophodnost savezništva počinje da bledi. Mislim da ne postoji živ muškarac koji ne bi poželeo da ima Kejden. Ali ostale devojke su je mrzele.“

„A vi niste?“

„Ne. U njoj sam videla svetlost koja mi se dopadala. A i već sam stara, dobila sam sve što sam želela, ništa ne bih izgubila igrajući se.“

„Igrajući se?“

„Želela sam da vidim mogu li da zaobiđem Perestu i podignem Kejden na viši položaj. Nažalost, nije uspelo.“

„Kada su vas poslali iz harema?“

„Ubrzo nakon što je Kejden provela noć sa sultanom. Perestu nije cenila moj trud.“

„Perestu izgleda misli da Kejden nikada nije ni progovorila sa Abdul Hamidom.“

Bezime se nasmejala. „Pa, možda nisu govorili.“ Miris njenog duvana ispunio je prostoriju. „Ali jesu zajedno proveli noć.“

Podigla sam gajtan s niskog stola ispred nas i opipala mekane upletene niti. „Ako Perestu to zna, da li bi je to pokrenulo da vam se osveti?“

„Ako joj je dovoljno dosadno“, rekla je Bezime. „Nema bolje razonode od uklanjanja nekog bivšeg suparnika.“

„Od konkubina u Jildizu nisam dobila nikakvu iskrenost. Šta moram da uradim da bih to promenila? Kako da ih nateram da mi veruju?“

„Poverenje se ne može zadobiti silom. Međutim, postoji nešto što možeš da uradiš da bi ga zaradila, ali to bi te moglo previše uplašiti.“

„Nikada ne ustupam pred izazovima.“

Nasmejala se. „Onda reci Perestu da hoćeš da odeš u hamam u Jildizu. Otkrićeš da ti žene više veruju ako se kupaš s njima.“

„Kupam s njima?“

„To je naša tradicija. Svi odlaze u kupatila bar jednom nedeljno – rekla sam ti da sam radila u jednom pre nego što me je sultan pronašao. Nema boljeg mesta da saznaš sve glasine, ali i istine. Perestu će ti to dozvoliti, jer će smatrati da će te to iskustvo samo užasnuti.“

„Užasnuti?“ Nije mogla biti više u pravu, ali skoro da mi se dopadalo da blefiram pred drugima. „To zvuči savršeno prijatno. Ugovoriću to što pre budem mogla.“

Istog trenutka kada sam napustila Topkapi, rekla sam čamdžiji da me odveze Bosforom pored Dolmabahčea, do doka najbližeg Jildizu, a stomak mi se prevrtao i vezivao u čvorove. Stegla sam bokove čamca, grubo drvo mi je žuljalo kosti u šakama, a blagi miris ribe

koji je dopirao iz vode bacao me je u agoniju. Gledanje u horizont, na čemu je Kolin insistirao kao načinu za sprečavanje mučnine, samo je izazivalo veću želju da kročim na tlo koje sam gledala. Čovek na pristaništu me je pridržao čvrstom rukom dok sam silazila sa plovila koje se ljuljalo, a onda sam sela na obližnju klupu, jer sam bila i suviše nesigurna na nogama da bih odšetala do palate. Senku mi je pravilo jedno fino drvo, a ja sam zurila preko, u kuće koje su oivičavale azijsku obalu.

Moja uznemirenost nije bila mala. Sebe sam uvek smatrala zdravom i izdržljivom osobom. Morska bolest nije bila nešto od čega sam ranije patila, mada nikada pre nisam bila na malim brodovima u tako grubim vodama. Više me je zabrinjavala, zapravo – prestravljivala, pomisao da to možda uopšte nije morska bolest. Da li sam možda već ušla u onu fazu bračnog života u kojoj se žensko bivstvovanje zauvek menja na najdramatičniji način? Ugrizla sam usnu prejako i osetila slan ukus na jeziku. Ne kažem da bi to bilo nešto loše. Na kraju, bilo je neizbežno, a neprijatnost ne bi bila beskrajna. Pa ipak, ispunila me je ambivalencija i još jedno mračnije osećanje, nešto sa čim još nisam želela da se suočim. Pridigla sam se sa klupe i krenula uzbrdo ka Jildizu, ne želeći da zakasnim na zakazani sastanak sa sultanom.

Palata nije ličina na tradicionalne vladarske kuće. Umesto jedne masivne zgrade, činile su je grupe paviljona i hladnjaka koji su gledali na jezero, a ceo kompleks je bio okružen visokim zidovima. Zeleni travnjaci i negovani vrtovi delili su prostor sa neuređenim pošumljenim površinama, a miris narandžinih cvetova dočekao me je kada sam stigla do kapije.

Čuvari su me prepoznali iz ranije posete i uveli me u prostoriju za zvaničan prijem, u čijem je središtu bio sto dovoljno veliki da za njim udobno sedi dvadeset ljudi. Odmah me je privukao, pa sam dodirnula glatku površinu sa umecima, opipavajući tanke žlebove između kornjačevine i hrastovine, sedefa i ebonovine. Prstima sam ispratila čitav obod stola, a niko još nije došao kod mene. Prišla sam prozoru i otvorila kapak. Ispod mene se pružala šuma s tamnim zimzelenim stablima koja su zaklanjala sve osim čipkastih isečaka svetlosti.

„Ledi Emili?“ Evnuh je provirio kroz otvorena vrata. „Njegovo kraljevsko veličanstvo će vas primiti.“

Vodio me je iz hodnika u hodnik sve dok nismo izašli i stali ispred male zgrade u kojoj smo zatekli Abdula Hamida II, nagnutog nad klupom, kako komadom šmirgl-papira trlja stolicu položenu ispred njega. Nije bio visok, mada ni upadljivo nizak, ali je bio mršav. Prodorne tamne oči i veliki orlovski nos štrcali su iz njegove crne kose i uredno podšišane brade. Lice mu je bilo teško od umora.

„Veliko mi je zadovoljstvo što vas vidim, ledi Emili“, rekao je pucajući od mladalačke energije koju nisam očekivala od čoveka njegovih godina. Njegov glas, međutim, bio je tih, dubok, sličan pesmi. „Hvala vam što ste prevalili čitav ovaj put.“ Zamahnuo je rukom ispred sebe pokazujući prostor koji ga okružuje. „Šta mislite o mom delu?“

Prostorija se kupala u čistom mirisu svežeg drveta. Duž zidova su bili stolovi, vitrine, stolice i ormari, nagomilani jedni ispred drugih, a svi su bili, pretpostavljala sam, delo sultanovih ruku. „Izuzetno je“, rekla sam zaboravivši se i krenuvši da razgledam visoku policu za knjige napravljenu od trešnjevog drveta obojenog u zlatno.

„Drago mi je da vam se dopada. Malo je toga što pruža više zadovoljstva od rada sopstvenim rukama, zar ne?“

„Mogu da zamislim.“ Pažljivo šmirglanje dalo je drvetu glatkoću koja je istovremeno bila i tvrda i meka.

„Čitate li?“, pitao je. „Svako ko toliko ceni police za knjige sigurno čita.“

„Neprekidno“, rekla sam nemoćna da prestanem da dodirujem savršeno obrađeno drvo. „Avanturističke knjige. Imam naviku da čitam najprostije stvari koje možete zamisliti.“

„Volite li detektivske romane?“

„Konan Dojl me svaki put ošamuti.“

Klimnuo je. „Vi ste osoba kakva bi mi se mnogo dopala. Ja naređujem da se njegovi romani prevedu na turski čim se pojave. Moj glavni garderober mi ih čita i ne dopuštam mu da stane sve dok ne završi celu knjigu.“

„Zadivljujuća posvećenost pisanoj reči.“

„Veoma bih voleo da za vašu kuću u Engleskoj pošaljem police za knjige. Poklon vama.“

„Darežljivi ste“, rekla sam. „Hvala vam. Obožavaću ih.“

„Ne bih vam ih dao da nije tako. Šta još čitate?“

„Učim grčki, pa čitam mnogo Homera.“

„Hoćete li posetiti Troju dok ste u mojoj zemlji?“

„Želela bih to više nego išta, ako ništa drugo onda da bih legla na polja i isplakala se zbog jadnog, preklanog Hektora.“

To mu je izmamilo osmeh. „Organizovaću vam put kada se ovaj ružni posao u haremu završi.“ Okrenuo se od komada na kojem je radio i prišao gomili dugačkih dasaka, podižući jednu za drugom, prevlačeći prstima duž svake, pre nego što je izabrao jednu i odneo je nazad do svoje klupe.

„Veoma ste ljubazni“, rekla sam.

Prislonio je štap od jednog jarda uz dasku i počeo da obeležava mere olovkom koju je olizao. „Duboko saosećam sa Kejdeninim ocem. Ja sam izgubio moje prvo dete, kćerku, kada je bila veoma mlada. Izgorela je nakon igre sa šibicama. Njena majka i ja neizmerno smo patili zbog gubitka. Sada bi bila vaših godina.“

„Žao mi je.“

„Mislim da ovo nije način na koji ste se nadali da ćete provesti bračno putovanje“, rekao je.

„Niko ne bi mogao da predvideti takvo nešto, ali nikada ne bih okrenula leda potrazi za pravdom.“

„Pravda, ledi Emili, nije uvek tako jasna.“

„Jeste li poznavali Kejden?“

„Do izvesne mere.“

„Nećete mi reći ništa više?“ Posmatrala sam njegovo lice i tražila dokaze da nešto zadržava u sebi, ali on je bio miran, usredsređen.

„Sumnjate u sultana?“ Položio je dlanove na dasku ispred sebe i očekivala sam da mu gnev zamagli oči. Umesto toga, ugledala sam smeh.

„Loše ophođenje?“ Nasmešila sam mu se. „Užasno.“

„Nije da vam ne verujem“, rekla sam. „Samo pokušavam da stvorim što precizniju sliku o devojčinom životu.“

„Sve što treba da znate pronaći ćete u haremu.“

„Vaše konkubine nisu bile naročito predusretljive. Skoro kao da je neko drugi odabrao šta će reći."

„I to vas iznenađuje?"

„Da, jer sam zaključila da podržavate moju istragu. Jedna vaša reč bi sigurno..."

„Ne morate mene da ubeđujete, već moju majku", rekao je. „Zar vas ona ne sluša?"

„Da li vaša majka sluša vas?"

Smeh mi se otrgao sa usana i osetila sam da su mi se obrazi zažarili. „Nikada."

„Onda smo istomišljenici, bar što se toga tiče. A ako je vaša majka slična mojoj", nagnuo se bliže meni, „ što manje priče o tome, to bolje. Njeni špijuni su na sve strane."

„Ali sigurno ih vaši špijuni drže na oku?"

„Mogu samo da se nadam."

Dopadao mi se. Pomislila sam da smo na putu da se odlično slažemo i zbog toga sam osetila povelik ponos. Tako brzo pretvoriti samog sultana u saveznika! Blagi trzaj savesti naterao me je da skoro poželim da Kolin stoji pored mene i podseća me šta, zapravo, dolazi pre pada, ali odbacila sam tu pomisao i zasijala, spremna da poradim na ostatku mog plana.

„Sa vama bih želela da razgovaram o još jednoj stvari", rekla sam. „Razgovarala sam sa mladom ženom koja je pronašla Kejdenino telo. Užasno je uznemirena."

„Razumljivo. Rokselana je osetljiva devojka."

„Čula sam da se povremeno konkubine oslobađaju iz harema i da im je dozvoljeno da se udaju. Da li biste razmislili o tome da njoj to dozvolite?" To nije bilo savršeno zadovoljavajuće rešenje za Rokselaninu molbu, ali nadala sam se da je bolje nego ništa. Više bih volela da pronađem način i potpuno je oslobodim svih veza, da joj omogućim da uživa u nezavisnosti kao što sam ja radila, ali strah od Kolinovog neodobravanja – naročito ukoliko moja zavera bude otkrivena britanskoj vladi – sprečio me je da kreativnije pristupim rešavanju njenih neprilika. A ovo je bilo nešto čime se, u najmanju ruku, nisam ponosila.

„Postoje situacije kada se stvari tako sređuju. Međutim, to se ne radi kada se konkubinama ćefne. Ti brakovi su pažljivo smišljeni politički savezi, znak dobre volje sultana prema svojim cenjenim savetnicima. Biti izabran za takvu ulogu znak je najvišeg poverenja."

„Zbog čega?"

„Žene ponekad mogu biti u položaju da mnogo toga vide."

„Špijuniraju za vas?"

„Staraju se da u njihovim supružnicima imam verne pristalice."

„Nimalo ne sumnjam da bi vam Rokselana dobro služila." Čim sam izgovorila te reči, grlo mi se steglo i zapljusnula me je hladnoća užasnutosti. Mrzela sam što pregovaram kao da je devojka neka vrsta robinje, a još mi se više gadila pomisao na to da će se ona udati za nekog nasumičnog i, bez sumnje, nesimpatičnog čoveka. Ali, bar je meni tako izgledalo, nije postojao drugi način da se izađe iz harema.

Spustio je svoju olovku i sevnuo prema meni pogledom punim moći i prezira, naboranog čela, očiju suženih i snažnih. „Ne."

„Ne?"

„Ne. Ima li još nešto?"

„Zar ne bismo mogli..."

„O toj temi se više neće razgovarati.“ Odsečno je klimnuo ka mračnom uglu prostorije, a visoki evnuh se pojavio iz senke. „On će vas ispratiti. Ledi Emili, veoma sam uživao u delovima našeg razgovora.“

Otvorila sam usta da progovorim, ali evnuh me je čvrsto uhvatio za ruku i zaustavio reči. Maltene me je vukao, ne smanjujući pritisak svojih prstiju, sve dok me nije izbacio izvan kapije palate, ostavivši me da stojim zapanjena, gotovo osećajući kako mi nastaju modrice.

6. april 1892.

Emili, Emili, Emili!

Pišem ti ovo pismo bez ikakvog nagoveštaja gde se nalazim. Jedini razlog za to je činjenica da sam neoprostivo užasno ljudsko biće koje voli da muči svoje prijatelje. Ipak, na kraju ćeš mi oprostiti. Zaputila sam se na veličanstven put – put koji finansiraju moji roditelji da bi mi se odužili jer sam im dozvolila da umesto mene isplaniraju venčanje kakvo si ti mudro izbegla. Možeš li da zamisliš zbog čega bih pristala na takvu stvar? Ne moram ni reći da insistiram na tome da ti i Kolin dođete u Njujork na gnusnu ekstravaganciju.

Moj jadni gospodin Majkls nema predstavu šta ga čeka. Pristao je – kao što i priliči jednom vereniku – na sve, samo pod uslovom da to ne utiče na njegove obaveze u Oksfordu. Svadba će biti između dva semestra, pa ćemo imati samo kratak medeni mesec pre nego što bude morao da se vrati svojim akademskim dužnostima. Priznajem da osećam krajnje skaredno uzbuđenje kada zamislim kako ga posmatram dok drži predavanje, a posle toga se zajedno vraćamo kući. Svaki moj živac je pun najvećeg iščekivanja. Možeš li da zamisliš širinu naše konverzacije? Savršen spoj uma i tela? Ali naravno, to ne moram tebi da objašnjavam jer u ovom trenutku ti imaš daleko veće iskustvo nego ja i dobro su ti poznata zadovoljstva braka dvoje intelektualaca. Koliko samo sreće obe imamo!

Naravno, nije iznenađenje da su moji roditelji insistirali da putujem sa odgovarajućim društvom, a ona se već pokazala kao neverovatna smetnja. Sećaš se prijateljice moje majke, gospođe Tejlor? Preporučila je bivšu guvernantu njene kćerke i moja majka ju je odmah zgrabila. Zovem je Meduza, jer me je pretvorila u kamen bar desetak puta otkad smo napustile Englesku.

Osim toga, zanimljivo je pomenuti da mi gospodin Majkls svaki dan šalje neverovatno blesava ljubavna pisma. Žalim što mogu reći da su krajnje loše napisana – previše školski – ali osećanja se svejedno cene punim srcem.

Tvoja najužasnija i najnevernija prijateljica,

Margaret Sjuard

7.

Tog jutra sam odbila da izađem iz kreveta, insistirajući da mi Meg gore donese poštu, gde sam više puta prasnula u smeh čitajući Margaretino pismo. Moja američka prijateljica, kćerka fantastično bogatog železničkog barona, bila je srodna duša čija nas je ljubav prema izučavanju klasičnih nauka zbližila dok sam bila u žalosti zbog svog prvog muža. Mada je ona bila latinista (ranije obrazovana u koledžu Brin Mar), a ja više volela grčki, naša interesovanja su se dovoljno poklapala da omoguće intelektualno podsticajno prijateljstvo kakvo do tada nisam imala. U roku od nekoliko godina postala mi je jednako bliska kao Ajvi, mada njih dve nisu mogle biti međusobno različitije. Margaret me je izazivala, dok mi je Ajvi pružala utehu i nisam mogla da zamislim život ni bez jedne ni bez druge.

Margaretino savremeno razmišljanje i strasno verovanje u prava žena me je inspirisalo, a način na koji je uspela da ubedi roditelje da podrže njene studije bio je impresivan. Bila je stručnjak za pregovaranje i cenkanje s njima. Pre samo godinu dana pristala je da provede godinu dana u Londonu (s teoretskim ciljem da pronađe muža s titulom), u zamenu za semestar na Oksfordu. U toku toga, sve je ubedila da joj je vojvoda (moj dragi prijatelj, Džeremi Šefild) nemilosrdno slomio srce i zadobio takve simpatije njenih roditelja da su se strašno razočarali kada je nekoliko meseci kasnije prihvatila prosidbu profesora sa Oksforda. Priznala je da je bila krajnje zaprepašćena što je uopšte pristala da se uda za nekoga, ali je rekla da se nekim vrstama šarma prosto ne može odoleti i da ih je gospodin Majkls imao u izobilju. Sve je ispalo fantastično.

„Ovo mi se nimalo ne dopada“, rekao je Kolin, okrećući moju ruku i nežno trljajući sada već ljubičaste tragove na njoj kada sam završila čitanje pisma. „Kako se, zaboga, to desilo?“

„Bilo je potpuno nenamerno“, rekla sam ne želeći da priznam da sam naljutila sultana. „Čuvar me je vodio iz palate, a znaš kako su strme staze u Jildizu. Čvrsto me je držao, a meni lako izlaze modrice.“

„Ničiji stisak nije tako jak slučajno.“

„Nikada pre nisam pomišljala da postoje namerno nasilni evnusi.“ Presavila sam pismo i bacila ga u stranu, a zatim zgužvala krajeve jastuka i spustila laktove u njegovu sredinu, oslonivši bradu na šake. „Ali, možda je on upravo to.“

„Da sam bar bio tamo da te branim.“

„Budi uveren da mi ne treba spasavanje.“

„To mi je sasvim jasno.“ Izvukao je jastuk ispod mene, prevrnuo se na moja leđa i ljubio me po vratu, a osećaj dok su njegove noge dodirivale stražnju stranu mojih nogu bio je blaženstvo sam po sebi. „Ali ipak mislim, draga moja, da potcenjuješ vrednost spasavanja iz opasnih okolnosti. Mogla bi otkriti da ono izaziva sasvim prijatno uzbuđenje.“

„Ja sam tebi obećala da neću upadati u nepotrebne opasnosti, a ti moraš meni obećati da me nećeš spašavati.“

„Ja bih voleo da ti mene spasiš“, rekao je i gricnuo mi uvo.

„Stani. Ozbiljna sam“, rekla sam.

„Toga sam i previše svestan. Potrebne opasnosti nisu toliko glamurozne niti podsticajne,

kao što ti misliš."

„A kad si me ti video da čeznem za glamurom?"

„Svakog jutra dok se oblačiš."

„Molim te, Koline, ne zadirkuj me", rekla sam. „Moram znati da podržavaš ono što radim."

„Podržavam, ali ne mogu reći da nisam nimalo zabrinut."

„I dalje čekam moj *derindžer."*

„To će biti naš prvi zadatak kada se vratimo u Englesku." Nasmejao se i odmahnuo glavom. „Nikada nisam ni pomišljao da ću sa suprugom voditi ovakav razgovor."

„Da li bi ti se više dopalo da imaš običnu suprugu?"

„Nikad", rekao je i ljubio me sve dok nije bio siguran da su sve ozbiljne misli izletele iz mog mozga. Toliko sam se zanela da sam jedva primetila kada su se vrata odškrinuta, potom zalupila, pa ponovo odškrinula.

„Madam?" Megin glas je bio veoma tih. „Gospodin Satklif je došao da vidi gospodina Hargrejvsa. Kaže da je hitno."

„Reci mu da ću sići čim budem mogao", rekao je Kolin teško uzdahnuvši. Čim je zatvorila vrata, ponovo me je poljubio. „Ovo ćemo nastaviti kasnije."

„Nisam sigurna da ću moći da čekam."

„I zbog toga: pod jedan – još te više obožavam, a pod dva – sve će biti čak i bolje kada se ponovo nađemo."

Odmakao se, ostavivši me da patim dok se oblačio, a ja nisam pozvala Meg da mi pomogne pri umivanju sve dok on nije otišao dole. Izdavala sam joj naređenja s malo zadovoljstva, ne želeći ništa osim mog muža. Mom stanju nije pomoglo ni to što je bila veoma gruba prema mojoj kosi – moj skalp je vrištao u znak protesta. Vodila je herojsku bitku i sa mojim korsetom, povlačeći jače nego obično kako bi potčinila moj struk. Krajnji rezultat joj se dopao, ali ja sam se osećala veoma neprijatno kada sam se pridružila gospodi na terasi.

„Dobro jutro, gospodine Satklife", rekla sam. Sedeli su za stolom pored vode, a između njih je bila rasklopljena šahovska tabla. Kolin je otvorio daminim gambitom, dva pešaka su pomerena da bi kontrolisala centar table.

„Pravo je zadovoljstvo videti vas ponovo, ledi Emili." Gospodin Satklif je pognuo srebrnosivu glavu ka mojoj ruci.

„Oprostite što sam vam prekinula igru." Proučavala sam tablu. „Predložila bih vam da prihvatite njegov gambit. Nije bez rizika. Izgubićete kontrolu nad centrom, ali ako dobro odigrate, otvorićete se za veću slobodu kako partija bude odmicala."

„Koga ti podržavaš u ovom meču, draga?" pitao je Kolin.

„Samo smo hteli da ubijemo vreme dok ne dođete, ali ne bismo ni sanjali o nastavku partije sad kad ste nam se pridružili", rekao je gospodin Satklif. „Rekao sam vašem suprugu da bih, uz njegovo dopuštenje, želeo da razgovaram sa oboje, jer se čini da ste podjednako upleteni u te užasne poslove u palati. Izuzetno sam zabrinut za ser Ričarda."

„Svi smo", rekla sam.

„Gubitak kćeri je udarac od kog se možda uopšte neće oporaviti. Često sam se suočavao s tim – ne samo iz mog iskustva, već i prilikom mog dobrotvornog rada za podršku porodicama čija su deca podlegla bolesti. Siromaštvo je često olakšavajući faktor – poboljšanje njihove situacije može sprečiti dalje gubitke. Bar tako govorim sam sebi."

„To je posao vredan divljenja“, rekao je Kolin.

„Ne mogu podneti da vidim da još neko pati kao ja. Ali kada pomislim na Ričarda... da li zaista mislite da je mudro dohvati vatru na njegovo verovanje da su Turci uhapsili pogrešnog čoveka?“

„Nisam video ništa što ukazuje na njegovu krivicu“, rekao je Kolin. „A ako nije kriv...“

Gospodin Satklif je odmahnuo glavom i podigao ruku. „Želim da moj prijatelj nade mir, a veoma me plaši da će mu ova istraga pružiti upravo suprotno.“

„Kako može naći mir dok ne otkrije šta se desilo njegovoj kćerki?“ pitala sam.

„Mislite da je to moguće otkriti?“

„Trenutno je nemoguće odgovoriti na to pitanje“, rekao je Kolin. „Najbolje bi bilo ako bismo pronašli neke fizičke dokaze koji povezuju osumnjičenog sa zločinom.“

„Zar oni ne bi odmah bili očigledni? Sigurno su ih čuvari videli one noći?“

„Previdi se dešavaju užasavajuće često“, rekao je moj suprug.

„Znači, još nije kasno?“ pitao je gospodin Satklif.

„Ne mora da znači“, odgovorio je Kolin glasom punim samouverenosti.

„Preduzimamo sve moguće mere.“

„Ne mogu da dopustim da staro momče ponovo bude povređeno. To je vrsta bola koja može da uništi čoveka.“

„Ne mislim da je zašao na tu teritoriju“, rekla sam.

„Ne? Postao je potpuno zbunjen i na poslu pravi više grešaka nego što će ambasador moći dugo da toleriše. Uveravam vas, ledi Emili, moja zabrinutost je sasvim osnovana. Radim sve što mogu da bih mu pomogao, ali postoje granice.“

„Vi ste dobar prijatelj“, rekla sam.

„I suviše dobro poznajem njegov bol“, rekao je gospodin Satklif, „ i nadam se da mu produžavanje ove istrage neće otežati stanje. Prošao je dosta toga.“

„Potpuno se slažem“, rekla sam. „A u pokušaju da ubrzam proces, zamoliću vas da me izvinite. Očekuju me u Jildizu.“

„Želim vam sreću“, rekao je gospodin Satklif. „Materijalni dokazi, ledi Emili. Držaću vam palčeve da ih pronađete.“

Zahvalila sam mu se, na brzinu poljubila Kolina i sišla sa terase na brodić koji je čekao. Ponovo je plovidba trajala beskrajno za moj uzbućkani stomak, koji ovog puta nisu pokretale samo nemirne vode, već i zebnja. Poslala sam poruku za Perestu, koja je ugovorila da odem u hamam, složivši se da bi to moglo ubediti konkubine da sam neko kome mogu verovati. Obećala je da će poslati devojke koje govore engleski i koje su poznavale Kejden da razgovaraju sa mnom. Mada me je kupanje sa mnoštvom potpunih strankinja užasavalo, nadala sam da ću otkriti neke informacije koje bih mogla da iskoristim.

Kada sam stigla u harem, čuvar me je odveo do hamama za konkubine, a tamo me je predao sluškinji zaduženoj za kupatilo, starijoj ženi koja nije govorila engleski, ali je uspela da mi kaže da se zove Melek. Uvela me je u sićušnu svlačionicu, pokazujući rukom da treba da se skinem. U roku od nekoliko trenutaka, svukla mi je haljinu preko glave i posvetila se mom korsetu. Bila sam na korak od poniženja, a taj osećaj ni najmanje nije ublažilo shvatanje da će peškir koji mi je pružala – sićušan i napravljen od najtanjeg mogućeg pamuka, biti jedini pokrivač koji ću dobiti. Na stopala mi je navukla nanule i pokazala mi da krenem za

njom.

Teturajući iza nje, usredsredila sam se na to da se ne okliznem na klizavom mermernom podu, a u isto vreme sam grčila prste na nogama da mi papuče ne bi odletele. Otvorila je drvena vrata i uvela me u prostranu kupolastu prostoriju celu pokrivenu sivim mermerom. Temperatura je bila viša nego u spoljnoj odaji, ali ne toliko visoka da bi bilo neprijatno. Po obodu su ravnomerno bili raspoređeni umivaonici, sa detaljno ukrašenim bronzanim slavinama. Mermerne klupe pružale su se neprekidno između umivaonika, a na njima je sedelo više od deset žena iz harema, potpuno neodevenih.

Taj prizor me je toliko zaprepastio da nisam ni primetila kada mi je sluškinja uzela i ono malo peškira i ostavila me u istom ranjivom stanju. Skočila sam ka najbližoj klupi spustivši se na nju na nimalo graciozan način. Melek je uzela srebrni bokal, napunila ga na umivaoniku i sasula vruću vodu preko moje glave. Ponovila je to nekoliko puta pre nego što mi je predala bokal i pokazala mi da nastavim sama.

Sa osmehom tako slabašnim da skoro nije ni postojao, potopila sam bokal u umivaonik, a voda je počela da se preliva preko ivica. Nije bilo odvoda. Voda je oticala kroz oluk u podu i nestajala ispod zida, a zvuk njenog putovanja poigravao je u odjecima zveckanja cevi. Topli kamen je prijao mojim leđima, ali nije bilo nijednog dela mog tela koji bi makar malo uživao u ovoj situaciji. Osim zvuka vode, prostorija je bila tiha sve dok nisam počela pažljivije da osluškujem. Svuda oko mene, žene su šaputale jedna drugoj, naginjući se unapred da bi provirile iza umivaonika, glave pognute jedna uz drugu dok su govorile, razdvajajući se samo kada bi podizale bokale.

Pogledala sam moje ruke, zaprepašćeno otkrivši da su mi čak i udovi pocrveneli kao bulke, a onda sam postiđeno naslonila glavu na zid. Iako sam želela da zaronim u lokalnu kulturu i ne ponašam se kao tipična Engleskinja, neslavno sam propala u hamamu. I dalje držeći sada već pun bokal, stegla sam zube i sasula vodu preko glave. Rešena da uživam, ponovo sam potopila bokal u umivaonik i sipala sadržinu na kosu koja je, zahvaljujući Melek, bila puštena niz moja leđa.

Meg bi bila užasnuta kada bi me sada videla.

Malena plavuša sela je uz susedni umivaonik i počela da se poliva. „Kako sam razumela, treba da budemo ljubazne prema tebi“, rekla je. „Neobično naređenje.“

„Je li?“ Naslonila sam laktove na kolena i spustila bradu na ruke, pokušavajući da sakrijem svoje telo.

„Trebalo bi da se opustiš.“ Zabacila je glavu i sipala još vode. Skrenula sam pogled i usredsredila se na pod. Mermer izvanrednog kvaliteta, bolji nego ijedan koji sam videla u Engleskoj, presijavao se na mekoj svetlosti, ali nije bio dovoljan da mi zaokupi pažnju. Pokušala sam sa tavanicom, brojeći male kružne prozore usečene u nju, a potom analizirajući boju neba, koja i nije bila toliko nebesko plava. Smeh moje susetke dolebdeo je u moje lažno sanjarenje. „Da li to previše opterećuje?“

„Opterećuje?“, pitala sam, primoravši se da je pogledam pravo u biste oči.

„Čula sam priče o zapadu, o evropskim dvorovima. Nisam verovala u njih, ali možda je trebalo. Da li su svi u Engleskoj toliko napeti?“

Tome sam se nasmejala. „Zapravo, jesu.“

„Dosadno.“ Oslonila se dlanovima na klupu, ispružila ruke i izvila leđa.

„Drugačije“, rekla sam. „Ali ne znam baš za dosadno... da, u pravu si. Dosadno.“ Obe smo se nasmejale i mada sam se osećala malo manje izloženom, moja zebnja se olakšala tek za nešto više od težine kolibrija.

„Nikada ne bih otišla tamo“, rekla je. „Znaš da je Perestu danas poslala samo one čiji je engleski dovoljno dobar da bi razgovarale s tobom.“

„Zahvalna sam na tome. Koliko dugo već živiš u haremu?“

„Došla sam kao devojčica. Ne mogu da zamislim život nigde drugde.“

„Ne osećaš se... sputano?“

„Naravno da ne. Naše mogućnosti za zabavu su bezbrojne.“

„Ali ne možeš da odeš?“

„Odlazimo na izlete kad god želimo. Juče sam bila u kupovini u Peri. Nisu sve tako nezadovoljne kao Rokselana.“

„Poznaješ je?“

„Njena soba je blizu moje.“

„Da li ste drugarice?“

„Ne bih rekla“, odgovorila je. „Rokselana veoma pažljivo bira bliske prijatelje. Ima nadmeno držanje – neće čak ni da se moli s nama. Štaviše, više voli drugarstvo muškaraca.“

„U haremu?“

osoba stojeći na Akropolju u Atini tokom najtoplijih letnjih dana. Sela sam na mermernu klupu koja se pružala po obimu prostora, gotovo odmah odskočivši jer moja fina koža nije mogla da podnese temperaturu. Smeh se odbijao od zidova.

„Nisi navikla na toplotu?“ Rokselana je bila ispružena na drugom kraju klupe.

„Toplota nije dovoljno jaka reč“, rekla sam pažljivo se spuštajući i mršteći se.

„Predivno je kada se navikneš. Ako legneš, tvoja težina će biti ravnomernije raspoređena i lakše ćeš se prilagoditi.“

Pomisao na prislanjanje čitave dužine tela na ovu spravu za mučenje u najmanju ruku mi se nije dopadala, ali Rokselanin predlog je sadržao izvesnu dozu naučne opravdanosti, pa sam se spustila, uz više od blage strepnje.

Bila je u pravu. U roku od nekoliko minuta, nepodnošljiva temperatura je postala prijatni drug, a mermer me je milovao po udovima, uljuljkujući me u stanje slično transu iz kog nisam želela da se probudim.

„Znala sam da će ti se dopasti“, rekla je.

Napregnula sam se da podignem glavu i pogledam je dok sam odgovarala. „Ništa ovakvo nikada nisam probala.“

„I dovoljno si se opustila da si zaboravila da si gola.“

Odjednom sam skočila na noge, pokrivajući se, a onda sam se nasmejala pre nego što sam se ponovo spustila na klupu. „Pretpostavljam da to ništa ne menja.“

„Jesu li te ostale zatrovale protiv mene?“

„Daleko od toga.“

„Ne vole me zbog moje vere.“

„Da li su svesne tvoje vere?“, pitala sam.

„Ne, ali mogu da vide da nisam posvećena muslimanka. To me izdvaja od ostalih.“

„Jesu li sve vernice?“

„Do neke mere. Veruju dovoljno da se plašim da će me uhvatiti s mojom brojanicom“, rekla je. „Nadam se da imaš razuma da ne veruješ u stvari koje ljudi ovde govore.“

„Uključujući stvari koje mi ti govoriš?“

„Možeš verovati u neke. Smem li se nadati da si smislila plan kako da mi obezbediš slobodu?“

„Ne znam da li je uopšte moguće da ja učinim nešto takvo. Pričala sam o tvojoj situaciji sa sultanom. Protivio se, ali uradiću sve što mogu da ga ubedim da te oslobodi“, rekla sam. „U teoriji, protivim se ugovorenim brakovima, ali čini se da je to jedini način da te puste.“

„Neću se udati za čoveka koji nije moje vere“, rekla je.

„Nemaš predstavu koliko saosećam s tobom i želela bih da postoji drugi način. Brak će ti bar poslužiti da izađeš iz ovog zatvora.“

„I uđem u drugi.“ Suze su blesnule u njenim vodnjikavim crnim očima. „Pomislila sam da ću u tebi pronaći saveznicu koja razume potrebu da se osoba bori za sopstveni život, nekoga ko nije ograničen zatvorom sačinjenim od nepoštenih i nepravednih pravila. Vidim da sam pogrešila.“

Melek se ponovo pojavila i stavila tačku na razgovor, ali sedeći ispred nje dok me je šamponirala, nisam mogla da zaustavim žaoku Rokselaninih reči. Nije znala koliko su me probole. Mnogo sam rizikovala u gonjenju svojih interesa i pitala sam se da li bih uspela da ostvarim ciljeve kojima sam stremila da nisam pokušavala da je oslobodim iz njenog kaveza. Osetila sam oštre suze u očima dok mi je Melek ispirala kosu, a potom me ostavila, temeljno očišćenu, da se odmaram na toplom mermeru dok nisam bila spremna za oblačenje. Kako me je toplota osvajala, divlji scenariji za oslobađanje Rokselane marširali su mi kroz glavu, podsećajući me na opasnosti čitanja previše avanturističkih romana. Došla sam na opasnu tačku i već sam razmišljala o načinima da izbegnem uplitanje britanske vlade ukoliko bi Rokselana pobegla. Osećajući se nelagodno, žarko sam želela da zatražim moju odeću, ali pomislila sam da bi trebalo da ostanem i ležim još neki trenutak, taman toliko da ne delujem nepristojno. Ništavnost svega toga – opuštanja po pravilima – naterala me je da se nasmešim, a devojka pored mene prevrnula se na stomak i podigla bradu na šaku.

„Ovde je mnogo lakše razgovarati, zar ne misliš tako?“

„Jeste li?“

„Niko ne sluša“, rekla je. „Da li već znaš za Kejden i Džemala? „Čula sam priče. Šta mi možeš reći?“

„Tu ima više od nevažnog flerta...“ Ućutala je i pogledala u stranu. Pratila sam njen pogled, okrenula sam glavu da pogledam iza sebe i ugledala Perestu kako stoji iznad nas, potpuno odevena, bez kapi znoja na licu uprkos vrućini.

„Da li ti se dopalo u hamamu, ledi Emili?“

„Više nego što sam očekivala“, rekla sam ponovo se osetivši potpuno posramljeno i pokrivajući se rukama.

„Idi da se obučeš. Kada završiš, dovešće te meni.“

Kada je otišla, ponovo sam se okrenula mojoj komšinici, i dalje opruženoj na toplom mermeru. „Nema tu mnogo šta da se kaže“, rekla je, približivši mi se i šapućući.

„Samo da ponekad postoje načini da se do sultana dođe i bez odobrenja Perestu.“

Kada sam se obukla, tj. kada me je jedna od haremskih služavki stručno ponovo

sastavila, Perestu me je odvela u Kejdeninu sobu, odaju s kamenim zidovima i gotovo bez ikakvih ukrasa, zbog čega je podsećala na isposničku ćeliju. Njen mali krevet bio je prekriven gomilama odeće – svile jarkih boja, izvezenih tkanina, svega iskrojenog po tekućoj zapadnjačkoj modi. U uglu je bio veliki ormar, otvorenih vrata, u njemu ništa nije visilo, samo je još jedna gomila zgužvanih haljina ležala na njegovom podu.

Prišla sam još jedinom preostalom komadu nameštaja u sobi, stolu. Na njemu su bile dve knjige – zbirka persijske poezije prevedena na engleski i primerak Kurana.

Margine zbirke bile su prepune naškrabanih beležaka na grčkom. Kuran, mada mu je hrbat bio prelomljen, a na stranicama napravljene uši, nije bio ižvrljan.

Otvorila sam sve fioke stola. Sve su bile prazne osim jedne u kojoj se nalazio pribor za šivenje umotan u prelepo izvezenu tkaninu. „Ko je imao pristup ovoj prostoriji nakon ubistva?“, pitala sam.

„Svi koji su želeli da udu. Možeš videti da joj je odeća opljačkana. I pored svih svojih mana, Kejden je imala dara za modu. To jest, ako vam se dopadaju zapadnjački stilovi.“

Stresla sam se kada sam zamislila kako ljudi preturaju po odeći mrtve devojke, tražeći nešto što bi obukli. „Vi više volite drugu vrstu mode“, rekla sam. Nikada nisam videla Perestu ni u čemu drugom osim u tradicionalnim haljinama i širokim šalvarama. Po njima se izdvajala medu ostalim ženama, a doprinosile su njenom elegantnom držanju i sićušnoj figuri.

„Da, tako je.“

Počela sam da podižem komade odeće s kreveta i da otresam svaki pre nego što bih ga raširila preko stola. Osim ponekog pocepanog ruba, nisam primetila ništa neobično, pa sam prešla na ormar u kom sam, ispod marama, šalova i još haljina pronašla nešto što bi moglo poticati iz garderobe Perestu – zadivljujuću haljinu u turskom stilu, sašivenu od jarkoplavog i srebrnog brokata. Mnogo više od lepote haljine fascinirala me je činjenica da je ona bila previše teška za količinu materijala koja je za nju utrošena i da joj je suknja bila ispupčena tamo gde bi trebalo da je ravna. Uzbuđenje je počelo da se komeša u meni. Prostrla sam haljinu na pod i prevukla dlanom preko tkanine.

„Ovde ima nečega“, rekla sam prevrnuvši haljinu i otkrivši pamučnu postavu sa urednim šavovima koji su formirali male, štepane pravougaonike raznih veličina. Preduhitrivši me jer je gledala, Perestu je izvukla pribor za šivenje iz stola i dodala mi tanke zlatne makazice. Isekla sam šavove i shvatila da to nije bio štep – pravougaonici su bili odvojeni komadi materijala. Kada sam uklonila dve strane, došla sam do džepa i iz njega izvukla smaragd.

Uz težak uzdah, kraljevsko držanje Perestu je izbledelo i ona je pala na kolena pored mene. Otvorila sam još jedan pravougaonik i pronašla tri zlatne narukvice obložene rubinima i još jedan u kom se nalazio par teških dijamantskih minđuša.

„Je li ovo njen lični nakit?“, pitala sam.

„Ne. Ona nije bila na takvom položaju da može posedovati ovakve stvari.“

Nastavila sam svoj posao i u kratkom roku pred nama je bila svetlucava gomila dragulja i tanak zlatni bodež. Posegnula sam u poslednji odeljak i izvukla zadivljujući safir umetnut u ležište za prsten obloženo dijamantima. Podigla sam ga ka Perestu koja ga je uzela iz moje ruke.

„Ovo je moje“, rekla je. „I verujem da smo otkrile dovoljno, ledi Emili. Sada vidim kakva je Kejden zaista bila. Moji instinkti su bili savršeno tačni i ne moramo da znamo ništa više. Više

nemam nikakve sumnje da ju je čuvar ubio, najverovatnije u pokušaju da je spreči da ukrade još nešto."

„Možda i nije bilo tako, vaše visočanstvo", rekla sam. „Trebalo bi da..."

„Sasvim je dovoljno. Sultan će vam se zahvaliti za vaše usluge."

8.

Dok sam stajala ispred Aja Sofije, nekadašnje vizantijske crkve a sada džamije, bilo mi je teško da tražim mog muža, a da me sunce ne zaslepljuje. Namestila sam svoj suncobran, mrmljajući sama sebi reči hvale koje bi moja majka sigurno izgovorila da je bila sa mnom, a onda sam pogledala preko široke ulice, kroz park pun palmi i zelene trave, u pravcu Plave džamije. Prodavci su gurali kolica stazom, prodajući sok od višnje i slatkiše, pozivajući u nadi da će dovesti prolaznike u iskušenje da probaju njihove proizvode. Iznenadio me je broj žena na ulici. Velovi su pokrivali njihova lica, a tajnovitost me je privlačila. Iskre u tamnim očima oivičenim kahalom imale su daleko jači efekat nego dijamanti i dekoltei žena iz visokog društva. Sporadično bih spazila šaku oslikanu kanom kako proviruje iz širokih, dugih rukava, a čest zvuk ženskog smeha pomalo je odudarao od njihove restriktivne odeće.

Nisam očekivala da vidim žene kako šetaju po gradu tako slobodno, ali skoro čim sam stigla, shvatila sam da je to bila samo još jedna zapadnjačka zabluda. I dok sam ih posmatrala kako šetaju, prelaze ulice da bi pozdravile prijateljice ili pogledale robu na rasprodaji nagomilanu na kolima, razmišljala sam o fantastičnoj mogućnosti da hodate unaokolo, a da niko ne može da vas prepozna.

„Gospođo Hargrejvs?“ gospodin Satklif mi se naklonio. „Veliko mi je zadovoljstvo videti vas.“

„I vas, takođe“, rekla sam smešeći se. „Danas izgledate veoma odlučno.“ Oči su mu bile usredsređene i bistre, glava visoko podignuta.

„I jesam, mada danas imam težak zadatak.“ Premestio je hrpu paketa u svojim rukama. „Nosim odeću jednoj porodici kojoj je veoma potrebna. Njihov sin, star samo osam godina, umro je od groznice prošle noći. Plaše se da je zarazna i spaljuju sve što imaju. Mogu im dati nove stvari, ali taj čin je bled u poređenju s njihovim gubitkom.“

„Kako je to užasno. Mogu li ja nešto da učinim?“

„Nikada ne odbijam donacije, ali ne uzimam ništa drugo. Nemojte se postavljati u situaciju koja bi vama mogla škoditi. Ne mogu dozvoliti da se vi razbolite – vaš suprug mi nikada ne bi oprostio. Molim vas da me sada izvinite, ali nadam se da ću vas uskoro opet videti.“

„Naravno“, rekla sam. „I možete računati na to da će vam gospodin Hargrejvs poslati ček.“

„Vaš sam dužnik.“ Otišao je uz naklon. Nalet vetra mi je cimnuo suncobran. Proleće je podsećalo leto da još nije spremno da odustane od svog trona, pa sam jače stegla dršku, čkiljeći na jarkom suncu.

„Kakvo mrštenje“, rekao je Kolin, sagnuvši se da bi me poljubio. „Nešto nije u redu?“

„Ne, samo sunce.“ Provukla sam ruku kroz njegovu i prepričala mu moj razgovor sa gospodinom Satklifom.

„On je posvećen čovek. Mnogi ljudi u njegovoj koži bili bi zaokupljeni gnevom umesto saosećajnošću.“

„Divim se njegovoj sposobnosti da tragediju pretvori u šansu da umanji bol drugih“, rekla sam, nameštajući maramu tako da mi pokrije glavu za ulazak u džamiju, jer smo prilazili Aja

Sofiji. Prešli smo nekoliko koraka pre nego što smo zastali da se izujemo – što je neophodno pre nego što se uđe u muslimansku svetu građevinu.

„Ispričaj mi kakvo ti je bilo jutro“, rekao je Kolin.

„Išla sam u hamam i pretražila Kejdeninu sobu. Nećeš verovati sta...

„Išla si u hamam? U kupatila? U haremu?“

„Da, bilo je divno.“ Oduševio me je pogled u njegovim očima, ali nisam želela da mi skreće pažnju. Cimnula sam ga za ruku, povukavši ga unutra, preko širokog hodnika i u centar pod kupolom. Podovi, napravljeni od mermera u vizantijsko doba, sada su bili pokriveni debelim ćilimima koji su prigušivali zvuk šaputanih molitvi vernika čije su glave bile priljubljene uz pod. Starohrišćanski mozaici su bili sakriveni oslikanim malterom, ali prostor je bio prelep, zaglavljen između dve religije, svedočanstvo bitaka vodenih između njih. Malo svetla se probijalo kroz prozore, a sveće sa nisko spuštenih lustera služile su samo da bi bacale treperave senke, jezive ali istovremeno elegantne.

„Kejden je krila zbirku...“

„Oprosti“, rekao je. „Kupatila?“

Nisam uspela da sprečim keženje. „Baš zbog ovoga nisam htela jutros da ti kažem šta ću raditi u Jildizu. Kasnije ćemo razgovarati o svemu. Trenutno ne smemo biti rastrojeni.“

„O da, smemo. Zapravo, ja sam sasvim siguran da sam već beznadežno rastrojen.“

Sada je došao red na njega da vodi mene, uz strmu stazu pokrivenu kockom koja je služila umesto stepeništa, sa tako neujednačenim i klizavim kamenjem da sam morala da se držim za njega kako se ne bih okliznula. Tamni prolaz je vodio do gornje galerije. Skretanja pod pravim uglom, jedno za drugim, vodila su do vrha, ali Kolin je stao pre nego što smo došli do njega, pritisnuo me uza zid i poljubio me tako da sam došla u iskušenje koje je prevazilazilo svaki razum. Čim sam počela da se odmičem, podigao je dlan do zadnjeg dela mog vrata i počeo prstom da pravi krugove šaljući najuzbudljivije varnice niz moju kičmu.

„Užasan si“, rekla sam. „Ne možeš ovde da me ljubiš.“

„Ovo bi trebalo da je naš medeni mesec“, rekao je i ponovo me poljubio. „Ljubiću te gde god mi se prohte. A sad mi ispričaj o kupatilima.“

„Nema šanse.“ Uz popriličan napor, odmakla sam se i popravila haljinu. „Mislim da se ne bih udala za tebe da nisi tako zabavan. Ali, sada ću ti odoleti.“

„Užasna devojko.“

„Onda će ti kasnije biti još bolje.“ Pogledi su nam se zaključali jedan za drugi. „Zar ne govoriš ti uvek tako?“„I ispričaćeš mi o kupatilima?“

„Možda.“ Ugrizla sam svoje nabubrele usne. „Ako uspeš da me ubediš.“

„Jedva čekam da dobijem našu opkladu.“

„Ja jedva čekam da je izgubiš“, rekla sam. Seli smo i nastavili da zurimo jedno u drugo bar dva minuta duže nego što bi ijedna pristojna osoba mogla da podnese. Provukao je ruku kroz kosu, pretresao glavom i nastavio naviše hodnikom.

„Ispričaj mi o Kejden“, rekao je. Opisala sam mu šta sam saznala o Kejden, Džemalu i Rokselani, i šta sam pronašla, izvukavši svesku u kojoj sam popisala sve komade nakita.

„Perestu me je maltene izgurala iz harema kada je prepoznala svoj prsten.“

„Šta ćeš sledeće uraditi?“ Stajali smo blizu kamene ograde koja se pružala po obodu galerije skroz oko građevine. Pogledala sam pozlaćene paravane koji su zaklanjali prostor za dame.

Oslikane šare ispod njih podražavale su šare na prozorskim lukovima i tavanici, eksploziju geometrijskih prikaza plavih cvetova na pozadini boje starog zlata. Lepota je oduzimala dah, ali mučila me je pomisao da su žene bile ograničene na taj prostor, izolovane od svega što se dešavalo oko njih. Još jedan prelep kavez. Međutim, dok sam razmišljala o tome, prisetila sam se društva iz kog sam poticala. Možda smo mi žene mogle da sedimo gde god smo htele u crkvi, ali nismo imale nimalo više uticaja od naših osmanskih drugarica. Naša segregacija samo je bila manje očigledna.

„Postoji više načina na koje je Kejden mogla da dođe do tih predmeta. Šta ako je ucenjivala njihove vlasnike?“

„To bi objasnilo Perestina dela. Imaš li ikakav dokaz?“

Nasmešila sam se. „Ni trun, moj dragi dečače. Ako je ucena objašnjenje, sigurno je znala nešto dovoljno strašno da natera njene drugare da se odvoje od svog blaga.“

„Mislim da mi se ta teorija ne dopada, Emili“, rekao je okrenuvši se od ograde i naslonivši leđa na nju. „Kakve bi koristi mogla imati od nakita? Ima pristup svemu što želi – ne treba joj novac.“

„Osim ako je planirala da pobegne.“

„Da pobegne? A radila je sve što je mogla da bi je sultan primetio?“

„Priznajem da u toj teoriji postoje rupe. Međutim...“ zakoračila sam ka njemu i spustila dlan na hladno mermerno postolje koje je nosilo visoki kandelaber iznad ograde.

„Šta ako je znala nešto o samom sultanu? Pretpostavimo da je ucenjivala njega i da se on umorio od toga i sredio da je neko ubije?“

„On je sultan... ona je, u osnovi, njegova robinja“, rekao je. „Ona o njemu ne bi mogla znati ništa vredno ucene.“

„Da sam makar naslutila da ti nedostaje mašte, nikada se ne bih udala za tebe. Osećam se prevareno.“

„Najiskrenije se izvinjavam. Baš je to grozno za tebe.“

„Nikada se neću oporaviti“, rekla sam.

„Nadam se da nećeš.“ Oči su mu igrale. „Očekujem da ćeš biti razočarana bar šest meseci.“

„Da nisi takva zver, imao bi bar toliko pristojnosti da uzaludno pokušaš da me utešiš“, rekla sam.

Podigao je moju bradu i poljubio me, obavivši jednu ruku oko mog struka, a drugu spustivši na moje lice.

„U crkvi smo!“ rekla sam.

„U džamiji. Zar moj trud nije bio dovoljan? Nisi se utešila?“ Posmatrala sam njegovo lice i zadržavala osmeh. „Pretpostavljam da je bio vredan hvale.“

„Vredan hvale?“

Slegla sam ramenima. „Htela sam da budem ljubazna. S obzirom na naše okruženje, mogu samo pretpostaviti da si se mnogo uzdržavao.“

„Ti si sušta ljubaznost.“ Odmakao se, a iz njegovog osmeha zračila je toplina.

„Znači, ucenjivala je sultana?“

„Ubedila sam Perestu da mi dopusti da ponesem knjigu poezije s Kejdeninog stola i nadam se da margine sadrže više od puke analize pesama.“

„Evidencija ucena? Mala je verovatnoća da bi ostavila nešto tako osetljivo na otvorenom.“

„Možda je nekako šifrovana. U svakom slučaju, izgleda da su beleške napisane na grčkom.“ Gledala sam kako grupa muškaraca koji su klanjali kleči na podu ispod nas.

Nasmešio mi se. „Imaš još nešto da prijaviš?“

„Trenutno mi je, iznenada, postalo zanimljivije da ti ispričam o hamamu.“

„Možda si me pustila da predugo čekam“, rekao je. „Možda imam druge planove.“

„To nije toliko verovatno“, rekla sam odgovorivši mu na pogled i privukavši ga bliže sebi. „U svakom slučaju, uverena sam da mogu da te ubedim da nema mesta na kom bi radije bio.“

„Ja umem da budem užasno tvrdoglav.“

„Ne koliko ja“, rekla sam.

Zabacio je glavu i iz njega se prosuo smeh. „Nikad nisam čuo veću istinu.“

Sa zadovoljstvom mogu izvestiti da, kada smo se najzad vratili kući, nije bio ni najmanje tvrdoglav.

Sledećeg jutra, krenula sam preko Bosfora u Stambol – stari deo grada, poluostrvo koje je zalazilo u Zlatni rog i Bosfor – nadajući se da ću se naći sa Bezime u Topkapiju. Meg mi je isekla komad đumbira, uvijeno izrazivši zabrinutost jer me je dan za danom viđala kako se kući vraćam slaba, i rekavši mi da će žvakanje đumbira sprečiti mučninu. Mada je taj gest bio ljubak, slabo je uticao na obuzimajuću mučninu koja je počela istog trena kada sam zakoračila na brod i osetila kako se talasi mreškaju ispod mene. Do kraja prelaska već sam se i znojila i osećala jezu u isto vreme, a stomak mi se prevrtao sa svakim udisajem.

„Draga moja ledi Emili, molim vas dopustite da vam pomognem!“, gospodin Satklif me je pozvao sa suprotnog kraja doka ispred palate. Do broda je stigao u nekoliko kratkih koraka i uhvatio mi je ruku, pridržavajući me dok sam se podizala na noge. „Da li vam je dobro?“

Presavila sam se i povratila svud po daskama, a onda sam se srozala na kolena i suze su mi pekle oči dok su mi obrazi goreli od poniženja.

„Treba li vam doktor?“

„Ne, ja sam... to je samo morska bolest. Ne mogu da verujem da tako jako utiče na mene.“

Dodao mi je maramicu. „Dođite. Hajde da vas smestimo unutra.“

„Nisam očekivala da ću vas videti ovde“, rekla sam prihvativši njegovu ruku kao pomoć da ustanem.

„Obilazio sam jednog starog prijatelja.“ Stigli smo do kapija palate gde je gospodin Satklif objasnio čuvaru da mi nije dobro i da me Bezime očekuje. Stražar nas je odmah pustio unutra doviknuvši kolegi da obavesti bivšu validu pre nego što nas je odveo na mesto gde sam mogla da se odmorim.

Prešli smo mermerne ploče na terasi koja okružuje veliki pravougaoni bazen u čijem je centru bila kvadratna fontana sa čipkastim, slojevitim kamenim stranama. Pred nama je bio otvoren prostor i pogled na čitav Zlatni rog koji je zaklanjao samo mali paviljon sa zlatnim zašiljenim krovom. Ispod njega je bila samo jedna klupa, upravna na Bagdadski paviljon za koji mi je gospodin Satklif rekao da je u prošlosti služio kao biblioteka. Prošavši ispod niza visokih lukova, dekorisanih plavom i crvenkastopurpurnom bojom koja se slagala s bojom kamena, ušli smo u Revan kiosk, malu i krajnje šarmantnu građevinu. Plave pločice s biljnim motivima oblagale su zidove do tavanice na visini od bar šest metara, a svetlost je

uticala kroz prozore sa vitražima postavljene na pola visine, kao i kroz otvore u kupolastom krovu. Spustila sam se na uobičajeno nizak, crveni divan, zatisnut ispod prozora s drvenim kapcima u koje su bili umetnuti ukrasi od sedefa i kornjačinog oklopa.

„Da pošaljem po vašeg muža?" pitao je gospodin Satklif.

„Ne, hvala vam, biće mi dobro. Već mi je bolje od samog stajanja na čvrstom tlu." Sluškinja se pojavila sa čajem od jabuke, ali njegova slatkoća me je naterala da se zgrčim, pa sam ga ostavila na sto ispred mene. Udisala sam sve dok me pluća ne bi zabolela, a izdisala lagano. „Nisam imala pojma da ću propatiti jer sam insistirala da uzmemo kuću s druge strane Bosfora. Imala sam tako romantične ideje o svakodnevnom prelaženju preko vode."

„Niste prva osoba koju su porazile njene struje." Seo je na suprotan kraj sofe, gladeći njenu jarku svilu dlanovima. „Jeste li sasvim sigurni da ne želite da pošaljem po vašeg supruga? Znam koliku utehu porodica može da pruži u teškim trenucima."

„Veoma ste ljubazni, hvala vam, i sasvim ste u pravu", rekla sam.

„Ništa nije važnije od brige o onima koje volite. Plašim se da je to nešto što ja nikada nisam mogao dobro da radim."

„Nimalo ne sumnjam da ste uradili koliko bi i bilo koji drugi čovek mogao."

„Ne bih mogao da živim u sopstvenoj koži ako se ne bih složio." Oči su mu zasijale kao da će zaplakati, ali on se nasmešio. „Boja vam se vratila u lice, znači da je najgore prošlo. Nećemo morati da uznemiravamo Hargrejvsa."

„Ne, to neće biti neophodno. Ne bih želela da ga uznemirim."

„Vrlo dobro. Sada izgledate mnogo bolje", rekao je. „Drago mi je što sam naišao na vas. Planirao sam da svratim kod vas kasnije, a ovako sam se poštedeo puta. Plašim se da imam nešto što bi se moglo pokazati kao dokaz u slučaju Kejdeninog ubistva."

„*Plašite se* je čudan izbor reči."

„Taj dokaz ukazuje na jedan nepoželjan pravac, pa zbog toga nisam hteo da ga ranije pominjem. Međutim, razmišljao sam o onome što je Hargrejvs rekao o fizičkim dokazima i, pa..." Glas mu se izgubio i pogledao je u pod. „Ne želim da izazovem nepotrebne nevolje."

„Pravda ponekad zahteva nevolje", rekla sam. „Ali važno je otkriti istinu."

Posegnuo je u svoj džep i izvukao svetlucavi objekat. „Ovo sam pronašao one noći nakon opere, u dvorištu gde je Kejden ubijena."

„Prelep je." Prstima sam prešla preko predmeta koji mi je dodao, zlatnog vizantijskog krsta dugačkog oko sedam centimetara, okačenog o pokidan zlatan lanac.

„Pripada Bendžaminu Sent Kleru. Bio sam s njim onog dana kada ga je kupio."

„Zašto ga niste dali čuvarima?", pitala sam.

„Ja... pretpostavljam da je trebalo, ali uplašio sam se."

„Ovo sigurno nije jedini krst ove vrste u Konstantinopolju, a čak i da pripada Bendžaminu, moguće je da ga je izgubio nedeljama pre ubistva. Mogao je biti pozvan u operu neke noći i tada ga ispustiti. Na kraju, to nije kao da imamo svedoka koji ga je video u palati."

„Sasvim ste u pravu. Nema svedoka. Pa ipak, uzmite ga kod sebe i pitajte svog supruga za mišljenje – ne sviđa mi se da bude kod mene. Ima još nešto pride. Posetio sam ga na iskopini dan pre Kejdenine smrti – dečko mi se uvek dopadao. Podseća me na mog sina, pretpostavljam. Bio je to neplaniran put, on nije znao da dolazim i ispostavilo se da nije bio

tamo. Njegovi zemljaci su rekli da je imao posla u Konstantinopolju i da je bio u poseti ocu. Što, naravno, nije bio slučaj."

„Rekao nam je da je došao u Konstantinopolj čim je čuo vesti. Moj muž mu je poslao poruku na nalazište."

„A kurir je u ambasadi izvestio da nije uspeo da uruči pismo lično, jer čovek na kog je bilo adresirano nije bio u kampu."

„Da li ser Ričard to zna?" pitala sam.

„Ne. Srećom, ja sam razgovarao s kurirom i zadržao sam to za sebe. Nisam video razloga da ga uznemiravam u slučaju da sam samo pogrešno protumačio ono što sam video. Trenutno nosi mnogo toga na plećima, a nemam želju da mu uvećavam teret."

„Naravno da ne. Ali..."

„Uvek je govorio da će me podržavati, nudio mi je svaku dobrotu. Učiniću sve što mogu da bih ga zaštitio. Zbog toga sam bio zabrinut kada sam saznao da će doći do šire istrage. Nadam se da ako otkrijete..."

Zaćutao je kada se u prostoriju ulila svetlost kroz vrata koja su se otvorila. „Ah! Emili! Ne izgledaš nimalo loše!" Bezime je uklizila u prostoriju i uzela moje ruke. „Rekla bih da je sasvim suprotno."

„Morska bolest", rekla sam. „Srce me se cepa jer se Bosfor ne slaže sa mnom."

„Da, to bih i očekivala." Okrenula se mom pratiocu. „Nisam očekivala da ću vas ponovo videti tako brzo, gospodine Satklife."

On je skočio na noge još onog trena kada je ušla, a sada joj se poklonio.

„Zadovoljstvo mi je, gospođo."

„Naravno da jeste. Zašto ste se vratili kod mene?"

„Video sam ledi Emili bolesnu na doku i doveo je..."

„Shvatam. Hvala za vašu ljubaznu pomoć. Veoma sam zahvalna na njoj."

Gospodin Satklif je pocrveneo nakon tog naglog prekidanja, ali inače je sačuvao pribranost. „Ostaviću vas vašem razgovoru."

„Zahvaljujem se", rekla je.

„A ja sam vaš dužnik, gospodine Satklife", rekla sam. Nakon još jednog naklona, napustio je paviljon.

„Ljubazan čovek", rekla je Bezime. „Ali izmučen. Porodica mu je stradala od bolesti pre više godina, a njega i dalje muče noćne more. Brinem se za njega. Ne spava dobro."

„To je veoma tužno", rekla sam. „Rekao mi je da je izgubio dete, ali nisam znala detalje."

„Dvoje dece, tokom neke užasne epidemije. I ženu, takođe, sve pre mnogo vremena. Međutim, takva vrsta rane ne može da zaceli u potpunosti. Ja još oplakujem mog sina."

„Sultana Abdul Aziza?"

„Da", rekla je. „Nikada neću zaboraviti kada su mu oteli tron. Ministar rata je došao u palatu i odvukao ga. Borila sam se sa tim užasnim čovekom – izgrebala sam mu lice, gurnula sam ga na zemlju – ali nisam mogla da ga zaustavim. Uzeo je mog sina i strpao ga u zatvor."

„Nisam imala pojma da je vaš sin svrgnut."

„Da. I umro je nedugo zatim. Presekao je vene makazama koje sam mu dala da dotera bradu."

„Ne znam šta da kažem. Veoma mi je žao."

„Ja sam kriva. Ja sam ga ubila."

„Ne, ne. Naravno da niste. Niste mogli..."

Zaustavila me i spustila svoju hladnu ruku preko moje. „Dosta o tome. Rekla sam ti samo da bi znala da je i meni poznat bol koji je zajednički gospodinu Satklifu i Kejdeninom ocu. Nema gore tuge od one zbog izgubljenog deteta."

„Mogu samo da zamislim", rekla sam.

„Da, za sad. Ti, Emili, kriviš Bosfor za svoje muke?"

„Morska bolest je..."

„Nisi ti bolesna. Ti si noseća."

„Ja... pa... može biti, ali ja..."

„Ja sam sasvim sigurna. A i ti ćeš se dovoljno brzo uveriti. Ali to me veoma uznemirava. Iz te situacije neće proizaći ništa dobro."

„Otkud vi to znate?"

„Pročitala sam tvoje karte, gatala za tebe, uradila sve što sam mogla da bih videla tvoju budućnost. Nisi na pravom putu."

Nisam znala kako da reagujem. Bila sam zaprepašćena jer je rekla takvo nešto, užasnuta jer je govorila o tako delikatnoj temi s nekim koga je poznavala samo površno, i poprilično uplašena jer se činilo da ona definitivno zna odgovor na pitanje koje sam se ja plašila i da postavim. „Ne mislim da bi trebalo da..."

„Ne, naravno da ne misliš. Nisi navikla da ljudi otvoreno govore o toj temi, a strah u tvojim očima mogla bi pročitati čak i budala. Da li tvoj muž zna za tvoje stanje?"

„Ni ja još ne znam da li sam u nekom stanju", rekla sam. „Bilo je nekih znakova, ali..."

„Nema nikakve sumnje. Imam mnogo iskustva u tim stvarima."

„Radije ne bih razgovarala o tome. Ovde sam da razgovaramo o Kejden."

„Ta me tema danas nimalo ne zanima."

„Izgleda da sam onda uzalud putovala." Ustala sam sa sofe.

„Sada ćeš otići od mene, ali kada budeš htela da se vratiš, biće prekasno", rekla je.

„Pažljivo razmisli, Emili, pre nego što prođeš kroz ta vrata. Pogledala sam u budućnost."

„Ne verujem ni u šta od toga. Nikako ne možete znati..."

„Znam šta budućnost donosi u ovom trenutku. Odluke koje budeš odsada donosila mogu promeniti tvoj put, ali moraš ići strepeći i ne smeš praviti greške ako želiš ikakvu šansu da izbegneš svoju sadašnju sudbinu."

Ustala sam, odjurila preko prostorije, ali nisam mogla naterati sebe da odem. Okrenula sam se ka njoj. „Zašto ste mi rekli ovo?"

„Sviđaš mi se, Emili. Zaslužuješ upozorenje."

9.

Umesto da sačekam muža na stepenicama Arheološkog muzeja, kao što smo planirali, šetala sam oko prvog dvorišta u Topkapiju, tražeći ga na putu koji vodi do muzeja. Od Bezimeinih reči mi je bilo loše. Slepoočnice su mi bubnjale, stomak me je mučio, a misli su mi bile pune straha. Ugledala sam Kolina dok je prolazio kroz kapiju, prekrštenih ruku, a napetost se osećala u svakom njegovom proračunatom koraku. Pozvao me je i mahnuo mi kada me je ugledao, ali kada sam ispružila ruke ka njegovoj ruci dok je stajao ispred mene, njegove oči su sevnule mešavinom zabrinutosti i ljutnje.

„Da li si izostavila nešto kada si mi pričala šta se juče desilo u Jildizu?"

„Ne, naravno da nisam", rekla sam. „Zvučiš užasno optužujuće."

„Ne mogu reči da mi se dopala poseta britanskog konzula koji me je obavestio da je meni i tebi zabranjen pristup palati."

„Šta?"

„Da."

„Nebesa", rekla sam zakolutavši očima i krenuvši uza stepenice muzeja. Neoklasična zgrada je otvorena ne više od godinu dana ranije, i mada nije bila tako velika kao Britanski muzej, želela sam da pogledam njenu kolekciju od trenutka kada sam pročitala o njoj u vozu. „Ako sam nekoga toliko uvredila volela bih da sam to znala u trenutku dok sam to radila. Možda bih baš uživala u tome."

„Ovo nije zabavno, Emili. Jesi li obećala da ćeš nekome pomoći da pobegne iz harema?"

„Ja... kako..." Zatvorila sam oči i teško uzdahnula. „Nisam rekla da ću joj pomoći da pobegne."

„Ali jesi razgovarala sa sultanom o tome?"

„Pitala sam ga uopšteno da li bi razmislio o dogovaranju braka za nju."

„I zbog toga su te tako grubo udaljili? Zbog toga si imala modrice na rukama?"

„Da", rekla sam.

„I slučajno si zaboravila da mi ispričaš taj detalj", rekao je. „Kako si mogla pomisliti da je podesno povesti tu temu sa sultanom?"

„Ona živi kao robinja."

„A brak bez ljubavi bi bio bolji?"

„Ne znam. Preobratila se u hrišćanstvo, Koline, i živi u stanju moralnog greha. Prihvatila je učenje svetog Tome Akvinskog."

„Akvinskog? Onog istog koji je rekao: *Pijte do stanja veselja?"*

„Ovo nije šala. Veoma ozbiljno shvata svoju veru i muči je što ne može da se udalji od greha."

„Ne mogu da verujem." Okrenuo se od mene i krenuo ka ulazu u muzej. Spustio je ruku na kvaku, a zatim se okrenuo ka meni. „Ovo nije nikakva diverzija. Odobren nam je pristup – pristup bez presedana, ako mogu dodati – sultanu i njegovom haremu jer su i britanska i turska vlada želele da izbegnu ponižavajuću diplomatsku situaciju. Nemaš pravo da to koristiš

kako bi gurala neku sopstvenu agendu."

„Kako možeš tako da razgovaraš sa mnom?" pitala sam. „Nisam uradila ništa loše."

„Ti nastupaš kao ovlašćeni predstavnik britanske krune i moraš raditi na veoma određen i ograničen način."

„Nisam imala pojma da je kruna tako nezainteresovana za..."

„Za šta, Emili? Za romantične brige osoba koje nisu Britanci?"

„Stvar nije romantična nego teološka!" Moja usta su ostala otvorena i nisam mogla da dišem. „Nikada nisam pomislila da ćeš me ti, od svih ljudi, prekorevati jer..."

„Jer si prevršila sve moguće mere? Smatram te sebi ravnom i uvek ću ti reći kada prekardašiš."

„Prekardašim?" Nisam uspela da sprečim podrhtavanje glasa.

„Uđi", rekao je kupivši nam ulaznice i uveo me u muzej. Nismo ponovo progovorili sve dok nismo stigli do Aleksandrovog sarkofaga, zadivljujućeg i ogromnog predmeta kojim je inspirisana arhitektura zgrade. On nije pripadao velikom kralju, ali je njegov beli kamen pokazivao kolika je bila negova moć. Sa jedne strane, Aleksandar je bio prikazan kako nosi lavovu glavu umesto šlema, jaše svog konja Bukefala i bori se sa persijskom vojskom, svojim neprijateljem pred porazom. Suprotna strana ga je prikazivala kako lovi lavove. Nagnula sam se bliže, iznervirana jer sam shvatila da sam toliko rasejana da ne mogu nimalo da se koncentrišem, iako se nalazim pred tako značajnim eksponatom.

„Ne budi uvređena", rekao je Kolin. „Isto bih rekao i muškarcu."

„A ja se nadam da bi on... da bi on..." Moja smirenost je nestajala, i to brzo, uprkos činjenici da sam znala da on uopšte nije bio nerazuman. Trebalo je sa njim da razgovaram o Rokselaninoj situaciji pre nego što sam tu temu pokrenula kod sultana. Pitala sam se da li je ona sama preuzela na sebe da govori sa Abdulom Hamidom. Pogledala sam mog savršeno lepog supruga i osetila sam samo gnev. Moja slabašna moć kontrole brzo je iščezavala. Morala sam da uložim krajnji napor da ne tresnem indignirano nogom i ne odjurim preko galerije. To, zajedno sa neželjenim suzama koje su mi punile oči, bilo je previše da bih izdržala. Kao da to više nisam bila ja.

„Nadaš se da bi me on izazvao na dvoboj." Nasmešio se. „Pištolji u zoru? Ili bi više volela mačeve?"

„Nikada ne bih bila tako dramatična", rekla sam, pretvarajući se da sam opčinjena detaljima na licu lava, Aleksandrovog plena.

„Pretpostavljam da ne bi." Stegao je usne i iskrivio ih u jednu stranu, što je uvek činio kada se trudio da zaustavi smeh. Mada to u tom trenutku ne bih priznala, bio je to neodoljiv manevar.

„Međutim, ako bih morala, izabrala bih mačeve", rekla sam. „Mnogo su elegantniji."

„Zaista? Zar ne misliš da je krajnji rezultat mnogo neuredniji?" Došetao je do mene.

„Odlučno si odbio da mi daš *derindžer* sve dok ne naučim da pucam, pa sam pretpostavila da u ovakvom trenutku ne bi bilo mudro odabrati pištolje."

Sada se već nasmejao. „Izvinjavam se ako je moj iskren način govora bio preteran. Trebalo je da formulišem svoju kritiku blažim recima."

To ni u kom slučaju nisam želela. „Ne, ne, nije trebalo. Ne želim da me tetošiš. Žao mi je ako su moja dela mnogo otežala stvari."

Dodirnuo me po licu, a njegova gruba ruka hladila mi je obraz. „Neću te tetošiti. Ni sad, ni bilo kad. Ali, možda će doći dan – srećan dan – kada će ti trebati duži periodi tetošenja. Ali, osim tog perioda, biću strog prema tebi kao i prema svima drugima."

Nije mi se dopala ta priča o produženom tetošenju, naročito sada kada sam ozbiljno sumnjala da je mislio na mogući uzrok moje tobožnje morske bolesti. Sve emocije kojih sam se plašila vitlale su kroz mene, ali uspela sam da ih rasteram. „Želim takav tretman – to tvoje poštovanje, uvek. Bez obzira na ikakav srećan dan koji bi mogao doći."

„Neke okolnosti..."

„Molim te." Morala sam da ga prekinem. „Ne sada. Razgovarajmo o tekućim stvarima."

„Naravno." Zastao je, samo na trenutak, blesnuvši meni omiljenim osmehom. ,,U nezgodnoj smo situaciji. Ispričaj mi kako si provela popodne."

„Ima toliko toga da ne znam ni odakle da počnem." Izvukla sam Bendžaminov krst iz torbice i ispričala priču gospodina Satklifa.

Kolin se namrštio. „Lako ćemo utvrditi da li je njegov. Međutim, moraćemo da se vratimo u harem. Misliš li da možeš da šarmiraš sultana i ponovo dobiješ pristup haremu?"

„Moraću da otkrijem. Ispočetka smo se fantastično slagali. Možda sam prešla granice kada sam sa njim razgovarala o Rokselani, ali čini mi se da to nije dovoljno – naročito zato što nije povezano sa ubistvom – da bi izazvalo naše izbacivanje. Nešto drugo je moralo da doprinese, a ja sam ubeđena da je imalo veze sa Kejdeninom kolekcijom nepošteno stečenog nakita."

„Ne sumnjam da možeš da isteraš istinu na videlo. Videću gde će nas to odvesti." Uzeo je lanac od mene i stao ispred male staklene vitrine.

„Da li je ovo sve što je ostalo od Troje?" Namrštila sam se na neinspirativnu gomilicu slomljene grnčarije. „Sigurno mora postojati više – sve ono zlato. Čitala sam o tome."

„Šliman je sve odneo u Berlin." Hajnrih Šliman, nemački arheolog koji je pronašao nalazište i iskopavao na njemu, objavio je fotografije njegove žene prekrivene zlatom koje je nazvao Prijamovo blago. „Prokrijumčario ga."

„Moramo da odemo na nalazište pre nego što napustimo Tursku", rekla sam. „Neću moći mirno da spavam dok ne vidim tlo po kojem se prosula Hektorova krv."

Prineo je moju ruku usnama. „Tako si dramatična."

Nasmešila sam se, ali moje misli već su se vratile našem cilju. „Misliš li da postoji neka verovatnoća da je Bendžamin ubio svoju sestru?"

„Uvek postoji verovatnoća, Emili."

„Ne želim ni da zamislim šta bi to učinilo ser Ričardu."

„Ili Bendžaminu", rekao je. „Ako je on to uradio, da li je znao ko je ona bila?"

„Možda ju je ubio da bi je spasio stida jer je bila u haremu?" Kolin se nasmejao. „Ti i tvoja mašta. Kad budemo stari, sedi i pred spavanje sneni, ništa me neće obradovati više nego da vidim kako svoje talente pretačeš u pisanje avanturističkih romana najgore vrste."

„Stari, sedi, pred spavanje sneni. Kakva divna fraza. Pesma?"

„Jejts. Biće u njegovoj sledećoj zbirci. Pokazao mi je kad sam poslednji put bio u Dablinu."

„Pa, ja nemam nameru da ikada budem snena. Stara i seda, s druge strane, neizbežno ću biti."

Kolin je otišao u potragu za ser Ričardom, ostavivši me da ga čekam u sićušnoj čajdžinici gde sam, nad savršeno hrskavom baklavom, iznova u mislima ponavljala ono što mi je Bezime rekla. Njene reči su me sekle, otvarale su drečave rupe u senovitim dubinama moje duše od kojih sam se krila otkako sam se udala. Šansa da ću imati dete prestravila me je. Nikada nisam uspela da izbrišem iz sećanja zvuke vrištanja koje je odjekivalo kroz dvorane na imanju mojih roditelja kada mi je bilo jedanaest godina. Buka me je probudila i izvukla sam se iz dečje sobe. Išla sam bosonoga i osećala hladnoću mermera dok sam tražila izvor meteža, poprilično uverena da sam otkrila duha, nešto što je moj rođak Džejms bezuspešno pokušavao da uradi svaki put kada bi nas njegova porodica posetila. Međutim, kako su krici postajali glasniji, prepoznala sam glas. Bila je to Džejmsova majka, moja tetka Klarabel. Rekli su nam da će za Božić stići nova beba, ali umesto toga imali smo sahranu.

Smrt je bila nešto na šta smo svi već navikli. Moja starija braća, blizanci, podlegla su upali pluća kada im je bilo trinaest godina, a Džejms je izgubio sestru zbog reumatske groznice. Međutim, sve do tog decembra, smrt sam smatrala nečim što je, iako tužno, bilo mirno. Ti isprekidani krici zauvek su promenili moje mišljenje. Moja majka, sa potocima suza koji su tekli iz očiju koje nikada pre nisam videla da plaču, zatekla me je u hodniku kako drhtim na podu. Poslala me je nazad u sobu i rekla mi da ne budem zbunjena zbog onoga što sam čula, da je to uobičajena stvar, da se ne može uvek izbeći, da je rađanje dece ozbiljna stvar.

Te njene reči zapamtila sam bolje nego išta drugo što mi je govorila. A u godinama koje su usledile, videla sam kako se njihova istinitost potvrđuje, najskorije kada je jedna moja poznanica iz škole umrla manje od dve godine nakon venčanja, ostavivši za sobom ucveljenog muža i slabo odojče.

Slabost mi se nije dopadala, i moj strah od tako prirodnog procesa nije se mogao objasniti ni na jedan drugi način. To otkriće me je uznemirilo. Reprodukcija je, na kraju, glavna svrha braka, a na svaku ženu koja je umrla rađajući dolaze stotine onih koje su uspele. Možda ih je bilo i hiljade? Ili više? Pitala sam se da li će mi tačan podatak o verovatnoći pružiti utehu. Spustila sam dlan na stomak i zapitala se da li je u Bezimeinim rečima bilo i malo istine. Kada se vratimo u Englesku krajem sledećeg meseca, posetiću mog lekara. Ako on potvrdi da sam trudna, podeliću tu vest sa Kolinom i dopustiti mu da me tetoši, makar tokom trudnoće.

Snažan osećaj toplote jurnuo je kroz moje telo, a za njim je usledio talas vrtoglavice i nalet straha, a svi ti osećaji rasplinuli su se kada se začuo poziv na molitvu, utapajući sve moje misli. Zatvorila sam oči, dopustila da zvuk vibrira kroz mene, a kada je zvuk prestao, otkrila sam da mi je glava mnogo bistrija. Sa olakšanjem sam pažnju posvetila Kejdeninoj knjizi poezije. Letimičan pogled mi je rekao da bi bilo najbolje da je pročitam kod kuće, ne zbog zle konotacije, već zbog toga što sam se uplašila da će me baciti u prejako medeno-mesečno raspoloženje. Nisam bila u jaliji, pa sam morala da zadržim emocije koje su kružile kroz mene dok sam gutala stranicu za stranicom.

„Dobro štivo?“ pitao je Kolin, skliznuvši u stolicu naspram mene. Nisam imala pojma koliko je vremena proteklo otkad je otišao. Poezija je, izgleda, pravi način da se čovek razonodi.

„Ne možeš ni zamisliti.“

„Kejdenina knjiga?“ pitao je. Jedva da sam podigla pogled, klimnuvši umesto odgovora.

„Jesu li beleške korisne?“

„Još ih nisam pročitala. Činilo se da su napisane na grčkom, ali detaljniji pregled je pokazao da nije tako.“

„Šifra?“

„Plašim se da jeste“, rekla sam.

„Sumnjam da je neka teška. Kako si pokušala da je dešifruješ?“

„Nikako. Potpuno sam rastrojena.“ Prevrnula sam nekoliko strana i pročitala mu:

Rastrojila si me,

Tvoje odsustvo raspiruje moju ljubav. Ne pitaj kako.

A onda dođeš blizu. „Nemoj...“, kažem ja, a „Nemoj...“, odgovaraš ti. Ne pitaj zašto to me ushićuje.

„Ah, Rumi. Koliko si daleko odmakla? Kasnije je još bolja.“

„Rumi, da, u pravu si“, rekla sam. Do tada nisam dobro poznavala radove poznatog persijskog pesnika iz trinaestog veka. „Ima li ičega što ti ne znaš?“

„Nažalost, ima. Zapravo, ima previše toga.“

„Kako će biti bolja?“

„Nek ljubavnica bude beščasna, luda, rasejana. / Neka trezvena brinula bi o stvarima koje će krenuti naopako. / Neka bude ljubavnica“

„Dražesno, ali pomalo otrcano“, rekla sam uz osmeh.

„Samo čitaj, draga moja. Samo čitaj.“

„Zar ne možeš ti da mi izrecituješ dobre delove?“

„Možda kasnije, ako budeš dobra.“ Konobar je pred njega spustio staklenu šolju čaja na bronzanoj tacni. „Zar ne želiš da znaš šta sam saznao od ser Ričarda?“

„Naravno da želim“, rekla sam.

„Krst je Bendžaminov. Odmah ga je prepoznao. Štaviše, primetio je da ga njegov sin nije nosio u skorije vreme i pitao ga je za njega.“

„O, čoveče.“

„Baš tako. Bendžamin je rekao da ga je izgubio kada su ga banditi napali na putu do Konstantinopolja nakon što je čuo za Kejdeninu smrt.“

„To je užasno“, rekla sam. „Jesi li mu rekao za kurira?“

„Smatrao sam da je to ispravno. Bio je duboko zabrinut, ali uveren da njegov sin nije mogao biti umešan u ubistvo.“

„To i nije iznenađenje. Šta ti misliš?“

„Još ne znam.“

„Jesi li razgovarao i sa Bendžaminom?“ pitala sam.

„Nisam“, rekao je. „Prošao je dok sam razgovarao sa njegovim ocem, i pomislio sam da će bolje reagovati na tebe. Čini se da mene smatra nekim na ser Ričardovoj strani.“

„Otići ću kod njega čim budem mogla.“

„Hvala ti. Stvarno cenim tvoje sposobnosti. Nikada ne moram da brinem da ćeš omanuti.“ Nasmešio se i nagnuo glavu da bi pogledao u knjigu ispred mene. „Mogu li?“

„Naravno.“ Dodala sam mu dronjavu knjigu. Bilo je zadovoljstvo gledati ga kako radi, iz njegovih tamnih očiju izbijala je samouverenost, njegova talasasta kosa padala je preko čela izboranog koncentracijom. Uzeo je komad papira i izvukao olovku iz džepa.

„Sigurno nije ovako lako.“

Nagnula sam se preko uzanog stola, istežući vrat da bih videla šta piše.

„Ako je samo zamenila svako slovo...“ Njegov glas je nestajao dok je žvrljao abecedu duž gornje ivice papira. „Naravno, imaćemo problem ako je pisala na turskom, međutim, pošto je knjiga na engleskom, a turski bi bio očigledan izbor za nekoga ko je živeo u haremu...“ Ponovo je zaćutao, prevrćući stranice i zapisujući beleške, a njegove usne su se razvlačile u osmeh. „Ne mogu da verujem.“

„Nije promenila slova?“ pitala sam, gledajući grčka slova koja je napisao ispod rimskih, α ispod *a,* β ispod *b,* i tako dalje.

„Izgleda da nije.“

„Sigurno se nije mnogo trudila da sakrije ono što je radila.“

„Engleski nije prvi jezik u haremu. Verovatno je mislila da je izuzetno lukava.“

„Mora da joj je bilo teško“, rekla sam. „Imala je toliko problema sa engleskim.“

„Hajde da prevedemo. Nema smisla da se uzbuđujemo ako je sve ovo beskorisno i nezanimljivo.“

Beskorisno i nezanimljivo možda i nisu bile odgovarajuće reči. Pre zbunjujuće i intrigantno. Zapisivala je detalje u danima koje je provela prateći osobu koju nije imenovala, osobu koja je napuštala harem u naizgled pravilnim intervalima sa grupama drugih konkubina i koja je provodila veći broj noći sa sultanom.

„Obična ljubomora?“, pitala sam. „Želela je njegovu pažnju, a on ju je poklanjao nekoj drugoj? Možda je proučavala svoju suparnicu.“

„Ali nema ničeg korisnog u tom smislu – nema opisa odeće, nema beležaka o tome šta ta osoba čita, šta je zanima.“

„Da li su to bitne stvari kada razmišljaš o svojim protivnicima?“

„Pa, ako je ta druga žena izazvala sultanovo zanimanje, zar ne bi imalo smisla oponašati je u pokušaju da se njegova pažnja preusmeri?“

„Nimalo“, rekla sam. „Imitiranje je u najboljem slučaju bled pokušaj. Morala bi pronaći način da zablista svojim vrlinama. Ovo deluje malo opako – kao da je proganjala tu drugu ženu.“

„Proganjala je?“

„I možda joj krala nakit. Koliko ja vidim, ništa ne ukazuje na ucenu.“

„Znamo da je bar jedan komad nakita pripadao Perestu“ rekao je.

„Koja očigledno nije provodila noći sa sultanom.“

„Stalno pominje nekoga i *njegove posebne sastanke“,* rekla sam dodajući mu moj papir. „Da to nije Džemal? Možda je bila ljubomorna ako je on bio blizak s nekom drugom konkubinom.“

„Rokselanom“, rekao je. „Prepiši ostalo što je napisano u knjizi i pogledaj ima li nekih indicija.“

„Treba da zabeležimo i pesme uz koje je pisala. Možda postoji neko značenje i u tome.“

„Mislim da bi sve trebalo meni da pročitaš naglas“, rekao je Kolin. „Možda ću primetiti nešto što tebi promakne.“

„Ili nam oboma skrenuti pažnju s posla.“

Uzeo me je za ruku preko stola i poljubio je preterano mekanim usnama i preterano predano za javni moral. „Upravo mi je to bila namera. Moram li ponovo da te podsećam da je

ovo naš medeni mesec?“

„Umesto toga, mogao bi da mi pokažeš. Postoji li neki razlog zbog kog sada ne možemo da idemo kući?“ pitala sam.

10.

Brzina kojom me je suprug odveo na dokove bila je nadmašena samo naporom čoveka koji je veslao, inspirisanog nečuvenom napojnicom. Kolin me je u luku povukao na terasu kada smo stigli do jalije, a potom me podigao u naručje i odneo u kuću. Međutim, čim smo otvorili vrata, dočekao nas je glas sa nepogrešivim američkim akcentom.

„Znam, užasno je imati trećeg na medenom mesecu, ali moraćete da mi oprostite."

„Margaret!", povikala sam dok me je Kolin spuštao. Pritrčala sam i zagrlila prijateljicu.

„Kakvo divno iznenađenje", rekao je Kolin. Glas mu je bio iskren, ali iz očiju sam mu pročitala razočaranje. Nije bilo sumnje da je obožavao Margaret, ali znala sam da bi bio gostoljubiviji da je stigla makar dva sata kasnije. „Naslućujem da ne bi odbila čašu viskija dok nam objašnjavaš svoje motive za upropašćavanje našeg medenog meseca."

„Ne mogu reći da bih", rekla je Margaret. „Za dlaku sam umakla Meduzi. Drema u hotelu i misli da ja radim isto. *Misli."*

„Užasnula bi se kad bi znala da si ovde", rekla sam. „Odlično pamtim koliko se nisam dopadala njenoj prethodnoj poslodavki. Sećaš se kad si boravila kod gospođe Tejlor, a ona rekla svom batleru da me ne pušta u njenu kuću?" Margaret je prethodnu sezonu provela kod prijatelja njene majke. Tokom tog vremena, bilo mi je u najmanju ruku teško da me prime u većinu kuća u Londonu zbog niza podlih glasina koje su blatile moj ugled. I mada je veći deo društva zaboravio tu kontroverzu, gospođa Tejlor me je ipak iskasapila kada sam je poslednji put videla.

„To je sve zaboravljeno. Sada te smatraju uvaženom kao rezultat tvog krajnje odličnog braka." Margaret se svalila na divan. „Znam da je užasno što sam se ovako pojavila, ali nisam mogla da odolim. Idem čak u Persiju i nisam mogla ni da zamislim da sam vam tako blizu, a da ne svratim. Pričaj mi o Konstantinopolju. Da li je mesečina na Bosforu sve čemu se mogu nadati?" Iskezila se Kolinu dok joj je dodavao čašu viskija.

„To je dovoljan znak da treba što pre da nestanem", rekao je Kolin. „Ostaviću vas da se ispričate." Zbrisao je iz sobe zastavši samo da me na brzinu poljubi.

„Baš mi je drago što te vidim", rekla je Margaret čim su se vrata zatvorila za njim.

„Nadam se da nisam prevršila sve granice što sam se pojavila nenajavljena. Želela sam da vas iznenadim."

„Ništa nisi prevršila. Znaš da si uvek dobrodošla."

„Nadala sam se da ćemo nas dve moći da odemo na ovakvo putovanje. Možeš li da zamisliš koliko bismo se zabavljale? Priznajem, veoma nerado, da tvoj medeni mesec mora imati prednost. Ali ne mogu ni da pomislim da neću s tobom videti Tursku. Jesi li već bila u Efesu?"

„Ne. Planovi su nam se poprilično poremetili." Nije mi trebalo mnogo vremena da je uputim u situaciju i ona je reagovala baš kao što sam očekivala.

„Konačno sam se našla na pravom mestu u toku akcije", rekla je birajući cigaru iz kutije koju je Kolin poneo. „Kako ja mogu da pomognem?"

„Postoji nešto što sam izbegavala jer ne želim sama da se suočim s tim. Da li bi mogla da podneseš malo razgledanja? To bi značilo da ćeš morati malo da odložiš pušenje te

cigare, ali ne za dugo."

Nešto više od sat kasnije, Margaret je stajala uzdišući, dok smo ulazile u prostoriju za carsku recepciju u haremu u Topkapiju. Ogromna prostorija u zgradi iz šesnaestog veka bila je napravljena u rokoko stilu, sa pozlaćenim spiralnim ornamentima i venecijanskim ogledalima. Ni centimetar prostora nije bio bez dekoracije.

„Fantastično", rekla je Margaret pogleda prikovanog za tavanicu i teški kristalni luster. Donjih šest metara zida bili su pokriveni pločicama iz Delfa – bez sumnje poklon nekom ranijem sultanu – poređanim tako da obrazuju visoke pravougaonike široke oko metar, a uzane trake tamnocrvenog zida bile su istaknute delikatnom pozlatom koja ih je razdvajala. Šira traka iste crvene i zlatne pružala se iznad i ispod keramike, a iznad nje je bila još jedna traka pločica, nesumnjivo turskih, pokrivenih arapskim pismom. Ostatak zida do kupolaste tavanice bio je od maltera, oslikan svicima i detaljnim ornamentima koji su podsećali na šare sa najdivnijih turskih ćilima, oslikanim svetloplavom, ružičastom i dve nijanse zelene, sa zlatnim akcentima. Duž jednog zida, dugačak divan za sultana stajao je prazan ispod pozlaćenog baldahina oslonjenog na mermerne stubove. Pored njega je bila fontana – neophodna u svakoj prostoriji gde je potrebno ometati prisluškivanje.

Margaret je uzdahnula. „Ovo je najdivnija egzotična stvar koju sam ikada videla. Ima sve što bi čovek očekivao od jedne sultanske palate. Ostala sam bez reči."

Bezime je sedela i pušila na kauču zatisnutom pod veliki balkon koji se pružao celom dužinom zida upravnog na sultanovu sofu s baldahinom. Dala nam je znak da joj se pridružimo, a ja sam predstavila moju drugaricu. „U tom prostoru iznad vas žene iz harema su stajale da bi gledale sultana. Ja sedim na mestu za validu, a tu su mogle da budu i omiljene konkubine."

Detaljno dekorisani lukovi koji su nosili galeriju odvajali su taj deo od ostatka prostorije, a on je bio i za stepenik viši od svega ostalog osim sultanovog divana. Duž zida iza sofe nalazili su se prozori s vitražima, a na sredini kamenog poda bio je mangal zahvaljujući kojem je taj deo prostorije delovao iznenađujuće ušuškano, s obzirom na ogromnost njegovog okruženja.

„Zašto bi iko napustio ovakvu palatu?" pitala je Margaret.

„Carstvo mora da zadobije poštovanje zapada", rekla je Bezime. „A ova palata nema luksuz kakav Evropljani očekuju."

„Onda su oni budale", rekla je moja drugarica.

„Meni se nikada nisu naročito dopadali."

„Pa ipak, prema nama ste ljubazni", rekla je Margaret.

„Imate sreće. Moje neraspoloženje što se toga tiče stavljeno je pod kontrolu pre mnogo godina kada mi je dovedena carica Evgenija. Tada sam bila valida i dočekala sam je uvredom. Nisam želela strance u haremu."

„Drago mi je što ja nisam dobila takvu dobrodošlicu", rekla sam.

„Ti si, Emili, drugačija. Ti ne razumeš naš svet, ali ne uklapaš se ni u sopstveni."

Margaret mi je dobacila pogled i znala sam da u mojim očima može pročitati ljuto sevanje. „Da li je istina da sultan nosi cipele sa srebrnim đonovima?"

Bezime se nasmejala. „Više ne. U davna vremena jeste, da bi konkubine čule kada dolazi. Nije im bilo dozvoljeno da stanu pred njega bez odobrenja."

„A jadne devojke sa galerije?" Margaret je pokazala iznad nas.

„Većina mu nikada ne bi prišla bliže od toga." Pogledala je Margaret, proučavajući je. „Ti voliš da pušiš."

„Da", rekla je Margaret. „Otkud znate?"

„Znam ja mnogo stvari." Dodala je svoju lulu mojoj drugarici i potom pogledala u mene, a njeno lice nije otkrivalo nikakve emocije. „Emili je ljuta na mene jer sam joj rekla okrutne istine."

„Nismo ovde da bismo pričale o tome", rekla sam. Nisam rekla Margaret za moj raniji razgovor sa Bezime i nimalo me nije zanimalo da se sada ponovo na njega vraćam. „Zanima me Džemal. Zašto je vraćen u Jildiz?"

„Ja sam to upriličila", rekla je. „Tako mi odgovara."

„Da li on špijunira za vas?" Nasmejala se. „Možda."

„Imate moć da ga pošaljete na takav jedan zadatak?"

„Nisam baš toliko u sultanovoj nemilosti."

„Džemal je poslat ovamo da ne bi bio blizu Kejden. Pošto to više nije problem, zašto ga sultan ne bi pozvao nazad?" pitala sam.

„Da je Džemal ikada bio sultanov problem, on bi ga potpuno smenio s položaja. Ti sumnjaš da je meni ostalo ikakve moći?"

Stavila sam dlan na čelo. Želela sam da verujem Bezime. Dopala mi se onog momenta kada sam je upoznala. Nije bilo pošteno da promenim svoje mišljenje o njoj samo zato što je pravila maštovita i svakako netačna predviđanja o mojoj ličnoj situaciji. Netačna. Morala su biti netačna, ali osećaj vreline koji je preplavljivao sve moje nerve nagoveštavao je zaprepašćujući gubitak vere u moj tihi protest.

„Sumnjaš u mene, jer ti se ne dopadaju ostale stvari koje sam ti ispričala", rekla je.

„Ne želim sada da razgovaram o tome. Ja..."

„Želiš da izbegavaš tu temu jer nisi rekla svojoj prijateljici. To je glupa odluka, jer će ti ona pružiti mnogo utehe kada dođu crna vremena. Ali obe znamo da nisi došla ovamo da bi razgovarala o evnuhu čuvaru."

„O čemu vi to govorite?", pitala je Margaret.

„Molim te. Drugi put", rekla sam. „Sada hoću da znam o Džemalu. Da li je ova prekomanda imala nekakve veze s gajtanom? Da li on pokušava da otkrije ko vam preti?"

„Čudne se stvari dešavaju u Jildizu. Moram da znam da li su moji interesi zaštićeni."

„Kejden je bila jedan od vaših interesa, zar ne?" pitala sam. Bezime je klimnula. „I ubijena je. Šta se dešava? Znate više nego što mi govorite."

„Moji planovi sa Kejden nisu išli dalje od toga da joj pomognem da sultan baci oko na nju. To nije stvar zbog koje se ljudi ubijaju u običnim okolnostima. Nešto drugo je u pitanju."

„Borba za moć u haremu?"

„Ne baš. Borba koja to prevazilazi. Ne zaboravi da je sultanov brat Murat još živ. Sasvim je moguće da bi on mogao poželeti da se vrati na tron koji je bio primoran da napusti."

„A u tome mu je pomagala samo nižerazredna konkubina?"

„Nju niko ne bi primetio, niko je ne bi ni pogledao niti pomislio na nju. Možda je špijunirala, možda je poslata da uradi i nešto mnogo gore."

„Da ubije sultana?" pitala je Margaret. Bezime je slegla ramenima. „Moguće je."

„Možda i jeste moguće", rekla sam. „Ali imate li ikakav dokaz da je ona bila uključena

u takvu zaveru?“

„Nepotrebno je reći da znam da u Čiraganu postoji neko ko misli da je harem put do moći.“

„Ne, Bezime, nije potrebno. Osim toga, Murat bi bio lud ako ne bi pronašao nekog na boljem položaju.“

„Drago dete, Murat jeste lud. Zašto misliš da su ga skinuli s trona?“

„Znači, lud čovek pošalje nesposobnu devojku da ubije sultana? Ako je to haremska spletka, razočarana sam do bola“, rekla sam.

„Nemoj biti u zabludi. Ona nije bila nesposobna. Sećaš se da sam ja pomogla u njenom odgajanju. Bila je vešta u mnogim umetnostima, a pretvaranje je jedna od njih.“

„Pa šta onda Džemal radi u Jildizu?“ pitala sam ponovo.

„Gleda, sluša. Procenjuje da li sam u opasnosti. Gajtan je bio snažna poruka. Ako je Kejden imala veze s Muratom – a meni to nije poznato – njena povezanost sa mnom predstavljala bi problem. Najjednostavniji način da se problemi reše jeste da se eliminišu.“

„Sasvim ste sigurni u to kakva će biti moja budućnost. Zar ne možete da predvidite sopstvenu?“ pitala sam.

„Ne mogu.“ Bezime me je pogledala pravo u oči. „I zbog toga sam se sprijateljila s tobom, Emili. Znam da i ti imaš dar za proricanje.“

11.

„Ona je apsolutno fantastična“, rekla je Margaret koračajući ispred Kolina, pućkajući cigaru, dok je radost ispunjavala svaki delić njenog glasa. „Nikada u životu nisam videla ništa tako divno. Jesu li svi u haremu takvi? Gotovo da sam spremna da se prodam sultanu.“

„Jildiz je potpuno drugačiji svet od Topkapija“, rekla sam. „Ako ćeš biti konkubina, želećeš da to budeš glavešini carstva, da budeš moćnija od hiljada drugih i da budeš politički saveznik i najpouzdaniji poverenik sultana...“

„Koji nikada ne nosi svoje cipele sa srebrnim đonom ako misli da bi te mogao videti, jer ne želi da te uplaši.“

„Stanite.“ Kolin, sa radosnom iskrom u očima, obraza zategnutih od uzdržanog smeha, odsekao je kraj cigare. „Obe ste zabavne na načine koje nikada ne bih mogao ni zamisliti, ali sada moramo biti bar malo fokusirani. Bezime zapravo živi u egzilu. Ona nema nikakvu moć. Sultan joj nije dao mesto u svom haremu, sećate se? Ona ne odlučuje koji će evnusi biti poslati u njegovu palatu.“

„Ona je veoma pametna“, rekla sam. „Slažem se da nema direktnu moć, ali mogla bi organizovati nešto.“

„Kako? Abdul Hamid je bio veoma jasan kada je sa mnom razgovarao o tome: Bezime nema kontakta ni sa kim ko je, u nedostatku bolje reči, *bitan* na ovom dvoru. Ona možda deluje kao impresivna figura – i ne sumnjam da je nekada to i bila. Ali taj dan je odavno prošao.“

„Znači ona je prezrena“, rekla sam. „A neka te bog sačuva...“

„Da, da, furije prezrene žene, čitao sam Šekspira. Ali ne možeš planirati ubistva, obučavati špijune ili im davati zadatke ako nemaš moć.“

„Međutim, možeš iskoristiti okolnosti. To što nije odgovorna za slanje Džemala u Jildiz ne sprečava je da ga upotrebi kao špijuna.“

„To jeste tačno“, rekao je Kolin.

„Šta misliš o njenim tvrdnjama o Muratu?“ pitala je Margaret.

„Mnogo vremena sam proveo praveći razne kombinacije u Čiraganu“, rekao je.

„Bez sumnje postoji nezadovoljstvo u palati, ali ono ne potiče ni od njega ni iz njegovog harema. Postoji šačica ljudi koji bi, da je Murat još sultan, bez sumnje bili njegovi pomoćnici – na primer, njegov bivši vezir. Oni nisu srećni.“

„Da li bi oni angažovali neku od sultanovih konkubina kao pomoć?“ pitala sam.

„Teoretski, mogli bi“, rekao je paleći cigaru i pružajući mi je.

„Ali misliš li da bi to mogla biti Kejden?“ Duvan je imao bogat ukus lešnika i mahovine i začina i hrastovine.

„To bi me iznenadilo“, rekao je.

Margaret se šetkala. „Zašto bi odabrao Kejden? Kako bi iko u Čiraganu znao da ona postoji?“

„I ne bi“, rekla sam. „Neko na položaju bi morao da je pomene.“

„Bezime je to mogla da uradi“, rekao je Kolin. „Pa ipak, nisam siguran. Plašim se da pokušava da manipuliše vama.“

„Mislim da ona, više nego iko s kim smo razgovarali u obe palate, želi da sazna istinu o Kejdeninoj smrti", rekla sam. „Čini se da je Bezime jedina osoba koja je prema Kejden osećala išta što bi makar ličilo na pravu simpatiju."

„Postoji li rešenje zločina koje bi joj naudilo?" pitao je Kolin. „Da li štiti nekoga?"

Zavrtela sam viski u mojoj čaši. „Ne znam. Ali upečatljivo je tvoje mišljenje da ona manipuliše nama. Šta ako to radi zbog nekog jednostavnog razloga?" pitala sam. „Šta ako je u pitanju samo pokušaj da ponovo deluje važno?"

„Odlična pretpostavka, dušo", rekao je Kolin. „Imaj je na umu kada nastaviš rad. Videćeš da ljudi često nisu ni najmanje komplikovani."

Svaki centimetar mog tela je brujao, nikada nisam osetila takvo zadovoljstvo. Sedim sa čovekom kog volim, učestvujem u živoj diskusiji o našem poslu – poslu u kojem me on smatra sebi jednakom, dok je uz mene moja draga prijateljica. To su trenuci kada sve u životu deluje ispravno i dobro.

Meg je ušla u sobu i najavila ser Ričarda koji je išao neposredno iza nje. Izgledao je loše, umor je zatamnio već duboke krugove pod njegovim očima. Margaret je skočila na noge i sipala mu viski nakon što ju je Kolin predstavio, a ona mu izjavila saučešće zbog Kejdenine smrti.

„Čula sam toliko toga o vama", rekla je pruživši mu čašu. „Vaš život me fascinira. Sigurno imate neverovatne priče o avanturama."

„Avanturama koje se nisu dobro završile", rekao je.

„Shvatam, i veoma mi je žao zbog toga", rekla je Margaret. „Ali da li ikada razmišljate o dobrim stvarima pošto loše ne možete izmeniti?"

Ser Ričard se ukočio zureći u nju, a ja samo što nisam propala u mišju rupu, želeći da postoji način da promenim temu, obrnem njene reči, bilo šta. Ali, moja zebnja je bila nepotrebna. On se nasmešio.

„Mudro pitanje, mlada damo", rekao je gotovo nerazumljivim rečima. Pitala sam se da li je pio pre nego što je došao kod nas. „I plašim se da je moj odgovor ne, iako ne bi trebalo da je tako. Hvala što ste mi ukazali na taj propust."

„Ne možete zauvek ostati zatrpani tugom", rekla je Margaret. „U jednom trenutku morate dopustiti sebi da opet živite."

„Čini se da nisam baš dobar u tome."

„Da li se nešto desilo?" pitao je Kolin. „Oprostite. Ne izgledate dobro."

Ser Ričard se zahvalio i zaputio upitan pogled ka Margaret. Ona je odmah ustala.

„Izvinite me", rekla je. „Predugo sam bila odsutna. Gospođica Evans će biti izvan sebe od brige, a ako ne požurim, neću imati vremena da se presvučem za večeru. Drago mi je da sam vas upoznala, ser Ričarde. Nadam se da ćete mi, kada vas sledeći put vidim, ispričati neku priču o svojim putovanjima."

A onda je otišla namignuvši mi dok je izlazila.

„Desio se još jedan incident s dokumentima iz ambasade", rekao je ser Ričard, trljajući svoje čelo. „Još ih je nestalo. Dokumenti za koje sam ja bio zadužen."

„Osetljive prirode?" pitao je Kolin.

„Više nego oni koji su ukradeni u vozu, ali ništa od vitalne važnosti."

„Odakle su ukradeni?" pitala sam. „Iz vaše kuće ili iz same ambasade?"

„To je najčudniji deo – ubeđen sam bez sumnje da te papire nisam iznosio iz

kancelarije u ambasadi. Ali oni su nestali, a nije bilo nikakvih upada."

„Ko ima pristup vašoj kancelariji?" pitao je Kolin.

„Vrata nikada nisu zaključana. Kod ovog slučaja je čudno to što me on, budući da je ovo drugi put da se to desilo, dovodi u neku vrstu opasnosti. Oštro sam prekoren i plašim se da bih mogao izgubiti svoj položaj."

„Da li ambasador misli da vi kradete dokumenta?" pitao je Kolin. „Da li vas optužuje za špijunažu?"

„Ništa tako zlokobno. Plaši se da sam ostario i postao zaboravan i nesposoban. Priznajem da u poslednje vreme nisam baš onaj stari..."

„Što je potpuno razumljivo u vašim okolnostima. Pod ogromnim ste stresom", rekla sam. Oči su mu bile zamućene, lice sivo.

„Ali ser Vilijam nije preduzeo nikakve disciplinske mere?" Briga se urezala u bore oko Kolinovih očiju.

„Ne zvanične. Ali više neće tolerisati slične stvari."

„Ko bi to mogao da vam radi?" pitala sam.

„Zahvalan sam vam, ledi Emili", rekao je, „ što ne sumnjate u moju mentalnu stabilnost."

„Naravno da ne sumnjam." Nisam sumnjala, zar ne? Doživeo je užasnu tragediju, niko ne bi uspeo odmah da se oporavi od toga. „Imate li nekog osumnjičenog?"

„Nažalost, ne."

„Da li ste sasvim sigurni da u ambasadi nije bilo drugih problema? Nikome drugom ništa ne nedostaje?" pitao je Kolin.

„Ne. Glasno i besno sam zahtevao da se sve ispita – bio sam optužen maltene za maniju jer sam tako oštro reagovao. Istraga je sprovedena i ništa nije nedostajalo."

„Na šta su se dokumenti odnosili?"

„Na zaposlene. Obaveštenja o preraspoređivanju osoblja, takve stvari, koje često sadrže i komentare o učinku. London nam je pre nekoliko meseci poslao hrpe papira, uglavnom dodataka dokumentima, evidencija stvari od ranije, koje je trebalo dodati onome što smo imali. Užasno su kasnile, trebalo je davnih dana da budu prosleđene. Jadni Satklif je bio preplavljen organizovanjem svega toga."

„Da li je iko dobio loše preporuke?" pitala sam.

„Ne toliko loše da bi zavredele krađu spisa. A time svejedno ništa ne bi postigao – time se ne bi promenio položaj te osobe. Autori izveštaja ne bi promenili svoje mišljenje."

„Sasvim tačno", rekao je Kolin. „Mada, ako su bili stari, takvi izveštaji nikome ne bi nedostajali ako bi nestali."

„Vratiću se mojoj prvoj pomisli kada ste bili opljačkani u vozu", rekla sam. „Neko vas namerno napada i uverena sam da su svi ti događaji – pljačke, napadi na Bendžamina i Kejdenino ubistvo, povezani."

„Tu mogućnost ne smemo odbaciti." Kolin je ustao i prekrstio ruke. „Večeras konzulova supruga priređuje zabavu. Nismo planirali da prisustvujemo, ali mislim da bismo od toga imali koristi. Voleo bih da razgovaram s vašim kolegama izvan njihovih kancelarija."

„Mnogo ste me zadužili vašom pomoći", rekao je ser Ričard zatvorivši oči. „Ne znam kako ću vam se ikada odužiti."

„Biće dovoljno da vas vidimo kako ste sve ovo prebrodili do te mere da se možete

prisećati lepih stvari, kao što je rekla Margaret“, rekla sam.

„Samo mi obećajte, ledi Emili, da ćete se vi naročito čuvati? Ne bih mogao živeti ako bih naškodio, čak i indirektno, nekoj drugoj osobi.“

Kolin je poslao poruku konzulovoj supruzi – odmah je odgovorila da će biti srećna ako budemo mogli da im se pridružimo, jer joj je trebalo još dvoje gostiju da bi popunila sto. Izgleda da se jedna od njenih gošći razbolela, pa su ona i njen suprug otkazali dolazak. Rekla je i da je došlo do male promene plana. Umesto večere i igranke, odlučila se za seansu. I tako smo se, nakon lagane večere (tokom koje je Kolin stručno prikupio što je mogao više informacija o nevoljama u ambasadi), povukli u njenu dnevnu sobu u kojoj je medijum, Ruskinja koja je sebe zvala madam Skorloski, sedela za posebnim stolom donetim za tu priliku. Pozvala nas je da joj se pridružimo i svi smo seli, ja između gospodina Satklifa i ser Vilijama.

Ambasador se nagnuo ka meni. „Verujete li u ove koještarije, ledi Emili?“

„Nikada nisam ozbiljno razmišljala o tome“, rekla sam. „Međutim, priznajem da sam fascinirana.“ Gospodin Satklif je povlačio svoj okovratnik, premeštajući se u stolici.

„A vi, gospodine Satklife? Polažete li velike nade u ovo iskustvo?“

„Zapravo, polažem. Nikada pre nisam prisustvovao seansi, a želeo sam godinama.“ Kolin, sedeći s druge strane stola, posmatrao me je kao kada me je prvi put video, ne skidajući pogled s mene ni na tren. Nasmešila sam mu se osećajući da sam porumenela, priželjkujući da smo kod kuće. Nije mi uzvratio osmeh, samo je zurio.

Madam Skorloski je ustala sa svoje stolice. „Sada ćemo početi. Molim vas da svi zatvorite oči i usredsredite se, oslobađajući iz svojih misli sve nagoveštaje sumnjičavosti ili zbunjenosti. Duhovi će večeras biti s nama. Već mogu da ih osetim.“ Mogla sam da je čujem kako gasi sveće na stolu. Svi su bili mirni i tihi. „Spustite dlanove na sto. Koncentrišite se i sada možete otvoriti oči.“

Kada smo to uradili, primetili smo da sada sedimo u prostoriji pokrivenoj tamom. Pored mene, gospodin Satklif je teško disao. Nisam mogla videti ništa osim blagog nagoveštaja bele košulje koja je drhtala u mraku.

„Da li ste dobro?“ prošaputala sam nagnuvši se ka njemu.

„Ja... biću dobro“, rekao je. Čula sam da je sklonio dlanove sa stola. Obavio je ruke oko sebe.

„Dok započinjemo naše putovanje...“ duboki glas madam Skorloski ispunio je prostoriju prijatnom jezivom hladnoćom, ali moj sused nije bio ni najmanje očaran. Odjednom je ustao oborivši stolicu i zaljuljavši sto.

„Ne mogu ovo“, rekao je, a glas mu je pucao. „Molim vas, neka neko upali lampu.“

Nastala je opšta gungula dok je on postajao sve uzrujaniji, preklinjući da se upali svetio. Sada se već teturao unaokolo, u mraku, udarajući o nameštaj. Zgrčila sam se čuvši zvuk razbijanja porcelana, prisetivši se prelepe vaze koja je ukrašavala ugaoni stočić na suprotnom kraju prostorije. Šibica je blesnula i Kolin je upalio prvo sveće na stolu, a potom i lampu koju je poneo sa sobom, i krenuo po našeg prijatelja koji se sklupčao u uglu i nekontrolisano drhtao.

Gosti su se ubrzo razišli, a nelagodnost je lebdela u prostoriji. Kolin je odveo gospodina Satklifa kući, a zatim se vratio po mene.

Zatekao je nas ostale kako pijemo čaj i gotovo ne progovaramo. Prizor je bio uznemirujući.

„Postiđen je više nego što možeš i zamisliti“, rekao mi je kada smo krenuli kući.

„Njegov sin, koji je umro od tifusne groznice kada mu je bilo četiri, uvek se plašio mraka. Groznica je izazvala neku vrstu halucinacije i on je mislio, dok je ležao na samrtnoj postelji, da niko ne želi da mu donese sveću. Satklif je upalio dvanaest lampi, ali dečak nije mogao da vidi nijednu. Postao je histeričan – plakao je i tumarao unaokolo – i ostao je takav sve do svog poslednjeg daha. Od tada Satklif u mraku vidi samo sopstvene demone.“

„Ne mogu zamisliti ništa užasnije. Da ne možeš da utešiš sopstveno dete u takvom trenutku.“

„Večeras je došao u nadi da će stupiti u kontakt sa svojom porodicom, ali nije znao da će prostorija biti zamračena.“

„Kakav užasan bol“, rekla sam. „Jadan čovek. Kako neko uopšte može da se izbori s takvim mukama?“

„Ne znam da li je moguće. To... oprosti mi, Emili, ako zvučim grubo. Ali to mi govori o slabosti uma. O nekom stepenu nestabilnosti.“

„Doživeo je ogromnu tragediju.“

„I sada se mora suočiti sa ostatkom svog života. Umrlih više nema.“ Sedeli smo u tišini dok je kočija kloparala ka dokovima. Najzad, uzeo me je za ruku. „Moram nešto da ti priznam. Drago mi je što se seansa nije nastavila.“

„Zašto?“, pitala sam. „Znala sam da te nešto muči. Gledao si me onako kako me nisi gledao godinama.“

Glava mu je bila oborena, ali pogled se podigao do mojih očiju. „Pomislio sam da bi mogla poželeti da razgovaraš sa Filipom.“

„O, Koline.“ Privukla sam njegovu glavu na moje krilo i provlačila prste kroz njegovu kosu. „Zašto bi...“

„Siguran sam da još misliš na njega.“

„Da, ali ne tako.“

„Znam“, rekao je. „Glupavo je.“

Sagnula sam se i poljubila njegovu glavu. „Ni najmanje“, rekla sam. „Oboje smo se pomirili sa prošlošću onog drugog, ali ne možemo očekivati da nam se ono povremeno neće prikrasti. Ne smeš nikada da zaboraviš: ono što je sada važno jeste da su nas te prošlosti spojile.“

Sledećeg jutra smo spavali daleko duže nego što smo planirali, pa smo se užurbano spremili da krenemo na arheološko nalazište na kojem je Bendžamin radio, jedva našavši vremena za doručak.

„Stvarno mislim da je šteta što nalazište nije dalje“, rekla sam dok smo, jedno uz drugo, jahali na konjima koje je Kolin nabavio. „Dopalo bi mi se da provedemo noć u šatoru.“

„Ako se sećaš, naš početni plan za ovaj izlet bio je da ti čekaš u gradu dok ja ne utvrdim da li je nalazište bezbedno.“

„Što si sinoć i uradio. Na stolu sam videla odgovor na tvoju telegrafsku poruku.“

„Tuše“, rekao je. „Ako je verovati direktoru iskopine, već neko vreme nije bilo nevolja.“

„Pretvorićeš me u mlitavušu ako nastaviš da insistiraš na mojoj zaštiti, a da ja nemam

pojma o tome“, rekla sam.

„Ali ti imaš pojma o tome. Dovoljno si pametna da ne moram da te upozoravam. Sama ćeš sve saznati.“ Pokazao je tačku na horizontu. „Tamo je. Još samo petnaestak minuta. Ispričaj mi šta si još saznala iz Kejdenine knjige s poezijom?“

„Razum nikako ne može znati / to je ljubav. Samo ljubav / otkriva tu tajnu. Ako hoćeš / da budeš više živ, ljubav / jedino je zdravlje“

Nasmešio se. „Mislio sam na beleške s margina.“

„Probijam se kroz njih. Oprosti ako mi s vremena na vreme pažnja odluta.“

Stao je, pa sam i ja učinila isto da bi mogao da se nagne i poljubi me. Sunce je bilo visoko iznad nas, ali vazduh je bio hladan i sladak, vetar je savijao polja divljeg cveća koje nas je okruživalo.

Crvene bulke i treperavi zumbuli i mnoštvo drugog cveća koje nisam raspoznavala – žutog, belog i jarkonarandžastog. „Znaš da nikada ne sumnjam u tebe“, rekao je. „Žao mi je zbog onoga što sam rekao sinoć.“

„Nećemo više o tome“, rekla sam uzvrativši mu poljubac, preplavljena željom da se među nama nikada ništa ne promeni. „Ali, plašim se da skrećemo sa glavne teme. Hajde.“ Poterala sam konja, brzo se odvojivši od njega sve dok me nije pristigao jureći. Tom brzinom stigli smo brže na nalazište, a moje uzbuđenje bilo je opipljivo. Iako sam videla nebrojene ruine tokom vremena provedenog u Grčkoj, nisam imala šansu da posetim aktivnu iskopinu i razgovaram sa arheolozima. Nadala sam se da ćemo, kada završimo svoj posao, imati vremena za akademsku raspravu.

Doktor Kartrajt nas je dočekao čim smo ušli u kamp, smestio nas u stolice ispod velikog četvrtastog platna postavljenog na visoke štapove i ponudio nam čaj.

„Uspevamo da ostanemo civilizovani, čak i u divljini“, rekao je.

„Hvala vam što ste pristali da nas primite“, rekao je Kolin. „Nadam se da nam možete reći nešto o nevoljama koje je Bendžamin Sent Kler imao ovde.“

„Tokom poslednjih nekoliko meseci, činilo se da je on s vremena na vreme bio meta snajperista – vidite brda oko nas.“ Pokazao je uzvišenja prekrivena stenama. „Pucnjevi bi dopirali sa njih, naizgled niotkuda. Nikada nisu bili dovoljno precizni da mu naude. Mislim da je to bila pretnja pre nego nešto drugo.“

„I nemate nikakvu predstavu zašto bi neko njega izdvojio?“ pitala sam.

„Ni najblažu.“

„Da li je nešto ukradeno s nalazišta?“ pitao je Kolin.

„Ne. Ništa. Ovde nismo imali takvu vrstu nevolja – uglavnom zato što rimska kupatila nisu vrsta nalazišta na kojima se pronalaze vredne stvarčice. Naravno, ljudi žele zlato.“

„Znači, vaš rad nije ometan osim pokušaja napada na Bendžamina?“, pitala sam.

„Nije. Ne mogu ni zamisliti koliko je jadni momak uzrujan. A sada i te grozne vesti o njegovoj sestri. To je tako žalosno.“

„Koliko mi je poznato, on nije bio ovde kada je kurir stigao“, rekla sam. „Kako ste stupili s njim u kontakt? Verujem da nije bilo lako, ali sigurno je bio zahvalan za vaš trud.“

„Iako bih voleo da sam zaslužan za to, plašim se da nisam“, rekao je doktor Kartrajt.

„Otišao je sedmicu ranije za drugim poslom. Ovakav život nije za svakoga.“

„Zauvek otišao?“ pitala sam.

„O, da. Mislim da mu ta odluka nije bila laka, ali stekao sam utisak da tu postoji i neka dama i da je planirao da se oženi. S obzirom na porodičnu istoriju, nisam ga mogao okriviti što je želeo da krene tradicionalnijim putem.“

„Da li ste imali nekih vesti od njega nakon ubistva?“ pitao je Kolin.

„Ne. Svi smo poslali saučešće na adresu njegovog oca. Siguran sam da će nam odgovoriti kada bude spreman.“

„Imate li neku predstavu ko bi mogla biti njegova verenica?“ pitala sam. „Mi nismo imali pojma da je zaručen.“

„Mislim da je to bilo prilično tajno. Možda njena porodica nije odobravala brak. U takvim situacijama čovek nikada ne može biti siguran. Ali žao mi je, ne znam ko je ona bila.“

„Da li je bio blizak s nekim kolegom?“ Kolin je zaklonio oči od sunca koje se probijalo preko ivice platnene nadstrešnice.

„Mi smo kolegijalna grupa, kao što bi se i očekivalo s obzirom na blizinu u kojoj živimo i radimo. Slobodno proćaskajte s bilo kojim momkom – znam da će vam pružiti svu pomoć koju mogu. Pođite sa mnom, predstaviću vas.“

Mada informacije koje smo dobili od Bendžaminovih kolega nisu upotpunile našu sliku o njemu, nisu bile sasvim beskorisne. Bilo je očigledno da je on bio precizan radnik sa beskrajnim strpljenjem i da ga nijedan zadatak nije obeshrabrivao.

„Nikada ga nisam video iznerviranog“, rekao nam je mladi Englez koji tek što je završio Oksford. „Njegova posvećenost me je inspirisala. Ništa nije smatrao nemogućim. Pretpostavljam da me baš zato nije mnogo iznenadilo što se zaljubio u nedostižnu ženu.“

„Kako nedostižnu?“ pitala sam.

„Nikada nije objasnio. Svoj privatan život držao je za sebe, nije mnogo govorio o njemu, a i kada je to radio nije zalazio u detalje.“

„Misliš li da je bila udata?“

„Naravno, pretpostavio sam da je bila vezana za nekog drugog.“

„Ali on je smatrao da će biti zajedno?“ pitala sam.

„Ne mogu sa sigurnošću tvrditi, ledi Emili“, rekao je. „Samo znam – kao i svi ostali – da je odlučio da krene novim putem i vratio se u Konstantinopolj.“

„Rekao je da će živeti u gradu?“

„Ne, verujem da je to trebalo da mu bude samo prolazna stanica. Nije planirao da ostane u Turskoj.“

„Da li je pričao o povratku u Englesku?“ pitala sam.

„Ne. To nikada nije pominjao. Jednom je pominjao Francusku – neko malo selo na jugu. Ali ne znam da li je nameravao tamo da živi. Njegov otac bi sigurno mogao da vam kaže detalje? Mislio sam da su popravili odnose nakon njihove poslednje svađe.“

„Nismo znali da je bilo problema“, rekao je Kolin.

„Koliko sam ja video, uvek je bilo problema. On je bio napet kad god bi ga otac posetio, i na kraju bi se neizostavno završilo raspravom.“

„Znaš li zbog čega su se svađali?“ pitala sam.

„Zbog Bendžaminove odluke da ovde radi. Ne konkretno ovde. Pretpostavljam da bi bilo isto na bilo kojoj iskopini. Ser Ričardu bi bilo draže da je njegov sin krenuo za nekim civilizovanijim poslom – ili da je prosto živeo život džentlmena. Uradio je sve što je mogao da

ga odgovori od arheologije. Znam da su ga napadi brinuli, ali mislim da su oni, na neki način, bili dobrodošli za ser Ričarda. Bendžamin nikada nije bio povređen, ali napadi su mu pokidali živce. I sada je nastavio dalje.“ Slegnuo je ramenima. „Zato možete i zamisliti da me nije iznenadilo kada sam video da su se zbližili nakon što je Bendžamin odlučio da ode.“

„Znači, njegov otac je znao za taj plan?“

„Mislio sam da jeste. Poslednja poseta ser Ričarda završila se uljudnije nego obično. Izvukao sam logičan zaključak.“

Zahvalila sam se momku na pomoći i okrenula se mom mužu. „Šta sad?“

„Ostatak dana provodi razgledajući ruševine“, rekao je. „Zaslužila si malo zabave. Ja idem u selo. Bez sumnje ću tamo naći naš snajper.“

Vratio se nekoliko sati kasnije, preplanulog lica, pogleda koji seva. Ubedila sam doktora Kartrajta da me uposli nakon što me je detaljno upoznao s nalazištem, pa sam bila nagnuta nad hrpom prašine, prosejavajući je kroz sito. Ustala sam i mahnula Kolinu dok je jahao ka meni.

„Mislim da arheologija nije za mene“, rekla sam spuštajući sito na zemlju. „Plašim se da nisam dovoljno strpljiva za nju. Jesi li imao sreće?“

„Jesam. Razgovarao sam sa čovekom čijeg je sina unajmio stariji Englez da puca u jednog čoveka na Kartrajtovoj iskopini, ali da ga ne pogodi. Bio je vrlo izričit što se toga tiče – rekao je da ako Bendžamin bude povređen, neće biti isplate.“

„Da li je dao neki detaljniji opis?“

„Samo da je bio visok.“

„Kao ser Ričard“, rekla sam uzdahnuvši. „Ovo ne ide u pravcu u kom sam se nadala.“

12.

Sledećeg jutra moj muž je krenuo u ambasadu, a ja u kuću Sent Klerovih u Peri, gde sam planirala da razgovaram sa Bendžaminom. I suviše dobro sam znala koliki pritisak mogu vršiti roditelji svojim tvrdim stavovima i nadala sam se da ću moći da ga navedem da mi se otvori. Kolin i ja smo zajedno prešli Bosfor, sedeći jedno uz drugo u našem malom brodu, a evropska obala se otvarala ispred nas.

„Pozelenela si", rekao je. „Nisam imao pojma da si toliko podložna morskoj bolesti."

„I za mene je to potpuno iznenađenje."

„Pitam se..." Zastao je.

„Šta?"

„Ne, glupo je."

„Ne sviđa mi se da tako prestaješ i počinješ priču sa mnom", rekla sam. „Uvek smo otvoreno razgovarali, zar ne?"

„Oprosti. Da, naravno da jesmo. Ali ima tema koje je bolje ostaviti po strani kada..." Nasmejao se i odmahnuo glavom. „Ako ništa drugo, ja sam muškarac i sigurno postoje izvesne teme koje mi nikada neće biti sasvim ugodne."

Naravno, tačno sam znala na šta je mislio i proklinjala sam moju mučninu, osećajući pomešana osećanja u vezi sa čitavom situacijom. Zurila sam u njegove oči, razmišljajući da li da mu priznam moje strahove, moje sumnje. Nešto mračno se motalo u meni, podsećajući me šta ću izgubiti ako mu prerano kažem. Ne samo moju nezavisnost i njegovu podršku za moj posao, već bih ga mogla i razočarati. Bez obzira na Bezimeino smešno insistiranje na tome da je sigurna u ono što je tvrdila, ja još nisam znala da sam trudna. Deo mene čeznuo je da podeli razmišljanja s njim, ali mada bi on bio uzbuđen – to je bilo jasno iz načina na koji me je posmatrao, svetlucavih očiju i iskrivljenog osmeha – moja reakcija ne bi bila tako jednostavna. A to bi ga neizostavno razočaralo.

„Nebesa! Učiniću sve što mogu da bih izbegla tu temu što je moguće duže", rekla sam, skrenuvši pogled s njegovih očiju i usredsredivši se na horizont. „Da li si ikada pomislio da ću tako lako postati plen nečega tako đavolski prostog kao što je morska bolest?"

„Priznajem da nisam."

„Nisam ni ja. Smatram da je to kazna za moju pređašnju samouverenost. Bila sam preterano sigurna u moje sposobnosti, i fizičke i sve ostale."

„Znači, sasvim si sigurna da je to morska bolest?"

Uputila sam mu svoj najsjajniji osmeh, a srce mi je naprslo jer ga varam. „Osim ako mi kuvar ne truje hranu", rekla sam. „Kako se ti osećaš? Da li ti se vrti u glavi? Ima li kod tebe naznaka mučnine?"

„Nikada se nisam bolje osećao." Posmatrao me je toliko prodorno da samo što nisam počela da se koprcam.

„Onda je hrana sigurno bezbedna. A ti si slika i prilika zdravog čoveka, kao i uvek", rekla sam. „Pošto si li lako zadovoljan i nadmoćan, zašto ne bi sad vežbao plivanje? Na pola smo puta do evropske obale. Bio bi to dobar trening za tvoju neizbežnu sudbu."

Nasmešio se. „Sijaš ispod te zelene boje, znaš li to?"

Bendžamin me je toplo dočekao, a kada sam mu objasnila o čemu želim da razgovaramo, zamolio me je da izađemo iz kuće jer nije verovao da će sluge njegovog oca odoleti iskušenju da prisluškuju bludnog sina. Oduševljena što mi se pruža prilika tla vidim još neki deo grada, odmah sam pristala i zamolila samo da idemo peške – dan je bio veličanstven, vazduh pun zelenog, cvetnog mirisa pro leća, ali sa još zaostalih nagoveštaja zimske oštrine. Krenuli smo ka Zlatnom rogu, prešli smo most Galata i nastavili ka Začinskom bazaru.

Sagrađen od dugačkih tankih cigala, s tri kupole umerene veličine na krovu, bazar je bio smešten preko puta mosta, odmah uz džamiju. Na trgu ispred svete građevine bio je toliko golubova da sam na trenutak pomislila da sam u Londonu ispred Sent Pola, bar dok nisam oslušnula glasove oko sebe. U gradu sam boravila dovoljno dugo da bih razlikovala turski od arapskog, a u prolazu sam čula i dve žene koje su govorile francuski. Ipak, najviše me je zadivio broj jezika koje nisam mogla da prepoznam, a priželjkivala sam da svi budu egzotični: berberski dijalekti, persijski ili neki drevni, gotovo mrtav jezik.

Ušli smo u bazar kroz prednji, centralni luk, a potom, saginjući se između tezgi nakrcanih začinima jarkih boja – skerletnim biberom, purpurnim sumahom, zlatnim karijem – Bendžamin me je poveo kroz lavirinte natkrivenih uličica dok nismo izašli na bočni izlaz, popeli se kamenim stepenicama i došli do malog restorana čiji nam je vlasnik odmah prišao kako bi nas pozdravio.

„Gospodine Sent Kler", rekao je izvukavši mi stolicu za sićušnim stolom ušuškanim u uglu prostorije. „Predugo vas nije bilo."

Bendžamin je promrmljao nekakav odgovor na turskom i izmamio uzdah čoveka koji je odmahnuo glavom i odgovorio na isti način nestajući u kuhinji.

„Ali je stari prijatelj na čije sam se saosećanje previše puta oslanjao", rekao je Bendžamin. „Nije znao za Kejden."

„Žao mi je. Znam kako se tuga zavlači svuda kada izgubiš nekoga koga voliš."

„Moj otac kaže da si i ti ostala udovica."

„Da, samo nekoliko meseci nakon mog prvog braka."

„Moje saučešće", rekao je. „Mada je suviše zakasnelo da bi ti išta značilo. Moram priznati da me je ponovni gubitak Kejden zaboleo na način kakav nisam mogao ni da naslutim."

„Da li ste bili bliski kada ste bili deca?"

„Imali smo samo jedno drugo. Toliko smo putovali da nikada nismo imali vremena da steknemo prijatelje, ali nisu nam ni trebali. Bili smo jedno drugom savršeni drugari za igru. Naravno, onako mala koliko je bila, pristajala je na gotovo svaku igru koju bih izmislio."

„Šta se desilo nakon napada?"

„Mene su vratili u Englesku, gde sam ostao sa ne baš prijatnom tetkom. Moj otac je izgubio roditelje mnogo godina pre i nije bilo nikog drugog ko bi se brinuo o meni. Razumem zašto je to uradio – bilo je neophodno da pokuša da pronađe Kejden i insistirao je da budem poslat negde gde je bezbedno. Ali čak ni nakon pet godina, kada je postalo jasno da nema nade, on nije došao po mene. Išao sam u školu, a zatim na Kembridž, a kada sam završio, shvatio sam da od njega neću imati mnogo vajde."

„Da li se ikada vraćao u Englesku?"

„Posetio me je dvaput. Slao je pisma jednom nedeljno i uvek mi davao izdašan

džeparac. Do tada se nikada nismo raspravljali, ali zapravo nismo stvarno ni razgovarali.“

„I nastavio je diplomatski rad?“

„Da. Trudio sam se da ga nikada ne krivim ni za šta što se desilo. Izgubio je moju majku na najbrutalniji mogući način i nije uspeo da zaustavi Kejdenine otmičare. Mogu saosećati s njegovom željom da me skloni od zla. Ali koji mali dečak ne bi više voleo da mu je sam otac pružio zaštitu?“

„On te mnogo voli.“

„Da, pretpostavljam da me voli na svoj način.“ Zakolutao je očima i zurio u tavanicu, a bol se iscrtavala na stegnutim mišićima njegove vilice.

„Misliš li da je mogao da zaustavi otmičare?“

„Da, mislim. Da me je pustio da se sam sakrijem – što sam lako mogao da uradim – mogao bi da ih stigne.“

„Možda bi ga ubili“, rekla sam. „Ili bi uspeo da je iščupa iz otmičarevih ruku.“

„Da li ga kriviš?“

„Ponekad. Znam, to nema smisla. Ali s druge strane, nema smisla ni stajanje iznad iskasapljenog tela majke.“

„Znam da reči ništa ne znače, ali veoma mi je žao“, rekla sam.

„Hvala.“ Sedeli smo u neprijatnoj tišini sve dok se Ali nije pojavio noseći veliki, naduveni krug hleba i tri činije, jednu sa humusom, jednu s nečim što je podsećalo na plavi patlidžan i jednu prepunu iseckanog povrća. „Evo za početak. Doneću vam sve najbolje stvari“, rekao je. Dva koraka iza njega stajao je dečak sa visokim čašama punim crvene tečnosti.

„Osećam kao da ne bi trebalo da jedemo s obzirom na razgovor koji smo vodili“, rekla sam.

„Ni slučajno“, rekao je. „Te stvari su se desile tako davno da rane više nisu nimalo sveže. Nebrojeno puta sam prošao kroz to u svojoj glavi i predugo brbljao o tome svakome ko bi hteo da me sluša. Pronašao sam način da sve to prihvatim.“

„To nije mali poduhvat.“

„Hvala.“ Zagnjurio se u posude ispred nas. „Jedi sad.“

Iz svake posude sam malo sipala u tanjir, otkinula sam komad hleba i umočila ga u mešavinu povrća. Slatki paradajz i luk rasprsli su se u mojim ustima, nisu mogli da se takmiče sa iznenađujućom mešavinom nane i ljute paprike. Uzdahnula sam, oduševljena.

„Dopada ti se?“ pitao je Bendžamin.

„Ako bih želela da skromno iskažem obožavanje koje osećam prema ovom jelu, rekla bih *da“,* rekla sam uzimajući još jedan zalogaj.

„Probaj plavi patlidžan. Izuzetan je.“

Uzela sam zalogaj sa gomilice plavog patlidžana na mom tanjir u. „Fantastično“, rekla sam. „Nema ni traga gorčini.“

„Ali pravi najbolju hranu u Konstantinopolju.“

„Ne sumnjam. Oprosti mi, ali moram se vratiti na našu prethodnu temu.“

„Razumem.“

„Kako je tvoj otac reagovao kadasi počeo da se baviš arheologijom?“

„Bio je ljut. Na njegov tihi i frustrirajući način. Bez grmljenja i vikanja. Samo tiho

neodobravanje praćeno jasnom porukom da će učiniti sve što bude mogao da bi me ubedio da prestanem."

„Sigurno si bio užasno iznerviran."

„Nije mogao da shvati da radim nešto različito od života koji je on napustio. Ja ne vučem porodicu za sobom niti se nesmotreno upuštam u potragu za avanturom."

„Smatraš ga nesmotrenim?"

„Gledano unazad, da. I on će se prvi složiti s tim. Razumem i poštujem izbor koji je napravio za nas. Ono što ne mogu da oprostim jeste njegova nesposobnost da prihvati posledice svojih odluka. Znao je da rizikuje, ali nije bio spreman za te rizike. A ja još patim zbog toga."

„Doktor Kartrajt mi je rekao da si odlučio da napustiš arheologiju."

„Razgovarala si s njim?"

„Moj suprug i ja smo juče posetili nalazište."

Promeškoljio se na svojoj stolici, spustivši ruke na stolicu i uvijajući se. „Bila je to mučna odluka, ali neću napustiti taj posao, već samo lokaciju. Pokušaću da nađem posao na kontinentu. Možda u Raliji. Rad s Kartrajtom usadio je u mene potrebu da se bavim rimskom istorijom."

„Italija? Divno. Hoćeš li biti u Rimu?"

„Ja... još nemam nikakve konkretne planove."

„Šta je izazvalo tu odluku?"

„Ništa naročito. Trun dosade, pretpostavljam. Želja da se putuje. Želja da se odvojim od oca."

„Da li još neko planira da ide s tobom?"

„Da ide sa mnom?" Usta su mu ostala otvorena i zurio je u mene, a potom nakrivio glavu i zagrizao komad hleba natopljen humusom. „Ko bi na zemaljskoj kugli pošao sa mnom?" Osetila sam da ispod stola lupka nogom.

„Naravno, nemam ni najblažu predstavu. Ipak, nemoj me kriviti. Ja sam dama, pa sam više nego prosečno sklona donošenju brzopletih romantičnih zaključaka. Nadala sam se da ćeš mi ispričati priču o zabranjenoj ljubavi, dramatičnom bekstvu i novom početku u novoj zemlji."

„Kakva smešna ideja." Kada je počeo da govori, glas mu se zaglavio u grlu, ali na kraju je bio vrlo oštar. „Zašto bi to pomislila?"

„Samo što sam se udala, Bendžamine, a kao takva rešila sam da sve oko sebe vidim srećno uparene, kao što sam ja." Htela sam da mu pružim šansu da se sam otvori.

„Zadivljujuće stanovište."

„Ne baš", rekla sam. „Naročito kad se uzme u obzir da su sve tvoje kolege bile pod utiskom da se ženiš."

Sačekao je pre nego što je odgovorio i mogla sam videti kako vraća pribranost – polako izdiše vazduh, spušta ramena, zatvara oči. „Ja..." Uzdahnuo je. „Nemam sreće u ljubavi."

„Da li ona živi ovde?"

„Manjeviše."

„Da li si bio s njom one noći kad se desilo ubistvo?"

„Naravno da ne", rekao je. „Bio sam na iskopini."

„Ne, nisi.“ Zastala sam na trenutak uputivši mu, bar sam se nadala, prodoran pogled. „Bila sam na iskopini, razgovarala sa tvojim kolegama. Već si otišao.“

Telo mu je bilo uzrujano, stopalo je lupkalo, ruke su se igrale šiljcima viljuške. „Da. Otišao sam. Ali nisam otišao daleko. Želeo sam da provedem nekoliko dana sam u divljini.“

„Gde si spavao?“

„Imao sam moj šator.“

„Da li te je iko video? Može li neko da garantuje za tebe?“

„Nažalost, pošto nisam znao da mi ubijaju sestru, nisam upriličio društvo koje bi mi pružilo alibi. Trebalo mi je malo vremena za sebe pre nego što počnem sledeću fazu mog života. A ona deluje tako nemoguće.“

„Šta je ometa?“, pitala sam. „Da li je tvoj otac ne odobrava?“

„Sigurno je ne bi odobrio, kada bi imao priliku da donese svoj sud. Ali, nedostatak njegovog blagoslova bio bi samo jedan u nizu kamenova spoticanja.“

„Njeni roditelji?“

„Mrtvi su.“

„Da li je vezana za nekog drugog? Udata?“

„Nije udata, ne“, rekao je. „Ali postoji... dogovor.“

„Zar ne može da ga raskine?“ pitala sam. „Sigurno postoji neki način da budete zajedno, a ona svom vereniku ne čini nikakvu uslugu ako ostaje tamo gde zna da neće biti srećna.“

„Oboje znamo da ovakve situacije nikada nisu jednostavne.“ Otkinuo je još jedan komad hleba. „I u svakom slučaju, sada je prekasno.“

„Venčanje je preblizu?“

„Sve je preblizu.“

Kada sam završila s Bendžaminom, prešla sam iz jednog bazara u drugi. Sa Kolinom je trebalo da se nađem ispred Velikog bazara, Kapali čaršije, na kamenom ulazu koji je podsećao na krstašku tvrđavu. Ovaj bazar je bio beskrajno veći od bazara začina, ali to nisam mogla da vidim spolja. Tek kada sam zakoračila kroz zašiljeni luk na ulazu u lavirint natkrivenih uličica, bila sam zaprepašćena. Broj tezgi je bio neverovatan, a prolazi između njih, neki široki, neki uski, delovali su beskrajno. U svakom pravcu bile su kamare tkanina, šalova, sušenog voća, lampiona – gotovo svega što bi se moglo zamisliti.

„Ser Ričard nije znao ništa o tome?“, pitala sam dok smo se probijali kroz gustu gomilu koja je šetala širokom glavnom ulicom.

Levo i desno od nas bile su zlatare, a zlatni lanci i narukvice samo što se nisu prosipali iz njihovih izloga.

„Nije znao ništa o planovima njegovog sina da napusti zemlju“, rekao je Kolin.

„Hoćeš li mi oprostiti ako samo na trenutak promenim temu? Imam poklon za tebe.“

„Naravno“, rekla sam smešeći se. Izvukao je ruku koju je držao iza leđa i pokazao mi bocu porta. „Nije neko plemenito, ali samo sam njega uspeo ovako brzo da nađem.“

„Porto! O, obožavam te!“ Poljubac koji sam želela da mu dam jasno bi mu rekao da nema sumnje u moju ljubav, ali javno mesto je zahtevalo da se uzdržim. Stegla sam mu šaku i nasmešila mu se, nedvosmisleno mu pokazavši šta će uslediti kasnije. „Danas sam sa Bendžaminom bila na božanskom ručku. Ali, nemoj da te skrećem sa onog što si namerio ili sa tvoje priče. Završi mi priču o ser Ričardu.“

„Tursko uživanje?“ Čovek s tanjirom iskoračio je ispred nas kada smo skrenuli iza ugla. „Vi proba?“ Kolin je uzeo dva komada, dao meni jedan i zahvalio se čoveku pre nego što smo nastavili.

„Ne osećaš grižu savesti što nisi ništa kupio?“ pitala sam i zagrizla mekoću posutu prah šećerom.

„Ne, to se ne očekuje“, rekao je. „Pristup nama deluje agresivno, ali ne nagoveštava ništa osim toplog entuzijazma. I niko nije uvređen ako ne kupiš. Ovamo – idemo ovuda. Hoću da pogledam ćilime.“

„Jesi li danas saznao nešto zanimljivo?“ pitala sam.

„Lovio sam po ambasadi – kao što sam rekao, jasno je da ser Ričard nije imao pojma da njegov sin planira da ide u Francusku.“

„Meni je danas rekao *u Italiju.“*

„Italiju? Šta misliš, šta je od toga laž?“ pitao je.

„Nemam pojma – jasno je da nešto krije. Nisi rekao ser Ričardu kakvi su mu planovi, zar ne?“

„Ne, mada se nadam da si ti ohrabrila Bendžamina da to uradi“, rekao je.

„Plašim se da nisam“, rekla sam. „Nisam ni izbliza zadovoljna čitavom situacijom i ne smatram da Bendžamina, koji je patio čitavog svog života, treba primoravati da otkriva nešto što bi radije držao u privatnosti.“

„Ne misliš da njegov otac ima prava da zna gde on planira da živi?“

„Ne, ne mislim. Bendžamin je odrastao čovek – zaslužuje slobodu da sam pravi svoje izbore.“

„Svestan sam tvoje strasti prema slobodi, ali moraš priznati, Emili, da ona mora imati neke granice.“

„U redu, priznaću. Nevoljno“, rekla sam. „Ali, u ovom slučaju se ne slažem s tobom. Ovo je momak koji je video užasne stvari kao dete i kojeg je, samo iz praktičnih razloga, otac nakon toga napustio. Ako sada, kao odrasla osoba, odabere da prekine tu vezu, ne vidim da postoji ikakav razlog da se mešamo.“

„Šta ako se ta veza može popraviti?“

„Da bi se to desilo, obe strane moraju to da žele.“

„Ponekad me tvoj nedostatak sentimentalnosti plaši“, rekao je. „Gde ti je materinski instinkt?“

Njegove oči su mi govorile da se šali, ali reči su me pogodile poput šamara. „Možda ga nemam.“ Stala sam ispred tezge sa mesinganom robom – bokalima za hamam, peharima, svećnjacima.

„Užasno je to što si rekla.“

„Šta ako je tačno?“ Uzela sam jednu posudu, pretvarajući se da je razgledam.

„Draga moja devojko, to nije tačno. Blesavo je čak i razgovarati o tome. Ne bi mogla da izbegneš materinski instinkt čak ni ako bi pokušavala. To je najprirodnija stvar koja postoji.“

Podigla sam obrvu. „Jesi li već zaboravio moju dragu majku?“

„Ona ti je silno posvećena na svoj način.“ Nagnuo se unapred, spustio dlan na moj obraz, uzeo mi posudu iz ruke i spustio je. „Danas si osetljiva.“

„Da, oprosti. Umorna sam.“

„Onda te neću opterećivati“, rekao je. „Hajdemo kod Hasana da sednemo u njegovu prodavnicu i kupimo bar deset ćilima kojima ne možeš da odoliš.“ Hasan je bio najpoznatiji, najuvaženiji prodavac ćilima u gradu, a od srca nam ga je preporučilo najmanje šest ljudi iz ambasade.

„To zvuči divno“, rekla sam. „Jesi li saznao još nešto korisno od ser Ričarda?“

„Priznao je da su neko vreme bili u zategnutim odnosima, ali za to krivi Bendžaminovo tvrdoglavo insistiranje na tome da namerno zanemaruje sve savete koje dobije od oca, sve do toga da je odabrao Kembridž umesto Oksforda.“

„Da li se slažeš s takvim stavom?“ pitala sam.

„Do neke mere. Svaki čovek želi da ga sin poštuje, naravno. Ali samo budala daje savete očekujući da oni budu prihvaćeni. Znam da sam ja izazvao više besanih noći nego što je moj otac zaslužio. Međutim, sve je to kovanje nezavisnosti.“

„Tačno“, rekla sam.

„Evo, ovuda.“ Skrenuo me je kroz prolaz u stariji deo bazara. Tu su nadstrešnice bile niže, postavljene na zaobljene lukove i stubove, a miris začinjene jagnjetine i luka privlačio je gomile ljudi tezgi s kebabima.

„Čini se kao da je moj dan bio donekle produktivniji nego tvoj“, rekla sam. „Pored spektakularnog obroka, potvrdila sam da je Bendžamin zaljubljen. Nije priznao da planiraju beg, ali postoji dama. Nedostupna dama.“

„Udata?“

„Ne.“

„Verena?“

„Koja još opcija postoji?“ Brzo sam udahnula, zaprepašćena mišlju koja mi se upravo rodila u glavi. „Imam teoriju.“

„Sav sam se pretvorio u uho“, rekao je Kolin.

„Zaljubljen je u konkubinu.“ Prošli smo prodavnicu punu svetlucavih lampi čiji su abažuri – neki kružni, neki u obliku suze – napravljeni od mozaika obojenog stakla, iz kojih je poigravala svetlost sveća.

„Kada je on mogao biti u prilici da makar vidi neku od njih, a kamoli da razgovara s njom i zaljubi se?“

„One odlaze iz palate na izlete“, rekla sam.

„Izlete na kojima su pažljivo čuvane.“ Pratio je moj pogled. „Želiš li neku od tih lampi?“

„Ne, samo gledam. Moguće je, znaš – mogao je sresti konkubinu.“

„Dopuštaš da ti ljubav prema drami zamuti rasuđivanje. I meni se dopada *Otmica iz saraja,* ali to nije ovde slučaj.“

„Šta ako je Kejden ubijena jer je pokušavala da pobegne? Njena gomila dragulja mogla je finansirati poveliku ekspediciju.“

„Da li pokušavaš da kažeš da se Bendžamin slučajno zaljubio u sopstvenu sestru?“

„Znam, to je gore nego užasno. Ali razmisli o tome: ona je bila prelepa devojka i podsećala ga je ne samo na svoju drugaricu u igri iz detinjstva, već i na njegovu majku. Video ju je, negde u gradu, i istog trena bio je očaran.“

„Molim te, nastavi“, rekao je Kolin. „Znaš koliko uživam u tvojim izletima u maštu.“

„Mogao je da podmiti nekoga – jednog čuvara – da mu kaže njeno ime. A potom i da

prenosi poruke. Postoji li neki vredniji način da se neko zaljubi od toga da bude zaveden prelepo napisanim pismima?“

„Uvek sam bio pristalica inteligentnog razgovora, ali nikako ne mogu da dovodim u pitanje vrednost dobro napisane poruke.“

„I onda su počeli da planiraju svoj beg.“ Dok smo prolazili ispred izloga sa sapunima od maslinovog ulja, udisala sam najukusnije mirise – bergamot, đumbir, vanila. „Beg koji se nikada neće desiti jer je otkriven, a Kejden, umesto da ostane u životu i osramoti sultana svojim devijantnim mislima, bila je ućutkana kako bi zauvek bila zaboravljena. Bendžaminov vizantijski krst, koji joj je dao kao dokaz svoje privrženosti, strgan je s njenog vrata dok se borila sa svojim dželatima.“

„Devijantno je pomalo jaka reč, zar ne?“ pitao je.

„Ali slažeš se da je, teoretski, to moguće?“

„Nismo u poziciji da odbacujemo ikakve razumne hipoteze“, rekao je.

„Znači, priznaješ da je razumna?“

„Nisam spreman da priznam da je razumna, ali priznaću da je moguća. Tako bi se mogla objasniti čudna reakcija i sultana i vlade. S jedne strane, oni hoće da sarađuju s Britancima, a s druge bi im se mnogo više dopalo ako bi sve to prosto prestalo.“

„I zato su nas pustili u harem, pretpostavljajući da nećemo ništa otkriti.“

„Ali ti natrčiš na nakit...“

Pročistila sam grlo. „Nisam natrčala, dragi moj. Analizirala sam situaciju i utvrdila koji je najbolji način delanja.“

„Mais oui“, rekao je. *„En francais?“*

„Postoji vreme, Emili, kada mi toliko zaokupljaš maštu da mogu da govorim samo na francuskom.“

Uzela sam ga za ruku, podigla je do mojih usana i poljubila mu palac. „Kada je Perestu videla da sam blizu toga da previše otkrijem, obavestila je sultana i odmah nam je uskraćen dalji pristup haremu.“

„I tu, draga moja, stvari počinju da se raspadaju. Perestino ponašanje se promenilo kada je shvatila da je deo njenog nakita bio u Kejdeninim zalihama. Ako su tvoje pretpostavke tačne, zar takvu reakciju ne bi trebalo da izazove i samo otkriće da je nešto ušiveno u haljinu?“

„Ne mora da znači“, rekla sam. „Sigurno postoji nešto vezano baš za taj komad nakita. Možda je to još značajniji trag nego što smo ranije mislili.“

„Kako to?“

„Možda je to predmet koji Perestu povezuje direktno sa ubicom.“

„Ili sa Muratovim nezadovoljnim vezirom“, rekao je. „Možda je ona veza između njegovih nezadovoljnih saradnika i harema.“

„Znači, veruješ da postoji veza?“, pitala sam.

„Ne mogu to poreći. Gde je Bendžamin rekao da je bio u noći ubistva?“ Prepričala sam mu naš razgovor i Kolin je odmahnuo glavom. „Nadao sam se da ima čvrst alibi.“

„Misliš li da mu treba?“

„Nadajmo se da ne.“

Ugledan čovek iskoračio je iz prodavnice ispred nas. Naklonio se.

„Gospodine Hargrejvse, ambasador mi je rekao da vas očekujem. Ja sam Hasan. Dobro

došli. Molim vas, uđite. Popićete čaj?“

Izronili smo iz prodavnice šest sati kasnije. Kolin je pogrešio kada je rekao da ću pronaći deset ćilima. Nisam uspela da suzim izbor na manje od trinaest.

11. april 1892.

Darnli haus, Kent

Draga moja Emili,

Moram ti priznati da me je tvoje pismo ispunilo melankolijom. Tako bih volela da ste ti i Kolin mogli provesti bar nekoliko nedelja sami, bez ikakvog posla. Znam koliko ti se sve to dopada, ali kada se osvrnem na moje bračno putovanje i lepe uspomene na savršeno blaženstvo, želela bih da i ti imaš to isto, draga. Stvari se toliko promene kako brak odmiče da, iako imam više sreće nego što zaslužujem, ne mogu a da povremeno ne poželim da se vratim u te prve dane.

Ovakva osećanja sigurno je izazvalo moje trenutno stanje. Lekar me je ograničio na krevet. Rekli su mi da je to čista predostrožnost zbog nekih bolova koje sam imala protekle nedelje i da ne treba da se uzrujavam. Nije baš da sam navikla na lunjanje – tvoja majka to nikada ne bi dozvolila. Ali, čak i pod njenim strogim režimom mogla sam svaki dan da prošetam napolju i sada mi veoma nedostaje svež vazduh.

Da budem iskrena, prestravljena sam. Lekar mi gotovo ništa ne govori, ali mogu da čujem šaputanje u hodniku. Tvoja majka izgleda zabrinutije nego ikada pre i osećam se kao da svi znaju neku užasnu tajnu o mom stanju, ali neće da mi kažu. Dragi Robert je na putu ovamo, a to su vesti koje me ujedno i raduju i uznemiravaju. Ne mogu da zamislim ništa bolje od toga da je on pored mene, ali on sigurno dolazi samo zato što je svestan koliko su stvari postale ozbiljne. Misliš li da će me upozoriti na užase s kojima ću se suočiti? Ako sam stvarno bolesna, radije bih to znala nego bila u zabludi.

Svi su tako ljubazni i popustljivi kao da pokušavaju da mi poslednje dane učine prijatnim. Nije trebalo da znam za to, ali načula sam da su poslali po moje roditelje. Naslućuješ li ozbiljnost situacije ako njih dovode iz Indije?

Molim te, šalji mi više pisama – uteši me, Emili. Jer, iako mi svi govore da ne brinem, znam da od svih prijateljica ti najbolje razumeš strah koji skrivam. Mnogo mi nedostaješ i neizmerno bih želela da nisi tako daleko.

Tvoja verna drugarica,

Ajvi

13.

„Volela bih da nismo tako daleko od nje“, rekla sam šetajući ispred Kolina po terasi na kojoj smo doručkovali i mašući Ajvinim pismom. Morala sam da nateram sebe da dišem, a strah mi se uvlačio pod kožu. „Potrebna sam joj.“

„Javiću se Robertu“ rekao je Kolin. „Videću šta on zna. Naravno, ako su stvari dovoljno ozbiljne, možemo odmah da se vratimo kući.“

Pritisla sam slepoočnice. „A šta ćemo s Kejden?“

„Mrtvi mogu da čekaju“, rekao je obavijajući ruke oko mene. „Možemo da se vratimo kada se dete rodi.“

Spustio je svoj obraz uz moj. „Nikada te nisam video tako uznemirenu. Drhtiš. Pokušaj da ne brineš. Najverovatnije će Robertov odgovor otkloniti sve tvoje brige.“

„Volela bih više nego išta da verujem u to“, rekla sam s malo nade da će zaista biti tako. Ajvi je bila najsmirenija osoba koju sam ikada upoznala. Sigurno se strašno mučila ako je napisala takvo pismo – pismo u kojem tako opisuje i svoje stanje i svoje strahove. Bar bi me pustila da verujem da stvari nisu tako ozbiljne kao što stvarno jesu. „Mislim da ne bih mogla da preživim ako bi se njoj nešto desilo. Bila je pored mene čitav moj život.“

„Preživela bi. Naterao bih te.“

„Nisam sigurna da bih ti bila zahvalna na tome.“

„Zaboravljaš koliko ubedljiv mogu da budem.“ Zagrlio me je, ali ja sam se ukočila umesto da se opustim uz njega. „Treba da ti skrenemo misli. Brigom se ništa ne postiže.“

„Ne želim praznu zabavu“, rekla sam. „Hajde da se usredsredimo na posao.“

Odvojio se od mene i potražio moje lice. Usta su mu bile zatvorena, ali usana razvučenih u čvrst osmeh. „Jesi li sigurna?“

„Bez ikakve sumnje. Ne umem drugačije.“

„Onda hajde sa mnom u ambasadu. Ambasador je hteo da me vidi.“

Čak i pre nego što smo stigli do ulaza u britansku ambasadu u Peri, bilo je očigledno da smo stupili na poprište. Vrata su se širom otvorila dok smo prilazili, a ser Ričard je izmarširao napolje, grozničavog pogleda u očima.

„Ovo je nečuveno!“ Ser Ričard se okrenuo ka ser Vilijamu, ambasadoru, ljuljajući se kao da će se onesvestiti. „Sve vreme sam samo služio mojoj zemlji i neću tolerisati da se sa mnom postupa kao sa običnim kriminalcem.“

„Ričarde, znaš da se to nikada neće desiti“, rekao je ser Vilijam. „Niko to nije rekao. Ali moraš shvatiti da u ovakvim okolnostima ne mogu dozvoliti da ostaneš na svom položaju. E sad, kad budeš oslobođen optužbe...“

„Nečuveno“, promrmljao je ser Ričard prekinuvši ambasadora. „I nemam više ništa da kažem.“ Nastavio je svoj gegavi marš u pravcu kapije, jedva zastavši ispred mene da bi podigao šešir u znak pozdrava.

„Šta je ovo, zaboga?“ pitala sam zgrabivši ga za ruku i zaustavivši ga. „Još nestalih dokumenata?“

„Da, ali otišlo je i dalje“, rekao je ser Ričard.

„Šta se desilo?“, pitao je Kolin svojim odlučnim glasom na koji se uvek dobija odgovor.

„Siguran sam da će vas Vilijam vrlo rado uputiti u detalje. Čini se da se moje mišljenje smatra nebitnim.“

„Želim da čujem vašu stranu, ne njegovu“, rekao je Kolin.

Ser Ričard je uzdahnuo i sklopio dlanove. „Kada sam jutros stigao na posao, on me je čekao u kancelariji. Stolovi dvojice mojih kolega bili su ispremetani tokom noći, a ja sam sinoć poslednji otišao. Šest dokumenata je uzeto. Jedan je pronađen u mom sefu.“

„A preostalih pet?“ pitala sam.

„Stajali su na stolu u biblioteci u mojoj kući“, rekao je ser Ričard.

„Kako su pronađeni?“ namrštio se Kolin.

„Ja sam već pogledao u sef“, rekao je ser Vilijam. „I zatražio sam dopuštenje da pretražim Ričardovu kuću.“

„Pošto sam znao da ništa nisam uzeo, naravno da sam mu dozvolio.“

„Nije da ti ne verujem, Ričarde.“ Teški podočnjaci visili su ispod ambasadorovih očiju. „Ali moraš shvatiti da ne mogu dozvoliti da nastaviš da radiš na svom mestu sve dok ovo ne razrešimo. Ja sam odgovoran...“

„Skoro čitav moj život proveo sam u konzularnoj i kolonijalnoj službi. Da sada budem izbačen, pod ovakvim okolnostima, to je nepravedno.“

„Ovo je samo privremeno“, rekao je ambasador. „Vratićeš se dok lupiš dlanom o dlan.“

„Da si tako siguran u to, ne bi me ni izbacio.“ Pogledao je mene. „Izvinite me, ledi Emili, zaista bih želeo da odem kući.“ Odgegao je sa poseda ambasade, skoro se saplićući o sopstvene noge.

„Šta se još dešavalo, Vilijame?“, pitao je Kolin.

„Razgovarao sam sa njegovim sinom. Potvrdio je da je na njegovom stolu bila gomila dokumenata prethodne noći. Ne sumnjičim Ričarda da je namerno odnosio dokumenta – ali u poslednje vreme veoma je nemaran. Ne obraća pažnju na pojedinosti svog posla. Morao sam da ga prekorim nekoliko puta i plašim se da je ovo samo propao pokušaj da stvori sliku kako su svi oko njega nesposobni i dokaže da on nije jedini koji zatura stvari.“

„Znači, njegov položaj je ugrožen?“, pitala sam.

„Iskreno, ledi Emili, mislim da je otkačio od tuge. Više se i ne ponaša kao nekad. Trudim se da mu pružim dovoljno vremena da se oporavi. Ako to uspe, i povrati svoju sposobnost, rado ću ga uzeti nazad. Do tada, međutim, ne mogu u osoblju imati gospodina u njegovom stanju. Čini se da je počeo i preterano da pije. Satklif ga je zatekao kako spava za stolom ranije ove nedelje. Previše viskija.“

Gledala sam kroz kapiju dok je govorio i pažnju mi je privukao Džemal koji se šetao ulicom ispred ambasade, neverovatno uspravniji nego obično. Zaprepašćena što ga vidim izvan palate, okrenula sam se ka Kolinu i došapnula mu koga sam videla. Pogledao me je ozbiljno.

„Prati ga“, rekao je. „Ja ću se pobrinuti za stvari ovde i naći ćemo se u jaliji.“

Odmah sam se izvinila i krenula za njim, jedva uspevajući da ga držim na oku. Išao je brzo, a imao je i priličnu početnu prednost. Prolazio je ulicama Pere, pokraj modernih prodavnica i prelepo opremljenih kuća, postepeno silazivši niz strmo brdo ka vodama Zlatnog roga i

mostu Galata. Kada sam stigla do železničke stanice, prisetila sam se mog dolaska sa Kobnom, blaženo srećnih mladenaca sa planovima potpuno različitim od onih koje je život spremio za nas. Ponovo krenuvši uzbrdo, Džemal se peo ka Topkapiju, ali nije ušao na posed palate već je nastavio ka kulama u daljini.

Dovoljno sam mu se približila da bi mogla privući njegovu pažnju, pa sam pomislila da bi možda upravo to i trebalo da uradim sve dok nisam videla da skreće u park između Aja Sofije i Plave džamije, zaputivši se pravo ka klupi na kojoj je sedeo Bendžamin Sent Kler. Stala sam iza palminog drveta (patetičan zaklon, ali opcije su mi bile više nego ograničene) kako bih ih posmatrala. Džemal nije seo, a Bendžamin nije ustao. Nisam mogla da čujem ništa što su govorili, ali videla sam više nego dovoljno. Evnuh je iz svoje jakne izvukao plišanu torbicu koja mi je izgledala poznato, a bila mi je još poznatija kada je iz nje izvukao gajtan.

Upijala sam sve što sam mogla da vidim. Pliš je bio sličan onom u kojem je stigao Bezimein gajtan, ali ne baš potpuno isti. Njen je bio tamnoplav, a ovaj crn. Bendžamin je prebledeo dok ga je gledao i podigao je ruke uvis. Džemal se sagnuo, pokazujući Englezovo lice drhtavom rukom. Odmahujući glavom, Bendžamin je odgurnuo gajtan i ustao sa klupe, a potom otrčao ka Bosforu.

Džemal je ostao u mestu. Razmislila sam samo na tren pre nego što sam mu prišla.

„Šta se dešava?“ pitala sam.

Nije se iznenadio što me vidi i nije se zbunio. „Ništa, ledi Emili.“

„Zašto nisi u palati?“

„Mislite da sam zatvorenik? Mislite da ne mogu da odem?“

„Ne, naravno, ali videla sam – oprosti, videla sam tvoj razgovor sa gospodinom Sent Klerom. Imaš gajtan. Zašto si mu ga pokazivao?“

„Bezime ga je pokazala vama. Zašto bi vas bilo briga kome sam ja odlučio da ga pokažem?“

„To sigurno nije onaj isti“, rekla sam.

I to mi je dalo hrabrosti da dam poslednju ponudu. Neka uzme mene. Ako mora da uzme jednu od nas dve, to ne sme biti Ajvi.

Čim se ta misao rodila, znala sam da je moja ponuda ukaljana, jer sam je dala tek pošto nisam našla nikakav dokaz da sam trudna, pa sam brže-bolje potražila neki način da dokažem moju iskrenost, da ubedim Boga ili Alaha ili bilo koga ko je osluškivao u ovom popločanom svetilištu, ko me je posmatrao na svetlosti filtriranoj kroz vitraže, da su moje molitve vredne razmatranja. Bila sam previše obamrla i uplašena da bih zaplakala, a usta su mi bila suva i usne su počele da mi pucaju. Ali ostala sam na kolenima, rešena da zaustavim ono što je izgledalo kao neizbežna tragedija.

Kada sam najzad ustala, nisam se osećala nimalo bolje nego pre. Ispred mene su se ljuljali spušteni čelični lusteri, a molitvene sveće su rasipale svetlost po mekim ćilimima pod mojim nogama. Posmatrala sam muškarce sa druge strane drvene pregrade kojom su se turisti odvajali od vernika. Neki su klečali, padajući ničice, glavom dodirujući tlo, okrenuti ka Meki, preko Bosfora koji je mogao da se vidi kroz visoke prozore na suprotnom zidu. Da li su oni tamo našli svoj mir?

Okrenula sam se ka drvenom paravanu koji je zagradivao mali prostor u zadnjem delu džamije. Kraj ulaza je bio prikačen znak koji je govorio da je to odeljak u kom se žene mogu

moliti. Tamo nije bilo pogleda na vodu, nije bilo spektakularnih murala koji bi ih inspirisali, taj prostor je bio lošiji čak i od onog koji su dobili posetioci. Bez truna razmišljanja ušla sam u njega.

Pošto nije bilo vreme molitve, tu je bila samo šačica žena, pa sam klekla uz njih, ne gledajući njihova lica pod velovima i ponovo počela moju molitvu. Zvuk mrmljanja koji me je okruživao, sladak i mek, izolovan u ovom sićušnom prostoru, uzburkao je suze koje ranije nisu htele da krenu i ubrzo sam i ja spustila moje čelo na čilim dok mi se telo treslo od jecaja. Gotovo istog trena osetila sam dlan na leđima, pa sam se pridigla dok je žena, ne sklanjajući ruku, počela da mi govori nešto na turskom. „Engleski“, rekla sam.

„Žao mi je.“

Pokušala je na jeziku koji nisam prepoznala, pa sam odmahnula glavom. Ostale žene su se okupile oko nas, šapućući, sve dok se među njima nije podigao jedan glas.

„Ja govori malo engleski. Zašto tako tužna?“

Osoba u crnom progurala se ispred ostalih, pokazujući nam da budemo tihe, a onda uzevši moje ruke u svoje. „Ide napolje“, rekla je. Krenula sam za njom, kao i ostalih pet dama, u park iza džamije. Sela je na klupu i lupnula pored sebe pokazujući mi da sednem.

„Ti si uplašena“, rekla je. „Imaš ljubav ili muž koji je u opasnosti?“

„Ne.“ Glas mi je bio tek nešto glasniji od šaptaja.

„Bolestan roditelj?“

„Ne.“

Proučavala me je zadržavajući pogled na svakom mom delu. „Trudna si i plašiš za svoju bezbednost.“ To nije bilo pitanje.

„Ja... ne znam“, rekla sam. Jedna od žena koje su nas okruživale tiho je govorila na turskom, a reči su bile prebrze za običan razgovor. Prevodila je drugima.

„Jesi. Ali ja misli da ne plačeš zbog sebe.“

To me je nemalo rastrojilo. Stomak mi se stegao i činilo mi se kao da će načisto propasti kroz mene. „Ne. Plačem zbog moje najdraže drugarice.“

„I mi ćemo se moliti za nju.“ Ponovo me je uzela za ruke i čvrsto ih stežući.

„Opasnost se ne može izbeći“, rekla je. „Ali u njoj smo sve sestre i uvek se moramo brinuti jedna za drugu. Čak i da nisi s njom, pazićeš je i čuvati.“

I u tom trenu sam joj poverovala. Nasmešila sam se i one su se nasmešile, i smejale smo se i napetost je isparila. Ostavile su me mašući mi dok su odlazile, a ja sam našla mir koji sam tražila u džamiji. Ipak, on nije trajao. Jednako brzo kao što je stigao, on je i odleteo, i znala sam da će mi trebati više od kratkih trenutaka utehe da preguram naredne nedelje.

14.

Iako nisam dugo bila smirena, bar mi je strah otupeo. Kolin je pre mene stigao u jaliju i igrao se sa šahovskim problemima na terasi kada sam sišla sa broda. Bacila sam se u stolicu naspram njega.

„Jesi li dobro?“ pitao me je gledajući me u oči. „Ne izgledaš baš prisebno. Jesi li plakala?“

„Umorna sam, to je sve“, rekla sam ne želeći da razgovaram o vremenu koje sam provela u džamiji. „Pratila sam Džemala sve do Plave džamije.“ Ukratko sam mu izložila situaciju.

„Još jedan gajtan?“

„Ne verujem da je onaj isti.“

„Zašto bi ga pokazivao Bendžaminu?“ pitao je Kolin.

„Ne znam. Izgledao je ljutito, ali nisam mogla da čujem šta je rekao.“

„Bezime veruje da je njegov stigao iz Jildiza, je li tako?“ Klimnula sam, a on je nastavio. „Šta ako je iz Čiragana?“

„A i Bezime i Džemal su povezani s Muratovim savetnicima?“ rekla sam.

„U ambasadi sam brzo završio – nije bilo ničeg novog za saznati. Dok si ti pratila tvog čoveka, ja sam završio razgovore u Čiraganu. Ubrzo nakon Kejdenine smrti desilo se samoubistvo – sluga koji je radio za Muratovog vezira.“

„Postoji li veza?“

„U najboljem slučaju tanka. Ali, njegova žena tvrdi da je on često odlazio u Topkapi pre nego što je umro. Kaže da je uručivao pisma i da mu je Bezime dala neku mešavinu koja je trebalo da pomogne njihovoj bebi da spava. Dete izgleda neprekidno plače...“

„Kolika“, rekla sam.

„A tvrdiš da nemaš materinski instinkt.“

„To je trenutno krajnje nebitno“, rekla sam. „Pitaću Bezime o njemu što je pre moguće. Ali sada idem da završim prevođenje Kejdeninih beležaka.“

Odjurila sam unutra i zgrabila zbirku Rumijeve poezije, a srce mi je lupalo. Razbesnelo me je što je i samo pominjanje bebe moglo toliko da me uspaniči, a još me je više zabrinula potpuna nemoć da upravljam sopstvenim emocijama u vezi s mojim stanjem ili nedostatkom tog stanja. Stežući knjigu, vratila sam se na terasu i naterala se da se usredsredim na zadatak prepisivanja Kejdeninih zapisa sa margina.

Kolin me je posmatrao obraćajući više pažnje na izraz mog lica nego na svoju šahovsku tablu.

„Emili...“

„Mmmm?“ Nisam podigla pogled strahujući da ću susresti njegov. „Ima li nečeg što mi ne govoriš?“

„Naravno da ne.“

„Deluješ odsutno.“

„Samo sam zabrinuta zbog Ajvi“, rekla sam dodirnuvši njegovu ruku i nastavivši da prepisujem. Sedeo je u tišini, i dalje ne dodirujući figure, pre nego što je ponovo progovorio.

„Mogu li ja nešto da uradim?“

„Skreni mi misli.“

„Završi svoj posao i obećavam da ću isterati sve loše misli iz tvoje glave.“

Vratila sam se Kejdeninim beleškama, a on svom šahu, rešivši bar četiri problema pre nego što sam, najzad, pronašla ono što nam je trebalo.

„Mislim da sam najzad nabasala na nešto korisno.“ Pročitala sam mu naglas. *„On nas je sve spasao kada se brod prevrnuo. Ne smem to zaboraviti, niti ono što je dao nakon toga.“* Skoro da sam prevrnula stolicu kada sam skočila iz nje i poturila prevedene rečenice Kolinu pred lice, porušivši pola figura sa table ispred njega.

„Tvoj entuzijazam je vredan divljenja“, rekao je. „Ali ne uspevam da razumem šta to znači.“

„Gde je mogla biti na brodu koji se prevrnuo?“ pitala sam. „Na Bosforu, naravno. Treba da saznamo ko ih je spasao.“

„Otkud znaš da je bila u brodu? Nemamo pojma...“

„Da, sasvim si u pravu, sigurna sam.“ Nasmešila sam se. „Nastavi tako da razmišljaš. A dok to radiš, najbolje bi ti bilo da ozbiljno razmisliš i o poboljšavanju svojih plivačkih sposobnosti. Eonima sam ispred tebe u rešavanju svega ovoga.“ Odlučno sam ga poljubila u usta, a potom se okrenula i pošla unutra.

„Smem li da pitam gde ćeš?“

„U Topkapi. Vreme je da mi Bezime da neke odgovore.“

Usput sam pokupila Margaret, ili, bolje reći, sklonila sam je s puta prema Topkapiju. Ispričala sam joj, dok smo prelazile most Galata od Pere ka palati, sve što je Bezime predvidela i poverila joj moj strah od rađanja. Ponovo se pokazala kao saosećajna drugarica i dala je sve od sebe da me uveri da reči nekadašnje valide nisu vredne ozbiljnog razmatranja. Skoro da me je ubedila, makar samo privremeno, i bila sam joj zahvalna na živosti s kojom je navodila argumente protiv njihove istinitosti. Bezime nas je primila čim smo stigle dočekavši nas u jednoj od njenih lepih dnevnih soba.

„Sećate li se nekog takvog događaja?“, pitala sam sedeći preko puta nje, dok je ona pružala svoju lulu Margaret.

„Ko bi mogao zaboraviti?“ Ispružila je svoje elegantne ruke, a zlatne narukvice su se zbile jedna uz drugu. „To je dovelo do priličnog skandala.“

„Nemojte me terati da vas molim da ispričate“, rekla sam. „Brzo si zaboravila da si ljuta na mene.“

„Nisam zaboravila“, rekla sam. „Ali, odabrala sam da to sada previdim. Ovo je previše važno.“

„Poricanje i izbegavanje neće ti promeniti sudbinu.“

„Baš bih volela da je ne provocirate“, rekla je Margaret. „Ovde mi se veoma dopada i ne želim da se osećam kao da ne mogu da dođem ponovo i posetim vas.“

„Vratićeš se, ali kada ja ne budem ovde“, rekla je Bezime.

„Vratiće vam velikaški položaj u Jildizu?“ pitala je Margaret.

„Ne. Prosto me neće biti.“

Frustracija mi se prikradala uz kičmu i s velikim naporom sam sprečila sebe da ne kažem nešto zajedljivo ili ne izađem. „Kada se taj brod prevrnuo i ko je bio na njemu?“

„Bilo je to pre više od pola godine i ne znam sve putnike – bile su to konkubine i njihovi čuvari koji su krenuli na izlet u Stambol. Možda su krenuli u Plavu džamiju, ne sećam se."

„Da li je Kejden bila među njima?", pitala sam.

„Jeste."

„Ko ih je spasao?" pitala je Margaret.

„Većina evnuha se uspaničila, a kapetan broda bio je potpuno beskoristan. Dva muškarca su spasila sve: Džemal, tvoj stari prijatelj, i stranac koji je video nesreću sa drugog broda. Ne znam njegovo ime."

„Danas sam videla Džemala", rekla sam. „Nosio je gajtan. Gledala sam ga kako ga pokazuje Bendžaminu Sent Kleru."

„Kejdeninom bratu?"

„Da." Pažljivo sam je posmatrala, ali njeno lice je ostalo poput mermera. „Znate li išta o tome?"

„Džemal se vratio u Jildiz", rekla je. „Nemam nikakvu predstavu o tome šta se njemu šalje."

„Ali rekli ste da on špijunira za vas", rekla sam. „Sigurno bi prijavio da je dobio nešto takvo."

„Možda nije lojalan koliko sam mislila."

„Da ih ne šalje možda on?", pitala sam. Razbudila se. „Ne. Nikad."

„Sigurni ste?"

„Ima stvari koje znam", rekla je. „Možete li, molim vas, da pojasnite?" pitala sam.

„Ne sad." Pogledala me je u oči, blago nakrivila glavu i dodirnula mi ruku. „Dragoj osobi kod kuće neće biti ništa."

Iako sam to nerado priznavala – uglavnom jer sam osećala da ako poverujem u jedno Bezimeino proročanstvo moram da verujem u sva – osećala sam se bezbrižnije nego danima pre, pa sam sam Kolinu, dok smo išli na prijem u britanskoj ambasadi, prepričala moju posetu Topkapiju. Svetla su sijala sa svih prozora zgrade, a zvuci Mocartovog divertimenta probijali su se do dvorišta dok smo prilazili ulazu.

„Uverena si da je govorila o Ajvi?" pitao je.

„Naravno da jeste. Ko bi drugi mogao biti?"

„Možda sam ja u užasnoj opasnosti, a da to i ne znam."

„To mi nekako zvuči krajnje neverovatno."

„Nema nade da ćeš me spasiti?" pitao je.

„Kao da ti je to ikada trebalo", rekla sam. Ušli smo i osećala sam se kao da smo se vratili u Englesku – svi su bili obučeni po poslednjoj modi, čuo se poznati akcenat, uobičajeno tračarenje gde god bih se okrenula.

„Ne sećam se kada sam te poslednji put video tako umornu", rekao je Kolin.

„To i nije baš komentar zbog kog ću samouvereno sijati ostatak večeri."

„Umorna ili ne, večeras si svejedno najdivnija lepotica ovde – i svuda."

„Da li bi to trebalo da mi popravi raspoloženje?"

„Naravno. Ali motiv ne poništava iskrenost izjave."

„Dobar si." Stegla sam mu ruku.

„A i sviđa mi se kada si umorna. Tako nam je mnogo lakše da se iskrademo ranije i odemo

kući.“

„Kad bismo samo mogli odmah da idemo“, rekla sam, a to osećanje je nedvosmisleno ojačalo kada mi je rukom lagano dodirnuo vrat. Ipak, bilo je prekasno. Stigli smo do vrha reda, pozdravili se i pridružili se gomili u salonu. Nije prošlo mnogo pre nego što su nam konobari u elegantnim belim večernjim sakoima u ruke ugurali visoke tanke čaše šampanjca, a mi se ugodno uključili u razmenu priča o Konstantinopolju sa kolegama putnicima.

„Videli ste tako malo!“ uzviknula je supruga diplomate od karijere dok sam ispijala moje vino. „Ali, pretpostavljam da je to znak srećnog medenog meseca. Sve vreme provodite čitajući jedno drugom poeziju i zureći u Bosfor.“

Kad bi samo naš nedostatak obilazaka mogao biti objašnjen takvim razlogom.

„Plava džamija je spektakularna“, rekla sam. „I sigurno ću se vratiti u Aja Sofiju pre kraja nedelje. Mislim da moja prethodna poseta nije bila adekvatna.“

„Čula sam, ledi Emili, da ste bili u haremu. Je li to istina?“

„Jeste“, rekla sam.

„Grozna stvar, to ubistvo. Žalosno je što ste primorani da se bakćete istragom. Pretpostavljam da nema nikog drugog, a jadna devojka – blagoslovena bila njena poluengleska duša – zaslužuje pravdu. Ali kakav je to samo teret za vas!“

„Radim šta moram.“ Nisam imala želju da se upuštam u filozofsku raspravu o mom poslu.

Moja sagovornica se nije trudila da zadrži tu temu. Spustila je glas. „A bili ste i u hamamu?“

„Jesam.“

Klimnula je. „Ja nisam baš oduševljena.“

„Jeste li posetili neki dok ste bili ovde?“

„Nikad. Ali pročitala sam *Pisma iz ambasade u Turskoj,* ledi Meri Vorli Montagju. Fascinantna knjiga!“

„Pročitala sam je u vozu. Sasvim je u pravu što se kupatila tiče.“

„Stotine žena?“

„Nije ih bilo ni izbliza toliko kada sam ja išla, ali sve je, kao što je ona rekla – simetrično poput kakve boginje s crteža.“

„Baš mi se dopao deo kada je rekla da su žene mislile da ju je muž zaključao u korset.“

„Da, to je bilo zabavno“, rekla sam. „Trebalo bi da i vi odete. Izvanredno iskustvo, a rekli su mi da je hamam Cagaloglu najfinije javno kupatilo u gradu. Nije daleko od Plave džamije – rado ću vam praviti društvo ako želite.“

„Iskreno, ledi Emili, mislim da bi mi bilo prijatnije ako bih bila sasvim anonimna. Mislim da ne bih mogla da se opustim ako bi me iko koga poznajem mogao videti.“

„Potpuno vas razumem. Moram reći da me zadivljuje koliko je osmansko društvo, koje je u raznim aspektima mnogo strože od našeg, prošarano mnogim sitnim prosvećenostima.“

„Osmanska kultura je slobodnija od naše na više načina“, rekla je ona.

„Ali žene su pokrivene.“

„To jesu. Pa ipak, nisam videla nijedan drugi instrument ugnjetavanja koji pruža toliku slobodu – sakriva njihov identitet i omogućava im da se kreću po gradu i posećuju koga god hoće – ako razumete šta hoću da kažem.“ Pogledala je levo i desno pre nego što je nastavila.

„Mogu se sastajati sa svojim ljubavnicima kad god požele.“

„Je li zaista tako?“ Lice mi je gorelo od stida. I dalje nisam bila toliko prosvetljena koliko sam želela da budem.

„I ja sam bila jednako užasnuta kao i vi kada sam prvi put čula te priče. Ali sada sam sasvim navikla na to.“ Nagnula se, vrlo blizu mene. „Osećam se skoro kao Francuskinja. Osmanske žene upravljaju svojim novcem nakon udaje, znate. A ako se razvedu, muž mora nastaviti da ih izdržava.“

„To nije ni izbliza ono što bih očekivala“, rekla sam. Taman sam htela da je pitam da li se sprijateljila sa mnogo Turkinja tokom njenog boravka u gradu, kada nas je prekinuo zvuk ružne prepirke na ulazu u prostoriju.

„Neću dozvoliti da me optužujete!“, ser Ričard, razbarušene kose, probijao se ka ambasadoru.

Ser Vilijam je iskoračio. „Niko nije podneo tužbu. Samo sam želeo da znam...“

„Neću to dozvoliti!“ Bacio se kao da će ga udariti, ali je izgubio oslonac i sapleo se. Kolin, koji je stajao nekoliko metara od mene i razgovarao sa grupom gospode, stigao je do njega u nekoliko brzih koraka i zaustavio njegov pad.

„Šta se ovde dešava?“ pitao je dok su posetioci zabave stajali, a tišina se širila prostorijom.

„Mislim da bi najbolje bilo da ovaj razgovor nastavimo na nekom privatnijem mestu“, rekao je ser Vilijam dok se gospodin Satklif provlačio između posmatrača ka ser Ričardu.

„Javno poniženje je svakako nepotrebno“, rekao je. „Neću dozvoliti da moj prijatelj bude unižen.“

Kolin i ser Vilijam su se izdvojili i tiho razgovarali pre nego što su se ponovo okrenuli ser Ričardu. „Pođi sa mnom...“ počeo je ser Vilijam, ali ser Ričard ga je odgurnuo i izbuljenih očiju projurio kroz gomilu.

„Ovo je nedopustivo“, rekao je. Gospodin Satklif, na korak iza, pozvao ga je. Brzo pogledavši ambasadora, Kolin je pristigao ser Ričarda, uhvatio ga za ruke i skrenuo u predsoblje ispred dvorane. Izvinila sam se sagovornici i smesta krenula za njima.

„Šta se dešava?“, pitala sam.

„Imali smo krajnje čudan incident“, rekao je gospodin Satklif. „Mlad čovek iz unutrašnjosti pojavio se ovde jutros i zahtevao da vidi Ričarda i tražio novac.“

„To je nečuveno!“ Ser Ričard je izgledao kao da je na ivici šloga, vene su mu pulsirale, znoj je lio, a koža mu potamnela. „Nikad pre u svom životu nisam video tu osobu.“

„Tvrdio je da je on izazivao nevolje na arheološkom nalazištu gde je Bendžamin radio“, rekao je ambasador. „Hteo je da nas uveri da ga je Ričard angažovao da zastraši njegovog sina, pa da ovaj napusti posao.“

Možda sam predugo čekala pre nego što sam progovorila. „Ali...“

„Izgubio sam i vaše poverenje“, rekao je ser Ričard gledajući me vodnjikavim očima. Kolin je spustio ruku na starčevo rame, pridržao ga i poveo ka stolici.

„Mislim da nam treba doktor“, rekao je.

„Ne“, rekao je ser Ričard. „Moje zdravlje nije bitno.“

„Tvoje zdravlje bi trebalo da bude bitno. Ko će se brinuti o tvom sinu ako zanemoćaš?“ Lice gospodina Satklifa bilo je ravno poput mermera. „Niko za njega ne može učiniti stvari

koje bi učinio otac.“

„Čuješ za šta me optužuju“, rekao je ser Ričard.

„Možda bi bilo dobro da odeš kod lekara...“ Ser Vilijamu nije bilo dozvoljeno da završi.

„Rekao sam ne.“ Ser Ričardov glas, pun žuči, podrhtavao je dok je govorio. „Nisam bolestan, uzrujan sam.“

„Naravno da jeste“, rekla sam. „Hoće li mu neko doneti piće?“

„Razumete li kakve su implikacije ovoga?“ Nagnuo se unapred i tiho govorio. „Da sugerišu, makar na sekund, da bih ugrozio život mog sopstvenog sina?“

„Gde je sada taj čovek? Moj muž može da razgovara s njim. Sigurna sam da postoji neko drugo objašnjenje.“

„Nestao je“, rekao je gospodin Satklif, prišavši. „Izneo je svoje optužbe, a kada je postalo jasno da neće dobiti nikakav novac, otišao je. Sumnjam da ćemo ga ponovo videti.“

„Ričarde, nije da ti ne verujemo“, rekao je ambasador. „Ali i sam shvataš da sam morao da ti postavim neka pitanja, zar ne?“

„U tome ne vidim ništa pristojno“, rekao je ser Ričard.

Prišla sam mužu i odvojila ga u stranu. „Šta ti misliš o ovome?“ pitala sam.

„Ne dokazuje ništa. Ako je Ričard unajmio čoveka, sigurno ne bi zaboravio da mu plati.“

„Misliš da je to bio neko drugi?“

„Ako jeste, mala je verovatnoća da ćemo onog čoveka ponovo pronaći. Sigurno mu je plaćeno da i ovo uradi.“ Dodirnuo je moju ruku. „Verujem da ti je pao kamen sa srca, jer postoji mogućnost da Ričard nije odgovoran za to.“

„Volela bih da verujem u to. Ali u poslednje vreme je tako rasejan, tako zbunjen. Šta ako je zaista zaboravio da mu plati?“

„Onda je najbolje da zaboravimo na sve“, rekao je Kolin. „Čovek već ima dovoljno nevolja, a u toj zaveri niko nije bio povređen.“

„Ali šta ako pokuša ponovo?“

15.

„Misliš li“, pitao je Kolin, „ da je ikada u istoriji braka bilo više ometanog medenog meseca od ovog našeg?“ Sedeli smo na terasi nakon kasnog doručka i gledali vodu kako poprima čeličnosivu boju dok su oblaci plovili preko neba.

„Mala je verovatnoća“, rekla sam obrativši pažnju na šahovsku tablu ispred mog muža. „Koliko poteza do mata?“

„Dva“, rekao je zureći u mene umesto u svoje figure. „Mogu da se opkladim da smo najveći baksuzi.“

„Probaj svog lovca na b3“, rekla sam. „Mišljenja sam da bi trebalo da se uzdržiš od ikakvih opklada za sad. Već ćeš morati da preplivaš Bosfor.“

„Čudno da to pominješ. Baš sam juče razgovarao sa krojačicom o providnoj odeći za tebe.“

„Baš šteta što neću moći da je nosim.“ Prevrnuo je crnog kralja. „Bar si dobra u šahu.“

„Hvala na komplimentu“, rekla sam. „Ima li nečeg novog o ser Ričardu od jutros?“

„Nažalost, ničeg dobrog. Opozvan je u Englesku.“

„Njegovo ponašanje otkad smo ga upoznali pogoršalo se više nego što sam mislila da je moguće.“

„Pod velikim je stresom“, rekao je Kolin, a onda odmahnuo glavom. „Pričali smo o tome previše puta.“

„Znam. Sve se nadam da postoji neki drugi odgovor. Misliš li da će se ikada oporaviti?“

„Nemam pojma.“

„A šta je s Bendžaminom?“, pitala sam.

„Da li si ikada razmišljala o tome da je možda on bio u Jildizu u noći ubistva?“

„Ne. On nije ubio svoju sestru.“

„Veruješ u njegov alibi?“

„Nije se malo puta desilo da osoba jedva uspe da dokaže gde je bila u nekom trenutku“, rekla sam.

„Šta misliš da se desilo Kejden?“

„Da li ti to mene pozivaš da nagađam?“

„Da.“ Nasmešio se i ponovo postavio figure.

„Ne mogu da verujem da ću ovo reći, ali: ne želim da nagađam“, rekla sam.

„Nemam pojma gde nas put vodi. I dalje se ništa ne uklapa.“

„A kada ti je to smetalo?“

„Nikada do sada.“

„Ti bi mogla, moja draga, da se pretvoriš u prvoklasnog inspektora.“

„Misliš da još nisam?“ pitala sam. „Skrhana sam.“

„Nemoj biti. Imam nešto za tebe.“ Pružio mi je fasciklu s papirima. „Sakupio sam sve što imam u vezi sa situacijom u Čiraganu. Nije naročito ubedljivo, ali ako ga na odgovarajući način izložiš sultanu, možda ćeš ga ubediti da ti ponovo dopusti da uđeš u Jildiz. Naterao sam

našeg prijatelja vizira da prizna da se dopisivao sa Bezime, mada je tvrdio da je to bilo isključivo zbog medicinskih saveta.“

„Ako je tako, zašto je onda njegov kurir počinio samoubistvo?“, pitala sam čitajući listove i istovremeno ga slušajući. „Odmah ću se suočiti sa Bezime. Nisam zadovoljna što je to sakrila od mene.“

„I dalje verujem da je Murat nevin, pa nemoj dozvoliti da sultan pomisli suprotno.“

„Ne želiš da mu sam ovo odneseš? Ovo je tvoj rad.“

„Da, ali tebi treba pristup palati. Neću da uskačem i spasavam te.“

Nagnula sam se preko stola i poljubila ga, a onda se odmakla. „Hvala ti. Odmah ću zatražiti prijem kod sultana“, rekla sam. „Nisam ni sanjala da je moguće obožavati nekoga kao što ja obožavam tebe. Da li si ti stvarno čovek od krvi i mesa?“

„Nadam se da jesam“, rekao je. „Ako nisam, biće mi teško da uživam u tvojoj providnoj odeći.“

Kolin i ja smo zajedno napustili jaliju, kasnije nego što smo planirali, a nijedno nije htelo da propusti, ispostavilo se, inspirativan neradni interludijum. I sama pomisao na providnu odeću ima izuzetan uticaj na gospodu, ali mislim da nam može biti oprošteno što smo se malo razonodili. Na kraju, ipak je to bio naš medeni mesec, a i nismo užasno zakasnili. Moj muž je krenuo u ambasadu, a ja u Topkapi da sa Bezime razgovaram o njenom čoveku iz Muratovog kampa. Željno sam iščekivala da vidim kako će reagovati na Kolinove dokaze. Razdvojili smo se kada me je brod ostavio na doku palate i mahnula sam mu dok je odlazio ka Peri, preko Zlatnog roga. Kada sam stigla u Bezimeine odaje, zahvatio me je kovitlac haosa. Sultan je dolazio u Topkapi i bivša valida se spremala da ga dočeka.

„Treba da razgovaramo o jednoj stvari koja ima poveliku važnost“, rekla sam posmatrajući kako je sluškinja odeva u zlatnu satensku haljinu sa upletenim srebrnim nitima. Druga sluškinja je prišla da joj okači tešku ogrlicu od smaragda.

„Nije dobro vreme“, rekla je.

„Tiče se sultana.“ Rekla sam joj šta je Kolin saznao u Čiraganu, očekujući da pokaže izvesnu meru brige. Umesto toga, ona je zabacila glavu i nasmejala se.

„To je beznačajno. Da, njegov bivši vezir ili šta god želeo je da mu pomognem, ali nikada mu nisam ponudila ništa osim melema za lečenje upale uha.“

„Imate li još njegova pisma?“

„Spalila sam ih.“

„Možete li dokazati da ga nikada niste ohrabrivali?“

„Ne moram. Ništa nije postigao, a i bez obzira na to, sultan nikada ne bi posumnjao u mene.“

„Da ne mislite možda da ste preterano samouvereni?“ pitala sam.

„Nikada. Pođi sa mnom. Videćeš.“

„Treba da budete pažljivi u vezi sa ovim, Bezime. Sultan je paranoičan, to svi kažu, a ako makar na tren posumnja da ste bili u kontaktu s nekim ko ima veze sa Muratom...“

„Nisam učinila ništa loše i stoga nemam potrebu da se plašim.“

„Jeste li mu rekli da bivši vezir pokušava da skuje zaveru?“

„On ne mora da zna sve istog trena kada ja to saznam.“

Nisam bila sigurna u to kao što je ona bila. Trudila sam se da je pratim kroz hodnike palate. Išla je tako brzo da sam jedva držala korak. Prošle smo kroz kapije harema i ušle u

široko dvorište u kojem je bila dvorana za audijenciju, Arz Odasi, u kojoj je Abdul Hamid trebalo da se sastane s grupom stranih diplomata. Zgrada je bila obnovljena nakon požara od pre skoro četrdeset godina, ali sada su njeni beli zidovi sijali. Više od dvadeset stubova pridržavalo je ravan krov koji se sa tri strane pružao preko prelepog trema. Popele smo se do ulaza, prošle pored fontane kraj vrata i ušle unutra.

Zidovi su bili jednostavni, beli bez ukrasa, ali tavanica je bila oslikana zlatnom i zelenom bojom. Ipak, najveličanstveniji je bio ogroman zlatni baldahin iznad trona koji i nije ličio na stolicu, već više na ogroman kauč, dovoljno velik i dovoljno dubok da bi bio krevet. Stotinama godina ranije, oni koji su ulazili u ovu prostoriju nadali su se da će njihove reči prijati sultanu. Ako nisu, njegovi čuvari bi ih mogli pogubiti na licu mesta. Iako ta briga više nije postojala, moji živci su poigravali.

Sultan je stajao u uglu prostorije i razgovarao sa savetnikom, nama okrenut leđima. Bezime jedva da je zastala pre nego što je otklizala do njega i pala pred njim na kolena.

„Ustani“, rekao je s poluosmehom na licu.

„Sine moj“, rekla je ustajući i pružajući ruke da ga zagrli. „Znaš da ću te uvek smatrati sinom.“

Kratak pokret glave i savetnik je užurbano otišao. „Šta sada spletkariš?“

„Kada sam ja to spletkarila?“

„Da li je ikada bilo vremena da nisi?“

Njen smeh je odjeknuo odajom. „Prestrog si prema meni. Dovela sam prijateljicu za koju su te ubedili da je tretiraš prezrivo.“

Njegov pogled je prešao preko mene bez naznake ikakvog zanimanja. „Ledi Emili je dobila upravo tretman kakav je zaslužila.“

„Razumem vaša osećanja, vaše veličanstvo“, rekla sam. „I nisam došla ovamo očekujući da ću vas videti. Želela sam da zakažem sastanak u Jildizu.“

„Ali umesto toga prekidaš moje vreme sa Bezime.“

„Hitno je“, rekla je Bezime. „I tiče se Murata.“ Trgao se. „O čemu je reč?“

Zastala sam pomislivši da bi Bezime želela da mu kaže, ali ona nije govorila. „Moj suprug je uveren da je bivši sultan savršeno zadovoljan svojim položajem. Međutim, Kolin je utvrdio da jedan njegov saradnik pokušava da pokrene nevolje.“

„A kako?“ Prekrstio je ruke i zurio u mene intenzivnim pogledom.

„Mogu vam dati ovo – tu su navedeni svi detalji koje je saznao.“ Dodala sam mu papire, srećna što sam ih ponela da ih pokažem Bezime. „Međutim, Bezime će vam najbolje reći koji je bio njegov pristup.“

„Bezime?“ Mišići su mu se napeli, okrenuo se na peti ka njoj i prišao joj korak bliže.

„Ti znaš za nešto od ovoga?“

„Pisao mi je, ispitujući moju vernost.“ Slegla je ramenima. „Nisam obraćala pažnju na njega.“

„I nisi mi rekla?“ Glas mu je drhtao.

„Bilo je nebitno. Pročitala sam tvoju kartu. Njega ne moraš da se plašiš.“

Tresnuo je dlanovima po zidu pored nje. „Nije na tebi da donosiš takvu odluku. Trebalo je da odmah budem obavešten.“

„Oprosti mi. Nije uvek lako doći do tebe.“

„U ovakvoj situaciji bi bilo lako.",Ja želim da tako bude uvek", rekla je.

„Molim vas", prekinula sam ih. „Važno je da se uverimo da niko drugi iz harema – ovog ili onog u Jildizu, nije dobio pisma od njega."

„Sve je to nebitno", rekao je sultan. „On će smesta biti uhapšen."

Stresla sam se pomislivši na sudbinu tog čoveka. „Ali morate saznati da li ima još nekoga ko treba da vas brine."

„Ja bih mogla", počela je Bezime, ali sultan ju je odmah prekinuo.

„S tobom ću kasnije", rekao je. „Ostavi nas sad." Bez i najmanje naznake brige na licu, naklonila se i povukla iz sobe.

„Izvinjavam se što sam vas zaskočila svim ovim", rekla sam. „Želela sam da dođem do vas odgovarajućim kanalima."

Klimnuo je. „Ja sam, možda, postupio ishitreno kada sam vam zabranio pristup Jildizu. Ponekad previše dopuštam drugima da utiču na mene."

„Bila je to Perestu, zar ne? Da li je bila uznemirena što sam pronašla njen nakit?"

„Ne znam šta ju je mučilo i ne verujem da je to sada bitno. Mislite li da sam bezbedan?"

„Mislim, a i moj suprug se slaže. Nadam se da znate da bismo vas, ukoliko bismo pomislili da ste i u najmanjoj opasnosti, smesta upozorili." Prisetila sam se Bezimeine priče o tome kako su došli po njenog sina i bolje sam razumela paranoju čoveka koji je stajao preda mnom. Istovremeno je bio savršeno moćan i groteskno ranjiv.

„Nisam ni očekivao ništa manje."

„Ipak, mislim da bih, ako biste mi dozvolili da se vratim u Jildiz, mogla da utvrdim, vrlo brzo, da li je taj čovek kontaktirao s nekom tamošnjom konkubinom."

„Reći će on to čuvarima kada bude uhapšen."

„Kako mu možete verovati?"

„Oni su ubedljivi ljudi i ne zadovoljavaju se ničim osim istinom."

Nadala sam se da nije primetio da sam se stresla. „Ali Kejden... Šta ako u haremu postoji čitava mreža? Šta ako on ipak odoli vašim ljudima? Da li je mudro oslanjati se samo na priznanja jednog čoveka?"

„Ne, ledi Emili, nije." Stajao je i gledao me, toliko dugo ćuteći da sam počela da se uvijam. „Možete se vratiti u Jildiz, ali samo onoliko koliko ja budem hteo. I nećete ohrabrivati izdajničke želje nijedne konkubine. Rokselana neće napustiti harem. Da li je to jasno?"

„Da, da, naravno."

„A ako Perestu zatraži da ne postavljate izvesna pitanja, morate je poštovati." Želela sam da se pobunim, ali sam se ugrizla za jezik. Ušla sam i to će, zasad, morati da mi bude dovoljno.

„Izgledaš srećnije nego ne znam ni ja otkad", rekla je Margaret. Čekala me je na terasi u restoranu hotela *Mizeris,* gde smo planirale da popijemo čaj sa Kolinom. „Gde si bila?"

„Ja sam, draga moja, uspela", rekla sam prepričavši joj moj razgovor sa sultanom.

„Divno! To je fantastično, Emili."

„Moram priznati da sam krajnje zadovoljna", rekla sam i sipala mleko u čaj. „Pitam se šta je zadržalo Kolina? Do sad je već trebalo da stigne."

„Misliš da nešto nije u redu?"

„Ne, sigurno se zadržao ispitujući nekoga."

Nisam počela da brinem sve dok nismo završile čaj i potrošile čitavo popodne na priču. Kako je sunce počelo da zalazi, počela sam da strepim. Otišla sam do prijavnice hotela kako bih proverila ima li neke poruke od Kolina da možda neće uspeti da se nađe s nama. Naravno, nije bilo ničega, ali kada sam se vratila, Margaret mi je naručila čašu porta.

„Da nagađamo?“ pitala je.

„Nema svrhe“, rekla sam. „Naše izmišljotine bile bi bez sumnje gore od stvarnosti. Od toga se nećemo bolje osećati.“

Moj muž se pojavio tek kada su poslednji zraci obojene svetlosti počeli da blede na nebu. Stegao mi je ruku i poljubio me u obraz, ali nije seo. Lice mu je bilo napeto, a usta čvrsto stegnuta. Gledala sam uplašeno u njega dok je govorio.

„Bezime je mrtva.“

16.

Smesta smo otišli u Topkapi. Putovanje preko Zlatnog roga bilo je kratko, a brod nas je ostavio tačno na dokovima palate. Unutar kapija je bilo tiho, kao da se ništa nije desilo, sve dok nismo stigli do ulaza u harem gde je Kolin predao Margaret i mene Džemalu. Kolin nije mogao da pođe s nama, ali je otišao da razgovara sa čuvarima palate, pretraži spoljna dvorišta, ispita sluge i sve ostale koji su mogli videti ili čuti nešto neuobičajeno.

„Nisam očekivala da ću te ovde videti“, rekla sam Džemalu, a moju obamrlost privremeno je zamenila iznenađenost. „Da li se tvoj raspored ponovo promenio?“

„Ne trajno“, rekao je. „Samo zbog kratke misije.“

Mogla sam da iskočim iz sopstvene kože. „Jesi li je ti ubio?“

„Ne budite apsurdni. Šta mislite, u kom smo veku?“

„Čula sam sultana kada je rekao da će se njom pozabaviti kasnije.“

„A sada neće imati priliku da to uradi. Baš šteta.“

Razmišljala sam o gajtanima i ponovo razmatrala mogućnost da Džemal nije dobio gajtan, već ih je slao. Ako je to bio slučaj, ko je trebalo da dobije onaj koji je pokazao Bendžaminu?

Tišina nas je pritiskala dok smo se bližili validinim odajama, ali Džemal nas nije odveo u sobe već je nastavio da hoda sve dok nismo stigli do Dvorišta miljenica. Jarka mesečina odbijala se od belih omalterisanih zidova građevine sa drvenom bordurom u kojoj su nekada davno živeli sultani. Redovi drvenih kapaka bili su čvrsto zatvoreni, a jedini zvuk osim naših koraka po hladnom, kamenom podu dopirao je od vode koja je uticala u bazen duž jedne ivice dvorišta.

Opruženo ispod elegantnih ovalnih lukova duž staze koja je tekla uz sultanove sobe, ležalo je Bezimeino telo, okruženo prstenom čuvara i šačicom nečujnih žena. Sva boja je u trenu nestala s Margaretinog lica. Pošto nisam mogla da joj ponudim nikakvu utehu, uzela sam njenu drhtavu ruku i prišle smo grupi. Nasilna smrt – tanka, crvenkastoljubičasta modrica na njenom vratu govorila je da je to bio slučaj, nije pružala nikakvu utehu onima koji su posmatrali telo, nije bilo nikakvog nagoveštaja da je njena duša našla svoj mir.

„Kako je to učinjeno?“, pitala sam. Jedan čuvar se sagnuo pored nje i podigao poznat predmet sa zemlje: beli, svileni gajtan. Zatvorila sam oči, pokušala da kontrolišem disanje, znajući da ništa neće moći da umiri lupanje mog srca. „Da li je neko video napad?“

Naravno, niko nije. Niko nije ni video niti čuo ništa što bi bilo iole sumnjivo. Ispitala sam sve prisutne – Margaret je stajala uz mene nesposobna da govori – ali nisam očekivala nikakve prosvetljujuće odgovore. Da li sam mogla da posumnjam, makar na tren, da je Bezimeina smrt bila sankcija sa najvišeg nivoa? Deo mene hteo je da pobegne iz palate i ne zaustavlja se sve dok ne pronađe Kolina i bezbedno se smesti u kupe Orijent ekspresa. Ali, u isto vreme, počeo je blagi osećaj koji nisam imala mnogo meseci: prepoznatljivo prijatno uzbuđenje držeći se pod ruku sa najdubljim strahovima.

Naterala sam sebe da se usredsredim i pokušala da pronađem bilo šta značajno. Pošto sam prečešljala dvorište do poslednjeg milimetra i otkrila da u njemu nema ničega što bi se moglo smatrati dokazom, pitala sam Džemala mogu li da ispitam ostale žene iz palate. Nije

imao ništa protiv. Margaret je lebdela iza mene, rukom čvrsto pritiskajući usta.

„Izvini, Emili“, rekla je dok smo čekale da Džemal počne da šalje žene na razgovor.

„Sasvim sam beskorisna. Nisam imala pojma da će ovo biti ovako teško.“

„Užasno je. Nema druge reči za to. Ali, ako hoćemo da nađemo pravdu za Kejden, a sada i za Bezime, ne smemo sebi dozvoliti luksuz da žalimo. Potisni ono što si videla najbolje što možeš i pomozi mi. Kada stignemo kući, možemo da popadamo.“

Džemal je stajao iznad nas dok smo ispitivale devojke. Nije me iznenadilo što nijedna nije priznala da je videla ili čula išta neuobičajeno. I nijedna me nije gledala u oči tokom razgovora. Kada se taj uzaludan posao završio, okrenula sam se evnuhu.

„Gde je policija? Da li je već bila ovde?“

„Ne. Ovo je obična haremska stvar. Nema potrebe da gnjavimo policiju.“

„Znači u haremu je običan dan kada neko bude ubijen?“, pitala sam. „Hajde, Džemale, nisam toliko naivna. Ovo je bilo pogubljenje, zar ne?“

„Previše ste čitali knjige, ledi Emili.“

„Zar niko ne želi da otkrije ko ju je ubio?“, pitala sam. Margaret, sedeći u tišini, temeljno je cimala svoje rukavice.

„Sultan će doći ovamo sutra i ubica će priznati“, rekao je Džemal.

„Zbog kog si zadatka poslat ovamo?“

„To nije za vaše uši.“

„Kome si lojalan? Bezime ili Perestu?“ Nasmejao se. „Verujete da su to moje opcije?“

„Onda mi reci kome si se zakleo na vernost“, rekla sam.

„Sultanu, naravno. Zar ne shvatate ko je on? Da on vlada svima nama?“

„Naravno da shvatam, Džemale, ali više ne verujem ništa što mi ti kažeš.“ Naša istraga nije urodila plodom, pa je preostalo da se uradi samo još jedno. „Da li je neko potražio tragove na telu?“

„Zar nije očigledno kako je umrla?“ pitao je.

„Ne da bi se utvrdio uzrok smrti, već da bi se videlo da li je ona kod sebe imala nešto bitno. Mogu li sama da pogledam?“

Vratili smo se na mesto ubistva i, uz veliki napor, primorala sam sebe da pregledam Bezimeinu odeću. Bilo mi je mučno što uznemiravam njeno izmučeno telo, ali nisam imala izbora i počela sam da pretražujem. Nije imala džepove, nije bilo skrivenih odeljaka za nakit, nije ispustila ništa u blizini mesta gde je pala, ili bar ništa nije ostalo. Očekivala sam da će njena koža i dalje biti topla, ali iznenadila sam se i užasnula njenom gotovo neljudskom glatkoćom. Bila je poput uglačanog kamena, a ja sam potiskivala suze opipavajući njene rukave i prsluk sve dok nisam napipala nešto čudno na njenom stomaku. Drhtavim prstima raskrilila sam prednji deo njenog ogrtača; bila je obučena za krevet. Tamo, zašivena za njen kamisol, bila je tanka torbica. Izvukla sam makazice za vez iz moje pletivače, rasekla sam šav i uklonila suvišnu tkaninu. Unutra je bilo pet presavijenih listova papira – pisama.

„Šta ste pronašli?“, pitao je Džemal. „Predajte to, molim.“

„Ni slučajno“, rekla sam.

„Odmah ćete mi ih dati“, rekao je.

„Ne. Ja ću ih pročitati i utvrditi da li su bitna za ovaj slučaj. A pošto ovde večeras ne može

više ništa da se uradi, idem kući da oplačem Bezime. Hoćete li me, molim vas, obavestiti o planovima za sahranu?“

„Zaprepašćena. Ja sam zaprepašćena“, rekla sam slažući pisma u urednu gomilu pored Kejdenine zbirke pesama. „Očekivala sam da su od Muratovog vezira.“

Vratili smo se u jaliju i, iako sam želela da se skrham i zaplačem, pogurala sam sebe da umesto toga radim, ne želeći da mi promaknu detalji koji bi nas mogli dovesti do Bezimeinog, a bez sumnje i Kejdeninog ubice.

„Čija su onda?“ pitao je Kolin.

„Sva su napisana na engleskom – savršenom engleskom – gospodskim rukopisom. A Kejdenine beleške odnose se na događaje iz pisama.“

„Bendžamin?“, pitala je Margaret.

„Danas po podne mi je potvrdio da je bio uključen u spašavanje konkubina nakon brodske nesreće na Bosforu“, rekao je Kolin. „Nisam stigao da te obavestim o tome.“

„Da li je priznao da se zaljubio u neku od njih?“ pitala sam. „Ili rekao bilo šta što bi nam ukazalo na identitet njegove ljubavnice?“

„Ne, a nije priznao ni da je primetio Kejden među devojkama koje je spasio.“

„Naravno, pokušava to da sakrije“, rekla sam. „Muči ga to što nije znao da mu je sestra.“

„To je moguće. Margaret?“ Moja drugarica je sedela skrštenih ruku, sivog lica. „Da li si dobro?“

„Hladno je ovde, zar ne?“ pitala je. Noć je postala sveza, a vazduh s vode je štipao. Pozvonila sam slugi i u roku od nekoliko trenutaka dobili smo šolje toplog salepa, gustog belog pića napravljenog od osušenih gomoljastih korenova orhideja koji su me podsećali na tapioku.

Margaret je izgledala kao da je pretrpela šok. Kolin joj je prebacio meko ćebe preko ramena i pitao je da li želi da legne. Imali smo dosta mesta za nju. Odbila je insistirajući da hoće da sedi s nama.

„Potrudiću se da budem korisna“, rekla je.

„Šta imamo?“, pitao je Kolin. „Reakcija Perestu na prsten pronađen u Kejdeninoj sobi. Beleške napisane Kejdeninom rukom i pisma možda – najverovatnije – napisana Bendžaminovom rukom.“

„A šta je sa ser Ričardom?“, pitala sam. „Da li zaista treba da poverujemo da su čudna dešavanja oko njega slučajnost?“

„Plašim se da ovde naša mišljenja počinju da se razdvajaju, Emili.“ Kolin je grejao ruke obavivši ih oko svoje čaše. „Sve je teže poverovati da ser Ričardove nevolje – osim onih vezanih za Kejdeninu smrt – nisu rezultat ničeg drugog do njegovog mentalnog propadanja.“

„Kako možeš to da kažeš? Izgubio je kćerku“, rekla sam.

„Ne zaboravi napade na Bendžamina“, rekao je Kolin. „Možda ih jeste on naručio. Možda imamo posla sa čovekom koji gubi dodir s realnošću.“

Te noći sam spavala samo povremeno, sanjala sam Bezime, budila se natopljena znojem i boreći se za vazduh, i privijala se uz Kolina. Bila je to tuga koju sam očekivala, zajedno sa strahom i užasnutošću. Međutim, zebnja koja me je gutala nije ličila ni na šta što sam ranije doživela, jer sa sobom je donosila osećaj strepnje koja mi je urlala na uvo, stavljala mi do znanja da je Bezime bila u pravu, da sam bila na lošem putu i da je užasan rezultat bio

neizbežan.

Ne želeći da probudim muža, prigušila sam jecaje jastukom, pokušavajući da ležim što sam mogla mirnije. Shvativši da san neće doći, izvukla sam se iz kreveta i iskrala u hodnik. Nameravala sam da siđem dole i čitam negde gde svetio neće smetati Kolinu. Međutim, pre nego što sam stigla do dnevne sobe, čula sam šuškanje na kraju hodnika. Zaledila sam se i osluškivala. Jalija nije imala plan tipične evropske kuće i moja garderoba nije bila povezana sa spavaćom sobom, već sa mermernim kupatilom nalik na hamam, u prizemlju. Buka je dopirala iz nje.

Razmislila sam o mojim mogućnostima, a ometao me je samo zvuk srca koje mi je iskakalo iz grudi. Kolena su mi klecala, stomak se prevrtao, a kapi znoja mi klizile niz vrat. Mesečina je ispunjavala dvoranu, a na podu se nešto presijavalo – staklo razbijenog prozora. Čula sam šuštanje drveta dok su se fioke otvarale, još šuškanja, potom tupe korake. Pogledala sam nazad ka stepenicama, pitajući se mogu li da dođem do njih pre nego što me osoba koja je ušla pronađe. Nije bilo mesta za sakrivanje, a nisam bila spremna da se suprotstavim strancu u kući. Zaustavivši dah, prikupila sam svoju spavaćicu u ruku i otrčala uza stepenice, moleći se da sam bila dovoljno tiha.

Kolin se odmah probudio i izjurio iz naše sobe bez oklevanja. Pozvao me je da siđem samo nekoliko trenutaka kasnije. Provalnik je nestao, a sa njim i sav moj nakit uzet iz kutije čija je brava bila obijena. Smesta smo poslali po policiju. Izvinjavali su se i stideli i uveravali nas da je grad obično bezbedan, ali priznali su da su šanse da se išta od ukradene robe vrati ili da se uhvati krivac u najmanju ruku mršave.

Bila sam uznemirena, više nego moj suprug koji me je vratio u krevet i grlio me sve dok nije zaspao. Već sam bila žrtva krađe i dobro sam znala koliko me takva iskustva čine ranjivom. Bila je to još jedna krajnje nepoželjna smetnja za medeni mesec. Želela sam da sve to već jednom prestane, da imamo bar neki trenutak mira. Osećanja straha i povređenosti držala su me budnom ostatak noći. Nije mi preostalo ništa drugo do da se molim za predah, da ponavljam svoje tihe reči nanovo sve dok ne dočekaju zvuk mujezinovog prvog jutarnjeg poziva na molitvu.

14. april 1892.

Darnli haus, Kent

Draga moja kćeri,

Pišem ti ne da bih te uznemirila, već da bih te obavestila o temi za koju sam sigurna da te žarko interesuje. Lekar je danas pregledao Ajvi i brine ga njen nedostatak snage – naročito jer se čini da je svakim novim danom sve slabija. Molim se da uspe da prebrodi sve ovo što je moguće bolje.

Ovo je nešto o čemu moramo razgovarati iskreno, jer je deo života koji se ne može izbeći. Trenutno nema potrebe da razmišljate o dolasku – iz Kolinovog telegrama koji je poslao Robertu znam da razmišljate o tome. Naravno, smesta ću ti javiti ako situacija postane ozbiljnija.

Dajte sve od sebe da uživate u vašem bračnom putovanju. Neće proći mnogo pre nego što i ti ostaneš u drugom stanju. A pošto si ti najupornija i najtvrdoglavija osoba koju poznajem, nema sumnje da ćeš ga prebroditi s lakoćom koja se graniči s nepristojnošću.

Tvoja predana majka koja te voli,

K. Bromli

17.

Uglađena smirenost majčinog pisma nije nimalo odagnala zebnju koja me je preplavila nakon pljačke. Naprotiv, vratila je svaki strah koji sam imala od detinjstva vezan za tu temu i osećala sam se kao da sam tresnula o čelična vrata sefa. Iznutra, naravno, odakle ne mogu da ga otključam. Kolin i ja smo uzeli dva dana odmora – nadao se da će mi to umiriti živce. Napravili smo izlet na azijskoj obali, istražili smo najlepše džamije u gradu i unajmili smo brod da nas preko Bosfora odveze sve do Crnog mora.

Moje psihičko stanje se možda popravilo, ali fizički je postalo još teže ignorisati činjenicu da se nešto menjalo u mom telu. Vrtoglavica je postala redovan pratilac, a počela sam da primećujem i druge simptome. Ipak, sve te bolesti mogle su lako biti objašnjene kao rezultat stresa pod kojim sam bila i nisam imala nikakve dokaze koji bi predstavljali pravu potvrdu. Izluđivalo me je što nisam mogla da znam šta je njihov uzrok.

„Jesi li sigurno spremna da se vratiš poslu?“ pitao je Kolin. Pošto me isprati do Jildiza, trebalo je da poseti ser Ričarda, čije se stanje u najmanju ruku nije popravilo. Jutro smo proveli šetajući vrtovima u Topkapiju, a potom smo otišli u Plavu džamiju i sada smo prelazili Hipodrom na kojem se drevni egipatski obelisk uzdizao sa mesta gde su se nekada održavale rimske trke kočija. „Ne želim da se naprežeš.“

„Vreme je“, rekla sam. „Iako ću zauvek žaliti zbog gubitka mog nakita. Drago mi je samo što nisu odneli moj prsten.“ Opipala sam prsten koji mi je dao kada sam prihvatila njegovu prosidbu. Imao je oblik ambulantnog čvora i bio je drevni predmet, poticao je iz Minosa na Kritu, zlatan sa umetnutim lazurnim kamenom. Bio mi je draži nego svi dijamanti i drago kamenje u obe naše porodice.

„Jedina dobra stvar je što sam te dva dana imao samo za sebe. Prethodne nedelje sam više vremena proveo s Margaret nego s tobom.“

„Da li bi trebalo da budem ljubomorna?“ Pogledala sam ga krišom iskosa i osetila toplinu ugledavši njegov osmeh.

„Neopisivu. Predložila je da pobegnemo zajedno i živimo kao nomadi. Ubedila me je da bih izgledao izuzetno dobro u beduinskoj odeći. A, ako me sećanje ne vara, ti si prilično naklonjena ljudima u takvoj opremi.“ Prošla je gotovo godina otkako me je jedan izuzetno šarmantan lopov obučen u takvu odeću drogirao. Incident me je ostavio poniženu ali neozleđenu, a nejasno se sećam i nedozvoljenog poljupca koji nikada nisam priznala svom mužu.

„To je sigurno tačno“, rekla sam automatski osetivši olakšanje kada smo počeli da flertujemo. „Trebalo bi to da iskoristimo nakon što preplivaš Bosfor za mene.“

„Preplivaću Bosfor, popeti se uz kuću, ući ću kroz prozor tvoje spavaće sobe, prebaciti te preko ramena i odneti te u moj kamp.“

„Moraćeš da ostaviš odeću na terasi. Efekat neće biti odgovarajući ako je pokvasiš.“

„To si odlično primetila.“

„Drago mi je što si se pomirio sa činjenicom da ćeš izgubiti našu opkladu“, rekla sam. „To mnogo govori o tvojoj muževnoj sigurnosti.“

„Draga devojko, zavitlavam te. Ti ćeš oblačiti posebnu odeću – providnu, sećaš se?“

„Ne vidim zašto bi jedno moralo da isključuje drugo. Zar ne možeš da me otmeš bez obzira na rezultat naše opklade?“

„Vidi kako se brzo povlačiš!“ rekao je. „Pre samo trenutak kipela si od sigurnosti u skoru pobedu. A sada praviš rezervni plan?“

„Ne budi blesav. Ja ću pobediti. Tu nema sumnje. Ali sada, kada sam te zamislila kao Beduina, uradiću sve što je potrebno da ta vizija postane stvarnost.“

„Danima nisam video tako stvaran osmeh na tvom licu“, rekao je. „Nedostajao mi je.“

„Predlažem da odemo na drugo bračno putovanje, kada završimo ovde. Tri meseca, najmanje, negde gde nas niko neće naći i gde nema nikakve šanse da se upetljamo u neku intrigu osim onih koje su nezaobilazne kada u zapadnoj zemlji tražiš beduinsku odeću.“

„Gde bi volela da ideš?“

„Iznenadi me“, rekla sam pogledavši ga u oči. „Bezuslovno ti verujem.“ Stigli smo kasnije nego što sam očekivala, pa smo unajmili kočiju da nas odveze do dokova. Moj preduzimljivi suprug je iskoristio tiho okruženje, pa me je, kada su se vrata zatvorila, razonodio na najprijatniji način, temeljno mi popravivši raspoloženje, bar na površini. Ali povremeno, površan podsticaj može se preneti na nešto dublje, a u ovom slučaju, dao mi je samouverenosti da se pozabavim zadacima koji su preostali. Rastali smo se u Peri i svako je krenuo na svoj sastanak.

Rokselana me je čekala u dvorištu uređenom u stilu engleskog vrta: redovi uredno obrezanih šimšira oivičavali su staze posute šljunkom, jarko cveće provirivalo je u talasima. Sele smo na kamenu klupu, jedna pored druge, u tišini. Nadala sam se da će ona, ako budem čekala da sama progovori, odlučiti da mi otkrije neku važnu tajnu. Možda je to izgledalo kao razumna taktika, ali nije dala nikakve rezultate.

„Drago mi je da te vidim“, rekla sam.

„Ima li ikakve nade da ću biti oslobođena iz ovog čistilišta?“

„Možemo li iskreno da razgovaramo?“ pitala sam. Nadala sam se da ćemo razgovarati o Kejden pre nego što se vratimo na ovu temu, ali donekle je bilo pravo da se prvo pozabavimo njenim pitanjem.

„Nadam se. *Razum je čoveku kao Bog svetu*.“

„Akvinski, pretpostavljam?“ pitala sam, a ona je klimnula. „Možda ti se neće dopasti ono što ću ti reći. Mnogo sam razmišljala o ovome i tvoje opcije za odlazak su ograničene. Ako ne želiš da se udaš za nekoga koga sultan smatra odgovarajućim...“

„To neću prihvatiti“, rekla je.

„Poštujem tvoje stanovište. Međutim, preostaje nam samo neverovatno rizična alternativa.“

„Hoću da pobegnem.“ Toliko mi se približila da sam mogla da osetim njen dah na obrazu.

„Ako te uhvate...“

„Odlično znam šta će se desiti ako me uhvate. Misliš da nisam razmišljala o tome? Sve zemaljske kazne nisu ništa u poređenju sa prokletstvom.“

„Da, naravno“, rekla sam. „Ali to ne smeš shvatati olako. A pre nego što budemo mogle detaljnije da pričamo o tome, moramo da se pozabavimo još jednom temom. Kako sam razumela, jedna žena iz harema se sastajala sa Englezom u vrtovima palate. Znaš li išta o

tome?“

„Jednom Englezu ne bi trebalo da je dozvoljeno da razgovara ni sa kim iz harema“, rekla je, a njena koža boje slonovače izgubila je svoju kremastu toplinu.

„Pretpostavljam da je Džemal omogućavao sastanke.“

„On nikada ne bi pustio muškarca unutra.“

„Nisi u pravu, Rokselana“, rekla sam. „Radio je to. Imam pisma koja to dokazuju. Vidim da nešto znaš. Koga pokušavaš da zaštitiš?“

„Nikoga.“ Pogledala me je. „U haremu nema nikoga koga bih želela da štitim.“

„Ovo je ozbiljno, Rokselana“, rekla sam. „Dvoje ljudi je mrtvo. Šta ako ubica ponovo napadne?“

„Ne misliš valjda da je ista osoba ubila i Bezime i Kejden?“

„Mislim da je to veoma verovatno“, rekla sam.

„To je nemoguće. Niko ne može da uđe u oba harema.“

„Džemal može.“

„Džemal nije ubica“, rekla je.

„Sigurna si?“

„Korumpiran je kao i svi, ali nikada ne bi naudio nijednoj od nas.“

„Kako je korumpiran?“

„O, ništa ozbiljno. Uvek je voljan da pomogne ako ga zamolimo – donosi knjige, slatkiše, organizuje zabave.“

„Da li je išta od toga zabranjeno?“

„Ne, ali on ima načine da stvari ubrza. Tačnije, uradi to ako mu se isplati.“

„Prima mito?“

Slegla je ramenima. „Zašto da ne? Ovde je zamorno. Dosada na čudan način utiče na ljude. Naučile smo da smišljamo spletke da ne bismo poludele od dosade.“

„Kakve spletke?“ pitala sam.

„Ništa opasno u smislu u kojem bi ti očekivala. To su gluposti. Beznačajne, ali zabavne. Neću ih sad nabrajati – to ne bi bilo ništa više od zaludnog ogovaranja.“

Način na koji je stegla vilicu govorio mi je da nije sve baš bilo tako nevažno. Promenila sam pravac mojih pitanja. „Pričaj mi ponovo o noći kada si pronašla Kejdenino telo. Želim da znam sve detalje.“

„Već znaš. Izašla sam napolje da prošetam – bilo je prelepo veče. Dvorište u kojem je ubijena uvek mi je bilo omiljeno. Kad god mogu, tamo uveče izgovaram molitve. Otišla sam pravo tamo i samo što se nisam saplela o nju. Bilo je užasno.“

„Da li si nešto čula dok si prilazila?“

„Baš ništa.“

„Niko nije razgovarao? Nisi čula korake ili nekoga da trči?“

„Živo se sećam da je bilo iznenađujuće tiho.“

„Jesi li dodirnula njeno telo?“

„Naravno da ne!“

„Čak ni da bi proverila da li je živa?“

„Ne. Da li je trebalo? Bila sam van pameti od straha i otrčala sam po pomoć bez razmišljanja.“

Ponovo sam zamislila scenu koju smo Kolin i ja zatekli. Kejdenino telo je ležalo ničice, a s obzirom na atmosferu u kojoj smo ga pronašli, nakon što smo čuli Rokselanino vrištanje, priznajem da sam pretpostavila da je mrtva. Ali, da sam je ja našla na nekom mirnom mestu, pomislila bih da se onesvestila ili da joj je pozlilo i okrenula bih je da proverim.

Rokselana je pomerila vilicu. „U svakom slučaju, grozna modrica na njenom vratu bila je sasvim neprirodna. Odmah sam znala da nešto nije u redu."

Sada sam znala da laže. Možda je loše pamtila, ali u to nisam verovala. Niko nije mogao da vidi modrice, a da je prvo nije okrenuo, a Perestu je odvela Rokselanu pre nego što je ser Ričard dodirnuo telo. Kejdenina duga kosa prekrivala joj je vrat sve dok je njen otac nije sklonio, a čak i tada nije bilo vidljivih znakova. Modrice su uglavnom bile napred i sa strane.

„Jesi li čula šta smo Perestu i ja pronašle u Kejdeninoj sobi?" pitala sam.

„Bila si u njenoj sobi?" Sada je živnula. Zabacila je ramena unazad, čak je stegla pesnice, a zenice su joj se skupile. „To te iznenađuje?"

„Nisam razmišljala o tome." Zatvorila je oči i stegla usne. „Da li je tamo bilo nečeg zanimljivog?"

„Zapravo – jeste. Hoćeš da mi kažeš da se o tome nije tračarilo u haremu?"

„Svi su već prošli kroz njenu sobu – nije bilo smisla ostaviti njenu odeću da propada."

„Tamo je bilo još dosta odeće." Pažljivo sam posmatrala njeno lice. „Mislim da želiš da poverujem da ti je svejedno zbog njene smrti. Ali istina je da te je ona uplašila. Zašto?"

„Šta si pronašla?"

„Beleške. Sitnice."

„Kakve beleške?" pitala je.

„Sigurna sam da ti meni možeš da kažeš."

„Zašto to misliš?"

„Jer izgledaš zabrinuto", rekla sam. „Da li je ona znala da želiš da napustiš harem?"

„Niko to ne zna."

„Čak ni Džemal?" Zastala je. „Naravno da ne."

„Jesi li sigurna?"

„Potpuno", rekla je. „Čega je još bilo u Kejdeninoj sobi. Rekla si sitnice?"

„Da. Neki divan nakit koji izgleda nije pripadao njoj." Sva boja nestala je s njenog lica, usne su joj bile gotovo modre. „Čiji je bio?"

„To pokušavam da utvrdim."

„Ja... ja... ne mogu više da pričam o tome." Ustala je, prešla nekoliko koraka, a onda se vratila i stala ispred mene. „Neke tajne su previše opasne da bi se njima igralo."

Nakon tog razgovora, potražila sam Džemala. Na moju sreću, vratio se u Jildiz, pa nisam morala ponovo da prelazim čitav grad. Seli smo u drugo dvorište, na suprotnoj strani poseda u odnosu na ono u kojem sam razgovarala sa Rokselanom, puno još neprocvalih ruža i ljiljana čiji je miris ispunjavao vazduh slatkoćom.

„Ovde nas ne mogu čuti", rekao je Džemal stojeći blizu mene, tačno ispred visoke fontane u središtu vrta.

„Voda, da", rekla sam. „Podseća me na Topkapi."

„Moram da razgovaram s vama. Tako kaže sultan." Napućio je svoje pune usne.

„To mi se ne dopada."

„Zašto ne?"

„Ne razumete naš način života."

„Ali odlično razumem da su dve žene ubijene u palati i uverena sam da se ni u čijem načinu života to ne smatra prihvatljivim. Živo me zanima tvoj odnos sa Rokselanom..."

„Odnos?" Videla sam kako mu maska pada preko očiju. „Čudan izbor reči."

„Ne mogu reći da se slažem", rekla sam. „Mislim da si blisko povezan s njom na način koji bi ti mogao napraviti neprilike kod sultana."

Duboko je udahnuo, zadržao vazduh, a potom se okrenuo od mene. „Plašim se da vam danas ne mogu nikako pomoći, ledi Emili. Naravno, obavestiću sultana da mi je izuzetno žao što nisam bio od veće koristi."

„Ne radi to."

„Ništa vi ne znate."

„Šta je sa Bezime? Želiš li pravdu za nju? Zar nije ona upriličila da se vratiš ovamo? Zar nije bila tvoj zaštitnik?" Nisam želela da ode i nadala sam se da će stati zbog nekog ili zbog svih mojih brzih pitanja. Međutim, nisam bila te sreće. Zurio je u mene pre nego što je otišao odmahujući glavom.

„Nikakvo dobro neće proizaći iz puta kojim ideš."

Njegove reči su me pogodile, tako je dobro oponašao Bezimeine. Prošla sam pored sultanove radionice dok sam izlazila sa poseda palate. Bio je u njoj. Mogla sam da čujem zvuk njegovog rendeta kroz prozor, ali nisam zastala da razgovaram sa njim, već sam nastavila dalje razmišljajući o njegovom položaju. Kada nije bio ljut, Abdul Hamid je bio otmen, izuzetno uljudan, kulturan, zapadnjački i prosvećen kada je u pitanju bilo obrazovanje, naročito za žene. Voleo je muziku, pisao je poeziju, čak je napisao i operu. Kako je neko mogao da pomiri sve to sa mnoštvom žena, konkubina, robova i osakaćenih čuvara?

Bilo je neke mudrosti u onome što je Džemal rekao. Ja nisam razumela ovaj način života. I mada nisam sumnjala u svoju sposobnost da rešim ubistva, pitala sam se šta sam previdela zbog svog neznanja i naivnosti. Najvažnije je da prepoznam ograničenja koja sam donela sa sobom. S tim na umu, vrativši se u jaliju, ponovo sam sela s pismima koja sam pronašla uz Bezimeino telo, zamišljajući da sam ja konkubina koja ih je primila. Da sam ja žena zaljubljena u muškarca koji je za mene zabranjen, nekoga ko je voleći mene dovodio sebe u opasnost, neko ko nije mogao ni da adresuje ni da potpiše svoje izjave. Kada sam ih pročitala na taj način, pisma su postala daleko manje romantična nego što su delovala na prvi pogled. Nežnost je bila srceparajuća, od žudnje me je zabolela duša.

Kada sam završila, pažljivo sam ih složila i spustila u mali odeljak u jednom mom koferu. Bilo je pogrešno ostaviti na otvorenom tako intimne misli, a već sam znala sve što je trebalo da znam o njima. Neko, najverovatnije Bendžamin, napisao ih je za Kejden. Ko god da je u haremu otkrio njihovo koketiranje – bila je to previše lakomislena reč za dubinu emocija koje su delili – stavio je tačku na to ućutkavši zauvek neposlušnu konkubinu. U trenutku mi se jedna osoba javila kao najverovatniji kandidat: evnuh koji je imao previše informacija i koji je sebi pridavao veliku važnost.

18.

„Moraš da budeš potpuno iskren sa mnom, Bendžamine“, rekla sam kada sam se ponovo našla naspram njega u Alijevom restoranu u blizini Začinskog bazara, ovaj put sa prepunim tanjirima iskenderskih kebaba ispred nas. Provukla sam zalogaj piletine kroz gust sos od jogurta dok sam govorila. „Komplikacije tvoje situacije su mi sada jasnije i hoću da ti pomognem. Razumem koliko ti je sve ovo užasno, naročito pošto sam saznala ono što sam saznala posle Bezimeine smrti. Pisma su bila kod nje.“

„Koja pisma?“ Svaki milimetar njegovog tela je potonuo.

„Ona koja si ti napisao. Ljubavna pisma.“

„Ne. To je nemoguće.“

„Ona je odgajala Kejden. Bile su vrlo bliske. Možda ih je dala njoj da ih čuva“, rekla sam.

„Nema nikakvih dokaza za to. Nikakvih.“ Otkinuo je komad hleba i natopio ga sosom iz njegovog tanjira, s lažnom nonšalantnošću.

„Ali ne poričeš?“ pitala sam. „Nema potrebe da je i dalje štitiš, Bendžamine.“

‚Ja nikada...“

„Nisi znao ko je ona bila. Kako si mogao i da naslutiš istinu?“

„Istinu? Šta ti znaš o istini?“

„Niko ne može da te krivi“, rekla sam. „Ali sada je presudno da nastavimo dalje i pronađemo osobu koja je odgovorna za njenu smrt. Džemal je isporučivao pisma za tebe, zar ne?“

Zatvorio je oči. „Da.“

„A upoznali ste se kada se brod prevrnuo?“

„Da.“ Njegov promukli glas je drhtao.

„Kako si ga ubedio...“

„Podmitio sam ga, ledi Emili. Dobro sam platio za to – ne samo u novcu, budite uvereni. Moja savest je platila poveliku cenu.“

„Sav onaj nakit. Trebalo je da finansira vaš beg?“

„Pomogao bi.“

„Pomozi mi da razumem kako se sve odvijalo. Svi kažu – oprosti ako ovo zvuči okrutno – da je Kejden očajnički želela da postane sultanova miljenica. Govorka se o političkim nemirima, ima glasina o tome da Murat planira prevrat. Da li je Kejden pokušavala da se zbliži sa sultanom da bi sprovela neku zaveru? Ili je samo radila sve što je mogla da bi prikrila svoje prave namere? Osiguravala se da niko ne posumnja da planira beg iz harema?“

„Ne znam ništa o politici“, rekao je.

„Znaš li kako je došla do nakita?“

„Kejden?“, pitao je. „Ukrala ga je.“

„Oprosti. Znam da je ovo bolno. Činjenica da ti je bila sestra...“ Zurio je u mene, mirnog pogleda. „Nemaš pojma.“

„Pravda če biti zadovoljena.“

„Ne vidim smisao u tome. Ja samo želim da odem odavde što dalje mogu.“

„Još planiraš da odeš?“

„Ne znam“, rekao je. „Ne mogu da napustim oca, zar ne?“

„Ne deluje dobro.“

„Nije dobro i ne verujem da če biti bolje sve dok ne odemo iz Konstantinopolja. Ovde za njega nema više ničeg osim još jada.“

„Misliš da mu neće vratiti mesto u ambasadi?“ pitala sam.

„Da li si razgovarala s njim u skorije vreme? Jedva da je razuman i jedva stoji na nogama. Potpuno se raspada.“

„Gde biste otišli? U Italiju?“

„Italiju?“ Obrve su mu se podigle sve do kose. „Ne. Ne bih želeo da idem tamo. Možda u Francusku. Ali mom ocu je mesto u Engleskoj.“

„Mislila sam...“ Zastala sam presećajući se razgovora koji smo vodili tokom naše prethodne posete Alijevom restoranu. Sigurna sam da je rekao da je prihvatio posao na iskopini u Italiji. Razgovarali smo o njegovom zanimanju za sve rimske stvari.

„Francuska. Da. Imam dobru prijateljicu u Parizu. Povezaću te s njom.“

„Hvala“, rekao je. „Bio bih ti zahvalan. Ali ne još. Ne želim da ga uzbuđujem. Neće biti lako da ga ubedim da ode, naročito pošto je ovde sahranio moju sestru. Bolje da sve uredim i predstavim mu *kao fait accompli.*“

„Šta misliš, koliko će ti vremena trebati?“, pitala sam.

Njegov izraz lica se promenio, oči su mu se razvedrile, boja se vratila na njegovo lice – ali u svemu tome primećivao se nagoveštaj napora, napetost u crtama njegovog lica, kao da se previše trudio. „Nema potrebe da žurim, valjda. Iako bih želeo odmah da odem, sigurno bih zažalio ako ne bih sve pažljivo organizovao. Da li si još gladna? Alijeva baklava nema premca.“

Bendžamin nije preterao kada je govorio o baklavi i toliko sam se najela da nisam mogla da popijem ni šolju čaja kada sam se našla s Margaret na terasi hotela *Mizeris* tog popodneva.

„Baš bih volela da upoznam sultana“, rekla je Margaret, razmazujući buter po hlebu. „Gospodara saraja. Osobu koja je hiljadama godina inspirisala romantične snove nebrojene gospode sa zapada.“

„Pa. Ne baš Abdul Hamid lično“, rekla sam. „Njemu nije više od pedeset.“

„Savršeno ti je jasno na šta sam mislila.“

„Jeste. Samo bih volela da želi da ispuni romantične snove ili, bolje rečeno, religijske snove jedne od svojih konkubina.“

„Ali Rokselana ne želi da se uda, zar ne?“

„Da. Hoće da joj pomognemo da pobegne.“

„Da li je to uopšte moguće?“ pitala je Margaret.

„Ne znam“, rekla sam. „Ako jeste, vrlo je rizično. Ne može da izađe iz palate – morali bismo da podmitimo čuvare koji bi se sigurno okrenuli protiv nas.“

„A da joj pomognemo da se iskrade kada ne bude u palati? Videla sam grupu konkubina na izletu uz Zlatni rog“, rekla je Margaret.

„Koliko je čuvara bilo sa njima?“, pitala sam.

„Više nego što sam mogla da izbrojim.“

„Kolinu se ovo ne bi dopalo“, rekla sam. „A u najmanju ruku bi bilo teško. Ako bi otišla na

izlet i na neki dozvoljen način se odvojila od grupe – ne znam na koji – ako bi mogla da izađe iz zgrade...“

„Mogla bi da iskoči kroz prozor“, rekla je Margaret.

„I obuče običnu odeću i običan veo“, rekla sam. „Ali čim bi čuvari shvatili da je nema, prevrnuli bi grad da je nađu.“

„I uhvatili bi je.“

Misli su mi letele. „Zbog toga bi“, rekla sam kezeći se, „ ona laganim korakom odšetala do najbliže čajdžinice i tamo sela, nezabrinuta nikakvim komešanjem, i čitala roman. Nikada je ne bi primetili.“

„Ti si genije, znaš“, rekla je Margaret. „Moramo pronaći način da se to uradi.“

„Ali ovakvo nešto prosto ne može da organizuje neko ko je toliko povezan sa našom vladom – a moja odluka da radim s Kolinom smestila te je u taj logor.“ Namrštila sam se. „Ne treba mi diplomatski incident tokom prvog zadatka.“

„I zbog toga treba biti izuzetno pažljiv.“

„Grozno utičeš na mene.“

„Na najgori način. Ali, ovo je moguće izvesti. I pomisli i na rezultat, Emili – oslobodićemo ženu koja je zarobljena da bi zadovoljila niske potrebe čoveka koji je nimalo ne poštuje!“

„Rizik je ogroman. Šta ako je uhvate i pogube? I šta bi bilo s Kobnom? I nama?“

„Volela bih da postoji jednostavniji način“, rekla je Margaret. „Tvrdoglava je. Mogla bi ispuniti svoje obaveze i prema njoj i prema kruni ako bi uspela da upriličiš odgovarajući brak. Iz toga bi lako mogla sama da se izvuče – čak i kad bi morala da traži razvod, što ovde, kako sam čula, nije nečuveno.“

„Samo bih je prebacila od jednog gospodara do drugog“, rekla sam. „Da li bi ti pristala da to uradim za tebe?“

„Ne, ali...“

„Ali šta? Da li bi trebalo da pati jer je rođena u drugačijem društvu? I kakav je naš moral ako se ne umešamo? Kako mogu pristati da stojim po strani kada vidim da je neko primoran da živi u nepravdi i strahu od smrtnog greha?“

„Ona živi kvalitetnije od većine stanovnika Engleske“, rekla je Margaret. „Znam da to ne čini njen položaj ispravnim, ali...“

„Znači, ona ne zaslužuje pomoć? Jer uz okolnosti dolazi i izvesna količina komfora? Kako mogu da tražim od mog muža da me tretira kao sebi ravnu, da me ceni jednako kao i gospodu u našem društvu, ako dopuštam da se druge žene iskorišćavaju na najodvratniji način?“

„Istina je da harem ne zvuči ni upola tako loše“, rekla je Margaret. „Ali, ako ga Rokselana ne želi, ne bi trebalo da bude primorana da ostane.“

„Ne. Ne bi.“ Protrljala sam čelo. „Moramo pronaći način, Margaret. Ako je tamo ostavimo, bićemo saučesnice njenih tlačitelja. Zapravo, gore smo od njih, ako ne radimo ništa u situaciji za koju znamo da nije ispravna.“

19.

Dva dana kasnije otišla sam u Jildiz sa osmišljenim osnovama zavere. Rokselana je pala na tlo pred moje noge, zagnjurila lice u šake, a radosne molitve potekle su sa njenih usana kada sam joj ispričala šta smo Margaret i ja smislile.

„Shvataš koliko će to biti rizično?“, pitala sam, podižući je na noge pre nego što sam sela na klupu ispred fontane. U sebi sam pohvalila Turke, jer su predano postavljali tekuću vodu na svakom koraku kako bi sprečili prisluškivanje. Pre ovog putovanja, nikada nisam ni pomišljala koliko bi to moglo biti korisno i pitala sam se da li bi možda trebalo da i ja prihvatim tu praksu na našem imanju na selu.

„Za mene nema gore sudbine od ostanka ovde i kockanja sa mojom besmrtnom dušom“, rekla je. „Tri stvari su neophodne za spasenje čoveka: da zna u šta bi trebalo da veruje; da zna šta bi trebalo da želi; i da zna šta bi trebalo da radi.“

„Ovo nije romantična budalaština. Nećemo se zavaliti u naslone kada zavesa padne i dobro se isplakati pre nego što odemo kući u udoban krevet.“

„Savršeno mi je jasno koliki je ulog. Nijedna kazna na zemaljskoj kugli ne može da se poredi s patnjama koje ću podnositi čitavu večnost.“ Njena religijska strast svakako je bila snažna.

„Odluku da ti pomognem nisam olako donela“, rekla sam. „Ne verujem ti sasvim, Rokselana. Ni na sekund nisam poverovala da si bila iskrena prema meni.“

„Rekla sam ti sve što sam mogla.“

„Nisam ubeđena. Ali, pomoći ću ti bez obzira na to jer u principu ne verujem da je pravo ikoga držati kao roba. To je varvarski.“

„Hvala ti“, rekla je. „Ne mogu ni da iskažem svoju zahvalnost. Nemaš pojma kako mi je ovde. Moram da krijem čak i moje molitve.“

„Žao mi je. Žao mi je jer si bila podvrgnuta svemu tome.“ Pogledi su nam se susreli.

„Ipak, nadam se da nećeš oklevati ako postoji išta drugo što mi možeš reći o Kejdeninoj smrti. Radim na tome da te oslobodim. Nemoj uskratiti to isto nevinom čoveku.“

„Još nema dokaza protiv čuvara? Nije se javio nijedan svedok?“

„Ne.“

„Onda će ga pustiti. Čak i da bude suđenja.“

„Ne mora da znači“, rekla sam.

„Molim te, uradi pravu stvar. Ako postoji nešto što znaš, moraš mi reći.“

„Nema ničeg više. Volela bih da ima.“

„I ja.“ Nisam joj verovala, ali znala sam da nema načina da silom isteram istinu iz nje. Bila je uplašena i slaba i zaslužila je moju pomoć uprkos svojim manama. „Koliko ti je teško da organizuješ izlazak u grad?“

„To nije nikakav problem.“

„Koliko se često ide na takve izlete?“ pitala sam.

„Otprilike svake nedelje.“

„Kada dođe vreme, nemoj sama planirati izlazak. Pođi na predlog nekog drugog i javi mi

detalje što je pre moguće. Nadalje ću ja sve organizovati."

„Naći ćeš mi odgovarajuću odeću?"

„Da, a što se tiče rasporeda svega, mislim da je najbolje da..."

„Ledi Emili Hargrejvs?" Glas, pun siline, došao je sa ulaza u dvorište. „Sultan vas je pozvao. Krenućete smesta."

Rokselana me je pogledala panično i zgrabila mi ruku tako čvrsto da sam se uplašila da će je smrviti. „To je kizlar-aga", rekla je. „Glavni nadzornik crnih evnuha. Sigurno se ništa dobro ne dešava. Trebalo je da sam već pobegla."

„Ne paniči. Nikako ne može znati o čemu smo razgovarale."

„Kako je znao da smo ovde?"

„Nema baš mnogo mesta na kojima bi me tražio, draga", rekla sam. „Glavu gore i trudi se da izgledaš kao da ti je dosadno. Idem kod njega. Ti ne treba da se mešaš."

„I ti, Rokselana. Perestu hoće odmah da te vidi."

Uplašeno je ustala, a onda me držala za ruku dok smo ka palati išle za kizlar-agom, veličanstvenim koliko je to bilo moguće za jednog evnuha – visokim, elegantnog držanja i ponosnih crta lica. Razdvojile smo se kada smo stigle do ulaza u harem. Sultan me je, izgleda, čekao u javnom odeljku Jildiza. Prolazili smo kroz dugačke uske hodnike, klaustrofobične od kitnjastih ukrasa: ogromnih porcelanskih urni s jedne strane, redova kristalnih svećnjaka s druge, koji su se protezali od poda maltene do tavanice, a njihova teška postolja pružala su se gotovo do ivice staze u sredini hodnika. Prošavši kroz par vrata sa umecima, stigli smo do prostorije za prijem kakva bi se mogla naći u bilo kojoj aristokratskoj rezidenciji u zapadnoj Evropi. Teške zavese visile su na visokim prozorima, svila je pokrivala zidove, a nameštaj je bio savršeno običan. Sofe presvučene plišem stajale su uz trpezarijske stolice s pozlaćenim naslonima za ruke, a u sredini odaje bila je kružna sofa u čijem je centru bio još jedan ogroman svećnjak. Na njoj je sedeo Abdul Hamid.

„Nemam dobre vesti", rekao je. „Ali, smatrao sam da treba odmah da budete obavešteni. Kejdenin ubica je otkriven. Naredio sam da ga uhapse i očekujem da u roku od jednog sata bude priveden."

„Ko je to? Kako..."

„Jedan Englez. Bendžamin Sent Kler, sin čoveka kojeg sam ugostio ovde – čoveka kog poznajete."

„Da, ser Ričarda." Gotovo da nisam mogla da govorim. „Malo je reći da sam zaprepašćena. Kako ste došli do tog zaključka?"

„Jedan od evnuha je progovorio. Video je gospodina Sent Klera kako beži iz pravca dvorišta i krenuo je za njim, ali nije mogao da ga uhvati. Kada je čuo Rokselanine vriske, odustao je od potere, plašeći se da ju je uljez napastvovao."

„I siguran je da je to bio Ben... gospodin Sent Kler?"

„Prepoznao ga od ranijeg susreta."

„On je bio u haremu? Kako je to moguće?"

„Ne, ništa slično. To nije moguće. Desila se nezgoda na izletu brodom. Gospodin Sent Kler je pomagao prilikom spasavanja i dugo je razgovarao sa Džemalom kada se situacija sredila."

„Zašto je toliko dugo čekao da to prijavi?"

„Plašio se da će Sent Kler napasti njega. Ne razumem kako se išta od toga dogodilo. Mogu samo pretpostaviti da se razvila neka vrsta veze između tog mladića i Kejden – i ona je bila među spašenima.“

„To je razumljivo.“

„To je neprihvatljivo. Ali dokazuje da je on slabog karaktera.“

„Džemal ga nije zaista video u dvorištu“, rekla sam. „Rekli ste da ga je video kako trči blizu dvorišta. Kako možemo biti sigurni da ju je gospodin Sent Kler ubio?“

„Pronašao je ovo blizu njenog tela.“

I pre nego što mi je dodao taj predmet, znala sam šta je u pitanju: krst koji mi je dao gospodin Satklif, Bendžaminov krst. Od pogleda na njega zavrtelo mi se u glavi. Naravno. Uzet je onda kada mi je ukraden nakit. Bila sam toliko uznemirena da sam to smatrala samo još jednom slučajnošću u moru drugih. Činilo se da nema nikakve veze između krađe i Kejdenine smrti.

Dok sam razmišljala o onome što je par nameravao da uradi u noći ubistva, vratile su mi se slike nakita ušivenog u Kejdeninu haljinu. Ako je planirala da pobegne, sigurno bi nosila tu haljinu. Ali, ako se predomislila i to rekla Bendžaminu tek kada je stigao da joj pomogne da nestane, ne bi je nosila. Njegova reakcija na te vesti mogla je biti nasilna. I iako nisam želela da verujem da je sposoban za ubistvo, odlično sam znala da su očajni ljudi spremni na užasavajuće stvari.

„Ja... ne znam šta da kažem“, rekla sam odugovlačeći. „Prosto ne mogu da poverujem u to.“

„Kao ni ja, ledi Emili. Moram da otkrijem kako je taj kriminalac uspeo da dođe do mog harema. Počinjem da se pitam da li ova palata pruža ikakvu bezbednost.“ Čelo mu se naboralo. „A mislim i da vam dugujem neku vrstu izvinjenja. Da vas nisam zaustavio u vašoj istrazi, iako je to bilo samo privremeno, možda bismo ovo saznali ranije.“

„Hvala vam, vaše veličanstvo“, rekla sam. „Da li mislite da postoji neka veza sa Bezimeinom smrću?“

„Ne sumnjam u to“, rekao je. „Ne verujem da imamo dvojicu ubica koji vršljaju po mojoj palati. Ne mogu da oprostim sebi što nisam učinio nešto više da bih to sprečio.“

„Ne budite tako strogi prema sebi“, rekla sam. „Svi mi donosimo najbolje moguće odluke u datom trenutku. I ja bih volela da sam mogla da učinim nešto.“

„Sigurno je znao da je imala pisma koja ste pronašli kod nje“, rekao je. „I ubio je u uzaludnom pokušaju da dođe do njih kako njegovi gresi ne bi bili otkriveni. Žalim što sam je tako isekao iz mog života. Trebalo je bolje da je slušam.“

„Znala je da je volite.“

„Nisam obraćao pažnju kada mi je rekla da joj se pretilo.“

„Ne prekorevajte sebe“, rekla sam. „Sada se samo možete pobrinuti da njen ubica bude doveden pred lice pravde. Mogu li da razgovaram sa gospodinom Sent Klerom kada bude priveden?“

„To nije potrebno.“

„Želim da budem sigurna da...“

„Nema nikakve sumnje u njegovu krivicu.“

„Ali šta je sa Bezimeinom smrću? Nema dokaza koji njega okrivljuju. Ne možemo dokazati

da je znao da su pisma kod nje.“

Klimnuo je, a zadovoljstvo mu je kiptelo iz očiju. „Mislite da ga možete ubediti da prizna?“

To nije bilo ni blizu onoga što sam imala na umu – bar ne u smislu koji je njemu bio na pameti. Želela sam da saznam istinu, bez obzira na rezultat. Ako Bendžamin jeste kriv, prihvatiću to, ali ako nije, moj zadatak će biti da dokažem njegovu nevinost. Zasad nisam mogla da poverujem u izvesnost njegove krivice. Telo je počelo da me boli, u glavi mi je bubnjalo, vrtoglavica me je obuzimala, a usta su mi se osušila.

„Razgovor bi se isplatio“, rekla sam.

„Da, to mogu da dozvolim.“

„Hvala vam.“

„Moram da znam“, rekao je, prekrstivši ruke i pritisnuvši ih čvrsto uz grudi.

„Moram da znam šta se desilo Bezime.“

Začuli su se koraci u hodniku i kizlar-aga je otvorio vrata Kolinu koji je zakoračio unapred i duboko se naklonio sultanu pre nego što je došao do mene i poljubio mi ruku.

„Bendžamin je otišao“, rekao je. „Uzeo je svu svoju opremu za logorovanje i nestao.“

20.

„U lošem je stanju“, rekla je Margaret dočekavši nas na vratima ser Ričardove kuće u Peri. „Doktor mu je dao sedativ. Nije bilo druge mogućnosti.“

Zagrlila sam je. „Ne znam šta bih radila da nisi ovde.“

„Ne bi morala da brineš, jer sam bila potpuno neupotrebljiva kada sam ugledala moje prvo telo.“

„Tvoje prvo?“ pitala sam. „Znači da se nisi potpuno odrekla ovog posla?“

„Ne potpuno. Ali ne bih mogla da se njime bavim kao ti. Nemam tu snagu, a i onako bi gospodin Majkls bi bio previše užasnut. Znaš, on mi je veoma drag i ne bih želela da ga oteram u ranu smrt.“

„Odlična politika prema bračnom drugu“, rekao je Kolin, sagnuvši se da je poljubi u oba obraza. „Gde ti je pratilja? Moram reći da ne obavlja baš najbolje svoj posao motrenja na tebe.“

„U hotelu je. Dobila je nervni slom čim je čula za Bendžamina.“

„Sigurna sam ne zato što se uplašila da je nepravedno optužen, već zato što si se ti družila sa njegovim ocem“, rekla sam.

„Upravo tako.“

„Razgovarao sam sa ambasadorom“, rekao je Kolin. „Ako Bendžamina pronađu i sude mu, pristaće da bude njegov diplomatski zastupnik na sudu.“

„Da li veruje da je on nevin?“ pitala je Margaret.

„Čisto sumnjam“, rekao je Kolin. „Ali bez obzira na to, važno je da mu naša vlada obezbedi najbolju moguću podršku. U slučaju da ga proglase krivim, biće manja verovatnoća da se suđenje smatra nepoštenim.“

„Misliš da će ga proglasiti krivim?“, pitala sam.

„Ne vidim kako bi se moglo desiti išta drugo“, rekao je.

„Ali ti ne veruješ da je on ubio svoju sestru?“ Nije mi se dopadao pogled u njegovim očima – poluodlučan, poluupitan.

„Plašim se da verujem“, rekao je. „I nemoj – Emili, poznajem te – nemoj ovo shvatati kao izazov. Nema potrebe da kreneš u pohod da bi dokazala njegovu nevinost.“

„Kako možeš to da kažeš?“, pitala sam. „Sultan ima Bendžaminov krst koji je bio u mom nakitu. Ko god da ga je ukrao mogao je i da ga podmetne kao dokaz.“

„Priznajem da se ne uklapa sve najbolje, ali činjenica je da ga je svedok video na mestu ubistva. Nije imao legitiman razlog da bude tamo.“

„To ne znači da je ubio Kejden. Jesi li pronašao još nešto bitno u Bendžaminovoj sobi? Neku naznaku gde bi mogao otići?“

„Ništa“, rekao je. „Ali pokušaću da ga pronađem.“

„Kako?“ pitala sam.

„Na isti način na koji pronalazim svakoga“, rekao je. „Sada nemam vremena da objašnjavam. Kada se sve ovo završi, naučiću te.“

„Bolje bi ti bilo.“

„Biće ti teško da dođeš do mene kada odem – prolaziću kroz nerazvijena područja u kojima

nema telegrafa. Nemoj da brineš ako ne dobiješ nikakve vesti od mene.“

„Čuvaj se“, rekla sam sa strahom i oklevanjem.

„I ti“, rekao je uzevši me u ruke. „Verujem da su male šanse da je neko drugi odgovoran za Kejdeninu smrt. Ali možda grešim, a ako je tako, nemam pojma šta će biti s tobom dok ja nisam tu. Pazi da ne dođeš u nepotrebnu opasnost.“

S tim rečima nas je napustio i vratio se u jaliju da se spremi za put. Osećala sam se praznije nego ikada pre u životu.

„Jesi li dobro?“ Margaret je utonula u sofu pored mene. „Lice ti je sivo.“

„Brinem“, rekla sam.

„Naravno da brineš. I on brine. Ne znam da li sam ikada videla tako ojađenog čoveka. Imaš li ikakvu predstavu koliko mu je teško da ti dopusti da se baviš ovakvim poslom? On može postati opasan bez trunke upozorenja i to ga sigurno muči.“

„Odlično znaš šta mislim o tome da meni neko *dopušta* da se bavim nečim.“

„O, to je užasno – znaš da se slažem s tobom. Ali, Emili, on bi imao svako pravo da te spreči u tome.“„A ipak to ne radi.“

Suze su mi ispunile oči i nisam uradila ništa da ih sprečim da poteku. „To mi znači više nego išta što bi mogao da uradi. To što me tretira kao jednaku, što mi je dao slobodu... ima li većeg znaka ljubavi i poverenja i svega dobrog?“

„A šta misliš o tome da mu nešto daš zauzvrat? Šta ako je njemu više od svega potrebno da se ti ponekad odrekneš svoje nezavisnosti?“

„Misliš ako sam...“

„Možda onda. Možda neki drugi put. Voliš li ga dovoljno da bi to učinila?“

„Volim“, rekla sam drhtavim glasom. „Ne zvučiš baš uverljivo.“

„Jer nisam uverena. Ne u to da ga volim, već u to da ću ikada morati da se odreknem moje slobode. Ne želim da verujem da će to ikada biti neophodno.“

„To je nerazumno“, rekla je Margaret.

„Nisam dostojna kao on.“

Zakolutala je očima. „Potpuno sam saosećala s tobom sve do te izjave. Sada znam da nisi ništa bolja od prosečne romantične budale. A ja mislila da si dubokoumna.“

Nasmejala sam se. To je opet bilo zbog nervoze, ali pomoglo mi je da se razrešim napetosti koja me je obuzimala. „Uspela si da me dovoljno razonodiš da mogu da se usredsredim na zadatak. Mislim da Meduzu treba da učinimo korisnom. Možeš li da je dovedeš ovamo?“

„Šališ se“, rekla je Margaret. Nisam odgovorila. „Ne šališ se.“

Trebalo joj je gotovo dva sata da ubedi svoju izuzetno nezadovoljnu pratilju da krene sa njom u kuću ser Ričarda. Skoro da sam izgubila svu nadu kada je Meduza, zapravo gospođica Evans, uletela u sobu. Za nekoliko minuta otkako je videla koliko je jadnom čoveku pomoć bila potrebna, počela je da organizuje domaćinstvo i naredila kuvaru da napravi supu. Pošto je to bilo sređeno, Margaret i ja smo krenule u Jildiz.

„Šta misliš, ko je uzeo krst?“, pitala je Margaret dok je naša kočija jurila ka palati.

„Ne znam. Misliš li da je Bendžamin ubio Kejden?“

„Ne“, rekla je Margaret bez trunke oklevanja. „Mislim da je to bio Džemal. Pokušala je da pobegne, a on bi imao probleme da je to uradila. Zato ju je zaustavio.“

„Ali, zašto je onda čekao do sad da išta kaže?"

„Na to pitanje nemam odgovor."

„Mislim da je zaljubljen u Rokselanu", rekla sam. „I mislim da je ona bila uplašena i ubedila ga da miruje kako njeni planovi za beg ne bi bili sprečeni."

„Bilo bi veće obezbeđenje u palati da je sultan znao šta je Kejden planirala?"

„Upravo tako", rekla sam.

„Sumnjaš na slugu?"

„Hajde da ne nagađamo. Više volim konkretne odgovore."

Džemal nas je ostavio da čekamo skoro tri četvrti sata pre nego što nam se pridružio u dvorištu u kojem je Kejden umrla. Želela sam da ga vidim u tom okruženju, da pogledam hoće li se njegovo ponašanje promeniti, da li će mu biti neprijatno što se ponovo nalazi na mestu ubistva.

„Odabrali ste nezgodan trenutak da se pojavite", rekao je sklopivši ruke i namestivši se ispred klupe na kojoj smo sedele. „Usred sam selidbe u veću sobu. Nagrada za moju službu sultanu."

„Baš imaš sreće", rekla sam. „Za koju se to uslugu dobija takva nadoknada?"

„Ne tiče vas se. Zašto ste ovde?" pitao je. „Nemamo više o čemu da razgovaramo."

„Oboje znamo da to nije tačno", rekla sam. „Kako si došao do krsta?"

„Našao sam ga u dvorištu."

„Ne, nisi."

„Naravno da jesam."

Uzdahnula sam. „Nisi ga našao u dvorištu."

„Ja mogu ovako celo popodne, ledi Emili. Zar nemate pametnija posla?"

„Ti, Džemale, ne ceniš naročito sopstveno vreme", rekla sam. „Ako si ga pronašao u dvorištu, to si uradio tek pošto si ga sam tamo postavio. U to nimalo ne sumnjam."

„A otkud to?"

„Znam da si ga dobio od našeg zajedničkog poznanika."

„Onda ne vidim zašto razgovarate sa mnom", rekao je. „Čini se da bi to pitanje trebalo sa njim da raščistite."

„Zašto gospodinu Sent Kleru smeštate ovaj zločin?"

„Smeštam mu?" Zabacio je glavu unazad. „Besmislica. Video sam šta sam video. U tome nema laži."

„A šta je s krstom?"

„Ponekad, ledi Emili, pravdi treba mala pomoć. To ne znači se ne služi istini."

„Kako možeš biti tako siguran da si u pravu?" pitala sam. „To mi je posao", rekao je.

„Ovaj razgovor je završen.

21.

Pošto smo završile s Džemalom – ili, bolje reći, pošto je on završio s nama – krenule smo u Topkapi. Htela sam da pretražim Bezimeine odaje i vidim da li nam je nešto promaklo u noći kada je umrla. Margaret je bila tiha dok je brod pristajao uz dok ispod rta Sarajburnu. „Moram priznati da nisam presrećna što se vraćam tamo“, rekla je.

Provukla sam ruku kroz njenu dok smo izlazile na obalu. „To je razumljivo. Ali se mora uraditi. Za Bezime. Neka ti bar mala uteha bude to što ovaj put dolazimo danju.“

„Ranije nikada ne bih pala u iskušenje da ti ponudim da svratim i obiđem Meduzu, ali kada si mi rekla gde idemo bila sam na korak od toga.“

„Drago mi je što nisi“, rekla sam. „Trebaš mi ovde.“

„Ja jesam korisna, znaš. Ali samo dok me držiš dalje od mrtvih tela. Nikako mi ne ulazi u glavu kako si preživela kada si onog anarhistu pronašla mrtvog u Beču.“

Kada sam se upetljala u istragu prethodne zime u Beču, otkrila sam telo čoveka koji je istovremeno bio i moj ljuti protivnik i moj saveznik i sumnjala sam da ću ikada uspeti da iz glave izbrišem sliku tamne bare krvi i nazubljenog reza preko njegovog vrata. „To je bilo odvratno iskustvo i promenilo me je na načine koji mi se ne dopadaju.“

„Nikada nisam mislila da ću ovo reći, ali na kraju ću prepustiti tebi avanturu, a ja ću se povući u miran, akademski život.“

„Ti i Ajvi možete da živite na susednim imanjima“, rekla sam.

„I svaka može imati po četrnaestoro dece. Božja volja.“ Pogledala me je. „Izvini.“

„Biće ona dobro“, rekla sam, ali znala sam da je moje reči nisu uverile ništa više nego što su uverile mene. Kako Ajvina trudnoća bude odmicala, to će se ona suočavati s većom opasnošću.

Stigle smo do kapije i ubrzo smo se našle u Bezimeinim sobama. Ponovo sam uživala u zabavi koju je posao donosio.

„Četrdeset soba“, rekla sam zakoračivši u trpezariju. „Odakle uopšte da počnemo?“

„Ja se uopšte ne bih mučila, ledi Emili.“ Perestu je stajala na suprotnom ulazu koji je vodio u Bezimeinu spavaću sobu. „Na opasnom si putu.“

„Zašto ste to rekli?“ pitala sam.

„Zar ti nije to veštica rekla? Ja znam sve o tome, naravno. Ne promiče mi ništa što se ovde dešava. Jildiz je moje carstvo, ali moram pratiti i pretnje koje bi mogle dopreti odavde. Evnusi su izvanredan izvor informacija. Tako dobro poznaju palatu. Znaju svaku nišu i pukotinu, svaki tajni prolaz.“

„Zašto ste ovde?“ Kičma mi je bila poput gume. Nešto u njenom pogledu – zlokobna odlučnost – uplašilo me je.

„Imam privatna posla.“

„Koja se tiču Bezime?“ pitala sam.

„Bila mi je suparnica“, rekla je. „A Abdul Hamid je mogao da je uzdigne u bilo kom trenutku. Ničiji položaj u haremu nikada nije siguran. Ja sam špijunirala nju, ona je špijunirala mene.“

„Šta ste saznali?“

Perestu se elegantno spustila na divan i naslonila svoje uredne ruke na naslon.

„Bezime se nije dopadao gubitak moći i uticaja. Zato je otvorila puteve za komunikaciju koji bi trebalo da su ostali zatvoreni.“

„Mislite na Muratovog vezira?“, pitala sam.

„Sultan se već pobrinuo za njega, pa to više nije bitno. Moj sin je dužnik tvog muža, jer je otkrio pobunu.“

Stresla sam se pomislivši na ono što je urađeno tom čoveku, bio izdajnik ili ne.

„Niste zbog toga došli ovamo“, rekla sam. „Kakav je to vaš posao?“

„Ne tiče te se.“

Prošla sam kroz zbirku razgovora koje sam vodila sa njom, pokušavajući da se setim onog u kojem nije bila iskrena. Shvatila sam da je, s jednim izuzetkom, obično bila sasvim direktna. „Zašto ste se onoliko uznemirili kada ste pronašli svoj prsten u Kejdeninoj zalihi nakita?“, pitala sam.

„Jer sam ga, pre mnogo godina, dala nekome za koga sam mislila da će ga zauvek čuvati.“

„Ali nema razloga da mislite da ga je ta osoba dala Kejden. Iako nerado pričam loše o mrtvima, jasno je da je Kejden sve ukrala.“

„Kejden nije mogla da ukrade moj prsten. On više nije bio u haremu.“

„Kod koga je bio?“

„Mislila sam da je možda Bezime uspela da dođe do njega, a ne mogu zamisliti ništa što bi me zabolelo više od toga.“

„Dali ste ga nekome koga ste voleli?“ pitala je Margaret.

„Ja ne znam za ljubav niti nežnost otkako mi je muž umro“, rekla je Perestu. „Ali nakon toga mi je bio drag jedan čovek. Neko koga sam videla na jednom od retkih državnih događanja. Postali smo prijatelji, na najdoličniji način – nikada nismo priznali težinu pogleda koje smo razmenjivali. Nikada ne bih imala vezu s njim. Imali smo mnogo toga zajedničkog, oboje smo veoma dobro razumeli šta je to gubitak. Kada je prijateljstvo postalo previše teško, previše bolno, rastali smo se, a ja sam mu dala prsten po kojem će me pamtiti.“

„Da li je taj čovek i dalje u Konstantinopolju?“ pitala sam. „Da.“

„Morate nam reći ko je on“, rekla sam.

„Ne, ledi Emili. Ja ne moram ništa. Možda ne shvataš moj položaj.“

„Sigurno postoji neka veza...“

„To je nemoguće. Jedino objašnjenje je da je on izgubio prsten ili da mu je bio ukraden i da je nekako završio u rukama te drolje“, rekla je. „Onako sam reagovala jer me je zabolelo što ga moj prijatelj više nema.“

„Zar ne želite da razgovarate s njim? Da saznate kako ga je izgubio?“ pitala je Margaret.

„Da je želeo da znam, potražio bi me i rekao mi. Poslao bi mi pismo. A pošto to nije uradio, mogu samo da zaključim da je ta tema bila bolna za njega koliko i za mene. I nemam nikakvu želju da se time dalje bavim.“

„Ali...“

„Da li si se nadala da ćeš ovde pronaći nešto naročito, ledi Emili? Sve sam pretresla i nisam videla ništa što bi mi privuklo pažnju. Naravno, spalila sam Bezimeine dnevnike. Svetost

njenih ličnih misli ne sme se narušavati.“

„Spalili ste ih?“ Vazduh mi je jurnuo iz pluća.

„To je ono što ovde radimo jedna za drugu“, rekla je. „Koliko god da sam je se plašila i prezirala je, obe smo živele u haremu i jedno vreme smo bile prijateljice. Došle smo iz istog sveta i neću dozvoliti da ona u smrti bude obeščašćena.“

U Topkapiju nije ostalo ništa za nas. Pretražila sam svaki centimetar validinih odaja da bih našla nešto korisno. To me i nije iznenadilo. Kada smo završile, Margaret i ja smo otišle u ambasadu jer sam pristala da u Kolinovom odsustvu redovno podnosim izveštaje o napredovanju moje istrage. Ambasador me je uveo u svoju kancelariju obloženu paravanima od orahovine koja je izgledala kao da su je izvukli iz nekog londonskog kluba. Sela sam na nabijenu tapaciranu kožnu stolicu koja je bila pretvrda da bi bila udobna i prihvatila šolju čaja.

„Prva berba dardžilinga“, rekao je. „Danas je stigao. Privilegije posla. Moje kolege me snabdevaju inostranim zadovoljstvima.“

„Veoma je ukusan“, rekla sam jedva ga i okusivši, dok mi je vrela tečnost spaljivala grlo.

„Drago mi je što je vaš suprug krenuo za mladim Sent Klerom. Užasan skandal, sve ovo. Ne znam koliko ćemo toga uspeti da zakopamo.“

„Volela bih da danas mogu da vam kažem nešto više“, rekla sam. „Razgovarala sam sa Perestu i pretražila Bezimeine odaje, ali nisam našla ništa zanimljivo.“

„Hvala vam što ste pristali na ove male sastanke. Ali, malo je neobično...“ Oklevao je. „Obično nemamo dame na ovakvim poslovima.“

„Shvatam, ser Vilijame. Ako nemate ništa više za mene, vratiću se kući.“

„Ovde više ništa. Ne bi trebalo da previše brinem o svemu ovome. Hargrejvs će pronaći dečaka i sve će se ovo vrlo brzo završiti. Možete se usredsrediti na razgledanje. Plašim se da niste videli dovoljno Konstantinopolja.“

Zahvalila sam mu se i izašla u hodnik gde je Margaret, koja me je čekala, razgovarala sa gospodinom Satklifom.

„Upravo sam rekao gospođici Sjuard koliko me je obradovalo što ću vas ponovo videti“, rekao je.

„Hvala vam“, rekla sam. „Da li ste dobro?“

„Jesam, hvala. Mali problem s jednom porodicom s kojom radim – ispostavilo se da je majka sasvim nedostojna.“

„Nedostojna?“ pitala sam.

„Njena kćerka se razbolela od influence, a ona je odbila da pošalje sina na selo, kao što sam joj preporučio, da se ne bi i on razboleo.“„I je li se razboleo?“, pitala je Margaret.

„Jeste, i umro je i to je krivica njegove majke. Ne mogu da tolerišem takve ljude.“ Namrštio se i odmahnuo glavom. „Mogu li ja ikako da pomognem Bendžaminu?“

„Volela bih da znam šta bi iko od nas mogao da učini.“

„Ima li ikakve šanse da je nevin?“ Oči su mu bile pune čežnjive nade – svetle i bistre.

„Verujem da ima, ali to još ne mogu da dokažem.“

„Mislite li da ćete uspeti?“

„Istina se na kraju uvek sazna.“

„Da li ste njegovom ocu rekli išta ohrabrujuće?“

„Još ne“, rekla sam. „Hoću da sačekam dok ne dođem do nečeg opipljivog što bih mogla da

podelim s njim.“

„Da li je on kod kuće?“ pitao je gospodin Satklif.

„Jeste“, rekla je Margaret. „Ostavile smo ga na brigu prijateljima.“

„Možda ću ja otići da ga obiđem. Bez sumnje mu treba podrška, a ja se osećam užasno što mu se nisam više našao. Stvari su ovde bile užasno užurbane, stigao je još jedan zakasneli tovar dokumenata i zatrpao me. Ali to nije razlog da ostavite prijatelja na cedilu.“

„Sigurna sam da će biti zahvalan na poseti“, rekla sam.

„Niko ne može razumeti gubitak bolje od mene“, rekao je. „Izvinite me sad, moram da odem kod njega.“

22.

Mučnina mi se vratila čim smo krenule iz ambasade, pa sam odlučila da idem kući, nadajući se da će mi odmor poboljšati zdravlje. Bila sam iscrpljena, jurnjava od jedne palate do druge, a potom do ambasade potrošila je i poslednji trun moje energije. San mi nije doneo predah, provela sam mučnu noć, uznemirena realističnim snovima o najužasnijim vrstama razaranja. Dolazili su u naletima, nepovezani nikakvom pričom. Videla sam kako Kolin pada, čula sam užasne vriske u mračnoj sobi i nisam mogla da pobegnem od vode koja me je pritiskala, teža od olova. Nije mi dosezala do usta niti me gušila, već me je prosto mrvila.

Bila sam daleko od okrepljenosti kada sam sledećeg jutra krenula u Peru. Margaret je poslala poruku da je gospođica Evans, zabrinuta za ser Ričarda, preselila svoje stvari u njegovu kuću da bi mogla ostati tamo i pažljivo motriti na njega. Krenula sam čim sam odbila doručak – čak ni gusti jogurt, koji mi je obično smirivao stomak, nije delovao privlačno. Pripremila sam se za ono što sam znala da će biti neprijatan put preko Bosfora.

„Plašim se da mu nije nimalo dobro“, rekao je doktor nekoliko trenutaka pošto sam stigla u kuću Sent Klera. „Pati od užasnih drhtavica i počeo je da halucinira.“

„Imate li neku ideju šta ih je izazvalo?“, pitala sam, a glava je ponovo počela da me boli. „Sigurno nije samo briga zbog sina.“

„Plašim se da ste u pravu, ledi Emili. Ne mogu biti siguran, ali ako bih morao da nagađam, rekao bih da je postao zavisan od hlornog hidrata – ima simptome poput onih kod odvikavanja od droga, uključujući i ozbiljan gastritis. Veoma sam zabrinut.“

„Šta se može učiniti?“

„Ako je moja dijagnoza tačna, trebalo bi da mogu da ga izlečim. Pretpostavljam da, otkako o njemu brine gospođica Evans, nije bio u prilici da uzima drogu.“

„Verujem da nije. Da li ste našli zalihe?“

„Nisam tražio, ali ne mogu se setiti ničega drugog što bi moglo izazvati ovo stanje. Isti uzrok može objasniti i njegovo čudno ponašanje tokom proteklih nedelja.“

„Možemo li vam ikako pomoći?“ pitala sam.

„Ne. Nastaviću da ga obilazim svaki dan i obaveštavaću vas o njegovom stanju.“

Zahvalila sam mu se i pozvala ser Ričardovog slugu. „Gde tvoj gospodar drži svoje lekove?“

„Sve je u njegovoj garderobi“, odgovorio je čovek. „Želite li da vam pokažem?“

Više od sata sam provela sa slugom i Margaret pretražujući kuću. Niko od nas nije pronašao čak ni trag hlornog hidrata. Prešla sam ulicu i otišla u ambasadu, zamolivši da mi dopuste da pretražim njegovu kancelariju. Ponovo, nije bilo hlornog hidrata. Potpuni nedostatak materijalnih dokaza govorio je jedno: ser Ričard nije bio čovek zavisan od droge, on je bio čovek kog truju. Trebali su mi dokazi i morala sam da utvrdim da li je ono što se dešavalo ser Ričardu bilo odvojeno od ubistava u Konstantinopolju.

Odjurila sam u ambasadu i pravo u ambasadorovu kancelariju, jedva sačekavši da odgovori na moje kucanje. „Postoji li ikakav način da pošaljem poruku mom mužu?“ pitala sam. „Imam informacije koje mu trebaju.“

„Još nisam dobio nikakve vesti od njega – a siguran sam da će s vama stupiti u kontakt

pre nego sa mnom.“

„Osim ako ima vesti o Bendžaminu“, rekla sam. „O tome bi prvo vas obavestio.“

„Da li ste otkrili nešto novo?“ pitao je ser Vilijam.

„Sada sam sasvim sigurna da je ovaj slučaj mnogo složeniji nego što smo isprva verovali. Moramo ponovo da razmotrimo sve što se desilo od trenutka kada se ser Ričard onesvestio u Orijent ekspresu.“

„Naravno, nudim vam sve usluge koje ambasada može da pruži. Ali ne vidim kako njegovo onesvešćivanje za vreme večere u vozu može imati veze s dva ubistva u Konstantinopolju.“

„Ovi zločini nemaju veze sa Bendžaminom, već sa njegovim ocem. Da li bih mogla da pregledam njegov dosije?“

„Šta očekujete da ćete naći?“, pitao je.

„Nisam sigurna. Nešto što povezuje sve ove događaje.“

„Mala je verovatnoća da ćete to pronaći u njegovom dosjeu.“

„Ako nisam u pravu, izgubiću samo sopstveno vreme“, rekla sam. „Molim vas, ser Vilijame?“

„To je neregularan zahtev, ledi Emili. Taj dokument je poverljiv. Dozvola koju je vaš muž dobio za vas ne obuhvata ovakve stvari. On bi, s druge strane, mogao da dobije pristup. Možda, kada se on vrati...“

„Plašim se da će to biti prekasno.“

„To je najviše što mogu“, rekao je. „Osim ako biste želeli da ga ja pregledam umesto vas? Mogao bih vas obavestiti ako primetim nešto upečatljivo?“

„Ne“, rekla sam, a koža na vratu je počela da mi se ježi kada sam se zapitala koliko je iskren. Stresla sam sa sebe taj osećaj. Bio je iskren. Zašto bih dobila pristup osetljivim podacima? Svejedno, nešto me je vuklo, teralo me da odustanem od njegove ponude, kao da bi on mogao skloniti i uništiti nešto bitno iz dokumenata. „Nije potrebno. Ne bih znala da vam kažem šta da tražite. To je bez sumnje glupa ideja.“

„Ako se predomislite...“

„Hvala vam“, rekla sam. „Neću vam više smetati tako glupim zahtevima.“

Prošla sam kroz vrata ambasade, dočekana prelepim prolećnim danom, vazduha težeg nego zimi, ali svežeg i s povetarcem, bez truna opterećujuće vlažnosti koja će doći s letom. Krenula sam uzbrdo, ka Jildizu, gde sam planirala da se nađem sa Rokselanom, ali pre nego što sam prošla nekoliko blokova, skrenula sam istočno ka Bosforu. Duž njega je išla staza koja je zahtevala da se opet popnem uzbrdo, ali nisam mogla da odolim lepoti za koju sam znala da me očekuje. Vetar je bio jači u blizini moreuza, galebovi su lebdeli na vazdušnim strujama, krivudajući između brodova naguranih u vodi. Sunce mi je peklo lice, pa sam navukla obod šešira da se bolje zaštitim i taj gest me je potpuno iznenadio.

Osetila sam se kao moja majka. Moja majka bi me nemilosrdno prekorila da me je zatekla na suncu bez suncobrana. Zaškripala sam zubima i uzdahnula, otvorivši oči tek toliko da se ne sapletem dok idem. Da li sam nesvesno ušla u novu fazu mog života? Nesvesno možda nije odgovarajuća reč, jer sam znala da će brak neizostavno dovesti do ovoga. Ali realnost, ako to jeste bila realnost, zaprepastila me je. Kada sam stigla do kapija palate, već sam ostala bez daha, i bila sam zahvalna za čašu hladnog soka od višnje koji mi je Rokselana ponudila kada

smo se našle u dnevnoj sobi u haremu.

„Bilo bi mi prijatnije kada bismo o ovome razgovarale na nekom privatnijem mestu“, rekla je, bacajući pogled na ostale žene, okupljene u grupicama rasutim po velikoj odaji koja je, kao i ostatak Jildiza, bila opremljena u zapadnoevropskom stilu. Konkubine su izgledale kao da ćaskaju na baštenskoj zabavi u Londonu. Toliko o egzotici.

„Sada je važno da niko ne pomisli da se iskradamo kako bismo razgovarale nasamo“, rekla sam. „Ne možemo priuštiti da privlačimo ikakvu pažnju na sebe.“

„Razumem, ali nervozna sam.“

„Onda, imaš li priliku da ideš na izlet?“ pitala sam.

„U utorak. Jedna grupa ide u grad da kupuje na Velikom bazaru.“

Vizije mogućnosti proletele su mi kroz glavu. Haos Bazara učiniće Rokselanin nestanak jednostavnijim nego što sam mogla i priželjkivati. „To je savršeno. Bazar...“

„Neću biti na samom bazaru. Idemo u sultanov privatan deo džamije Nuruosmanije, pored bazara. Trgovci daju svoju robu evnusima, a oni je pokazuju nama.“

„Hoće li tamo biti prilike da pobegneš iz zgrade?“, pitala sam.

„Mora biti“, rekla je. „Ali ih nikada pre nisam razmatrala.“

„Danas po podne ću da odem i pogledam i doći ću kod tebe sutra. Ne govori nikome o ovome – čak ni Džemalu.“

„Obećavam.“ Oči su joj bile tamne, ozbiljne. „Da li je istina da su uhapsili čoveka koji je ubio Kejden?“

„Još ne“, rekla sam. „Otkrili su osumnjičenog, ali je pobegao pre nego što je policija otišla po njega.“

„Čula sam... kruže glasine da je to neki Englez.“

„Da, plašim se da jeste.“

„Hoće li ga pronaći?“

„Moj muž ga traži, a Kolin uvek uspeva. Ne brini, biće pronađen.“

„Čula sam da kažu da traže pogrešnog čoveka. Misliš li...“ Ućutala je i pogledala kroz prozor, a potom ponovo u mene sa osmehom koji bi šarmom naterao Aleksandra da preda Grčku Persijancima. „Uzbuđena sam zbog utorka“, rekla je glasnije. „Čula sam da ćemo videti tkaninu lepšu nego ijednu do sad napravljena. Želim bar četiri nove haljine.“

Moje izviđanje džamije Nuruosmanije bilo je plodno. Mogla sam, tako što sam tutnula odgovarajuću količinu novca u odgovarajuće ruke, da uđem u sultanovu ložu, izgovarajući se time da entuzijastičnom turisti ne treba uskratiti zadovoljstvo da vidi taj prostor. Postojala je pregrada koja je trebalo da zakloni dame iz harema dok im iza nje, kako mi je Rokselana rekla, budu uzimali mere za odeću.

Drvene rešetke pokrivale su prozore i morala sam da utvrdim da li se mogu lako otvoriti. Čuvar koji me je pustio unutra stajao je uz mene, bacajući pogled ka vratima čim bi čuo buku, kao da se plašio da će Abdul Hamid nenajavljeno ući unutra i zateći me kako vršljam po njegovoj sobi.

Skrenula sam u odeljak za dame i pala na kolena, nadajući se da će me, ako pomisli da se molim bogu, ostaviti na miru. Stajao je na prolazu kroz pregradu i posmatrao me, valjda moj trud nije delovao dovoljno iskreno. Zatvorila sam oči, sklopila dlanove i sebi u bradu promrmljala Očenaš. Čak i ne gledajući, osećala sam da je i dalje tu. Trudila sam se

prizovem fokusiranu energiju koju sam osetila u Plavoj džamiji, ne verujući da će doći i iznenadivši se kada jeste. Svi moji strahovi, sve moje brige, bili su tako blizu moje kože da im nije trebalo gotovo nikakvo ubedivanje da izađu na površinu. Prisetila sam se zvukova samrtnih krika moje drage tetke, potom sam zamislila Ajvin glas umesto njenog, a zatim moj. Zamislila sam Kolina koji stoji iznad mene, njegovo lice kako bledi, i suze su potekle niz moje obraze.

Pogledala sam naviše i kada se moj pogled susreo sa čuvarevim, on je okrenuo leđa, pocrvenevši od glave do pete, a zatim otišao od mesta na kojem sam klečala i stao da stražari na glavnom ulazu u zgradu, leđa okrenutih unutrašnjosti. Iako je takav razvoj situacije bio srećan i poželjan, nisam mogla smesta da odbacim emocije koje sam prizvala. Potonuvši još dublje, spustivši glavu na sklopljene ruke, molila sam se kao i pre, ovaj put ne zakidajući na ceni: ja za Ajvi.

Završivši i drhteći, pridigla sam se na noge i prišla prozorima da pogledam rešetke. Bile su pričvršćene rezama, kao žaluzine. Osvrćući se preko ramena da bih bila sigurna da me niko ne gleda, otvorila sam jednu. Prosta stvar. Čak su i šarke sarađivale glatkim i nečujnim hodom. Bacivši još jedan pogled pozadi, pokušala sam da otvorim prozor. Za to je trebalo više truda i zamalo da izgubim ravnotežu pokušavajući da gurnem krilo, ali na kraju sam uspela.

Nije bilo previsoko, a osoba bi nakon skoka završila u pokrivenom hodniku izvan džamije.

Zatvorila sam prozor, ali ne sasvim, ostavivši dovoljno prostora da mogu da proturim šaku i otvorim ga spolja. Ovo nije bio najbolji plan, ali nisam videla nijedan bolji način za beg iz zgrade. Moraćemo da smislimo nešto još bolje – neku pometnju ili slično. Priželjkivala sam da Kolin nije otišao. Njegove ideje bi bile neprocenjive, a mogao bi i samo da pogleda ovaj prostor i primeti šest bezbednih, ali skrivenih puteva napolje. Onda sam se prisetila da on u najmanju ruku ne bi odobrio ništa od ove akcije. Poražavajući, uvrćući osećaj u stomaku rekao mi je da ću ovo morati da uradim sama i da se izvinim kada bude gotovo.

Nakon pažljivog proučavanja ostatka prostorije, zahvalila sam se čuvaru, tutnula mu još jedan novčić u ruku i obišla oko zgrade dok nisam došla do odškrinutog prozora. Margaret je bila dovoljno visoka da ga dohvati bez problema. Planirala sam da dam Rokselani komplet jednostavne odeće i veo koji može da sakrije pod suknje, pa da obuče tu odeću umesto one koju bi trebalo da proba nakon uzimanja mera. Za džamiju će obući tradicionalnu tursku odeću – za nju joj neće trebati pomoć pri oblačenju – i poneće je sa sobom kada pobegne, pa će evnusi, kada je budu tražili, očekivati da je u toj odeći.

Kada izađe, moraće da prođe niz prilaz koji vodi do zgrade. Glavna opasnost je u tome što je neko može videti kako iskače kroz prozor. Taj prostor nije tako zakrčen kao glavno dvorište džamije, ali još neka diverzija će pomoći. Ako uspe neprimećena da se domogne Velikog bazara, biće slobodna.

Smišljajući ideje kako da skrenemo pažnju sa zgrade, otišla sam da se nađem s Margaret koja me je čekala izvan dvorišta. Smatrale smo da ćemo biti previše upečatljive ako obe uđemo u sultanovu ložu, a to što nije bila prisutna značilo je i da je niko neće prepoznati ako njoj prepustim organizovanje distrakcije.

„Imamo li valjani plan?“ rekla je naslanjajući se na kameni zid.

„Imamo početak jednog“, rekla sam. „Ti ćeš biti sredstvo za njegovo ostvarenje.“

„Dopada mi se takva vrsta plana.“ Odšetale smo ka Velikom bazaru, prošle kroz ulaz i

ušle u lavirint ulica s tezgama. „Kako ćeš je izvesti iz grada?“

„Iznajmiću kočiju – zatvorenu – da nas sačeka. Smislićemo koje je mesto najbolje za to. Međutim, prvo treba da odlučimo da li će ona sedeti i čekati da se stvari smire.“ U roku od nekoliko minuta pronašle smo tezgu na kojoj su se prodavale baklave i čaj. Stolice i stolovi postavljeni ispred bili su puni muškaraca i žena, pa je mesto izgledalo zgodno kao i bilo koje drugo. „Čekaću je ovde.“

„Pod velom, naravno“, rekla je Margaret.

„Razmisliću o tome. Nema ničeg lošeg u tome da se malo i zabavimo, zar ne?“

Nakon završenog posla na bazaru, otišla sam u Jildiz. Perestu je poslala poruku da želi da me vidi. Čekala me je u elegantnoj dnevnoj sobi i, za nekoga ko je tražio sastanak, bila je iznenađujuće tiha. Njen tihi mir odisao je prefinjenošću, čak je i način na koji je disala bio prepun gracioznosti i nisam mogla da odolim, a da ne zurim u nju.

„Tvoje pažljivo proučavanje me uznemiruje“, rekla je. „Oprostite“, rekla sam. „Ne ličite ni na jednu ženu koju sam do sad upoznala.“

Ispustila je dugačak izdah. „Ljubazno od tebe što me ne pritiskaš da pređem na stvar zbog koje sam te zvala. Cenim to i zbog toga mislim da si vredna poverenja. Imam dva problema i pitam se možeš li mi pomoći u vezi sa njima.“

„Rado ću pokušati“, rekla sam.

„Prvi je nešto o čemu sam razmišljala da razgovaram sa sultanom, ali ako je moguće ukloniti pretnju, a da se on ne iznervira, takav ishod bi više obradovao sve umešane strane.“

„Šta je u pitanju?“

„Kruže glasine da neko pokušava da pobegne iz harema.“

Dah mi je zastao u grlu i naterala sam sebe da se ukočim, priželjkujući da mogu skrenuti netremičan pogled Perestu. „Kako je takvo nešto uopšte moguće?“

„I nije“, rekla je. „Biće zaustavljeno, a prestupnik kažnjen na najstroži način.“

„Koliko strog?“

„Na sultanu je da odluči. Ali mogu ti garantovati da on neće imati mnogo milosti.“

„Imate li ikakvu ideju ko kuje tu zaveru?“

„Ni najmanju“, rekla je. „Ti si razgovarala s nekim devojkama i postala im bliža nego ijedna druga strankinja u prošlosti. Ne tražim od tebe da izdaš poverenje, već samo da razglasiš da si čula glasine i da imaš razloga da veruješ da je ono što se planira loša ideja – to bi moglo biti dovoljno da se nezahvalnici zaustave u organizovanju ovog prekršaja.“

Talas emocija koji me je pogodio u tom trenutku bio je temeljnije neprijatan nego ijedan pre: osećaj krivice, postidenosti, zebnje, straha. To mi nije bio baš omiljeni niz. Razmišljala sam šta da kažem, šta da uradim – da li da upozorim Rokselanu i otkažem naše planove? Da je primoram da nastavi da živi u okolnostima tako suprotnim načelima njene vere?

Shvatila sam da sam previše dugo ćutala. „Uradiću sve što budem mogla“, rekla sam, zbunjena, u sukobu osećanja. „Koji je drugi problem?“

„Hoću da saznam kako je moj prijatelj izgubio moj prsten.“ Glas joj je bio mek, drhtav.

„Kome ste ga dali?“ pitala sam.

„Gospodinu Teodoru Satklifu“, rekla je. „On je saosećajan, pun razumevanja. Čovek čija je duša bila tako duboko ganuta tugom da je sposobna za emocije koje užasavaju većinu nas.“

„Poznajem ga“, rekla sam.
„To sam pretpostavila. Misliš li da bi mogla otkriti šta se desilo mom prstenu?“
„Naravno“, rekla sam. „To nije ni najmanji problem.“
„Hvala, ledi Emili. Sposobnija si nego što sam ispočetka mislila. Divim se tvojoj snazi.“

19. april 1892.
Darnli ham,
Kent Draga moja Emili,

U poslednje vreme nisam radila ništa osim čitanja i progutala sam sve knjige koje si sakrila u svojoj garderobi – rekla sam Robertu da ih potraži prisetivši se tvoje stare navike da tamo bezbedno skrivaš najpikantnije knjige. Tvoja majka je, što i ne moram da ti napominjem, bila izvan sebe kada ih je videla. Od Madam Bovari umalo se nije onesvestila. Jedina stvar koja je spasla jadnu knjigu od vatre bio je moj dragi suprug koji je insistirao da mu je to omiljena knjiga. Znaš da ta izjava ne može nikako biti tačna, ali svedoči o njegovoj ljubavi prema meni. Video je koliko me je taj roman utešio i nije mogao da podnese da mi bude oduzet.

Osim toga, slabost me je progutala i iscrpljena sam više nego što sam znala da je uopšte moguće. Doktor je tako ljubazan, ali mi ne govori ništa konkretno, a Robert, mada se trudi, ne može da sakrije svoj strah. Molim se da njegove patnje budu izbrisane pogledom na svog naslednika, a i da ja preživim da ga vidim.

Izvini zbog ovako depresivnog pisma. Samo sam veoma uplašena – prestravljena, Emili. Nikome osim tebe ne bih dozvolila da to sazna. Nikada se u životu nisam osećala tako loše – ni fizički ni emotivno. Oprosti mi, drugarice moja, što tebe opterećujem mojim nevoljama. Nemam kome da se okrenem, jer je jedina stvar koja bi pogoršala moje muke saznanje da sam izazvala još više brige za Roberta.

Šaljem ti svu moju ljubav i mnogo mi, mnogo nedostaješ.
Tvoja najodanija prijateljica,
Ajvi

23.

Nisam mogla da zaustavim suze dok sam čitala Ajvino pismo i obuzela me je panika kada sam pomislila na ono sa čim je tek trebalo da se suoči. Očajnički mi je trebala Kolinova podrška. Priželjkivala sam da postoji neki način da s njim stupim u kontakt, molila se da se on brzo vrati. Tuga je ispunila svaki budžak jalije i nisam imala nikakvu nameru da izlazim iz naše sobe. Sklupčala sam se u lopticu oko Kolinovog jastuka i s njegove površine udisala Kolinov miris.

Grlo me je peklo od jecaja, a nakon previše plakanja suze više nisu nailazile, pa sam se naterala da pozvonim Meg. Odavde nisam mogla ništa da učinim za Ajvi. Najbolje što sam mogla da uradim bilo je da se bacim na posao, završim ga što je moguće efikasnije i vratim se u Englesku. Samo sam se nadala da će se Kolin ubrzo vratiti.

Meg me je dvorila, stavila mi hladnu krpu na otečene oči i nije me pustila da se obučem sve dok nisam bar približno ličila na ono što je smatrala reprezentativnim. Obavljala je svoje poslove na mnogo nežniji način nego obično, a moju lobanju nije ubola nijednom šnalom.

Kada sam se obukla, otišla sam u Peru. Bosfor, kao da je osetio moje očajno stanje, takođe je izigravao finoću, pa su njegove vode bile mirne kao nikada pre otkako smo stigli u Tursku. Kada smo pristali, uzela sam kočiju od doka do ambasade, previše umorna i indisponirana za šetnju i brzo su me primili u kancelariju gospodina Satklifa.

„Iznenađen sam što vas vidim, ledi Emili. Šta mogu da učinim za vas?

„Došla sam sa čudnim zadatkom“, rekla sam. „Perestu me je zamolila da to uradim i činim to u njeno ime.“

„Valida?“ Povukao je rukave svoje košulje i podesio kopče na manžetnama.

„Kako sam shvatila, bili ste bliski prijatelji. Ona o vama govori sve najbolje.“

„Ona je izuzetna žena.“

„Ne sumnjam u to“, rekla sam. „Rekla mi je da vam je, pre mnogo godina, dala prsten kao znak svog prijateljstva. Začudo, taj isti prsten se pojavio u haremu – kod ser Ričardove kćerke.“

„Nemoguće“, rekao je. „Držim ga pod ključem, a ključ u mojoj kući.“

„Možete zamisliti koliko se uznemirila kada ga je videla – isprva se uplašila da ste ga možda poklonili...“

„Nikada to ne bih uradio“, rekao je.

„Naravno da ne biste. Ali sigurna sam da možete zamisliti koliko je očajna bila kada je videla da se prsten vratio u harem.“

„Ja... ja...“ Zamuckivao je, ali nije uspeo da izgovori nikakve razumljive reči. „Prsten je u mojoj kući“, rekao je, ponovo povukavši rukave, ovaj put tako jako da sam se uplašila za kopče. „Krenite sa mnom sada tamo. Pokazaću vam.“

Trebalo nam je manje od deset minuta da dođemo do njegove rezidencije i on je odlučnim korakom ušao u svoju radnu sobu, a ja sam išla za njim, jedva uspevajući da ga pratim. Svukao je drvenu kutiju sa visoke police i spustio je na svoj sto. „Ovde je“, rekao je

izvukavši svežanj ključeva iz svoje jakne, petljajući po njima dok nije pronašao odgovarajući. Jednu ruku je postavio sa strane na kutiju, ali upravo kada je hteo da ubaci ključ u bravu, poklopac se otvorio.

„Ne razumem“, rekao je. „Znam da je bila zaključana. Ne smem ni da pogledam“, rekao je. „Molim vas. Možete li vi?“

Unutra su, na plavoj plišanoj postavi bili izgravirana srebrna šolja za krštenje, komad vrpce koji je izgledao kao da je nekada možda bio ružičast i češalj od slonovače. Okrenula sam otvorenu kutiju ka njemu. „Nema prstena.“

„To ne može biti“, rekao je. „Ko bi uradio takvo nešto?“

„Imate li neku ideju? Ko je znao da ste ga imali?“

„Ja... ja...“ grcao je. „Ne mogu se naterati čak ni da to izgovorim.“

„Morate, gospodine Satklife.“

„Pokazao sam ga Bendžaminu. Razgovarali smo jednog dana – prisećao se svoje sestre. Kako su se nekada igrali. Ispričao sam mu o mojoj deci i pokazao mu ove uspomene koje čuvam. I prsten je bio u kutiji.“

„Ali zašto bi ga uzeo?“

„Sigurno mu je trebao novac za beg. Zašto me nije pitao?“ Lupio se dlanom po čelu.

„Pretpostavljam da mu ga ne bih dao. A i nije me dovoljno dobro poznavao da zatraži.“

„Ne znamo da ga je Bendžamin uzeo“, rekla sam. „Šta je s vašim osobljem?“

„Svi godinama rade za mene.“

To, naravno, nije ništa značilo, ali nisam videla ikakav razlog da to sada pominjem. Bilo je jasno da je uzrujan. Bez obzira na identitet našeg krivca, bar sam mogla umiriti strahove Perestu da se njen prijatelj namerno odrekao njenog poklona.

„Nema sumnje da će Kolin pronaći Bendžamina. A kada to uradi, moći će da utvrdi da li je on uzeo prsten.“

„On ga je uzeo.“

„Gospodine Satklife, ne smemo zaboraviti da njegova krivica nije potvrđena.“

„Sumnjate na nekog drugog?“

„Samo kažem da ne smemo preuranjeno donositi zaključke.“

„Molim vas da mi oprostite, ledi Emili, ali ja o njemu mogu misliti samo da je lopov i još gore.“

„Ono što je očigledno nije uvek tačno“, rekla sam. „Stvaran život nije tako jednostavan kao sultanove opere. Kao izvođenje *Travijate* koje smo videli u Jildizu.“

„Završilo se u redu, to je sigurno, ali sa mnogo tragedije“, rekao je. „A ja ne mogu da podnesem više nimalo tragedije. Istina je da bih više voleo nešto bezbrižnije, sa srećnim krajem. Naročito kada se uzme u obzir ono sa čim smo se svi suočili kada smo izašli iz pozorišta.“

Stajala sam u tišini, zaprepašćena, a onda sam zamolila da me izvini i otišla pitajući se kako je mogao zaboraviti kraj opere. U mislima sam mogla da ga vidim u dvorištu sa nama ostalima, kako stoji iznad Kejdeninog tela. Ali da je bio u pozorištu, ne bi mislio da je predstava bila tragedija. Zapitala sam se da li je trebalo da se usmerim u sasvim drugom pravcu.

„Šta kaže doktor?“ pitala sam zabrinuto kada sam se vratila od gospodina Satklifa.

„Da li napreduje kao što se očekuje?“ Ser Ričardovo zdravlje se popravljalo, ali još nije bio

dovoljno dobro da ustane iz kreveta. Gospođica Evans je kuvaru dala hitna uputstva za odgovarajuće recepte koji će mu pomoći da povrati snagu – ponovo me podsetivši na moju majku – i bila je uverena da će oni učiniti pravu stvar za njegov oporavak.

„Da", rekla je gospođica Evans. „Tako je naglo prestao da uzima drogu da je to bio užasan šok za njegov sistem."

„Ako ju je namerno uzimao, ne mogu da shvatim zašto niko od nas nije uspeo da pronađe bočicu", rekla sam.

„Sigurno ju je negde sakrio", rekla je gospođica Evans.

„Ali zašto? To je sasvim uobičajen lek za spavanje. Njegove sluge ne bi ništa pomislile ako bi držao bočicu tu negde. Sve to nema nimalo smisla." Nisam mogla da mirujem, pa sam ustala. „Vraćam se u ambasadu da ponovo pogledam njegovu kancelariju."

Margaret je nabacila šešir i krenula sa mnom na vrata, „ jesi li dobila još vesti od Ajvi?" pitala je. Rekla sam joj za najnovije pismo.

„Oh, Em, zar ne želiš prosto da odeš kući?" pitala je. „U tome nema nikakve sramote, znaš."

„Mislim da i hoću, kada se Kolin vrati." Bol koji sam osećala jer mi je nedostajao prerastao je iz tupog u oštar, i više je ličio na ubodnu ranu. Želeći samo da krenem dalje, otvorila sam vata da bismo izašle iz kuće. Na stepeniku je stajao mlad Englez, zadihan, crvenog lica i obliven znojem.

„Ledi Emili, ambasador me šalje sa hitnim vestima. Plašim se da se desilo još jedno ubistvo u Jildizu i... pa... gospodin Sent Kler je ponovo umešan."

Nisam želela da čujem više nijednu reč. Zaustavile smo prvu slobodnu kočiju i platile trostruko da bismo motivisale kočijaša da požuri. Kada smo prošle kroz kapije palate, primili su nas u harem u kojem se nije čuo uobičajeni žamor glasova i smeha. Perestu nas je primila u malom salonu u njenim odajama, potonulog izraza lica, bez iskre u očima.

„Dobro je da si došla. Pretrpeli smo još tragedije danas."

„Ko? Šta se desilo?" pitala sam.

„Džemal. Isto kao i ostali, gajtanom."

„A pošto se način ubistva nije promenio, gospodin Sent Kler je ponovo osumnjičen?" pitala je Margaret.

„Nismo toliko neotesani. Čuvari su pretražili Džemalovu sobu i otkrili svežanj pisama – koja je njemu pisao gospodin Sent Kler."

„Mogu li da ih vidim?" pitala sam.

„Ako želiš, ali nema potrebe. Ona dokazuju da ga je Džemal puštao u palatu da se sastaje sa konkubinom – Kejden, očigledno. I da je primao redovne uplate, jer je obezbeđivao tu privilegiju."

„I nema sumnje da ih je napisao Bendžamin?", pitala sam.

„Nikakve. Prvo je potpisano – stiglo je ubrzo nakon što je gospodin Sent Kler pomogao u spasavanju dama čiji se brod prevrnuo u Bosforu. Rukopis u ostalim pismima potpuno je isti."

To je bilo poražavajuće i primila sam udarac teže nego što je možda bilo razumno. Previše uznemirujućih misli opterećivalo je već napete emocije. Nikada pre nisam se osećala tako rastrzano. Jedva da sam poznavala Bendžamina, nisam imala nikakvog drugog osim

profesionalnog interesa za njegovu situaciju, pa ipak, trenutak kada je njegova krivica delovala potvrđeno zaboleo me je, i to ne samo zato što bi pokazao da su moji instinkti bili pogrešni. Pogodio me je talas mučnine i stegla sam naslone za ruke na stolici da bih se umirila, osećajući se kao da ću briznuti u plač.

„Gde je telo pronađeno?“, pitala sam čvrstim glasom uprkos vrtoglavici.

„U jednom od vrtova. Reći ću nekome da te odvede.“

Nije bilo mnogo toga za videti. Pretražila sam okolinu – ne gledajući u telo koje je već bilo pokriveno priručnim pokrovom – a onda sam otišla u evnuhovu sobu. Osim pisama, nije bilo ničeg drugog zanimljivog. Uobičajene stvari jednog čoveka. Što se njegove prepiske s Bendžamin tiče, nije bilo nikakve sumnje u odnos između njih. Džemal je primao mito.

„Šta misliš?“, pitala je Margaret šapatom dok smo prolazile kroz kapije palate, zaputivši se ka dokovima na Bosforu.

„Naravno, još nema pouzdanog dokaza, ali...“ Lepota vode potpuno mi je promakla. „Plašim se da ne sluti na dobro.“

„Motiv?“

„Mogao je ubiti Kejden jer je odlučila da ne pobegne s njim, a Džemala jer je odlučio da prestane da prima mito.“

„Jadni ser Ričard.“

„Mada.“ Stala sam. „Zašto bi, ako je Kejden već bila mrtva, morao nastaviti da ulazi u harem?“

„Možda nije to bio razlog za podmićivanje“, rekla je Margaret. „Šta ako ga je Džemal ucenjivao?“

„Džemal je već dao dokaze protiv njega. U ovom trenutku njegovim ubistvom ništa ne bi promenio. I zašto bi se Bendžamin, ako je pobegao jer je posumnjao da će biti uhapšen, vratio u Konstantinopolj?“

„Džemal je možda imao dodatne dokaze – neke čvršće.“

„A namamio je Bendžamina tako što je prvo izneo samo jedan njihov deo?“ Razmišljala sam o toj mogućnosti. „Možda. Ali nekako se ne uklapa.“

„Šta onda?“

„Šta ako Bendžamin nije bio zaljubljen u Kejden?“

24.

Pokrenuta ovim otkrićem – jer ga nisam smatrala ničim manjim – okrenula sam se u mestu i vratila pravo u Jildiz.

„Rokselana?" Margaret je rekla dok smo prilazile haremu. „Zaljubljena u Bendžamina?"

„Ona je pronašla Kejdenino telo, a možda je čak videla i ubicu. Razmisli samo – ona je pokušavala da pobegne s njenim ljubavnikom, a Kejden ih otkrila. Kejden, čija je najveća želja bila da privuče sultanovu pažnju?"

„Onda, da li ćemo se suočiti sa Rokselanom?"

„Mogu se kladiti da ona zna gde je on", rekla sam. „Zbog toga tako žarko želi da odmah pobegne. Ne bi bilo tako kada ne bi imala gde da ode. Kakva sam budala bila!"

„Mislila sam da si planirala da je pošalješ u London?"

„I jesam. Rekla sam joj da ću joj pomoći kako god budem mogla, pretpostavljajući da ona nema druge opcije."

„I misliš da se Bendžamin negde pritajio i čeka je?" pitala je Margaret.

„To me ne bi iznenadilo." Misli su me na trenutak prestravile, jer sam shvatila da se nadam da će oni uspeti. Da će pobeći. Da će zajedno naći sreću. Da li je moj kompas za moral načisto poludeo? Stigle smo do dnevne sobe u haremu. Rokselana je ušla na vrata samo nekoliko minuta kasnije i utonula u sofu pored mene.

„Nisam te očekivala do..." Njena koža je izgubila svoj sjaj, oči su joj bile tupe.

„Nešto nije u redu?"

„Mnogo toga nije u redu", rekla sam. „Moraš početi da budeš iskrena prema meni. Ti si se sastajala sa Englezom u haremu. Sa Bendžaminom."

„Ja... ja..."

„Poštedi me poricanja. Saosećam s tobom, ali ne podnosim prevare. Skretala si me na pogrešnu stranu na svakoj krivini i tako si možda uništila Bendžaminove šanse za oslobađanje."

„Molim te, ledi Emili." Počela je da plače. „Reći ću ti sve što..."

„Da, hoćeš", rekla sam. „Počevši od Kejden i njenog skrivenog nakita. Gde ga je našla?"

Rokselana nije mogla da odgovori od plača.

„Moraš da prestaneš", rekla je Margaret, pružajući joj maramicu. „Privući ćeš pažnju na sebe."

„Upravu si." Pobegao joj je još jedan jecaj dok je brisala oči. „Nakit je bio moj. Sav, koliko mi je poznato. Sačuvala sam svaki komad koji sam dobila – većinu mi je dao sultan. Kejden nije mogla da podnese to što sam mu se dopadala. Pratila me je, mučila me. Mislila je da nije pošteno to što je on odabrao mene, a ja ga nisam želela."

„Bila je ljubomorna", rekla sam.

„Užasno", rekla je. „Kada sam upoznala Bendžamina, otvorio mi se svet. Nisam ni živel.i pie nego što me je izvukao iz voda Bosfora. Platio je Džemalu da mi donosi pisma, a kada više nismo mogli da izdržimo, platio mu je još više da ga prokrijumčari u palatu da bismo mogli da se viđamo."

„A Kejden je to otkrila?“

„Da. Uhvatila sam je u mojoj sobi. Rekla mi je jadnu priču o tome kako je došla po savet – laskala mi. Nasela sam sve dok kasnije te noći nisam shvatila da su nestala sva pisma koja mi je Bendžamin napisao.“

„Uzela ih je?“

„Da, i priznala je to kada sam joj se suprotstavila. Rekla je da ih je dala prijatelju koji će ih čuvati, nekome ko nije u palati. Rekla je da će ih upotrebiti protiv mene.“

„A nakit?“, pitala sam. „Planirala si da ga upotrebiš za finansiranje svog bega?“

„Da.“

„Gde si našla prsten Perestu?“

„Nisam imala ništa njeno.“

„Bio je to prsten s velikim safirom u kružnom ležištu obloženom dijamantima.“

„Sećam ga se. Džemal mi ga je dao. Rekao mi je da mu ga je poklonio prijatelj.“

Zastala sam, ali nisam prestala da razmišljam. „Zašto bi Kejden uzela tvoj nakit? Ne verujem da bi učinila nešto da te spreči u bekstvu.“

„Ukrala ga je onog dana kada sam planirala da odem“, rekla je Rokselana. „Sve sam ušila u haljinu – onu koju si pronašla – pomislivši da mogu da je obučem i ne izazovem nikakvu sumnju. Ali kada sam uveče otišla da se obučem, nije je bilo. Bila sam uplakana kada sam otišla na sastanak sa Bendžaminom, nisam znala da li ćemo moći da sprovedemo naš plan. Pratila me je te noći, stajala je u senci dok smo razgovarali. Nismo znali kako ćemo uspeti bez nakita i ona je računala na to. Izašla je i smejala nam se. Rekla je da ih je ona uzela u slučaju da se previše lako provučem – nije želela da propusti svoju šansu da nas uhvati na delu. A onda je počela da doziva čuvara...“

„I Bendžamin ju je zaustavio“, rekla sam, a užasna težina me je pritisla.

„Da.“ Njen glas je prikrio jecaj. „Uplašio se da ćemo biti zajedno uhvaćeni i da će me pogubiti. Uspaničio se.“

„Šta se onda desilo?“

„On... on joj je skočio za vrat i zadavio je. Pala je na zemlju, ja sam mu rekla da beži i on je to uradio. Kada sam pomislila da je prošlo dovoljno vremena i da je dovoljno odmakao, ja sam krenula po čuvare. Ona tada nije bila mrtva, znaš. Obratila mi se kada je on otišao...“ Njene suze sada su nezaustavljivo tekle. „Šta je rekla?“ pitala sam.

„Da me sultan nikada više neće poželeti. Sigurno je umrla dok sam išla po pomoć.“ Visoko je podigla glavu. „Pretpostavljam da mi sada nećeš pomoći.“

„Šta je s tvojim Akvinskim?“ pitala sam.

„Ljubav nastavlja tamo gde znanje prestaje“, rekla je.

Pogledale smo se. „Dala sam ti reč. Sve je ovo neopisivo užasno, ali to ne menja činjenicu da se ne slažem s načinom na koji si primorana da živiš. Naši planovi neće biti promenjeni.“ Ono što nisam rekla bio je pravi razlog zbog kog nisam planirala da je napustim: plašila sam se šta će joj se desiti ako ostane u haremu kada se otkrije čitava istina.

Margaret je otišla pravo po flašu i napunila dve čaše portom kada smo se vratile u jaliju. Pre nego što je prešla sobu da mi da jednu, Meg je ušla noseći mali koverat.

„Telegram za vas, madam.“

Stomak mi se stegao, uplašila sam se loših vesti iz Engleske, ali tekst me je iznenadio

manje nego što je njegov autor očekivao. Podigla sam glavu i pogledala Margaret u oči, čitajući njenu zabrinutost. „Ne, nije Ajvi“, rekla sam. „Od Kolina je. Pronašao je Bendžamina u Efesu.“

„To je divno“, rekla je Margaret. „Manje više.“

„Sve je priznao. Priznao je da je ubio svoju sestru. Biće u Konstantinopolju u roku od tri dana, i ranije, ako bude mogao da iznajmi brod.“ Bilo mi je loše. „Moramo kod njegovog oca. Ne želim da mu neko iz ambasade saopšti tu vest.“

Od svih neprijatnih putovanja preko Bosfora tokom proteklih nedelja, ovo je bilo daleko najgore. Gledala sam rt Sarajburnu u daljini, zamagljen na suncu, i uvežbavala šta ću reći, znajući da ne postoji čarobni način, da ne postoji određeni skup reči koji bi olakšao udarac. Margaret je uzela moju ruku.

„Nisam ni slutila da bi ovo putovanje moglo ovako loše da se preokrene“, rekla je sa usiljenom vedrinom u glasu. „Misliš li, možda, da je to znak da ću se udati za gospodina Majklsa što je moguće brže i početi da vodim miran običan život?“

„Zabrinjavaš me“, rekla sam. „To je bar drugi put da si dala takav komentar.“

„Da li se ikada pitaš jesmo li previše zapele da budemo nezavisne i opasne?“

„Šališ se? Ovim pokušavaš da me razonodiš?“

„Pa da, trebalo bi da li skrene misli“, rekla je. „Ali nije šala?“

„Ne.“ Sada je njen pogled skrenuo ka rtu Sarajburnu. „Oprosti, Emili. Jesi li srećna? Znam da obožavaš Kolina i nimalo ne sumnjam da si pronašla čoveka za kog si stvorena. Ali ovo je tvoj medeni mesec – dovoljno je loše što sam narušila vašu privatnost i nadam se da mi opraštaš...“

„Ne budi smešna“, rekla sam. „Medeni mesec traje mesecima i mesecima. Osim toga, zar nisi pročitala *Možete li joj oprostiti?* Zar Glenkora nije imala Alis uz sebe tokom najvećeg dela njenog bračnog putovanja?“

„Sasvim različite okolnosti, draga moja.“

„Baš.“ Nisam mogla da zadržim osmeh.

„Sada ne mogu da se uzdržim od posmatranja stvari drugačije“, rekla je Margaret.

„Ne bih želela da se moj medeni mesec prekine kao tvoj...“

„Niko ne želi da ima posla sa ubistvima.“

„Jasno. Ali ti uživaš u ovome, Em – ne u onom delu sa ubistvima, ali u ostalom da. Skakućeš po Konstantinopolju s više slobode nego iko nakon ledi Meri kako ono beše. Ponekad mi se čini da cvetaš od toga, ali u poslednje vreme izgleda kao da to uzima svoj danak.“

„Samo brinem zbog Ajvi. Ništa drugo. Ja želim da moj život bude ovakav, Margaret. I ne bih ga živela nikako drugačije. Želim da radim ovaj posao. On mi je važan.“

„Plašim se da postajem beznadežno romantična“, rekla je. „To je krajnje odvratno.“

„Zaista želiš da se zakopaš u Oksfordu, zar ne?“

„Mislim da želim“, rekla je.

„Ne misliš da ćeš postati klaustrofobična?“

„Ne. Imaš li ikakvu predstavu koliko Ovidija treba da prevedem? A tu je i Vergilije. To je posao koji meni treba. Ovo putovanje je učinilo da shvatim da želim gospodina Majklsa pored sebe sve vreme. Skitanje unaokolo nije baš zabavno bez njega.“

„Nadam se da nije“, rekla sam. „Koja bi inače bila poenta braka s njim? Meni Kolin nedostaje svakog trenutka kada nismo zajedno.“ Kako smo se bližile evropskoj obali, sa

Topkapijem koji je se nazirao iznad nas sve dok ga nismo prošli skrenuvši u Zlatni rog, moji živci su preuzeli kontrolu, a srce mi je tuklo u grudima. Od doka nije trebalo mnogo do ser Ričardove kuće – uzele smo kočiju želeći da stignemo tamo što pre.

Gospođica Evans nas je dočekala na vratima. „Danas se oseća mnogo bolje“, rekla je. „Primao je posetioce. Čak je sišao dole.“

„Da li je?“

„Bio je dole neko vreme“, rekla je. „Ali onda se umorio, pa se vratio gore. Ipak, to je napredak.“

„Plašim se da ćemo mi samo pogoršati stanje.“ Ostavila sam Margaret da joj objasni i krenula kod ser Ričarda. Našla sam ga kako sedi oslonjen na brdu jastuka, s primerkom *Od Zemlje do Meseca* Žila Verna pored sebe.

„Ledi Emili, lepo je videti vas, ali plašim se da gospođica Evans nije trebalo da vas pusti gore. Nije mi tako dobro kao ranije.“ Glas mu je bio nejasan, a glava mu se klackala. „Čak mi ni kafa koju je Satklif doneo nije pomogla. Naravno, bila je loša kao ona koju dobijam u ambasadi. Suviše gorka. Čovek bi očekivao bolju kod kuće.“

„Žao mi je što vas uznemiravam“, rekla sam. „I ne bih bila ovde da stvar nije izuzetno hitna.“

„Šta se desilo?“ Uspravio se. „Moj sin?“

„Plašim se da jeste. Kolin ga je pronašao – ne brinite, bezbedan je.“

„Hvala nebesima. Gde je bio?“„U Efesu. Krenuli su ovamo.“

„To su radosne vesti“, rekao je. „Ne mogu ni početi...“

„Ne, molim vas. Čekajte. Priznao je Kolinu da je on odgovoran za...“, oklevala sam. „Ne za Kejden?“

„Da. Žao mi je.“

„To nije moguće. Moj sin ne bi nikada...“ Glas mu je bio isprekidan, a zatim ga je sasvim napustio. Glava mu je pala unapred, a zatim ponovo unazad na jastuke. Prvo sam pomislila da je pogođen tugom, ali onda mu se vilica opustila, a usta razjapila.

„Ser Ričarde? Ser Ričarde?“

Nije reagovao. Disao je – to sam mogla da vidim – ali nije bio svestan. Povukla sam uže za zvono, a potom istrčala u hodnik dozivajući Margaret. Haos koji je nastao probudio bi i mrtvog jer je gospođica Evans ušla u sobu i zakreštala, užasavajuće i neljudski.

„Je li mrtav? Jesmo li ga izgubili? Oh, to je preterano, preterano užasno“, rekla je.

Margaret se pojavila gotovo odmah i, dokazavši da nije izgubila svoju sposobnost rasuđivanja, uradila je razumnu stvar. Poslala je po doktora koji je vrlo brzo stigao.

„To je od hlornog hidrata“, rekao je našavši se s nama u hodniku ispred ser Ričardove sobe nakon pregleda.

„Nikako nije mogao da ga uzme“, rekla je gospođica Evans. „Doslovno sam se pridržavala vaših naređenja. Nije mu imao pristup.“

„Mada ne sumnjam u vašu iskrenost, madam, znam o čemu govorim. Čovek se predozirao. Nije dovoljno da ga ubije – ali disanje mu je opasno plitko. Uradiću sve što mogu.“

„Hoće li preživeti?“, pitala sam.

„Ne mogu da kažem.“

„Koga je video danas?“, pitala sam, okrenuvši se gospođici Evans. „Oh, razne ljude. Pola

osoblja ambasade ga je posetilo.“

„Kafa“, rekla sam. „To je od kafe.“

„Šta...“

Nisam se zadržala da čujem ostatak njene rečenice, već sam odjurila nazad u sobu, zgrabila šolju s noćnog stočića i donela je doktoru.

„Naći ćete ga ovde“, rekla sam. „Gospodin Satklif mu je odneo gore, je li tako?“

„Da“, rekla je gospođica Evans. „Sama sam je sipala. Ali ne mislite valjda...“

Lekar je pomirisao sadržinu šoljice, a potom umočio prst u nju i pažljivo ga liznuo vrhom jezika. „To je hlorni hidrat.“

„Izvinite nas“, rekla sam uhvativši Margaret za ruku i povukavši je niza stepenice što sam brže mogla, gotovo se saplevši o suknju. Kliznula sam preko mermernog poda pokušavajući da se zaustavim kada smo stigle do ulaznih vrata.

„Pretpostavljam da idemo u ambasadu?“, pitala je Margaret kezeći se.

„Volim što tebi ne moram da objašnjavam stvari“, rekla sam. Stigle smo tamo gotovo odmah, teško dišući dok nam je ambasador prilazio u hodniku – jer naš dolazak nije protekao bez gungule.

„Ledi Emili, gospođice Sjuard, da li ste dobro? Sedite, molim vas. Odmah ću narediti da vam donesu čaj“, rekao je uvodeći nas u svoju kancelariju.

„Imam novosti“, rekla sam.

„Da, već sam ih čuo od vašeg muža. Užasno mi je žao što...“

„Ne, ser Vilijame, sve je pogrešno“, rekla sam. „Sve to. Ser Ričard je otrovan i...“

„Šta?“

„Moram smesta da razgovaram sa gospodinom Satklifom.“

„Nije ovde. Juče je otišao na odmor – ide u Rim.“

„Ne, ne verujem“, rekla sam. „Možete li mi, molim vas, dozvoliti da pretražim njegovu kancelariju?“ Objasnila sam mu šta se desilo kod ser Ričarda.

„Ne mogu ni da zamislim da je ta vaša pretpostavka tačna“, rekao je ser Vilijam. „A čak i da jeste, zar bi bio toliko blesav da ostavi dokaz u ambasadi?“

„Mislim da ga je ovde koristio“, rekla sam. „Molim vas, dozvolite da pogledamo.“

„Pretpostavljam da neće škoditi, ali deluje kao nepotreban trud“, rekao je ser Vilijam. Odveo nas je do arhive u prizemlju zgrade i otvorio vrata male kancelarije. Usledila je brza pretraga, ali bez uspeha, što me je razočaralo, ali me nije iznenadilo.

„Mislite li da postoji neki način da dobijemo dozvolu nalog ili kako se već zove – da pretražimo njegovu kuću?“

„Ni slučajno“, rekao je ser Vilijam. „Ser Ričard je već neko vreme imao problema. A ljudi s takvim problemima su, pa... Žao mi je, ledi Emili. Pustio sam vas da pogledate njegovu kancelariju samo zato što ste veoma entuzijastični kada je vaš detektivski posao u pitanju i cenim ono što ste uradili. Ali dama kao što ste vi ne bi mogla ni naslutiti koliko su daleko ljudi sa ovakvom vrstom ludila spremni da idu da bi zadovoljili svoje žudnje. Prisetite se opijumskih kuća i sličnog. Ipak, nema potrebe da se vi uznemiravate takvim razmišljanjima. Divim se tome što odbijate pomisao da bi jedan engleski džentlmen uništavao sam sebe, ali u ovom slučaju, upravo se to dešava.“

„To nije sve“, rekla sam. „Otkrila sam vezu između Bendžamina i nekoga u haremu – ne

Kejden. Mislim da smo sasvim pogrešili što se tiče...“

Podigao je ruku. „Molim vas, ledi Emili. Razumem koliko je sve ovo uznemiravajuće za jednu osobu tako delikatnog senzibiliteta. Međutim, istina je poznata. Više se ništa ne može reći.“

„Ali ko je ubio Džemala?“ pitala sam. „Ako je Bendžamin u Efesu, on to nije mogao da uradi.“

„Mogao je da ode tamo odmah nakon toga.“

„Ne bi imao vremena. Molim vas, ser Vilijame, dozvolite mi da ovo dalje istražim. Hoćete li mi bar reći više o gospodinu Satklifu?“

„Žao mi je, ledi Emili, nema više ničeg što bi se moglo učiniti. Ako, kao što kažete, Bendžamin nije umešan u Džemalovo ubistvo, čitava ta stvar se ne tiče ambasade.“

„Ne tiče se?“, pitala sam. „Kako možete to da kažete?“

„Umešali smo se u Kejdenin slučaj jer je ona bila kćerka jednog Engleza. Džemalovu smrt će istražiti Turci, kao što i treba.“

‚Ja, međutim, mislim da gospodin Satklif...“

„Ne, ledi Emili. Niste u pravu. Više se ništa ne može učiniti. Hvala vam za usluge koje ste pružili svojoj zemlji – nema sumnje da ste obavili temeljan i odličan posao. Sam sultan je o vama veoma lepo govorio. Ali posao je sada završen.“

Otvorila sam usta da se pobunim, ali on je već ustao i otvorio vrata. Margaret se digla na noge i sačekala me, požurujući me pogledom. Osećala sam se poraženom i krenula sam za njom iz prostorije, a potom i iz zgrade.

„Ovo je propast“, rekla sam

„Šta možemo da uradimo?“, pitala je Margaret.

„Veruješ li da je gospodin Satklif na putu za Rim?“

„Ni slučajno.“

„Ali Emili, znaš da je Bendžamin kriv.“

„Verovatno“, rekla sam. „Ali nešto sam manje ubeđena u tu činjenicu nego pre jednog sala. Hoću da uđem u njegovu kuću. Mislim da bismo tamo mogle da pronađemo hlorni hidrat.“

Batler gospodina Satklifa, ozbiljan čovek bez smisla za humor, uverio nas je da je njegov gospodar otišao na odmor, s planom da ide u Rim.

„Žao mi je što smo se mimoišli“, rekla sam. „Mogu li da mu ostavim poruku?“

„Naravno, madam.“ Ispružio je ruku.

„Oh“, rekla sam namrštivši se. „Trebaće mi papir.“

„Pođite za mnom.“ Bez i malo entuzijazma odveo nas je u malu, svetlu dnevnu sobu u prednjem delu kuće. „Imate papira na stolu.“

Izvukla sam stolicu ispred finog ženskog stola, uzela komad papira, otvorila mastionicu, umočila pero i dobacila Margaret pogled nadajući se da će ga ispravno protumačiti. Ona je teško uzdahnula i spustila se na najbližu stolicu.

„Da li bismo ikako mogle da dobijemo nešto da popijemo? Pešačenje ovamo me je načisto iscrpio“, rekla je. I tek tako, dobile smo sobu samo za sebe.

„Hoću da uđem u njegovu radnu sobu“, rekla sam. „To je najverovatnije mesto na kojem bi on nešto sakrio.“

„Gde je?“ pitala je Margaret.

„Dvoja vrata dalje niz hodnik. Tamo mi je pokazao kutiju u kojoj je trebalo da bude onaj prsten.“

„Hoćeš da ja odem?“

„Ne, ja ću. Ti se pretvaraj da ti je loše. Ako me uhvate, reći ću da sam tražila pomoć.“ Skrenula sam u hodnik pošto sam se uverila da u njemu nema nikoga i pošla na vrhovima prstiju da moje potpetice ne bi lupkale po tvrdom podu. Spustila sam jedan dlan na vrata, a drugom rukom lagano okrenula kvaku. Samo sam odškrinula vrata, a onda se osvrnula i proverila da li sam još sama. Sigurna u sebe koliko sam mogla biti na klimavim nogama, gurnula sam dalje sve dok nisam videla celu prostoriju.

Gospodin Satklif je sedeo za svojim stolom.

„Ledi Emili!“ Skočio je na noge.

„Oh, oprostite“, rekla sam. „Ostavljala sam vam poruku i Margaret se onesvestila. Danas smo previše pešačile. Tražila sam nekoga da...“

„Pa to je užasno. Jeste li pozvonili za pomoć?“

„Ja... nisam se čak ni setila. Samo sam istrčala nadajući se... čak i ne govorim razumno.“ Pogledi su nam se susreli i prvi put sam u njegovim očima videla duboku hladnoću. „Hoćete li mi, molim vas, pomoći?“

Stajao je tamo, zureći dovoljno dugo da me prestravi. Bez vremena da razmišljam šta da radim, učinila sam jedinu stvar koja mi je pala na pamet: naterala sam sebe da zaplačem. Trud nije bio sasvim uspešan, ali dobro postavljena maramica može da sakrije mnogo stvari, a nedostatak suza samo je jedna od njih.

„Htela je da uzmemo kočiju, ali ja sam insistirala – volim da šetam, znate – za sve sam ja kriva...“

„De, de, biće ona dobro.“ Spustio je ruku na moja leđa i poveo me u dnevnu sobu u kojoj je Margaret, svaka joj čast, ležala otromboljena, dopola na stolici, dopola na podu. Svakome sa i malo iskustva bilo je jasno da je njena poza previše elegantna da bi bila autentična, ali postoji trenuci u kojima se umetničkim nagonima ne može odoleti. Gospodin Satklif je povukao konopac za zvono i batler se gotovo odmah pojavio. Čim je video Margaret, ponovo je izašao i vratio se sa bočicom mirišljave soli koju je dodao svom gospodaru. Ona se zadivljujuće trgla kada ju je postavio pod njen nos – mada za to i nije bilo potrebno mnogo glume – otvorila oči i pogledala našeg domaćina.

„Gospodine Satklife“, rekla je. „Vi ste poput anđeoske vizije.“

„Ja... pa... da. Hvala vam, gospođice Sjuard.“

„Oprostite što vas ometam“, rekla sam. „Znam da ste krenuli u Rim i da ste u žurbi. Odabrale smo grozan trenutak za posetu. Vi ste praktično već otišli.“ Gotovo da mi ga je bilo žao. Bilo je neprijatno kada vas uhvate u tvrdnji da niste kod kuće, mada svi to rade da bi izbegli nepoželjne posetioce. Ipak, moje saosećanje je bilo više nego ograničeno jer sam, prvo, sumnjičila gospodina Satklifa za ubistvo, a drugo, nisam volela da uključujem sebe ni na kakve liste nepoželjnih posetilaca.

„Da. Oprostite. Da sam znao da će me posetiti dve šarmantne dame, ne bih rekao da nisam kod kuće“, rekao je.

„Naročito da ste znali da će se jedna onesvestiti“, rekla je Margaret, podigavši se sa poda.

„Stvar zbog koje smo došle nije hitna. Može da sačeka da se vratite s puta“, rekla sam. „Hoćete li ostati u Konstantinopolju toliko dugo?“

„Ne bih ni pomislila da odem, a da vas pre toga još jednom ne vidim“, rekla sam. Prišla sam vratima i shvatila da umalo što nisam izašla bez i trunke dostojanstvenosti.

„Hoćete li večerati s nama prve noći kada se vratite? Veoma bih volela da čujem sve o vašem putovanju.“

„Biće mi zadovoljstvo. I moram insistirati da mi dozvolite da vam pozovem moju kočiju. Ne možete dopustiti da gospođica Sjuard danas još pešači.“

Margaret, teatralno ozbiljna, pogledala ga je raširenih očiju. „Ne znam kako da vam zahvalim. Spasli ste me, a niste me naterali da se osećam nimalo postiđeno. Kako da vam se odužim?“

„Biću nesrećan ako budete i pokušali da mi se odužite“, rekao je. Nakon tih reči smo otišle i nismo progovorile sve dok na dokovima nismo izašle iz kočije.

25.

„Kakav debakl“, rekla sam pruživši se preko dna Margaretinog kreveta. Umesto da se vratim u jaliju i uživam u preko potrebnoj privatnosti, otišle smo u apartman moje drugarice u hotelu nakon što smo se javile gospođici Evans. Ser Ričard se probudio i bilo mu je mnogo bolje. Lekar nas je uverio da nije u opasnosti i da će se sasvim oporaviti.

Margaret i ja smo izašle što je pre bilo moguće. Vrativši se u hotel, rekle smo da nam večeru pošalju u sobu i nakon dugog kupanja, obe smo navukle spavaću i sipale po čašu porta i sedele na balkonu njene spavaće sobe posmatrajući svetla grada ispod nas.

„Hvala nebesima što si bila dovoljno dovitljiva da mi kažeš da se onesvestim“, rekla je Margaret. „Da mi nisi rekla da budem oprezna pre nego što si izašla iz sobe, zatekla bi me kako preturam po fiokama njegovog stola.“

Srknula sam mrku tečnost uživajući u toploti koju je odašiljala po mom telu. „Tek to bi bila propast. Ali zabrinuta sam. Nanjušio je.“

„Nanjušio? Šta ti to znači? Nemamo pojma šta radimo, zar ne?“ Nasmejala se.

„Možda je ovo bio debakl, ali je bilo neopisivo zabavno. Skoro da si me ubedila da razmislim o prednostima detektivskog posla.“

„Umorna si od smirivanja pre nego što si ga i počela?“

„Možda.“

„Šta li će reći gospodin Majkls?“

„Plašim se i da pomislim na to“, rekla je. „Danas mi je od njega stiglo tako lepo pismo. Navikao se da piše na latinskom, što je veliki napredak. Reči mu teku mnogo bolje i ređe se oslanja na školske fraze da bi me ubedio u dubinu i širinu svog strasnog divljenja prema meni.“

„Užasna si.“

„Baš nisam! Volim ga više nego išta, ali čovek je užasan s rečima. Prava tragedija, zaista.“

„To ga ne sprečava da dobije ono što mu srce želi“, rekla sam.

„Pa, savršenstvo bi bilo dosadno. A i ne smeta mi da budem bolja od njega u nečemu.“

„Znači, ti pišeš dobra ljubavna pisma?“

„Najbolja“, rekla je.

„Pokaži mi.“

„Nikad.“ Njen osmeh je bio samo korak od zlobnog i zasmejao me je. „A Kolin?“, pitala je. „Kakva su njegova pisma?“

„Najslađa“, rekla sam. Još smeha nas je dodatno otkravilo. Pitala sam se koliko ćemo još imati ovakvih noći. Toliko toga se promenilo nakon braka. Ali ne, nije me brak brinuo. Bio je to moj stari strah, vraćao me je u onaj, ne tako davni, decembar.

„Odjednom si se smrkla“, rekla je Margaret. „Šta ti je?“

„Ajvi. Plašim se za nju.“

„I ja. Svi odlično znamo šta bi moglo da se desi. Ali ne smemo dozvoliti da nas to parališe.“

„Naravno, u pravu si. Samo što nikada nisam pomislila da će biti tako teško.“ Zavrtela sam porto u čaši i stegla usne, osećajući kako suze počinju da me peckaju.

„Čini se da sve ostale žene uspevaju da se pomire sa rizikom. Ne znam zašto ja ne mogu.“

„Treba li da postoji neki razlog?“

„Pretpostavljam da ne. Ali, ako bi ga bilo, možda bih mogla da ga razumem i prebolim to.“

„Ti si tako jaka, ti nikada nećeš imati problema.“

„Možda.“ Nasmešila sam se. „Volela bih da podarim Kolinu naslednika. To bi ga veoma obradovalo.“

„Naravno da bi. A i tebe bi.“

„Da.“ Lice mi se zažarilo. „Obradovalo bi me.“

Uzela je moju ruku. „Šta god da se desi, ja ću biti s tobom. Nećeš biti sama i nećeš morati da se pretvaraš da nisi prestravljena.“

„Hvala ti, Margaret. Ne znam šta bih bez tebe.“ Zagrlile smo se, dovršile porto i počele da pravimo strategiju. Do jutra smo imale sasvim razuman plan kako da saznamo više o gospodinu Satklifu.

Jutro je na naš razuman plan bacilo oštru i neumoljivu svetlost, ali nismo se uplašile. Faza jedan biće sasvim jednostavna, ali faza dva bi mogla biti nezgodna. Počele smo da obilazimo Peru i svraćamo u kuće svih nekadašnjih zemljaka Britanaca kojih smo mogle da se setimo. Srećom, pošto sam kćerka jednog grofa, moj društveni položaj nam je omogućavao da to radimo bez upoznavanja.

„Zapravo“, rekla sam pozvonivši na zvono pete kuće. „Moja majka bi rekla da je ovo moja društvena obaveza. Uvek mi govori da jedna dama s rangom ima obavezu da posećuje one koji su ispod nje. Ne činiti to bilo bi nepristojno.“

„A to ne možemo dozvoliti“, rekla je Margaret.

U roku od nekoliko sati – iscrpljujućih sati koji su nas ostavili natovarenim čajem i keksićima – saznale smo da je gospodina Satklifa karijera vodila u Beč (to mu je bila prva služba i tada je radio s gospodinom koji je sada bio jedan od glavnih pomoćnika konzula u Turskoj), Kanadu, Portugaliju i na Zapadnoindijska ostrva. Ali tek kada smo upoznale gospodu Huper-Feris doznale smo nešto korisno.

„Oh, Zapadnoindijska ostrva su bila užasna!“ Provele smo prijatnih pola sata s našom domaćicom, suprugom jednog visokog zvaničnika ambasade. „Bili smo tamo u isto vreme kada i Satklifovi. Vladala je grozna epidemija tifusa, ljudi su padali na sve strane.

Tada je izgubio celu svoju porodicu, ali sigurna sam da to već znate“, rekla je.

„Da“, rekla sam. „Čula sam za to. Užasno.“

„Užasna tragedija. Njegova žena, Kejt, prelepa devojka. I tako mlada. Imali su dvoje dece, dečaka i devojčicu. Ako se sećam, jedno je imalo šest, a drugo četiri godine. Svi otišli u roku od dvadeset četiri časa.“

„To je strašno“, rekla je Margaret. „Jadan čovek.“

„To ga je zauvek obeležilo, više nego što biste očekivali da tuga nekog obeleži. Da stvari budu gore, on je prvo odbio taj zadatak, tražio je da ostane... pa, ne mogu da se setim gde je bio pre toga. Nije hteo da vodi svoju decu, jer je odlično znao da je tifusna groznica raširena

na ostrvima. Ali s takvim stvarima se ne može pregovarati. Ideš tamo gde ti kažu."

„Zar nikada nije moguće zahtevati promenu?" pitala sam.

„Naravno, možete tražiti šta hoćete. Ali nije uobičajeno da to urodi plodom. Verujem da je našao jednog kolegu koji je pristao da se zameni s njim, ali onda je došlo do neke promene plana. Ne sećam se detalja."

„To je strašno tužno", rekla sam.

„Zaista jeste. Naravno, iz toga se izrodio sav njegov dobrotvorni rad i bar je to dobro. Premda sam čula priče da je previše opsednut njime. Misli da zna bolje od bilo koga šta znači biti pristojan otac."

„Pretpostavljam da je to razumljivo", rekla je Margaret. „Kako su se vama dopala Zapadnoindijska ostrva? Čula sam da je tamo prelepo."

„Odvratno toplo", rekla je. „Nepodnošljivi komarči. Rekla bih, dajte sve od sebe da ostanete što je moguće dalje od njih."

„Baš razočaravajuće", rekla sam. „Uvek sam imala sanjalačke vizije o ostrvima."

„Nemojte me pogrešno shvatiti", rekla je gospođa Huper-Feris. „Gledano iza dobre mrežice za komarce, to je dražesno i divno mesto."

Do četiri sata bila sam sigurna u dve stvari: kad god videla sledeći keks – to će biti prerano, i gubitak porodice gospodina Satklifa bio je povezan sa svim stvarima koje su se dešavale oko ser Ričarda.

„Treba da saznamo više o njegovom zahtevu da dobije drugi zadatak", rekla sam.

„Ali plašim se da nam ambasador neće biti ni od kakve pomoći."

„Znaš li još nekoga u diplomatskoj službi s kim bismo mogle kontaktirati?" pitala je Margaret.

„Ne."

„A Džeremi?", pitala je. Džeremi Šefid, vojvoda od Bejnbridža, bio je moj drug iz detinjstva koji mi je izjavio ljubav prošle zime u Beču. „On ume da bude koristan kada to želi."

„I više nego koristan", rekla sam. „ Ali ne bih da ga uznemirava, s obzirom na okolnosti."

„Mislim da bi mu bilo zadovoljstvo da te spasi dok si na medenom mesecu."

„Upravo je u tome problem", rekla sam. „Pitam se da li bi moj otac mogao da pomogne?"

„Vredi pokušati", rekla je Margaret

„Mogu da mu pošaljem telegram, ali proći će dani pre nego što išta saznamo. Nije u Londonu. „Motale smo se ulicama Pere pažljivo koračajući po neravnoj kaldrmi

„Da li bismo prosto mogle da pitamo gospodina Satklifa?"

„Naravno, ali želim neki dokaz, nešto opipljivije. Ako otkrije da ga istražujemo, mogao bi pobeić i", rekla sam. „Imam jedan neobičan predlog."

„Ti su mi omiljeni", rekla je Margaret. „Mislim da mi se vraća kuražnost."

„Trebaće ti ako pristaneš na ovaj plan. Ne bih ga predlagala kada bih mogla da se setim neke druge mogućnosti, po mogućstvu razumnije, ali izgleda da to ne mogu. Šta misliš o tome da posetiš ambasadora?"

„Rekla si da on neće da pomogne."

„Neće ni znati da nam pomaže" rekla sam. „Međutim, prvo moramo da pronađemo jednu

prodavnicu. Trebaju mi sveće."

Dva sata kasnije, krila sam se u ostavi u britanskoj ambasadi nakon što sam se iskrala kada smo Margaret i ja tobože želele da razgovaramo sa ser Vilijamom. jedan ozbiljan činovnik uveo nas je u malu sobu za prijem. Provele smo četvrt sata razgovarajući o slonovima sa gospodinom koji je tek stigao iz Indije i nadao se da će ovaj položaj biti uzbudljiv koliko i prethodni, ali kada su njega pozvali, ostale smo same i ja sam odjurila u prvo pristojno skrovište koje sam uspela da pronađem.

Za jednu ostavu, ova je bila sasvim udobna. Nije bila ni pretrpana niti je smrdela na buđ. Nagurala sam se skroz pozadi, spustila se na pod i sedela tamo žaleći što nisam bila dovoljno pametna da skinem korset pre ovog poduhvata, sve dok šumovi iz hodnika nisu zamrli. Uprkos pokušajima da protegnem noge, bile su zgrčene i ustajanje je bilo prilično bolno. Nakon malo petljanja u mraku otvorila sam vrata. Kada sam se našla u hodniku, iz torbice sam izvukla sveću i šibice koje sam kupila i ubrzo sam imala dovoljno svetlosti da se ne sapletem na razbacani nameštaj.

Otišla sam do arhive, pomislivši da je to najlogičnije mesto za pronalaženje dosjea zaposlenih. Izvlačila sam fioku za fiokom iz ormara koji su je popunjavali, najzad došavši do one koju sam tražila. Prevrtala sam po fasciklama dok nisam videla dva imena koja su mi trebala. Srce mi je tuklo. Izvukla sam obe, prigrlila ih i krenula ka stolu na kom sam mogla da ih pročitam. Ali, pre nego što sam stigla da ih raskrilim, čula sam užasno lupanje s druge strane vrata.

Na trenutak sam se zaledila zaboravivši da dišem. Kada mi se razum vratio, ugasila sam sveću i prstima pritisnula žar na fitilju da bih zaustavila dim. Nisam mogla da vidim pa sam se spustila na pod i sklupčala ispod stola, prestravljena. Ništa se nije desilo. Počela sam da brojim sekunde da bih znala koliko je vremena prošlo, ali jedva sam uspela da pratim brojeve. Želela sam samo da izađem, što je pre moguće. Napregla sam sluh, ali više nisam čula nikakav zvuk, pa sam odlučila da ustanem. Međutim, čim sam to uradila, čula sam novu buku – ne tako glasnu kao prvu – a nakon nje tup tresak.

Pošto nisam bila dovoljno šašava da otvorim vrata i pogledam šta se iza njih nalazi i čeka da mi se suprotstavi, javljale su mi se slike gospodina Satklifa s mačem – bez ikakvog smisla. Znala sam da je vreme da preduzmem naglu i odlučnu akciju. Ne oklevajući, prešla sam preko sobe što sam brže mogla u mraku, ne želeći da rizikujem tako što ću upaliti sveću, i otvorila prvi prozor do kog sam došla. Nisam planirala da odem sa fasciklama, ali u ovom trenutku nije bilo druge opcije. Prikupivši tešku suknju, sela sam na ivicu, prebacila noge preko i skočila na zemlju.

Kada sam se našla tamo, ostala sam blizu zgrade, ne želeći da me čuvari vide kako se šunjam unaokolo. Znala sam da na kraju neću moći da ih izbegnem, ali sam za njih smislila strategiju koja mi je delovala bolje od prosečne.

„Dobro veče, gospodo", rekla sam grleći fascikle čvrsto obavijenim rukama oko sebe dok sam stazom išla ka kapiji. „Dvorište je tako prelepo, čak i na mesečini, prosto nisam mogla da krenem kući."

„Vi... kada..." Mlađi vojnik je nerazumljivo mucao.

„Pretpostavljam da je gospođica Sjuard odavno otišla. Da li je bila sa ser Vilijamom, jeste li videli?"

„Ne, madam, verujem da je on otišao sam.“

„Pa dobro. Pristići ću je. Hvala vam i želim vam prijatno veče.“ Šmugnula sam pored njih, sa ozarenim osmehom na licu, a zatim potražila kočiju koju je Margaret ostavila da me čeka na kraju bloka. Otvorila je vrata čim me je videla da dolazim.

„Premrla sam“, rekla je. „Ne možeš ni zamisliti koliko je bila užasno sedeti ovde i nemati pojma šta se dešava.“

„Mogu te uveriti da unutra nije bilo ničeg osim okrepljujućeg uzbuđenja.“ Dodala sam joj fascikle dok sam ulazila u kočiju i ispričala joj šta se desilo.

„Misliš da je neko unutra?“ pitala je.

„Nemam pojma“, rekla sam. „I nisam htela da saznam. Volela bih da nisam morala ništa da iznesem, ali nisam imala izbora.“

Vratile smo se u hotel *Mizeris,* gde smo mogle na miru da proučimo ukradena pisma.

„Porto“, rekla je Margaret pruživši mi čašu. „Cigara.“

Upalila sam je, ali mi se od njenog mirisa prevrnuo stomak. „Ne mogu“, rekla sam ugasivši je u kristalnoj pepeljari na stolu.

„Jesi li bolesna?“

„Nadajmo se.“ Pogledala sam fascikle ispred sebe. „Koga ti želiš? Gospodina Satklifa ili ser Ričarda?“

„Satklifa, molim. Hoću ja da otkrijem ono što tražimo.“

„Samo napred u osvajanje.“ Gurnula sam fasciklu do nje i otvorila ser Ričardovu. Štivo je bilo dosadno, ali to me nije iznenadilo. Fascikla je bila prepuna evidencija njegovih zadataka, komentara o njegovom učinku, preporuka raznih imućnih ambasadora u kojima se hvale njegove veštine, efikasnost i posvećenost, ali nije bilo ničega što bi ukazivalo na vezu između njega i gospodina Satklifa.

„Nešto važno?“, pitala sam Margaret sipajući još porta u njenu čašu.

„Zasad samo pismo o tom poslu na Zapadnoindijskim ostrvima“, rekla je. „Užasno. Bio mu je odobren produženi odmor nakon sahrana, ali on je odslužio ostatak smene tamo. Osim toga, upečatljivo nezanimljiv dosije. Nikakvih znakova nevolje.“

„U redu. Hajde da uporedimo njihove službe. Jesu li negde bili zajedno?“ Brza procena pokazala je da su im se putevi ukrstili u Beču – na onom prvom zadatku gospodina Satklifa. „Gospođa Huper-Feris je pomenula da je pokušao da se dogovori s nekim kolegom, nekim koji je pristao da se zameni s njim. Kladim se u bilo šta da je to bio ser Ričard.“

„Da li se takvo nešto pominje u njegovom dosijeu?“

Prevrtala sam stranice i pregledala tekst. „Evo ga – kada je zahtevao da ga pošalju u Konstantinopolj, zabeleženo je da nikada pre nije tražio određeno mesto.“

„Da li je to bitno?“ pitala je Margaret.

„Samo ako je gospodin Satklif mislio da je on tražio Zapadnoindijska ostrva.“ Zatvorila sam ser Ričardov dosje. „Mogu li?“

„Naravno.“ Margaret se zavalila u stolicu praveći prstenove od dima. „Moram priznati da mi se više dopada da glumim onesvešćivanje nego da vršljam po papirima. Moja posvećenost je u najboljem slučaju sumnjiva.“

„Svejedno te volim“, rekla sam i nastavila da čitam. „Evo, ovde je. Pismo u kojem traži da se dozvoli da njegov kolega, gospodin Ričard Sent Kler – pre nego što je proglašen za

viteza – bude raspoređen na Zapadnoindijska ostrva umesto njega. *Gospodin Sent Kler me je uverio da će rado preuzeti to mesto i već je predao odgovarajuća dokumenta da bi se uredile pojedinosti*."

„Ali on to nikada nije učinio?"

„Čini se da nije." Duboko sam uzdahnula, protrljala čelo i vratila se na ser Ričardov dosje. „Da, Da. Ovo je dovoljno, Margaret, dovoljno je. Vidi." Stajala je pored mene i čitala preko mog ramena. „Stranica na kojoj se kaže da on nikada nije podneo takav zahtev ima pečat i stigla je ovamo tek pre šest meseci."

„Zašto je toliko trajalo?"

„Ko zna? Možda je bila zaturena, ili nikada nije ni poslata sa mesta na kojem je bio kada se prijavio da dođe ovamo. Bitno je da je gospodin Satklif osoba kojoj je ovaj dokument otišao da ga zavede u arhivu – on je udario petčat na njega. A kada je to uradio, ako ga je pročitao, saznao je da ser Ričard nikada nije pokušao da mu pomogne da izbegne Zapadnoindijska ostrva."

„I tako je dopustio da njegova porodica umre od tifusne groznice."

„A to je čoveku koji je bio tako temeljno opustošen gubitkom, toliko ožalošćen da se nikada nije ponovo oženio i da se preterano posvetio drugim ljudima koji su doživeli sličnu kob, moglo biti dovoljno da poželi osvetu."

„I zato truje ser Ričarda?", pitala je Margaret.

„Ali ga ne ubija – trudi se da on izgleda do te mere nesposoban da gubi posao. I angažuje siledžije da maltretiraju njegovog sina."

„Ali Kejden?"

„Još ne znam kako, ni da li se ona uopšte uklapa u to. Možeš li poverovati da bi ubistvo kćeri čoveka kog smatra odgovornim za smrt njegove dece, za njega bila slatka osveta?"

„Još ne znamo da on tako razmišlja", rekla je Margaret.

„Slažem se", rekla sam. „Ali to je odgovarajući zaključak. I pretpostavimo da je ubio Džemala – čoveka koji je znao za Bendžaminove poslove u haremu. Možda je i on podmićivao Džemala i odlučio da je vreme da ga ućutka kako nešto ne bi odao."

„Da li je to dovoljno dokaza da ih izložimo ambasadoru?" pitala je Margaret.

„Trebalo bi da bude dovoljno barem da mu privuče pažnju i ubedi ga da ovu stvar treba detaljnije ispitati. Pokazuje da je gospodin Satklif imao jak motiv. Sada treba da pronađemo neke dokaze da je posedovao hlorni hidrat i još informacija o njegovom prijateljstvu sa Bezime. Ne zaboravimo tla je ona volela da se igra lekara."

26.

Pošto je bilo prekasno da pitamo Bezime, morala sam da se zadovoljim razgovorom sa jedinom osobom koja je ostala i koja je mogla imati odgovore koje sam tražila. Perestu je počela nervozno da šeta gotovo čim sam joj postavila prvo pitanje Bore na njenom čelu su se produbile, a smeđe oči zamutile ..Ne znam kako da ti odgovorim“, rekla je. „Nisam mesecima kontaktirala sa tvojim gospodinom Satklifom. To sam li već rekla.“

„U kakvim je odnosima on bio sa Bezime?“ Zatvorila je oči. „Kako bih ja to mogla da znam?“

„Pročitali ste njene dnevnike, zar ne?“, pitala sam. „Sigurno jeste. Kako ste mogli da odolite? Zar niste želeli da znate kakav je bio njihov odnos?“

Nije odgovorila.

„Voleo vas je. Ne sumnjam u to. Trebalo je da vidite njegovu reakciju kada je shvatio da je vaš prsten nestao.“ Nije mi se nimalo dopadalo to što sam znala da je glumio, ali nisam imala razloga da sumnjam u njegova osećanja prema Perestu, a bilo je još manje razloga da nju dodatno povredim.

Okrenula se s teškim suzama u očima. „Nikada ne smeš govoriti o ljubavi među nama. Nije je bilo.“

„Onda prijateljstvo. Kako god želite to đa nazovete. Mario je za vas. Svaka žena u vašoj situaciji pročitala bi te dnevnike.“

„Često je odlazio kod nje, ali mislim da nisu bili ljubavnici“, rekla je.

„Da li je pisalo išta o tome da je s njim razgovarala o Kejden?“

„Baš ništa.“

To je bilo nezgodno, ali nimalo iznenađujuće. „Šta mi možete reći o gubitku njegove porodice? Znam da ga je to veoma pogodilo.“

„Naravno da jeste. Ne možeš ni zamisliti kako je to kada izgubiš dete. Dvoje dece. I ženu. Voleo ju je.“

„Znam.“

„A onda je otkrio da je čovek kog je zvao svojim prijateljem lagao u vezi s nečim što je moglo da spreči sve to...“

Zastala je, a ja se nisam usudila ni da dišem. Međutim, kada nije nastavila, morala sam nešto da kažem. „Znate, to je mogla biti i greška. Ser Ričard je možda poslao zahtev, ali je on potom bio godinama izgubljen.“

„Znaš tu priču?“ Nasmešila se, mršavo, bez mnogo iskrenog truda. „Zbog toga imam manji osećaj kao da ga izdajem.“

„Ne znam pojedinosti i, ali nisam uverena da je u pitanju išta više od nesporazuma.“

„Ne, to nije moguće. Kada je video dokument, otišao je kod ser Ričarda koji je sve priznao. Izvinio se, ali šta je ovaj imao od toga? Rekao je da nije mogao da ode u to vreme, zato što je pratio neki novi trag u vezi sa njegovom kćerkom. Naravno, sve to nije dalo nikakve rezultate, a jadni Teodor je sve izgubio.“

„Ser Ričard zna sve to?“ pitala sam.

„Da. U to nema sumnje. Poslednji put kada sam videla Teodora bilo je odmah nakon

njihovog razgovora. Nikada ga nisam videla tako uzrujanog, tako... izmučenog."

„A to je bio dan kada ste prekinuli svoje prijateljstvo?"

„Da. Trenutak je bio užasavajući, priznajem. Ali nešto kod njega me je uplašilo tog dana – intenzitet njegove povređenosti, njegov gnev. I znala sam da sam u opasnosti da me on previše privuče. To nisam želela, pa sam sve prekinula."

„Za to je potrebno mnogo snage", rekla sam.

„Ni izbliza toliko koliko bi se očekivalo", rekla je. „Povlačila sam se mesecima, a da on to nije ni znao. Inače to ne bih mogla da uradim."

„Žao mi je", rekla sam. „Sigurno je bilo užasno bolno. Nikada ne bih potezala tu temu da ne smatram da je izuzetno važna. Šta je Bezime pisala o gospodinu Satklifu?"

„Znala je za njegov gnev, to je bilo jasno, i to ju je brinulo. Nije dobro spavao, imao je noćne more. Patio je od njih godinama. Davala mu je nešto da mu pomogne, ali mislila je da to ne pije jer joj nikada nije izgledao odmornije." Suze su gušile njen glas.

„Volela bih da sam ja mogla da mu dam nešto tako opipljivo – nešto što bi mu zaista pomoglo."

Osećala sam se kao da stojim na ivici veoma visoke litice i kao da ću se survati u nezamislivo ništavilo ako savršeno precizno ne odaberem svoje reči. Prišla sam joj i stala ispred nje, spustivši ruke na njena ramena. „Prijateljstvo koje ste mu vi pružili mnogo je opipljivije od ijednog leka koji on nikada nije ni koristio."

„Da, ali ona mu je davala više svaki put kada bi svratio. Sigurno je imala razlog da to smatra važnim Trudila sam se da zvučim što je moguće opuštenije. „Da li se sećate koji je to lek bio?"

„Nešto za spavanje... hlor...hlorni..."

„Hlorni hidrat?"

„Da", rekla je. „To je bilo to

„Ne baš dobar izbor, rekla bih. Izaziva veliku zavisnost i može imati užasavajuća neželjena dejstva."

„Je li tako?"

„Da. Mnogo je bolje što je imao prijateljicu koja ga razume", rekla sam.

„Hvala ti", rekla je. „To mi pruža neku utehu."

„Ne morate ga zauvek izgubiti, zar ne?", pitala sam. „Moram. Nema drugog načina. Neću dozvoliti sebi da se ponovo zaljubim, naročito u tako nemogućim okolnostima." Morala sam da se složim s tom mudrošću.

Iz palate sam požurila da se nađem s Margaret, koja je organizovala poslednje pojedinosti za Rokselanino spasavanje. Najzad je došao trenutak da izvedemo naš plan. Uzbuđenje i strah su me preplavili, živci su mi se istanjili, ali molila sam se da radimo pravu stvar i na pravi način. Nisam mogla dopustiti sebi da razmišljam o posledicama koje bi nastale ako bi naši planovi bili otkriveni. Bile smo pažljive i bila sam uverena da će njen beg uspeti. Preterana samouverenost bila je loše društvo.

„Ovo će ti biti zabavno", rekla je Margaret dok smo žurile ka džamiji Nuruosmanije. „Juče je drugarica pozvala Meduzu, puna tračeva o bivšim zemljacima. Izgleda da je one noći kada si bila u ambasadi, jedna mačka lutalica koja se mota po gradu ušla kroz otvoren prozor i preturila vazu."

„I to je lupa koja me je uplašila?“ Nasmejala sam se.

„Da. Jadni stvor je ujutro još bio unutra i osoblje ju je usvojilo.

„Pa, to je dobra priča. Moram da ti ispričam šta se desilo u Jildizu jutros.“ Hodale smo brzo i trudila sam se da ravnomerno dišem dok sam prepričavala moj razgovor s Perestu.

„Kakva šteta što je spalila dnevnike“, rekla je Margaret. „Misliš li da bi pristala da svedoči?“

„Ne bih znala reći. Kada se suoči sa istinom onog što je uradio...“

„Da li smo mi uopšte sigurne šta je istina?“ pitala je.

„Da, jesmo. Trovao je ser Ričarda, sabotirao mu karijeru, možda je čak pretio nasiljem njegovom sinu...“

„To poslednje ne možemo da dokažemo.“

„To će bez sumnje biti najjednostavniji deo. Kolin može da se vrati u selo i plati dovoljno da sazna celu istinu.“

„Pošteno“, rekla je Margaret ubrzavši. Nisam mogla da pratim njen tempo – osećala sam se zadihanije nego što bi trebalo i samo sam mogla da se trudim da mi ne pobegne previše daleko.

„Sigurno je pratio Bendžamina – ubedena sam da ga je Džemal upozorio na planirani beg.“

„Možda je čak i prisustvovao ubistvu.“

„A onda uzeo dokaze da bi ih dao odgovarajućoj osobi u odgovarajućem trenutku“, rekla sam. „Želeo je da bude siguran da će Bendžamin biti okrivljen.“ Stala sam nasred ulice. Margaret je morala da me povuče i skloni s putanje kola za dostavu.

„Emili! Pazi.“

„Nisam to ranije primetila“, rekla sam. „Ali sada znam. Sećaš se, pričala je...“

„Već su unutra“, prekinula me je Margaret gledajući red kola ispred zgrade.

„Požuri.“

Požurila je na svoj položaj, a ja sam skrenula na Veliki bazar, smestivši se za sto u kafeu koji smo odabrale i naručivši čaj i baklavu. Ideje su mi sevale kroz glavu, ali uvek sam se zaustavljala na istoj: Bendžamin nije ubio Kejden. Satklif je to uradio. Scenario je odigran vrlo lako. On je pratio bendžamina, gledao kako Rokselana beži vrišteći. Kejden ga je možda čula, pozvala ga u pomoć, pošto ga je videla, a on ju je ubio da bi je ućutkao. Ne samo da bi se pobrinuo da ga niko nije video u haremu, već i zato što je znao da sinu svog neprijatelja može smestiti ubistvo.

Priznala sam sebi, dok sam žvakala još jedan zalogaj baklave, da je ta priča i dalje nepotpuna. Ali još nekoliko dana rada i otkriću ostatak. Bezime je bila pretnja, jer je znala za hlorni hidrat – a lično sam joj ja rekla da sumnjam da je ser Ričard njime otrovan. Možda je pitala Satklifa o tome. A Džemal on je bio i zamenjiv i opasan. Mislila sam da je vrlo verovatno video Kejdenino ubistvo.

Tanušan zrak zadovoljstva prošao je kroz mene i zbog toga me je odmah ispunila briga. To je uvek bila najopasnija faza – deo kada počnete da sastavljate rešenje, ali još ne znate dovoljno da vidite rupe koje vas čine ranjivim. Pogledala sam sat na mom reveru – očev poklon za venčanje – i otkinula komad papira iz male sveske koju sam nosila u torbici. Na njemu sam napisala sve što sam znala, sve na šta sam sumnjala ili šta sam smatrala logičnim zaključcima koji su se ticali slučaja. Potom, prešavši na drugi list, zapisala sam nelogične

zaključke koji su mi se sviđali, kao i sve detalje naših planova za Rokselanu, ježeći se od pomisli da će on ovo čitati.

Pitala sam konobara da li mogu da dobijem koverat i u roku od nekoliko trenutaka u rukama sam imala komplet glatkog kancelarijskog pribora. Pošto sam zapečatila pismo, adresovala sam ga na Kolinovo ime i ambasadu, a moj preduzimljivi poslužitelj pronašao je dečaka koji će ga isporučiti pre nego što sam to i zatražila. Pošto sam preduzela tu meru opreza, osećala sam se zaštićenijom. Ne u klasičnom smislu. Nisam želela da Kolin uskoči i sredi išta od toga, želela sam to da uradim sama. Bilo je to kao da sam kupila osiguranje protiv potrebe za njim – znao je gde će me pronaći i šta da uradi ako nešto krene naopako. Bez sumnje, njegovu pomoć bih tražila u slučaju da on nikako ne može da mi je ponudi.

Zadovoljna, završila sam čaj i ponovo pogledala na sat. Stomak mi se stegao. Prošlo je previše vremena. Rokselana je do sad već trebalo da bude ovde. Osvrnula sam se oko sebe. Sa svakom sekundom postajala sam sve nervoznija i pitala sam se da se nije možda zbunila u lavirintu ulica bazara. Želela sam da je potražim, ali dobro sam znala da ne smem napuštati svoj položaj. Šta bi ona uradila ako bi stigla, a mene nema?

Međutim, nakon još pola sala nisam imala izbora. Platila sam račun i odlučila da odem u džamiju gde ću pronaći Margaret. Žarko sam se nadala da Rokselanu nisu uhvatili, da nije došla jer je bilo previše rizično, ili zato što nije mogla da ostane sama, a to je bilo neophodno za beg. Dok sam išla, počela sam, jedva ispod glasa, da ponavljam jednostavnu molitvu.

„Ledi Emili Hargrejvs?“ Sitan glas dopirao je iza mene, a kada sam se okrenula videla sam dečaka, ne starijeg od devet godina. „Da li ste vi ledi Emili Hargrejvs?“

„Jesam“, rekla sam.

„Ovo je za vas.“ Pružio mi je koverat napravljen od debelog bež papira i nestao u gomili koja me je okruživala. Drhtavim rukama sam ga pocepala, gotovo se plašeći da čitam.

Draga moja ledi Emili,

igra je završena. Otišla si predaleko i morao sam da preduzmem korake koje nisam želeo. Imam Rokselanu. Biće živa još trideset minuta ako se ne predaš u zamenu za nju. Nju je lako zastrašiti, nije ni nalik mojoj hrabroj devojčici koja se nijednom nije požalila tokom poslednjih sati svoje bolesti, i već sam umoran od njenog plakanja. Da li bi volela da je ućutkam?

Ja sam u cisterni Bazilika, u Jerebatan saraju. Moraćeš sama da smisliš kako da dođeš ovamo Samo se postaraj da dođeš brzo i da dođeš sama. Ukoliko je još neko s tobom, svi ćemo loše završiti.

Ostala sam bez daha, a grlo me je bolelo dok sam se borila za vazduh. Nisam bila glupa da verujem kako iz ovoga mogu sama da se izvučem. Ovo je bila gora situacija nego ijedna koju sam mogla zamisliti. Mislila sam da je Rokselani jedina opasnost pretila od sultana. Nije bilo mnogo vremena za razmišljanje o mogućnostima, pa sam odabrala prvu razumnu koja mi mi je pala na pamet. Zamolila sam konobara da mi pokaže gde je policija – on je pronašao jednog policajca koji je patrolirao bazarom i odmah ga zaustavio. Ne želeći da izgubim ni tren, ugurala sam poruku, koja je očigledno bila od gospodina Satklifa, u čovekove ruke i objasnila mu što sam efikasnije mogla da smesta mora poslali pomoć i obavestiti britansku ambasadu.

Gledao me je kao da sam luda, a ja nisam mogla da se zadržavam duže da bih ga ubedila u suprotno. Umesto toga, otrčala sam do najbližeg izlaza, zaustavila prvu kočiju koju sam videla i krenula ka cisterni. Za nju sam znala samo zbog toga što sam tako mnogo pročitala o gradu i našla njen opis u putopisu jednog italijanskog džentlmena. Nalazila se blizu Plave džamije i Aja Sofije, izgrađena je u rimsko doba da bi snabdevala grad vodom, a porodice koje su živele iznad nje još su je koristile – vadile su vodu iz otvora nalik na bunare u svojim podrumima.

Pošto nisam imala vremena da uzmem De Amičisovu knjigu iz jalije, morala sam da se oslanjam na sopstveno pamćenje. Opisao je kako je do cisterne došao kroz vrt obližnje kuće. Stigla sam u taj kraj i znala sam da sam otprilike u blizini, ali nije bilo očigledno u kojem dvorištu se nalazio ulaz, pa nisam mogla da uradim ništa drugo osim da kucam na vrata i nadam se da će neko moći da mi pomogne. U trećem pokušaju otvorila mi je žena pod velom. Nije dobro govorila engleski, ali ja sam neprekidno ponavljala „Jerebatan saraj“, i ona je najzad klimnula i pokazala mi kuću preko puta njene. Otrčala sam tamo, ali nikoga nije bilo kod kuće.

Obišla sam kuću nadajući se da ću pronaći ulaz u vrt kroz kojih bi došla do cisterne. Srce me je zabolelo kada sam u zidu videla zelena vrata koja su žudela za novom bojom. Otvorila sam ih i utrčala unutra. Naspram mene bio je kameni luk, a ispod njega strme kamene stepenice, klizave od vode i mahovine, koje su se spuštale duboko u tamu. Zadovoljna što nisam ispraznila torbicu nakon sinoćne avanture u ambasadi, izvukla sam sveću i šibice koje su još bile kod mene i upalila ih pre nego što sam vrlo pažljivo krenula niza stepenice.

Svaki živac u mom telu drhtao je kada sam stigla do zatvorenih vrata na dnu. Otvorila sam ih i zakoračila u ogromnu kupolastu podzemnu odaju čija se zasvođena tavanica oslanjala na lukove iznad silnih redova stubova, njih na stotine. Voda je ispunjavala prostoriju ispod drvene platforme na kojoj sam stajala – a moja sveća je u njoj reflektovala zelenu, jezivu boju, gotovo nečastivu. Nije bilo nijednog zvuka osim vode koja je kapala sa krova, pljuskajući u bazen ispod sebe i nemilosrdno odjekujući.

Zapravo, nije bilo nijednog zvuka dok se vrata nisu zatvorila za mnom, a ja začula nepogrešivi zvuk reze koja se spušta. Okrenula sam se, poželevši da to odmah proverim, i otkrila da je moj strah bio sasvim opravdan. Brava je bila zatvorena, nisam mogla da izađem. Obuzela me je panika dok me je tama obavijala, ali nisam mogla da učinim ništa drugo osim da krenem dalje.

Zakoračila sam unapred, iskušavajući drvene daske iznad vode pre nego što bih na njih prenela celu svoju težinu, i pitala se kada ću se naći licem u lice sa Satklifom. Da li je bio iza nekog stuba? Da li me je čekao tik izvan svetlosti moje sveće? Znojila sam se uprkos hladnoći prostora i morala sam da se nateram da koračam dalje.

„Rekao sam trideset minuta, zar ne, ledi Emili?“

Njegov glas je odzvanjao oko mene. Nisam mogla da procenim gde je stajao.

„Potrošićeš vreme. Bolje da požuriš.“

I tada sam čula prigušeni jecaj koji me je pokrenuo napred većom brzinom. „Pusti je“, rekla sam. „Odlično vidiš da sam došla i da sam sama.“

„Ovo nije trenutak kada ti postavljaš uslove“, rekao je.

Ujela sam se za jezik umesto da mu odgovorim i nastavila da hodam, trudeći se da odredim gde se nalazi Rokselana. „Šta hoćeš od mene?“ pitala sam.

„Trebalo je da se maneš, tog posla“, rekao je. „Nije bilo razloga da se mešaš. Sva ona ubistva nakon Kejdinog tebi su na savesti.“

„Ja nikoga nisam ubila.“

„Da nije bilo tebe, svi bi oni još bili živi.“

Želela sam da govori, da mu skrenem pažnju dok ne smislim neku upotrebljivu taktiku. „Znam da si ti ubio Kejden“, rekla sam poželevši da proverim moju sumnju.

„Nije bitno šta sam ja uradio sve dok Sent Kler misli da je on to uradio.“

„Znači, ubio si je.“

Nasmejao se. „Nisam smeo ni da se nadam da će moja osveta biti tako potpuna. Momak mi je to olakšao.“

„Rokselana?“ pitala sam. „Gde si? Jesi li pored njega?“

Začulo se još prigušenih jecaja, ovaj put jačih. „Tišina!“, rekao je.

Čula sam korake. Bio je na platformi, ne u vodi. Pogledala sam preko ivice platforme, procenjujući dubinu. Ribe su se praćakale, iznenađene svetlošću, a njihova reakcija me je inspirisala. Jasno sam mogla da vidim dno zelenog bazena, ne dubljeg od metar. Odlomila sam gornju trećinu sveće i nakrivila je sipajući vosak na drvenu ogradu pored mene, sve dok se nije nakupilo dovoljno voska da drži sveću uspravno. Pritisnula sam je usred istopljene mase i držala je dok se vosak nije ohladio. Potom sam se odmakla unazad dok nisam izašla izvan njene svetlosti. Podigla sam suknju do kolena, provukla se ispod ograde, zakoračila u vodu što sam tiše mogla i stajala savršeno mirno.

„Čekaš da ja dođem kod tebe?“ pitao je. Svetlost njegove baklje – mnogo jača od one koju je bacala moja sveća – igrala je između zidova i vode dok se okretao, tražeći me. Krećući se u tišini, pazeći da ne pljuskam po vođi, odmicala sam se od vrata preko otvorenog prostora bazena, držeći se izvan osvetljenog prostora oko njega.

Svaki put kada bih stigla do stuba, zastala bih i odmorila se, priželjkujući tla mogu da usporim svoje srce i da moje noge prestanu da se tresu. A onda bih nastavila dalje, krećući se u širokom polukrugu sve dok nisam došla dovoljno blizu da mogu da ga vidim otpozadi.

„Ovo mi nije zabavno, ledi Emili“, rekao je i dalje me tražeći. „Mogu sad da je ubijem. Smesta dođi kod mene.“

Metalni zvuk rekao mi je da je pripremao pištolj. Sada sam već prebrzo disala, a oči su me pekle od znoja koji mi je kapao sa čela. Nisam mogla da dopustim da Rokselana umre. Još nekoliko koraka i mogla sam da je vidim. Držao joj je ruku, ali je morao da je pusti da bi izvukao pištolj iz pojasa, držeći baklju visoko i sve vreme gledajući u pravcu moje sveće.

Bila sam dovoljno pametna da znam da mu ne mogu oteti pištolj. Morao je postojati drugi način. Dok sam gledala plamen moje sveće u daljini, sinulo mi je. Zakoračivši unazad, čučnula sam iza jednog stuba u čijoj je osnovi bila odvratna glava Meduze postavljena naopačke. Skinula sam jednu od mojih podsuknji i držala je pod vodom dok se svako njeno pamučno vlakno nije natopilo. Nagomilavši je u labavu ali tešku loptu, umotala sam je u suknju i ponovo krenula ka njima.

Morala sam nekako da nateram moje ruke da prestanu da drhte inače će čitav moj plan propasti, ali činilo se da sam potpuno nesposobna da upravljam njima. Zaustavila sam disanje, jer je bilo previše isprekidano i previše glasno dok sam im se približavala, odmičući se od moje sveće, trudeći se da što je moguće manje uznemirujem vodu.

A onda sam čekala. Komadiću sveće nije trebalo mnogo da izgori, ali činilo se da su prošli sati pre nego što je njena svetlost nestala.

„Šta si to uradila?“ pitao je. „Ugasila si svoju sveću? Zaboravila si da ja imam nešto bolje?“

Nastavila sam svoj put kroz vodu. Užas me je obuzeo svom snagom kada sam stigla do treperavog kruga osvetljenog njegovom bakljom. Držao ju je u levoj ruci, a u desnoj je stezao pištolj uperen ne ka Rokselani, već u pravcu u kom je verovao da ja stojim. Sada sam mogla da vidim da slubovi nisu isti. Neki su bili korintski, neki dorski, a jedan nedaleko od mene bio je prekriven uklesanim ukrasima u obliku suza.

„Umorio sam se od tvojih igara“, rekao je. Podigao je pištolj ka tavanici i opalio. Rokselana je vrisnula dok se metak odbijao, ali nije pogodio ništa bitno. Slušajući isključivo svoj instinkt, znala sam da je ovo pravi trenutak i nabacila sam svoju natopljenu podsuknju na plamen baklje. Voda ga je smesta ugasila i svi smo se našli u potpunom mraku.

„Rokselana, beži!“ rekla sam, u sebi se zahvalivši osobi koja je smatrala da podsuknje treba da budu napravljene od toliko materijala da postanu ozbiljno glomazne kada su mokre. „Prati ogradu i idi do vrata.“

Smisliću neki način da ih otključani kada dođem do njih. Čula sam nepravilne korake – zvučali su kao da se saplela, ali je uspela da se ispravi i krene. Gospodin Satklif, međutim, stajao je nepomično. Ne želeći da dođem blizu njega, trudila sam se najbolje što sam mogla da se vratim putem kojim sam došla, što nije bio jednostavan poduhvat u podzemnoj prostoriji bez ikakve svetlosti.

„Šta si to uradila?“ Disanje mu je bilo teško, nepravilno, previše brzo, dok je govorio drhtavim glasom. „Upali ponovo sveću. Smesta.“

Nastavila sam dalje nadajući se da sam krenula ka vratima, da je policija sa bazara ozbiljno shvatila moja uputstva i da ćemo uskoro dobiti pojačanje. A onda sam se, uprkos sebi i uprkos odvratnim okolnostima, gotovo nasmejala jer sam shvatila da bi Kolin, da je ovde, sigurno hteo da me spase, i nakon toga sam još odlučnije rešila da sama pobegnem.

Rokselana se kretala, ravnomernim ali ne brzim koracima, ali Satklif još nije prizvao ono što mu je trebalo da bi se pomerio. Cviljenje mu se otelo sa usana, njegov strah i panika postali su opipljivi. Molila sam se da ne uspe da ili savlada.

„Moraš da upališ sveću. Molim te!“ Sada je vikao u očajanju. „Ne mogu to da podnesem – moraš da mi pomogneš.“

A onda sam čula užasan zvuk. Šibica. Okrenula sam se i ugledala kratak blesak svetlosti. Pokušao je da upali baklju, ali ona je bila previše mokra, pa je upalio drugu šibicu i počeo da hoda.

„Ubiću te“, rekao je. „Nisi smela ovo da mi uradiš.“

Nekako sam opet završila uz platformu, ispružila sam ruku ispred sebe i njom prešla preko stuba ograde, a jedna cepka mi se zarila u dlan. To me nije obeshrabrilo. Nastavila sam dalje prateći ogradu. Druga šibica je izgorela i on je upalio treću.

„Ne mogu da ih otvorim!“ Rokselana je stigla do vrata i lupala je po njima, a glas joj je bio pun suza. „Pomozi mi, Emili!“

Bile smo tako blizu. Ako bih uspela da stignem do vrata, mogla bih smisliti neki način da otvorim rezu. Išla sam brže, a potom usporila korak, ne želeći da mu dajem zvučne znakove gde se nalazim.

Želela sam da Rokselana prestane da lupa po vratima, ali nisam mogla ništa da učinim povodom toga. Bila sam blizu nje.

Prigušena svetlost šibice je zamrla, i spremila sam se da upali još jednu, ali on to nije uradio. „Upali svoju sveću! Ne shvataš šta mi radiš. Upali je!"

Sada je plakao, izdisao je jecaje, a ja sam krenula brže. Tek što sam pošla, on je počeo da puca. Ponovo je nišanio tavanicu, pokušavajući da nas uplaši. Veliki komadi maltera, kamena, ili nečeg trećeg pali su u vodu, što je Rokselanu ponovo nagnalo da vrišti. Izvukla sam se iz vode, obema rukama uhvatila ogradu i potrčala što sam brže mogla.

„Emili! Molim te! Pomozi mi!"

Nisam želela da odgovorim, ali reči su izašle pre nego što sam to i shvatila.

„Dolazim!"

Moj glas se odbijao po prostoriji, ali ga odjek nije dovoljno zamaskirao. Pravac u kom je Satklif pucao sada je bio određeniji, pa sam pala na kolena, rešena da ostatak puta prepuzim osetivši tup bol u boku dok sam se povlačila na laktovima. Tek kada je moj korset, već natopljen, postao topliji, shvatila sam da me je pogodio. Sama rana nije mnogo bolela, ali odmah sam se osetila ošamućeno, uplašeno i slabo. Spasavanje mi se više nije delovalo kao užasna sudbina.

Nisam imala izbora osim da nastav im da se krećem, a sada se činilo da je i on uspeo da povrati malo hrabrosti. Mogla sam da čujem njegove teške korake, daleko iza mene na platformi prepunoj skretanja. Vrištao je, udarao u ogradu, čak je jednom upao i uvodu uz veliko pljuskanje. To me je podstaklo dok me je oblivao talas toplote, i počela sam da se pitam koliko sam teško ranjena. Spustila sam dlan na abdomen i osetila krv, a suze su mi navrle na oči kada sam shvatila da moje stanje, kakvo god da je bilo, to više zasigurno neće biti. I tek tada, sa sigurnošću sam znala da mi je ono bilo dobrodošlo i da sam mogla da pobedim moje strahove. Ali ta šansa je propala. Samo sam želela da stanem, legnem, spavam, ignorišem Rokselanin glas koji je delovao sve dalji i dalji.

Nastavila sam da puzim.

Kada sam stigla do vrata, jedva sam uspala da ustanem, ne zato što sam bila slaba, već zato što sam se divljački tresla. Rokselana me je podigla na noge i zajedno smo počele da klimamo rezu. Opipala sam je i znala sam da je mehanizam isti kao onaj na vratima štale na imanju mog oca u Kentu. Takve reze su, teoretski, mogle da se otvore iznutra, ali su se zapravo lako zaglavljivale i bilo ih je nemoguće savladati. Kao devojčica, postala sam pravi stručnjak za otvaranje reze i iznutra i spolja – provodeći mnogo više vremena u štali sa konjima nego što se mojoj majci dopadalo. Sećanje me je obuzelo, a sa njim i vrtoglavica i gotovo da sam izgubila čitav tok misli sve dok me Rokselana nije prodrmala. Setila sam se gde sam bila i pokušala sam ponovo i ponovo, ali nisam mogla da postignem odgovarajuću silu pod odgovarajućim uglom.

Tada su koraci gospodina Satklifa postali teži, a njegovi krici divljačkiji. Nije bio dalje od desetak metara od nas. Prikupivši svaki trun snage koji sam imala, pritisnula sam rezu što sam jače mogla i osetila sam kako vrata popuštaju. Rokselana i ja smo izletele napolje, zalupivši vrata iza sebe i nabivši ponovo rezu da ih zaključamo, ali znale smo da, ako smo mi imale snage da provalimo, imaće je i on.

„Nađi nešto teško", rekla sam presavijena od bola, pokušavajući da se odvučem uz klizave

stepenice. „Blokiraj time vrata."

„Ne vidim ništa. Ne znam šta da radim. Ne mogu..." Rokselanino lice je prebledelo, a pogled joj je potonuo.

„Neki kamen sa ivice pored stepeništa", rekla sam.

„Ne želim da te pogodim."

„Nećeš", rekla sam. „Nastaviću dalje."

„Daj da prvo pomognem tebi", rekla je.

„Ne, trajaće predugo. Gurni ga."

Stala je iza jednog od pravougaonih blokova nestabilno naslaganih sa obe strane vrha stepeništa, koji su služili kao neka vrsta ograde da ljudi ne bi sa strane pali niza stepenice. Počela je da ga gura i on se pomerio, ali samo malo.

Mogla sam da čujem kako gospodin Satklif petlja oko reze, grebući po vratima.

„Pusti me napolje! Molim te! Molim te!" Glas su mu prekinuli jecaji.

„Evo ga. Moraš da požuriš."

Gurnula je opet, rekla bih jače. Više nisam mogla da je vidim. Vid mi je postao zamagljen. Ali čula sam je kako stenje, a potom i oštar grebući zvuk kamena i nakon njega lomljavu i potom jecaje.

„Da li je ispred vrata?" pitala sam, jedva uspevši da izgovorim.

Zvučalo je kao da je njen odgovor potvrdan, ali jedino što sam sa sigurnošću čula bili su nokti koji se zarivaju u drvo.

POŠTANSKI TELEGRAF

2. maj 1892.

Predato u: Kanterberi u 1:37po podne Primljeno u: 12:13 po podne ZA: g. K. Hargrejvs Privremena adresa Britanska ambasada Konstantinopolj Gospođa Brendon ima velike teškoće. Molite se i pripremite moju kćerku u slučaju da se stvari pogoršaju. Obaveštavaću vas redovno.

Bromli

27.

Najjednostavnije na svetu je zaboraviti cveće. Ono je tu, u pozadini, i gotovo se uopšte ne primećuje dok ne počnete da obraćate pažnju, nabrajate boje, procenjujete slatkoću njegovog mirisa. Ja sam volela irise, njihov miris sličan mirisu grožđa koji ispunjava vrt u proleće, i ruže, naravno, koje se penju preko zidova i hladnjaka. Bio je to tako prijatan san, pun rascvetalih polja i svetlucavog sunca. Toplota je izbijala iz mene i pružila sam ruku ka Kolinu, želeći da se privuče do mene.

Međutim, napipala sam hladnu posteljinu i zgužvanu ćebad. Počela sam da se okrećem na bok, da vidim da li se već probudio, ali me je probadajući bol zaustavio i izmamio mi krik sa usana koje su bile, shvatila sam to kada sam se još malo razbudila, ispucale i suve.

„Koline?“ Oči su mi bile toliko teške da gotovo nisam mogla da ih otvorim, ali čim sam progovorila, čula sam zvuke svuda oko sebe. Koraci, oštro disanje, šuškanje odeće.

„Moja draga devojčice.“ Glas mu je bio poput tečnog raja i sada sam osetila njegovu težinu pored sebe. Okrenula sam glavu i s mukom otvorila oči.

„Izgledaš užasno“, rekla sam dok se spuštao da sedne na ivicu kreveta. „Kada si se poslednji put obrijao? Neću te sa bradom. Prosto neću.“

Nasmejao se od olakšanja i nervoze i poljubio mi čelo. „Moja draga devojčice.“ Očigledno je samo to mogao da izgovori, pa je nastavio da ponavlja.

Nismo bili sami. Margaret mi je stajala s druge strane. „Gospode bože“, rekla sam.

„Je li ovo neka zabava? Šta sam propustila?“

A onda sam počela da se prisećam. Napipala sam težak zavoj ispod spavaćice na mom stomaku i počela sam da plačem. „Jesu li ga uhvatili?“

„Jesu.“ Kolin mi je svojim dlanovima obrisao suze. „Sve si sredila bez greške. Policija je stigla deset minuta nakon što si izgubila svest. Rokselana se pobrinula za tvoju ranu.“

„Kako ju je Satklif ščepao?“ pitala sam.

„Nisam je ni videla“, rekla je Margaret. „Sigurno je čekao ispod prozora. Pratio nas je jer je posumnjao da smo ga otkrile, a čim je video da smo se smestile u blizini džamije i potom karavan s konkubinama, znao je šta smo planirale. Bila si u pravu kad si rekla da je pratio Bendžamina. Ugovorio je pucnjavu na iskopini da bi zabrinuo ser Ričarda – hteo je da ga otera u ludilo. A prateći Bendžamina saznao je sve o Rokselani.“

„Da li je ona...“ Nisam smela ni da pomislim šta joj se dogodilo.

„Sultan joj je oprostio, ali joj neće dozvoliti da napusti harem“, rekao je Kolin.

„A Bendžamin? On nije ubio...“

„Znam“, rekao je. „Pokušao je da je zadavi, ali ona nije bila mrtva kada je on pobegao iz palate. Uganuo je zglob dok je bežao, pa je izmislio da su ga napali banditi da bi to objasnio. Ništa od ovoga mu nije lako palo.“

„Sve je tako užasno. Sigurno mu je srce slomljeno, jer je izgubio i Rokselanu.“

„Jeste, ali mislim da to smatra odgovarajućom kaznom.“ Sklonio mi je kosu sa čela.

„Uspela si, draga. Satklif je sve priznao. Kejden, Bezime, Džemal... tvoja pretpostavka da je on dokrajčio Kejden bila je potpuno tačna. Mogućnost da smesti Bendžaminu ubistvo

bila je dodatna osveta, mada s cenom... Džemal je zahtevao dodatnu isplatu da se upetlja u sultanovu istragu. Satklif je bio voljan da se odrekne tog novca, ali je onda pomislio da se Džemal pokazao kao previše zahtevan da bi mu mogao i dalje verovati.“

„Pa je ubio i njega“, rekla sam.

„Da. Nije izostavio nijedan detalj kada je razgovarao s policijom. Toliko si ga prestravila kada si ga zaključala u mraku da je bio kao povređeno dete kada su ga izbavili.“

„Ser Ričard?“, pitala sam.

„Biće vraćen u ambasadu čim mu se zdravlje popravi. I da, Satklif mu je sipao hlorni hidrat u kafu svakog dana u ambasadi.“

„A u vozu?“

„Satklif je bio dva vagona dalje od nas.“„A Murat?“

„Bivši vezir je optužen za izdaju i naterao sam ga da prizna da smrt njegovog kurira nije bila samoubistvo.“

Htela sam da sednem, ali kada sam pokušala ponovo sam osetila probadajući bol. Pala sam nazad na jastuke, a onda otvorila oči i pogledala suprotnu stranu prostorije.

,,Koliko sam dugo bila bez svesti?“

„Doktor te je držao pod sedativima duže od nedelju dana“, rekao je Kolin.

„A šta je sa Ajvi?“, pitala sam .„Da li se porodila?“ Nisam mogla da dišem dok sam ga posmatrala. Oboje su posiveli i počeli da zure u pod, a njihovo ćutanje bilo je gusto kao katran.

„Izvini nas, molim te“, rekao je Kolin, a ja sam htela da presvisnem u njegovom naručju i molila sam Margaret da ostane, ako ništa drugo onda samo da bih ga sprečila da mi kaže, da bih dobila bar još jedan sat neznanja. Kada su se vrata iza Margaret zatvorila, uzeo je moje lice u ruke i nagnuo se da me poljubi u usne. „Toliko toga se dogodilo.“

„Uopšte ne želim da znam“, rekla sam, a jecaji su me gušili, suze su pekle moje iskrzale usne, a panika mi je presecala stomak. „Nemoj da mi kažeš. Neću ti dozvoliti. Ne želim da znam.“

„Draga.“ Ljubio je moje suze, obrisao mi je lice. „Ti si prošla kroz mnogo toga. Nije to što misliš. Ajvi je dobro. Dobila je kćerku koja je zdrava kao dren. Porođaj je bio izuzetno težak i svi smo se plašili za nju. Ali sve je dobro prebrodila.“

Želela sam da ga ošamarim. „Zašto si me onda ovako prešao? Zar nisam dovoljno propatila? Mislila sam da je mrtva. Mislila...“

Uzeo me je za ruku. „Za nas se stvari nisu tako dobro završile.“

Osećaj propadanja vratio se u moj stomak i znala sam šta će da kaže. „Nisam bila sigurna“, rekla sam, a još suza je navirale „Rekla bih ti da jesam. Ali bilo je još rano...“

„Znam, dušo. I doktor je to rekao „

„Žao mi je. Nikada ne bih...“

„Prestani“, rekao je. „Nisi imala izbora. On bi je ubio. To je bilo neophodno.“ Oči su mu bile teške od tuge, uokvirene crvenilom. „Samo želim...“

„Nemoj.“ Poljubio me je u kapke. „Sada moraš da se odmaraš.“

„Kada mi bude dobro, sigurna na sam da možemo...“

Stegnuo mi je ruku, jako. „Možda. Tvoje povrede su takve da nije jasno...“ Glas mu je

zapinjao i osećala sam kako mi se srce cepa na komadiće. „Moja draga devojčice, tako mi je drago što si dobro.

Nemaš pojma kroz šta sam prošao. Ne smem da te izgubim. Nikad.“ Spustila sam dlanove na njegove grube obraze. „Nećeš.“

„Ne možeš to da znaš“, rekao je, „Ono što radimo je opasno.“

„Želiš da prestanem?''

„Ti ne bi bila ti ako bi prestala“, rekao je, „A ja te ne bih obožavao koliko te obožavam da si drugačija.“

Zatvorila sam oči – bilo je tako teško držati ih otvorene – razmišljajući koliko sam srećna što imam njega, čoveka koji me je video onakvu kakva sam i koji me je voleo ne dovodeći u pitanje ništa od toga. A onda sam se setila njegovih reči i pomislila da možda nikada i neću moći da mu podarim naslednika Panika i strah su me preplavili silinom bar stotinu puta većom od one koju sam osetila dok sam bila zarobljena sa gospodinom Satklifom.

„Nemoj“, rekao je. „Tačno vidim šta radiš sebi i neću to dozvoliti. Suočićemo se sa tim kada dođe vreme – ako dođe vreme za to. To nije najgora nesreća koja postoji. Imamo jedno drugo, Emili. Zar nije pohlepno želeti više?“

„Možda sam ja pohlepna.“ Glas mi je promukao.

„Oprosti sebi to“, rekao je. „Kada budeš u stanju da putuješ, odvešću te na neko bezbedno mesto i dokazaću ti bez ikakve sumnje, moja draga devojčice, da si mi ti sve. Ali u međuvremenu...“ Glas mu se izgubio i poljubio me je, lagano mi razmaknuvši usne jezikom.

„Da?“ Pitala sam kada smo se razdvojili. Ustao je i podigao me u naručje i iskoračio na balkon gde me je nežno smestio u stolicu. Vratio se opet u spavaću sobu, zgrabio ćebe i pokrio mi ramena, potom kolena i, na kraju, stopala.

„Dole je brod koji čeka da me odveze na evropsku obalu. Stoji tamo otkako sam saznao da sam izgubio opkladu. Spremi se, draga ženo. Upravo ću za tebe preplivali Bosfor.“

O autorki

Taša Aleksander školovala se na Univerzitetu Notr Dam, i to na odseku za engleski jezik kako bi imala valjan razlog da sve slobodno vreme provodi u čitanju. Živela je u Amsterdamu, Londonu, Vajomingu, Vermontu, Konektikatu i Tenesiju pre nego što se skrasila u Čikagu.